



JANNE KAISANLAHTI

TOIMINTANI
KIRKOLLISKOKOUKSESSA 2012–16

ER15

TOIMINTANI
KIRKOLLISKOKOUKSESSA
2012–16

Janne Kaisanlahti

ISBN 978-952-68410-1-4 (nid.)
ISBN 978-952-68410-2-1 (PDF)

© Janne Kaisanlahti 2016

kirjan kansi: Enni Kinnunen

Esipuhe

Minulla oli kunnia ja etuoikeus palvella Suomen evankelis-luterilaista kirkkoa kirkolliskokousedustajana istuntokaudella 2012–16. Tänä aikana kirkolliskokous kokoontui kahdeksaan istuntoviikkoon, minkä lisäksi olin mukana kirkon lakivaliokunnan työskentelyssä istuntoviikkojen aikana ja myös niiden välissä.

Tässä pienessä kirjassessa muistelen toimintaani kirkolliskokousedustajana. Olen esittänyt kirjassani myös lyhyitä kaunokirjallisia tunnelmakuvauksia kokemuksistani kirkolliskokouksen toiseksi nuorimpana ja ensimmäisen kauden maallikkojäsenenä. Kerron hieman myös omasta taustastani ja hengellisestä tiestäni.

Toivon, ettei kukaan edustajakollega loukkaannu arvioistani. Kirjoitukseni tarkoitus ei ole esittää kaikenkattavaa kuluneen kirkolliskokouksen arvostelua tai lopullista totuutta eletyistä kirkollishallinnon tapahtumista. Kyse ei ole myöskään tieteelliset mitat täyttävästä tutkimuksesta kirkolliskokouksen kuluneen kauden toiminnasta.

Tämä on ainoastaan minun puheenvuoroni siihen, miltä ”Suomen Siionin” ylimmän hallintoelimen, kirkolliskokouksen, toiminta kohdaltani tuntui ja näytti armon vuosina 2012–2016, omien puheenvuorojeni ja muistiinpanojeni pohjalta.

Ensisijaisesti tämä on pieni kuvaus siitä, miten minä, yhtenä pohjoisen edustajana, toimin kirkolliskokouksessa. Joku muu voisi kirjoittaa samasta kokousviikosta varmasti hyvin toisenlaisen kirjan. Jos joku syyttää minua yksipuolisuudesta, hän on epäilemättä sikäli oikeassa, että kirja onkin kirjoitettu juuri siitä näkökulmasta, miltä kokouksen ja kirkollishallinnon toiminta on minun silmiäni läpi näyttänyt.

Olen lainannut kirjaan runsaasti myös muiden edustajien puheenvuoroja lähinnä siltä osin kuin niissä on kommentoitu minun esille nostamiani asioita tai ne ovat koskeneet minulle muuten läheisiä kysymyksiä. Kirkolliskokous on käsitellyt monia muitakin tärkeitä asioita kuin kertomiani, mutta kaikkea ei ollut mahdollista tässä mainita.

Koska lakivaliokuntien kokoukset eivät ole julkisia, ei siellä käytettyjä puheenvuoroja ole saatavilla. Keskustelujen luottamuksellisen luonteen vuoksi olen kommentoinut valiokunnan sisäistä toimintaa hyvin vähän, ja sitäkin lähinnä omien puheenvuorojeni osalta.

Rovaniemellä, 15.1.2016

Janne Kaisanlahti

SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAISEN KIRKON KIRKOLLISKOKOUS

Kokoonpano

- hiippakuntien piispat
- kenttäpiispa
- 96 hiippakunnista nelivuotiskaudeksi valittua edustajaa, joista 32 pappia ja 64 maallikkoa
- saamelaiskäräjien nelivuotiskaudeksi valitsema saamelaisten edustaja
- valtioneuvoston määräämä edustaja
- läsnäolo- ja puheoikeus Kirkkohallituksen kansliapäälliköllä, viidellä muulla kirkkoneuvoksella sekä kahdella lainoppineella asiantuntijalla.

Tärkeimmät tehtävät

- hyväksyä raamatunkäännös, kristinoppi, virsikirja, kirkkokäsikirja, messusävelmistö, kirkkojärjestys ja kirkon vaalijärjestys
- käsitellä kirkon uskoa ja oppia koskevia kysymyksiä
- tehdä ehdotuksia kirkkolain säätämisestä, muuttamisesta tai kumoamisesta
- antaa lausuntoja, tehdä esityksiä ja lausua toivomuksia valtioneuvostolle kysymyksistä, jotka koskevat kirkon suhdetta valtioon tai toisiin Suomessa oleviin uskontokuntiin, avioliittoa ja perhettä, ihmisoikeuksia, toimeentuloa ja sosiaaliturvaa, uskonnonopetusta ja koulukasvatusta, valaa ja muita sen kaltaisista asioista annettavia säädöksiä, sekä kirkollisverotuksen perusteita ja kirkon palveluksessa olevien palkkaa, eläkkeitä tai muita taloudellisia etuja
- päättää hiippakunnan perustamisesta ja sen rajojen muuttamisesta
- päättää kirkon suhteista muihin kirkkoihin, uskontokuntiin ja kirkkojen välisiin järjestöihin sekä yhteistyöstä niiden kanssa
- perustaa ja lakkauttaa arkkipiispan, piispojen ja kirkkoneuvosten virat
- valita ja vapauttaa kirkkoneuvokset ja kirkkohallituksen jäsenet
- vahvistaa kirkon keskusrahaston talousarvio ja toiminta- ja taloussuunnitelma sekä päättää, kuinka paljon seurakuntien on vuosittain maksettava kirkon keskusrahastoon

Kirkolliskokoukseen

Taustaani

Synnyin Kemijärvellä 22.10.1984 vanhojen lappilaisten sukujen jälkeläisenä. Polveudun Kemijärven ensimmäisestä asukkaasta Muhokselta Kemijärvelle arviolta noin vuonna 1590 muuttaneesta, muinaisten sissisotien päälliköstä Paavali Halosesta. Noihin aikoihin Kemijärvellä ei ollut vielä kirkkoakaan, papit kävivät silloin tällöin ja metsälappalaiset palvoivat vielä omia seitojaan. Tarina kertoo, että muuan pappi oli käynyt Halosen talossa ja pitänyt hartautta, kun talon isäntä oli alkanut puhua jonkun vieraan kanssa omia asioitaan. Pappi oli nuhdellut Halosta, että pitäisi kuunnella saarnaa, niin Halonen itsetietoisena isäntänä oli tokaissut, että ”kuulemma senhi!”

Sukututkijoiden mukaan polveudun erään esi-isäni, Kemijärven ensimmäisen nimismiehen, saksalaisen C. C. Stöckellin vaimon Anna Sophia Tammelinin kautta monista vanhoista ruotsalaisista ja baltialaisista aatelissuvuista, jota kautta sukulinja on johdettavissa aina vanhaan Kiovan hoviin ja yli tuhat vuotta sitten eläneeseen suuriruhtinas Vladimiriin, jonka aikana Venäjä kääntyi kristinuskoon.

Nämä ovat kuitenkin poikkeuksia, pääosin esivanhempani ovat lappilaisia talonpoikia ja uudisraivaajia. Lähimpiä esivanhempiani on asunut Itä-Lapin lisäksi Rovaniemellä, Sodankylässä, Ranualla, Pudasjärvellä sekä Savo-Karjalassa. Useimmat esivanhempani ovat olleet ”lantalaisia” maanviljelijöitä, mutta suonissani virtaa myös vanhaa lappalaisverta.

Molemmat vanhempani ovat kotoisin Kemijärveltä, äitini on koulutukseltaan yo-merkonomi ja sairaanhoitaja, isäni teki elämäntyönsä armeijan palveluksessa mm. Vaalajärven tutka-aseman päällikkönä. Vanhempani eivät olleet naimisissa ja heidän yhteiselämänsä päättyi ollessani parivuotias. Sittenmin isäni on mennyt naimisiin ja sitä kautta minulla on kaksi nuorempaa veljeä.

Vietin lapsuuteni ja nuoruuteni Kemijärvellä, jossa kävin peruskoulun ja lukion. Armeijan käytyäni pääsin opiskelemaan Lapin yliopistoon oikeustieteelliseen tiedekuntaan, josta valmistuin ensin oikeusnotaariksi ja sitten oikeustieteen maisteriksi. Sivutoimisesti olen pitänyt omaa lakiasiantoimistoa, mutta pääasiallisesti elantoni on ollut yhteiskunnallisista töistä. Olin ensin yhdeksän kuukautta Lapin Keskustanuorten ma. toiminnanjohtajana ja elokuusta 2011 lähtien työssä eduskunnassa kansanedustaja Eeva-Maria Maijalan henkilökohtaisena eduskunta-avustajana.

Nuorempana olin ollut yhteensä reilut viisi kuukautta kaupungin virastoissa eri toimistotehtävissä ja lapsena auttelin ukkia kesäisin hänen liiketoiminnassaan myyntitehtävissä.

Kotitaustani on tavallinen luterilainen yleiskirkollinen, ei mitenkään erityisen uskonnollinen. En lapsena ajattelut, että olemme ”uskovaisia”. Äidinäiti, jolla oli suuri vastuu kasvatuksestani, opetti minulle kyllä iltarukouksen ja luottamaan

Jumalan johdatukseen kaikissa tilanteissa. Hänen isänsä Akseli Huttunen oli monista ristiriitaisuuksistaan huolimatta ollut uskova mies ja kuljettanut lapsiaan kirkossa joka sunnuntai. Minäkin kävin mummin kanssa silloin tällöin kirkossa lapsena. Akseli-isoukkini oli jopa kulkenut veisaamassa virsiä kirkosta eronneiden hautajaisissa, kun papit eivät tuolloin suostuneet heidän hautajaisiinsa. Tämä Akseli Huttusen, 11 vuotta ennen syntymääni kuolleen isoukkini, hengellisyys vaikutti vahvasti lapsuusympäristössä.

Oli tärkeätä, että minulla oli lapsena yhteys myös isäni sukuun, Kemijärven Levärannan kylässä. Sain tätä kautta kosketuksen vanhaan talonpoikaisyhteisöön. Sukutilamme perustaja, vuonna 1850 syntynyt Matti Gehör, oli ollut lestadiolainen (uusherännyt) saarnamies. Tiedän, että Levärannalla asunut isomummini Hulda rukoili paljon puolestani.

Lapsena kävin seurakunnan kerhoa, jossa Kaisa-tädiksi kutsuttu kerho-ohjaaja Kaisa Heikkinen leikkien ja askartelutuokioiden ym. lomassa opetti kristinuskon perusasioista. Kunpa jokainen lapsi saisi tällaista opetusta vielä tänäänkin! Kun vuosia myöhemmin jo aikuisena sain ulkomaanmatkalta palattuani puhelimeeni tiedon, Helsingin lentokentällä laukkuja hihnalta odottaessani, että Kaisa-täti oli äkillisesti kuollut, nousivat mieleeni hänen opettamansa laulun sanat: *”Uskomalla Herraan Jeesukseen / pääsen minä varmasti taivaaseen!”* – Hänen kohdallaan nuo sanat olivat nyt tulleet todeksi!

Kävin rippikoulun päivärippikouluna Kemijärvellä. Jostain syystä opetus ei kolahtanut minuun. Siinä oli paljon omavanhurskautta takana. Kun ikätoverini alkoivat kokeilla tupakointia, alkoholinkäyttöä yms., pysyin minä kaikesta tällaisesta erossa. Olin aika tunnollinen oppilas koulussa. Minulle syntyi myös vääränlaista ylpeyttä. Ajattelin, että jos taivas on olemassa, niin kyllä minä pääsen sinne muutenkin. Ja mitä järkeä on uskoa, jos saa elää miten vaan, kunhan käy ehtoollisella pyytämässä syntinsä anteeksi ja saa jatkaa taas rypömistä miten sattuu? Jumalan olemassaoloa en kyseenalaistanut ja tunnustin Jeesuksen merkityksen myös suurena ihmiskunnan opettajana, uskoin jopa hänen ylösnousemuksensakin aivan ehdottomasti, mutta silti en halunnut uskoa sitä sovitustyötä omalle kohdalleni.

Rippikoulussa oli myös eräitä piirteitä, joista en pitänyt. Vaikka opettajat olivat varmasti vilpittömiä kristittyjä, niin osittain opetus tuntui joskus kovin jyrkältä. Yksi kesäteologi mm. heitti kananmunan pöydälle rikkoen sen ja huusi, että näin käy viimeisellä tuomiolla. Minusta se oli ruoan haaskausta. Tietenkin pitää kertoa pelastuksesta ja kadotuksesta, mutta se metodi ei toiminut minun kohdallani. Kerran myös seurakunnassamme oli joku kesäteologi saarnaamassa kirkossa julistaen, että ”kyllä muutkin kuin luterilaiset voivat pelastua, mutta silloin pitää uskoa luterilaisittain”. Tästä en pitänyt, jo tuolloin tunsin, että paljon tärkeämpää olisi korostaa kristittyjen ekumeenista yhteyttä. Lopultahan on olemassa vain yksi seurakunta, joka koostuu heistä, jotka tunnustavat Jeesuksen Herrakseen, olivatpa sitten luterilaisia, katolilaisia, ortodokseja, helluntailaisia, vapaakirkollisia jne.

Pohdin jopa, että eroan kirkosta, kun täytän 18 vuotta. Kuitenkin Jumala johdatti minut toiseen suuntaan. Lukiossa meillä oli uskonnonopettajana elävässä uskossa oleva kristitty nainen, seurakuntamme tuolloisen papin Heimo Kajasviidan vaimo Ritva. Hän avasi kristinuskon perusteet sillä tavalla, että se kolahti minuun.

Olinhan minä ne kaikki asiat oikeastaan jo aikaisemmin tiennyt, mutta en kuitenkaan omaksunut niitä sisäisesti. Aivan kuten seppä Högman oli aikanaan sanonut Paavo Ruotsalaiselle: *"Yksi sinulta puuttuu ja sen mukana kaikki – Kristuksen sisällinen tunteminen."*

Kun kerran luettelini innostuneena tälle opettajalle Kristuksen ylösnousemuksen puolesta puhuvia historiallisia todisteita, niin hän totesi, ettei se kuitenkaan ole se olennainen juttu tässä, vaan lunastustyö on otettava uskon kautta vastaan.

Opettaja kutsui Raamattua Jumalan rakkauskirjeksi ihmiselle ja kuvasi ihmiskuntaa paholaisen panttivangeiksi, jotka Jumala tahtoo pelastaa. Opettajan välittämä usko ei ollut pelottavaa ja ahdistavaa, vaan lohdullista ja vapauttavaa. Pidin myös kovasti opettajan suvaitsevaisesta asenteesta toisia kristillisiä kirkkoja kohtaan. Vaikka mielipide-eroja onkin eri kirkkokuntien välillä, niin kaikki kristityt tunnustavat Kristuksen ihmiskunnan pelastajaksi.

Tammikuussa 2001 tunnustin Jeesuksen henkilökohtaiseksi Vapahtajakseni. Se ratkaisu ei tehnyt minusta parempaa ihmistä, ja paljon opettelua ja kompuointia on tällä tiellä ollut. Oman ylpeän luonnon voittaminen ei ole aina helppoa ja minun olisi uskon tultuani kannattanut etsiä hyvä seurakuntayhteys, jossa olisin saanut tutkia Raamattua ja rukoilla yhdessä toisten kristittyjen kanssa. Kävin kyllä kirkossa jonkun verran, mutta se olikin vuosien ajan lähes ainoa seurakuntayhteyteni. Hengellinen kasvu olisi vaatinut enemmän. Minulla oli paljon ennakkoluuloja erilaisia hengellisiä toimintoja kohtaan, ajattelin, että ne ovat ”parempia” ja ”hurskaampia” uskovaisia varten. Esimerkiksi nyt tultuani työhön eduskuntaan, olen saanut suurta voimaa siitä, että olen voinut osallistua siellä säännöllisesti kokoontuvan Raamatturyhmän toimintaan.

Elämässäni olen saanut luottaa Jumalan johdatukseen, tulipa mitä tahansa. Suurimmat epäonnistumiseni ovat johtuneet siitä, että olen kuitenkin turvannut enemmän omiin voimiini enkä ole oikeasti uskonut kaikkea Jumalan hyvään hoitoon. Silloin olen rakentanut hiekalle.

Hengellisesti rikastuttava kokemus minulle oli osallistua isomummini Huldan viimeisiin elämänvaiheisiin joulukuussa 2008. Hän kuoli 2.1.2009 uskossa Jeesukseen. Oli ihmeellistä nähdä läheltä, miten kuolemaakaan, jota niin moni täällä koko elämänsä pelkää, ei tarvitse kammoksua. Saatoin Huldan muistokirjoituksessa lainata Lapin herättäjän, Lars Levi Laestadiuksen tyttären kuvausta isänsä kuolinvuoteelta:

"En oikein osaa kertoa, millainen ilon ja rauhan ilme kuvastui hänen kasvoistaan. Milloin tilaisuutta sain, oli mieluinen tehtäväni istua hänen vuoteensa reunalla ja katsella, kuinka uskovainen jättää tämän maailman. Kuolema ei ollut

hänelle kauhea odotettava eikä ollut hänestä ikävä jättää tätä maailmaa, sillä hän vaelsi vieraana tälle maailmalle jo eläessään.”

Huldan kuolinvuoteen äärellä istuessani ajattelin joskus, kuinka jotkut ihmiset voivat suhtautua välinpitämättömästi siihen, mitä heille tapahtuu kuolemansa jälkeen. Kuolema on kuitenkin ainoa asia, joka vuorenvarmasti kohtaa meitä jokaista. Raamattu vakuuttaa ja lukemattomat todistukset osoittavat, että ihmisellä on kuolematon sielu, joka jatkaa elämäänsä ruumiin kuoltua. Kohtalomme Raamatun mukaan ratkaisee se, että meillä on kaksi vaihtoehtoa – olemmeko ottaneet vastaan Jumalan rakkauden Jeesuksen sovitusyössä Golgatalla, vai torjuneet Hänet? Meille käy uskomme mukaan.

LUOTTAMUSHENKILÖNÄ KEMIJÄRVELLÄ

Vaikka opiskelin lakimieheksi Rovaniemellä, niin olin paljon Kemijärvellä mukana erilaisissa tehtävissä ja vietin kotikaupungissani runsaasti aikaani. Eihän väliäkään ollut kuin 87 kilometriä, eikä se ole lappilaiselle matka eikä mikään.

Niinpä lähdin mukaan syksyn 2006 seurakuntavaaleihin. Täytin samana syksynä 22 vuotta. Huomasin, että monet kirkkovaltuutetut mielellään kursailivat ehdokkuutensa kanssa ja korostivat sitä, että suostuivat ehdokkaaksi vasta kun oli kovasti pyydetty. Samaa toki tapahtuu myös maallisella puolella, kun kunnallisvaaleihin haetaan ehdokkaita. Tulivat mieleen Mannerheimin sanat: *”suurinta ylpeyttä on teeskennelty vaatimattomuus!”*

Itse en edes muista pyysikö minua kukaan ehdokkaaksi, mutta ilmoitauduin tehtävään itse. Ja halusin tulla valituksi – en viitsinyt teeskennellä vaatimatonta! Pistin pari mainosta lehteen ja laitoin vaalikirjeitä tuttavilleni. Sain vaaleissa 97 ääntä, mikä oli eniten pienessä kotiseurakunnassani.

Ilahduin erityisesti siitä, että minua yhteiskunnallisiin tehtäviin kannustanut isomummini Hulda Kaisamatti ehti äänestää minua vanhainkodilla. Kuulemma hän oli tehnyt vaalityötä puolestani ja kannustanut hoitajiakin äänestämään. Seuraavien seurakuntavaalien aikaan hän oli Taivaan kodissa.

Kirkkoneuvostoon oli kovasti halukkuutta. En lähtenyt sinne, halusin kasvaa tehtäviin. Liian moni ensikertalainen on valmis vaikka ykköspaikoille, jos vaan pääsee. Pitää olla nöyryyttä vastuun edessä. Niinpä tulin valituksi lähetystyön johtokunnan puheenjohtajaksi. Tehtävä oli mielenkiintoinen ja syvensi ymmärrystäni lähetystyön merkityksestä. Kemijärvellä lähetystyötä on perinteisesti pidetty suuressa arvossa. Sehän onkin elävän seurakunnan tunnusmerkki.

Kuulemma jo ukkini isosetä, K. E. Kaisamatti, oli aikanaan ollut aktiivisesti tukemassa muiden uusheräneiden kanssa Kiinaan tehtävää lähetystyötä ja keräämässä varoja. Se oli melkoisen globaalia ajattelua vuonna 1877 syntyneeltä maalaismieheltä.

Koetin keskittyä seurakuntalaisia koskettaviin pieniin, mutta tavallisia seurakuntalaisia koskettaviin asioihin, seurakunnan tiedottamisen ja Internet-näkyvyyden edistämiseen, hautausmaiden hoitoa koskeviin kysymyksiin jne.

Vuonna 2010 tulin valituksi uudelleen kirkkovaltuustoon. Sain 242 ääntä ja olin koko Lapin ääniharava. Nyt katsoin olevani valmis kirkkovaltuuston puheenjohtajaksi. Pyrin tekemään parhaani, että maallikotkin nähtäisiin enemmän voimavarana seurakunnassa, paitsi talkoolaisina, niin myös päätöksenteossa, ja että seurakunta toimisi enemmän myös siellä, missä ihmiset yleensä eivät käy kirkossa tai osallistu seurakunnan toimintaan. Muiden tehtävä on arvioida, onnistuinko yhtään tavoitteissani.

Kirkkovaltuuston varapuheenjohtajana toimi Irma Kortelainen, joka oli minulle hyvä tuki koko toimintani ajan. Muutettuani pois Kemijärveltä Irma valittiin vähäksi aikaa minun seuraajakseni ja hän jäi näin historiaan Kemijärven ensimmäisenä naispuolisena kirkkovaltuuston puheenjohtajana. Poliittisesti edustimme eri puoluekantoja, mutta se ei aiheuttanut koskaan ongelmia välillemme kirkollisessa toiminnassa. Minusta tuntui ikävältä, kun joskus syytettiin, että puoluepolitiikka synnyttää riitoja Kemijärven seurakunnassa. Kyllähän siellä riitoja joskus oli, mutta syynä olivat aivan muut asiat kuin puoluekannat. Vaikka osa ehdokaslistoista olikin menneet vaaleihin puoluepoliittisin tunnuksin, niin ei se sitten valtuustotyössä minusta näkynyt.

Kemijärven seurakuntaa luotsasi minun tullessani kirkkovaltuutetuksi pitkäaikainen kirkkoherramme Lasse Marjokorpi, jonka voimakas ja suorasanainen persoona oli linjannut voimakkaasti koko seurakunnan toimintaa. Hän oli tullut Kemijärvelle kirkkoherraksi vuonna 1983 ja toimi pitkään myös kirkolliskokouksen pappisedustajana.

Vasta tultuani itse kirkolliskokoukseen käsitin, miten merkittävä hänen vaikutuksensa siellä ja luultavasti muutenkin Suomen Siionissa oli ollut. Uskoakseni vielä tuolla kaudella 2012–16, jolloin Marjokorpi oli jo jäänyt pois, hän oli ainakin minun kohtaamieni kirkolliskokousedustajien keskusteluissa eniten mainittu yksittäinen kokousedustaja.

Toiset pitivät häntä väkevänä julistajana, puhdasoppisuuden puolustajana ja vertasivat häntä jopa Vanhan Testamentin profeetta Aamokseen. Toiset taas syyttivät häntä liian jyrkäksi esiintymisissään ja mielipiteissään. Lähtemättömän vaikutuksen hän oli joka tapauksessa kuulijoihinsa jättänyt.

Itse en kuulunut koskaan kirkkoherran lähipiiriin. Julkisuudessa minusta jopa profiloitiin kirkkoherran vastustajaa, koska hyväksyn naisten toimimisen papin tehtävissä, ja kirkkoherra puolestaan oli suorasukainen perinteisen virkakäsityksen puolustaja. Ajauduinkin seurakunnan hallinnossa mm. seurakunnan metsänhoitoa koskevissa asioissa vastatusten kirkkoherran kanssa. Kerran päädyimme julkisesti aika vahvoja ilmaisuja käsittäneeseen lehtikirjoitussotaan erään virantäytön osalta. Milloinkaan en kuitenkaan kyseenalaistanut hänen vilpittömyyttään toimia Jumalan valtakunnan asialla tai oppineisuutta teologina. Kun minut pyydettiin vielä

Kemijärveltä pois muutettuani seurakunnan ansiomerkkitoimikuntaan, esitin ensimmäisenä, että seurakunta hakisi kirkon kunniamitalia tuolloin jo eläkkeelle jääneelle kirkkoherralle hänen mittavista ansioistaan työssään Suomen Siionissa.

Aikanaan Kemijärvellä levitettiin luottamushenkilöiden kesken juorua, että olisin muka ollut keräämässä nimelistaa kirkkoherran erottamiseksi. Tässä ei tietenkään ollut mitään perää. Pahoitin siitä kyllä kovasti mieleni. Ilmoitin heti kirkkoherralle, että minulle on kerrottu moista valhetta levitettävän ja myös, missä näin oli tapahtunut.

Kemijärvelle tuli kirkkoherraksi Marjokorven jäätyä eläkkeelle Rovaniemeltä Pentti Tepsa. Tulimme hyvin toimeen, mutta emme ehtineet tehdä kauan yhteistyötä, sillä toisen kirkkovaltuustokauteni lopulla jätin seurakunnalliset ja kunnalliset luottamustehtäväni Kemijärvellä.

Elokuussa 2014 muutin kirjani Rovaniemelle. Asunto minulla oli ollut kummallakin paikkakunnalla jo kymmenen vuotta. Lähdin ehdokkaaksi syksyn seurakuntavaaleihin nyt Rovaniemelle ja tulin siellä valituksi kirkkovaltuustoon. Minut valittiin myös julistustyön johtokunnan jäseneksi. Ensimmäisenä vuoteni ohjelmaamme kuului mm. suurten lähetysjuhlien järjestäminen Rovaniemellä, Lappi Arenalla. Loppuvuodesta olin tekemässä kovasti työtä sen puolesta, että saimme kirkkoherranvaalin pidettyä kansanvaalina, kun osa kirkkovaltuutetuista olisi halunnut siirtää valinnan itselleen, minkä uusi laki nykyään mahdollistaa. Voitimme väännön kuitenkin muutamalla äänellä ja aktiiviset seurakuntalaiset saavat ainakin vielä itse kutsua paimenensa.

Kotimaakunnassani minut tunnetaan varmasti paremmin poliittisista kuvioista kuin kirkollisena toimijana. Liityin Keskustapuolueeseen 15-vuotiaana ja olen ollut paitsi kaupunginvaltuutettuna, niin myös puolueessa eri tehtävissä, mm. nuorisjärjestössä Lapin piirin puheenjohtajana sekä valtakunnallisessa puoluevaltuustossa erilaisten paikallisten tehtävien lisäksi.

Omaa suhdettani politiikkaan ja uskontoon puntaroin kirjoituksessani:

”Olen aina kokenut vieraaksi uskonnon ja politiikan sekoittamisen. On hyvä, jos poliitikolla on kristilliset arvot ja se näkyy hänen työssään ja arvovalinnoissaan. Sen sijaan ns. uskonnolla ratsastamista, uskonnon käyttämistä vaaliaseena, olen aina vierastanut ja poliittisten tilaisuuksien muuttaminen hurmoshenkisiksi saarnatilaisuuksiksi tuntuisi kamalalta.

Mutta ei uskovaisuus tee ihmisestä huonompaa poliitikkoa eikä poliittinen toiminta huonompaa hallintomiestä kirkkoon. Päin vastoin – kristittyjen velvollisuus on osallistua yhteisten asioiden hoitoon. Jo Pyhä Raamattu kehottaa meitä harrastamaan sen kaupungin menestystä, johon meidät on asetettu.

Joskus on tuntunut ikävältä sellainen vastakkainasettelu, että esimerkiksi sitoutumattomina esiintyvät ehdokaslistat (jotka usein koostuvat politiikassa toimivista henkilöistä) olisivat jotenkin "hartaampia" kuin puoluepoliittisin tunnuksin asetetut ehdokaslistat kirkollisissa vaaleissa. Olen saanut törmätä sellaisiin ajatuksiin, että poliitikot tulevat jotenkin keräämään irtopisteitä seurakunnan

luottamustehtäviin. Jotkut ovat jopa laskeneet minun kirkossakäyntejäni ja minua on syytetty, etten ole tarpeeksi aktiivinen seurakuntalainen. Tähän olen todennut, että älkää te surko. Jos minä vain teeskentelen kristillistä vakaumusta saadakseni maallista hyvää ja uskovaisten ääniä, niin kyllä minä siitä tulen kerran rangaistuksen saamaan.

Suomelle on muuten ollut mielestäni suureksi siunaukseksi, että meillä on ollut monia julkisesti uskoa tunnustavia kristittyjä valtiollisissa tehtävissä. Poliittinen esikuvani, opetusneuvos Kerttu Saalasti, on tästä eräs mainioimpia esimerkkejä. Samoin hänen isänsä, vakaasti Korkeimman johdatukseen luottanut presidentti Kyösti Kallio. Niin ikään presidentti J. K. Paasikivi, joka ei kylläkään profiloitunut minään arvopoliitikkona, oli henkilökohtaisesti uskova kristitty, joka vaimonsa todistuksen mukaan joka päivä haki lohtua ja viisautta Raamattua lukemalla.

Politiikassa täytyy joskus myös tehdä yhteistyötä kovinkin toisenlaisen arvomaailman omaavien ihmisten kanssa ja antaa periksi tavoitteistaan kompromisseja tehtäessä. Sen sijaan periaatteitaan vastaan ihmisen tulisi toimia. Eräässä tv-ohjelmassa ortodoksinunna Äiti Kristoduli sanoi: "Sielullinen rappio alkaa, kun ihminen toimii periaatteitaan vastaan". Näin se varmasti onkin. Asiaista joutuu tekemään kompromisseja, mutta omat periaatteet ja arvomaailma on pidettävä silti kirikkaana mielessä."

KONSERVATIIVIT VS. LIBERAALIT

Liian usein julkisuudessa synnytetään mielikuvaa, että kirkossa jakolinjat menevät ns. vanhoillisten konservatiivien ja uudistusmielisten liberaalien kesken.

Mustavalkoinen luokittelu ei toimi kansankirkossa. Moni arvokysymyksissä liberaali voikin olla esim. perinteisistä hallintoratkaisuista kiinni pitävä ja moni arvokonservatiivi taas voi olla matalakirkollisena valmis hyvinkin radikaaleihin ratkaisuihin kirkon järjestelmän muuttamisessa.

Ja aina pitää muistaa, että tärkein asiahan kirkossa ei voi olla kuitenkaan ne kiistakysymykset, jotka silloin tällöin nousevat esille, ja joita media vielä nostattaa. Usein siteerataan professori Osmo Tiililän sanoja: "Kirkko on olemassa sen tähden, että täällä kuollaan." – Ja niin se toki pohjimmiltaan on, että pelastuksesta, syntien anteeksiannosta, uskosta Jeesukseen ja Golgatan sovitustyöhön. Siitä tässä perimmältään on kyse, vaikka se sanoma helposti kaiken muun, sinällään hyvien ja tärkeidenkin asioiden, alle tahtoo hautautua.

Muutenkin todellisuus on paljon monimuotoisempi. Esimerkiksi rovaniemeläissyntyinen professori Miikka Ruokanen, joka hävisi muutamalla äänellä aikanaan arkkipiispanvaalin, leimattiin julkisuudessa konservatiiviksi sen takia, että hän puolusti vastaehdokastaan, valituksi tullutta Turun piispa Kari Mäkistä huomattavasti selkeämmin kristillistä avioliittokäsitystä avioliitosta miehen ja naisen välisenä liittona. Tämä yksi kysymys oli varmasti se, jota mediassa kaikkein eniten huudatettiin.

Kuitenkin Ruokanen on ollut ennakkoluuloton kirkon uusien toimintatapojen kehittäjä ja mm. uudenmuotoisen Tuomas-messun kehittäjä, joka on erikoisen suosittu sellaisten ihmisten parissa, jotka eivät ole kovin uskonnollisia tai muuten aktiivisia seurakuntalaisia. Monessa mielessä olisi voinut ajatella, että Ruokasen valinta olisi ollut todella uudistusmielinen teko kirkossa.

Ilmeisesti kävi jopa niin, että hän hävisi arkkipiispanvaalin siksi, että eräät kaikkein vanhoillisimmat valitsijat eivät äänestäneet häntä sen vuoksi, että hänellä oli takanaan kaksi avioeroa. Nämä valitsijat kantavat suuren vastuun ratkaisustaan.

Niin kauan kuin muistan, olen ollut ns. arvokonservatiivi. Jo ennen kuin tulin uskovaiseksi. Mutta toiminnallisten ja hallinnollisten asioiden parissa olen vaatinut usein uudistuksia. Inhoan hyssyttelyä. Olen lähtöisin kulttuuripiiristä, jossa monesti vaikeista ja kipeistä asioista vaietaan, sekin on yksi selviytymiskeino. Mutta minä olen syystä tai toisesta kasvanut henkilöksi, joka puhun luultavasti liiankin avoimesti sellaisista asioista, joista muut pitävät parhaana vaieta. Haluan, että hallinto, olipa maallinen tai hengellinen, toimii avoimesti ja ravistan mieluusti totuttuja, luutuneita menettelytapoja. Haluan, että kirkko menee kansan pariin ja pitää ovensa avoimena, kehittää etenkin jumalanpalveluselämäänsä hakien ennakkoluulottomasti erilaisia muotoja ylistää Herraa ja puhutella tämän päivän ihmistä ikuisten arvojen pohjalta. Onko se sitten konservatiivisuutta vai liberalismia? (Kirkolliskokouksessa kyllä tulin varmasti leimatuksi hallinnollisestikin vanhoilliseksi, kun en lähtenyt kaikkiin esitettyihin vouhotuksiin mukaan, ja ennen kaikkea, kun puolustin minut lähettäneiden seurakuntien selkeän tahdon mukaisesti seurakuntien itsenäisyyttä pakollista yhtymämallia vastaan.)

Kirjoitin ajatuksistani ennen kirkolliskokouksen vaalia:

”Ennen viime kirkolliskokouksen vaalia Kirkko ja kaupunki -lehdessä (14.1.2008) kirkolliskokouksen ryhmittymiä jaoteltiin karkeasti neljään luokkaan: kansankirkollisiin, tunnustuskirkollisiin, vanhoillislestadiolaisiin ja kirkollisiin uudistajiin. Löydän itsestäni yhtymäkohtia jokaiseen näistä ryhmistä.

Kansankirkollisten tavoin ajattelen, että kirkkomme on kansankirkko ja se merkitsee sitä, että kirkossa täytyy olla tilaa monenlaisille linjauksille ja toimintatavoille. Kirkon toiminnan perusta on hengellinen ja ajaton, mutta samalla on tiedostettava sekin, että kirkkoon kuuluu paljon ihmisiä, jotka eivät ole erityisen uskonnollisia ja heillekin on oltava tilaa kirkossa. Kansankirkon asemaa on vahvistettava, se on Suomen kansan vahvuus.

Tunnustuskirkollisten kanssa olen tietysti samaa mieltä siitä korostuksesta, että kirkon perusta on Raamatussa. Emme saa antaa sen Lars Levi Laestadiuksen 1800-luvun puolivälissä esittämän ennustuksen toteutua, että kansankirkon papeista tulee palkkaopettajia, jotka toimivat kulloisenkin ajan virtausten ja saarnaavat radikaalin sanomalehdistön vaatimusten mukaisesti.

Vanhoillislestadiolaisten kanssa löydän varmasti monista perusarvoista yhteisiä näkemyksiä. Pohjoisen ihmisenä Lars Levi Laestadiuksen hengellinen perintö on tietysti minulle läheinen ja olen esimerkiksi tutustunut jonkin verran hänen

tuotantoonsa. Kotiseudullani enemmän vaikuttanut lestadiolainen herätysliike on tosin vanhoillislestadiolaisuuden sijaan uusheräys. Itse en kuulu jäsenenä mihinkään herätysliikkeeseen.

Uudistajien kanssa olen samoilla linjoilla siinä, että kirkon on jatkuvasti tarkkailtava toimintatapojaan ja uudistuttava. Kirkon on oltava avoin ja keskusteleva yhteisö ja sen toimintaa on voitava tarkastella myös kriittisesti. Kirkon on voitava julistaa sanomaansa siten, että se kolahtaa myös tämän päivän ihmiseen. Sen sijaan ns. liberaaliteologiaa en hyväksy sikäli, kun sillä halutaan murtaa uskomme peruskäsityksiä.

Julkisuudessa kirkkoon ja kristinuskoon kielteisesti suhtautuva media lätkii nykyään mielellään ultrakonservatiivin leimoja kaikkiin, jotka eivät suostu kulloisenkin ajan hetkellisiin vaatimuksiin. Asiat riippuvat siitä, miltä kannalta niitä tarkastelee. Monia eteläsuomalaisia ystäviäni, jotka pitävät minua konservatiivina, ovat huvittuneita kuullessaan, että kotiseurakunnassani minua on joskus pidetty liian liberaalina, esimerkiksi sen johdosta, että hyväksyn naisen toimimisen pappina, ja olen aiheuttanut joskus jopa melkoista myrskyä vesilasissa, kun olen vaatinut vanhentuneina pitämieni toimintatapojen uudistamista ja avoimuutta kirkollishallintoon.”

NAISET ALTTARILLA

Kotiseudullani myös virkakäsymys herätti silloin tällöin keskustelua, vaikka seurakunnan puitteissa asiasta pitkälti vaiettiinkin. Olin aina avoimesti tuonut esille oman kantani, joka oli sama kuin kirkon aikanaan tekemä ratkaisu. Eli että papin virka avattiin myös naisille, mutta samalla luvattiin taata ns. perinteisen virkakäsityksen kannattajille oikeus toimia kirkossa.

(Vaikka olen saanut pitkin matkaa ajoittain kovaakin kritiikkiä niskaani naispappien vastustajilta, olen silti johdonmukaisesti puolustanut perinteisen virkakäsityksen omaavien järjestöjen toimintavapautta ja oikeutta lähetyskannatukseen sekä naispappien vastustajien mahdollisuuksia pysyä kirkossa. Olen ihmetellyt niitä etelän jyrkimpien liberaalien puheenvuoroja, joissa vaaditaan ”kysymyksen lopullista ratkaisua”. Tarkoittavatko he sitä, että toisinajattelijat on heitettävä kirkosta? Sellaista suvaitsevaisuutta...)

YLE uutisoi valtakunnallisissa uutisissaan 16.11.2010 otsikolla ”Uudistusmieliset voittoa seurakuntavaaleissa” yhtenä esimerkkinä kannatukseni nousun Kemijärvellä:

”Myös muualla Suomessa uudistusmieliset näyttävät saaneet jalansijaa. Esimerkiksi Kemijärvellä vaalien ääniharava oli naispappeuden puolesta avoimesti puhunut Janne Kaisanlahti. Kemijärven seurakunta on tällä erää profiloitunut hyvin vahvasti miespappeuden kannattajaksi.”

Tottahan se oli, että kun Kemijärvellä ei ollut naispuolisia pappeja koskaan työskennellyt ja syystä tai toisesta seurakunnan puitteissa ei ainakaan minun

tietääkseni järjestetty tilaisuuksia, joissa edes joskus joku naispuolinen pappi olisi vierailnut puhujana, niin olin toki erottautunut joukosta kertomalla avoimesti olevani kirkon virkakäsityksen kannalla. Mutta silti minua ja luullakseni monia ystäviäni vielä enemmän huvitti huomata, että minut oli uutisoitu yhtenä esimerkkinä kirkon liberalisoitumisesta.

Kirkolliskokouksessa leimauduin aikanaan monien silmissä jo kemijärveläisen taustani perusteella jyrkimpien konservatiivien joukkoon. Jotkut pitivät minua jopa Lasse Marjokorven valitsemana seuraajanaan, vaikka ei hän missään vaiheessa ollut valintaani tukemassa ja Marjokorven lähipiiriin kuuluneet kirkkovaltuutetut äänestivät uskoakseni kirkolliskokoukseen kyllä Timo Alaräisästä eivätkä minua.

Tiesin, että sanonpa naisen pappina toimimisesta sitä tai tätä, niin suututan ihmisiä. Koin, että koska olin tästä asiasta eri mieltä seurakunnan silloisen johdon kanssa, niin minua kohtaan tunnettiin Kemijärvellä monenlaisia ennakkoluuloja. Yhtenä esimerkkinä tästä kerron vain sen, että tultuani valituksi kirkkovaltuuston puheenjohtajaksi, jotkut seurakunta-aktiivit keksivät pistää liikkeelle juorun, että olen äänestytännyt kirkkovaltuustoa siitä, että Helsingin piispa Irja Askola tulisi kutsua Kemijärven seurakunnan vieraaksi. Ilmeisesti jotkut olivat vielä jutun uskoneet.

Tietenkään en ollut sellaista äänestystä pitänyt eikä sellainen asia edes kirkkovaltuuston käsiteltäväksi kuuluisikaan. Toki jos piispa Askola olisi jostain syystä ollut tulossa Kemijärvelle, olisin varmaankin luottamushenkilöiden edustajana ollut häntä vastaanottamassa. Eikä siinä sinällään olisi mitään pahaa, vaikka olisin Askolan tai jonkun muun Etelä-Suomen johtavan kirkkovaikuttajan kutsunut Kemijärvelle. Kun Helsingissä kirkosta eroamisten määrä on niin valtavan suuri ja kirkot menettävät toimijoita maallistumisen seurauksena, niin juuri pohjoisen seurakunnista siellä voisikin kenties syytä hakea vertailevia näkemyksiä.

Juttua kerrottiin kuitenkin selkeästi ilkeämielisessä hengessä tarkoituksena osoittaa, että edustan liberaaliteologiaa. Niille, jotka ovat seuranneet toimintaani kirkolliskokouksessa ja muutenkin hengellisellä kentällä, niin olisi pitänyt tulla kyllä selväksi, että edustan piispa Askolan kanssa hyvin erilaisia teologisia linjauksia. Helsingin piispaksi olin aikanaan kannattanut tuomiorovasti Matti Poutiaista. Sen sijaan Turun piispaksi olin aikanaan kannattanut Maskun kirkkoherra Aino Vestiiä, joka tuli kilvassa toiseksi. Aino Vestistä tuli sittemmin minulle hyvä ja luotettu yhteistyötoveri kirkolliskokouksessa.

Kirkolliskokouksen vaalissa naispappi-kysymys oli vaikea, koska tiesin sen vuoksi menettäväni ääniä. Eräälle kannattajalleni oli sanottukin, ettei minua voi äänestää sen takia, että hyväksyn naisen toimimisen pappina. Olen mielestäni kyllä puhunut niin paljon sen puolesta, että perinteisen virkakäsityksen omaavat ihmisetkin voisivat toimia kirkossa ja Kemijärvellä aikanaan tein kaikkeni, että perinteisten lähetysjärjestöjen lähetyskannatus voitiin pitää korkealla tasolla, niin että minun leimaamiseni tuon yhden kysymyksen takia ei ole aina tuntunut kohtuulliselta.

Kuitenkin katson rehelliseksi kertoa oman näkemykseni asiasta. En ole poliittisellakaan puolella pyrkinyt pyörittelemään sanojani sen mukaan, mitä ennakoin

kulloisenkin kuulijakunnan asiasta olevan mieltä. Siksi kirjoitin kotisivuilleni omat tuntuoni tästä asiasta. Sellaisiakin ehdokkaita kun vaaleissa kuin vaaleissa joskus tahtoo olla, jotka väistelevät erilaisia vaikeita kysymyksiä pyrkiessään maksimoimaan oman äänimääränsä. Taitaa heitä olla kirkonkin vaaleissa.

”Hyväksyn naisen toimimisen papin virassa, mielestäni nainen voi olla pappi siinä missä mieskin. Olen tuonut kantani julki, vaikka omassa kotiseurakunnassani on voimakasta naisen pappina toimimisen vastustusta. Olen saanut tehdä paljon hyvää yhteistyötä myös ns. perinteisen virkakäsityksen kannalla olevien ihmisten kanssa, mutta rehellisesti sanottuna olen kyllä joskus saanut tuntea olevani toisen luokan uskovainen tämän näkemykseni vuoksi.

Naispuolisten pappien vastustajat tuntuvat usein väittävän, että hyväksyjät eivät kunnioita Raamatun sanaa, vaan haluavat tehdä siitä tasa-arvokysymyksen. Minulle naisen pappina toimiminen ei ole tasa-arvokysymys. Vastustajien argumentointi vain ei ole vakuuttanut. Kun Raamatussa sanotaan, että "nainen vaietkoon seurakunnassa", niin miksi vastustajat eivät vastusta naisten osallistumista myös seurakunnan hallintoon, esimerkiksi kirkollisvaaleihin. Eihän Raamatun kohdassa sanota, että nainen vaietkoon seurakunnassa pappina. Kirjaimellinen tulkinta käskystä, jonka mukaan papin on oltava yhden naisen mies johtaisi mielenkiintoiseen tilanteeseen suhtautumisessa leskiin ja poikamiehiin pappina.

Henkilökohtaisesti uskon, että ne kohdat, joilla naispappeja vastustetaan, on nähtävä aikansa kulttuuriympäristöä vasten. Tuolloin tuskin olisi ollut edes mahdollista ajatella, että nainen olisi toiminut juuri missään johtavassa virassa.

En usko, että Jumala on asettanut yhtään käskyä turhaan, vaan kaikki on ihmisten parhaaksi. Mitä pahaa naisten toimimisessa pappina on kirkossamme ollut? Hyvin ja vähemmän hyvin tehtäviään hoitavia pappeja on varmasti sekä miespuolisten että naispuolisten joukossa. Toivon kyllä, että riippumatta siitä, miten tähän kysymykseen suhtaudumme, voisimme kaikki pysyä samassa kirkossa.

On muistettava, että uskonveljet ja uskonsisaret esim. katolisessa kirkossa ja ortodoksisessa kirkossa suhtautuvat asiaan siten, että papin virka on pysytetty edelleen vain miehillä. Kirkkomme lähtee vaaralliselle tielle, jos se alkaa suhtautua naispappien vastustajiin kuin harhaoppisiin. Minun on kyllä vaikea ymmärtää sellaista ehdottomuutta, että kirkossa ei voi olla yhtäaikaa naispapin suorittaessa siellä tehtäviään, mutta yhtä vaikeata on ymmärtää sitä, että naisen pappina toimimisen vastustajat leimattaisiin harhaoppisiksi ja ajettaisiin ulos kirkosta; kristikunnan enemmistö noudattaa kuitenkin heidän kantansa mukaista virkakäsitystä.

Tämän kysymyksen aiheuttamissa ongelmissa puolin ja toisin on valitettavasti lähdetty sellaiselle tielle, että tuntuu, että sovintoa ei ole edes haluttu saada aikaan.”

* * *

Ehkä yksi syy minuun kohdistuneisiin ennakkoluuloihin oli myös siinä, että suhtauduin lähtökohtaisesti myönteisesti siihen, että myös avioeron läpikäyneet

ihmiset voidaan vihkiä uudelleen. Tämänkin näkemykseni olin sanonut joskus ääneen. Voitiin ajatella, että suhtaudun jotenkin liberaalisti avioliittoon.

Kotiseurakunnassani oli vallalla paljon asennetta, että eronneita saisi enää vihkiä kirkossa. Tietääkseni papit olivat ainakin joskus kieltäytyneetkin vihkimistä eronneita. Ymmärrän toki, että ajattelumaailman taustalla on vakava käsitys avioliiton pyhydestä.

Vaikka itse en olekaan syntynyt avioliitosta, niin kunnioitan suuresti avioliittoa elinikäiseksi määrättyinä instituutiona. Jumala on antanut avioliiton lahjaksi miehelle ja naiselle. Avioliitto on Jeesuksen opetuksen mukaan selkeästi tarkoitettu kestävään kuolemaan saakka, vaikka Mooses sallikin oikeuden ottaa avioero. Jo lapsena minuun teki suuren vaikutuksen kertomus Juhana-herttuasta (myöhempi Ruotsin kuningas Juhana III), joka joutui veljensä vangiksi. Hänen vaimolleen Katariina Jagellonically tarjottiin kuitenkin mukavia asumisololoja erossa miehestään. Katariina otti tuolloin sormestaan vihkisormuksen ja pyysi asiaa kertomaan tullutta kuninkaan virkamiestä lukemaan sormukseen kirjoitetun tekstin – ”NEMO NISI MORS” – Ei muu kuin kuolema (voi erottaa). Niin hän seurasi miestänsä vankeuteen ja aikanaan myös valtaistuimelle.

Nykyään avioeroja otetaan aivan liian helposti, tai ei edes mennä naimisiin. Kuitenkin parisuhteeseen tulisi sitoutua vakavasti ja uskon Jumalan antaman avioliiton olevan juuri ihmisen parhaaksi ja perheen onneksi. Silti elämme puutteellisessa maailmassa. On tilanteita, joissa elämä voi muuttua sietämättömäksi ja avioero on pienempi paha kuin avioliiton jatkaminen. Olen sellaisia itsekin sivusta joskus seurannut. Olisiko sitten parempi, että avioeron läpikäynyt ihminen eläisi vaikkapa irtosuhteissa kuin että hän löytää uuden puolison – ja kenties aiemman avioliiton virheistä oppineena – solmii nyt kestävästi avioliiton?

Kirkolliskokouksen vaaleista

VUODEN 2008 VAALIT

Lähdin keväällä 2008 ehdokkaaksi ensimmäistä kertaa kirkolliskokouksen maallikkojäsenten vaaliin. Kemijärveltä pappisedustajana oli kirkkoherra Lasse Marjokorpi, joka valittiin suurella äänimäärällä edelleen jatkokon, mutta maallikkoedustajaa ei ollut koko Itä-Lapista ollut pitkään aikaan. Tietääkseni edellinen kemijärveläinen maallikkoedustaja oli ollut paikallisen sähköyhtiön johtaja ja seurakunta-aktiivi, insinööri Rafael Nyqvist vuosina 1974–82. Häntä ennen kirkolliskokouksessa oli Kemijärveltä ollut seurakunnan kirkkoherra Heikki Rosma, joka oli kyllä kuollut jo vuonna 1991, mutta joka kansanläheisenä persoonana ja samalla väkevänä julistajana eli yhtä kristittyjen keskuudessa rakkaassa ja kiitollisessa muistossa seutukunnalla.

Koska kirkko kampanjoi aktiivisesti sen puolesta, että nuoria lähtisi ehdokkaaksi myös näihin keskushallinnon vaaleihin, niin mieleeni nousi ajatus, että

olisin tarjoamassa vaihtoehtoa. Olin mukana Lapin Keskustanuorten toiminnassa tuolloin ja myös sieltä minua kannustettiin lähtemään ehdokkaaksi. Koetin innostaa muitakin tuntemiani nuoria mukaan. Yksi lähtikin sitten hiippakuntavaltuuston vaaleihin.

Kemijärvellä kirkkoneuvoston kokouksessa oli noussut esille ajatus, että tuolloinen kirkkovaltuuston puheenjohtaja Timo Alaräisänen lähtisi ehdokkaaksi Kemijärveltä. Sain kuulla tästä toisen puolueen edustajalta, oman valtuustoryhmän edustajat eivät olleet minuun yhteydessä sen enempää kuin minäkään olin heidän kanssaan keskustellut omista aikeistani. Nyt jälkikäteen ajateltuna asiaa olisi ollut viisasta koordinoida ehkä paremmin etukäteen.

Mietin vähän aikaa, näyttäisikö siltä, että jos minäkin lähdän ehdokkaaksi, niin haluan häiriköidä seurakunnan johtavien henkilöiden tekemää päätöstä vastaan. Sitten ajattelin, että en kuitenkaan saa Kemijärveltä monta ääntä. Alaräisäsellä oli paitsi pitkäaikaisena kirkkovaltuutettuna, niin myös kaupungin sosiaali- ja terveysjohtajana laaja tunnettavuus seutukunnalla. En tulisi hajottamaan hänen ääniään. Ajattelin, että on viisainta puhua suoraan, joten soitin hänelle ja kerroin, että olen ajatellut asettua ehdokkaaksi, ettenkä usko syöväni hänen ääniään, ja toivoin, että mahdumme molemmat samalle listalle. Niin sitten kävikin.

Minulle nuorena valtuutettuna oli hyvin epäselvää, mitkä tahot listoja keräsivät ja miten listat jakautuivat, eikä asiasta tainnut olla muillakaan laajaa tietoa. Poliittisia yhteyksiäni pitkin sain tiedon, että puolueeni piirijärjestöt keräävät yhtä ehdokaslistaa. Tällä listalla, nimeltään *Juureva kirkko ihmisten keskellä*, olin sitten ehdokkaana samoin kuin toinen kemijärveläinen ehdokas.

Hiippakuntavaltuustoon ehdokkaana Kemijärveltä oli pitkäaikainen kirkkovaltuutettu, maanviljelijä Timo Kyyhkynen, joka on kotoisin Levärannan kylästä, mistä myös minun isänpuoleiset sukujuureni ovat kotoisin. Teimme hänen kanssaan jonkin verran yhteistä kampanjointia.

(Surkukupaisana yksityiskohtana siitä hengestä, mitä joskus sain seurakuntahallinnossa kokea, tulee tätä kirjoittaessa yhä mieleen, vaikka asiasta onkin jo aikaa, kun Timo Kyyhkynen jäi eräissä vaaleissa kerran tasatuloksen vuoksi arvalla valitsematta kirkkovaltuustoon. Hän tuli siis ensimmäiseksi varajäseneksi; seuraavissa vaaleissa hän nousi jälleen valtuutetuksi. Tuolloin, kun hän jäi varajäseneksi, meillä oli pian vaalien jälkeen ryhmäkokous, jossa valittiin luottamushenkilöitä ehdokaslistamme paikoille. Kun yksi valtuutettu ilmoitti etukäteen poissaolostaan, kutsuin tietysti Kyyhkynen ensimmäisenä varajäsenenä paikalle. Tästä muutamat valtuutetut nostivat mahdottoman elämöinnin, että olen ”masinoinut” kokoukseeni sukulaisiani ja sain vielä samana iltana sähköpostia, jossa minut haukuttiin sukulaisten suosijaksi ja mielenterveyteni kyseenalaistettiin. – Kuitenkin, kenet muun minä olisin voinut kutsua varsinaisen jäsenen ollessa poissa kuin ensimmäisen varajäsenen! Aivan lähisukulaisestakaan ei ollut kyse, sillä Kyyhkynen jo tuolloin edesmennyt adoptioäiti oli vuonna 1977 kuolleen isoukkini serkku.)

Kevään 2008 kirkollisiin vaaleihin liittyi sellainen kömmähdys, että hiippakuntavaltuuston ehdokkaiden osalta äänestysnumerot arvottiin ensin väärässä järjestyksessä. Numerot muuttuivat kesken kampanjoinnin. Kirkon vaalijärjestyksen mukaan hiippakuntavaltuustoehdokkaiden numerointi pitää jatkua siitä mihin kirkolliskokousedustajien numerointi päättyy. Tuomiokapituli aloitti kuitenkin numeroinnin myös hiippakuntavaltuustojen kohdalla kakkosesta.

Tämä oli tietysti harmillista, kun monet ehdokkaat olivat lähettäneet jo vaaliesitteitään väärillä numeroilla. Näin kävi Timo Kyyhkysellekin, jonka kanssa lähetimme yhdessä esitteitämme eri seurakuntiin. Olisi ollut mielestäni asiallista, että tuomiokapituli olisi ohjeistanut kirkkovaltuustojen vaalikokouksia niin, että äänestäjiä olisi muistutettu vielä siitä, että äänestysnumerot ovat muuttuneet ja että oikea numero on syytä vielä tarkistaa. Koetin soittaa asiasta tuomiokapituliin, mutta vastaus oli tylyhäkö eikä ohjeistusta tullut. Toivottavasti kukaan ei tuomiokapitulin virheen takia äänestänyt väärin.

Kampanjointi oli melko haastavaa, kun ei ollut mitään luontevaa foorumia ajatustensa esiin tuomiselle. Eikä minua varmaan kovin hyvin tunnettukaan missään, korkeintaan poliittisista yhteyksistä. Lähetin jonkun verran mainoskirjeitä perinteisen postin kautta, sikäli kun sain valitsijoiden yhteystietoja selville. Valitettavasti kaikki seurakunnat eivät antaneet valtuutettujensa tietoja ja muistaakseni osa ei edes vastannut mitään pyyntöihin. Kuitenkin kuvittelisi, että kun valitsijoiden joukkio on rajattu ja kirkkovaltuutetut ovat kiinnostuneita kirkon asioista, niin että he mielellään ottaisivat vastaan tietoa erilaisten ehdokkaiden tavoitteista.

Kirkon nuorten aikuisten vaikuttamisryhmä NAVI järjesti jonkin verran tukea ja Internet-näkyvyyttä nuorille ehdokkaille *Tuoretta tarjolla* -kampanjan puitteissa. Siitä oli minulle ja varmasti muillekin nuorille ehdokkaille kyllä tukea, mutta kampanjan konkreettiset tulokset jäivät kaiketi aika vähäisiksi, kun vain yksi alle 30-vuotias valittiin kirkolliskokoukseen. Hiippakuntavaltuustoihin valittiin kuusi nuorta.

En missään vaiheessa vaaleja oikein tosissani uskonut, että minulla olisi todellisia mahdollisuuksia tulla valituksi. Kokemuksena ehdokkuus oli kuitenkin jo mielenkiintoinen.

Sain vaaleissa 18,434 ääntä yhteensä 38 eri valitsijalta. Tulin sillä ehdokaslistamme kolmannelle varasijalle. Listamme viimeinen läpimenijä oli Pekka Lahdenperä 24,681 äänellä, joten hirveän kauaksi en jäänyt valinnasta. Timo Alaräisänen Kemijärveltä puolestaan tuli valituksi 26,306 äänellä.

Kirkon keskushallinnon vaaleissa ei ole voimassa mies ja ääni -periaate, vaan valitsijan äänimäärä riippuu siitä, kuinka suurta seurakuntaa hän edustaa. Suurella seurakunnalla on enemmän ääniä kuin pienellä. Jokaisen äänimäärä on siis kolmidesimaalinen murtoluku. Pienessä seurakunnassa yhden valitsijan äänimäärä voi olla 0,3-0,4 äänen suuruinen, suuressa seurakunnassa jopa yli yhden tai lähellä puoltatoista. Pieniä seurakuntia on kuitenkin hyvitetty sillä, että kaikilla seurakunnilla on laskua tehtäessä ensin neljä ääntä pohjalla ja sitten lasketaan päälle yksi ääni jokaista täyttä jäsenmäärän tuhatlukua kohti. Tämä yhteismäärä jaetaan sitten

seurakunnan valitsijoiden, yleensä kirkkovaltuutettujen, kesken (yhtymissä myös seurakuntaneuvostojen jäsenten kesken).

Vaalituloksen selvittyä lähetin heti Timo Alaräisäselle sähköpostin, jossa onnittelin häntä ja toivotin Jumalan siunausta alkavaan työhön.

Kesti aikansa, että vaalitulokset ilmestyivät hiippakunnan kotisivuille. Helsingin hiippakunnassa sen sijaan henkilökohtaiset äänimäärät tulivat heti nettiin. Kun olen sittemmin paljon Helsingin hiippakunnassa tapahtuvaa toimintaa arvostellut, niin annettakoon nyt tässä asiassa myös tunnustusta Helsinkiin!

Oli kuitenkin Oulun hiippakunnalle kunniaksi, että näistä asioista otettiin oppia. Seuraavissa vaaleissa asiat toimivat jo sujuvammin. Myös valitsijoiden yhteystietoja on viimein alettu kerätä kootusti, joten niitä ei tarvitse enää kerjätä vaihtelevalla menestyksellä niistä seurakunnista, jotka eivät jostain syystä katso tarpeelliseksi julkaista kirkkovaltuutettujensa yhteystietoja kotisivuillaan.

Seutukunnalla käydyn julkisen keskustelun johdosta pistin paikallislehteen pienen kirjoituksen, jossa kirjoitin mm. seuraavasti:

”Kirkon vaalit on käyty ja Kemijärveltä tuli nyt valituksi sekä pappisedustaja että maallikkoedustaja. Meidän on annettava tukemme valituille heidän ryhtyessään vastuulliseen työhön. Vaalit olivat mielenkiintoinen kokemus. Sekä minä että Timo Alaräisänen kävimme kumpikin omia kampanjoitamme aktiivisesti, mm. vaalikirjeitä kirkkovaltuutetuille lähetellen. Sitä, että Kemijärveltä on kaksi ehdokasta, ihmetelleille vastasin jo kuukausia sitten: emme syö toistemme ääniä enkä estä Alaräisäsen valintaa. Vaalitulokset (Alaräisänen 55, minä 38 [henkilökohtaista ääntä]) osoitti, että asia todella oli näin.

Olin kirkon nuorten aikuisten Tuoretta tarjolla -kampanjan ehdokkaana mukana vaaleissa. Oli hienoa saada osallistua keskusteluun kirkon hallinnon uudistamisesta ja tutustua muihin uskoviin nuoriin ympäri maata.

Kun minulla ei ole mitään valmiita verkostoja enkä kuulu mihinkään ryhmittymään, niin olin kovasti yllätynyt havaitessani, että olin ainoa ehdokas koko hiippakunnassa, joka sai ääniä jokaisesta rovastikunnasta Ylä-Lapista Pohjanmaan lakeuksille.

Kun tulin kirkkovaltuuston vaalikokouksesta kotiin ja olin siis nähnyt, ketkä kirkkovaltuutetuista olivat tulleet paikalle, sanoin kotona, että tulen saamaan Kemijärveltä viisi ääntä, kuten sitten sainkin. Se puolestaan oli suuri ja mieltä todella paljon lämmittänyt yllätys, että eniten kannatusta sain Pelkosenniemen seurakunnasta. Pohdin, että onkohan siihen yhtenä tekijänä se, että olen vastustanut ja vastustan edelleen kuntien ja seurakuntien pakkoliitoksia.

Sallalainen kirkkovaltuutettu kirjoitti nimimerkin takaa, että ehdokkaat eivät sano suoraan mielipiteitään ja että heihin ei saa yhteyttä. Tätä syytöstä en niele, sillä olen sanonut kantani niin naispappeuteen, homoliittoihin kuin kirkkoherran vaalitapaankin varsin selvästi.

Esitteessäni oli sähköpostiosoitteeni, puhelinluettelosta löytyy numeroni. Olen vastannut kaikkiin minulle tulleisiin puheluihin ja vastannut esitettyihin kysymyksiin. ...” (Koillis-Lappi, 18.2.2008)

VUODEN 2012 VAALIT

Aika lailla heti kevään 2008 vaalien mielenkiintoisen kokemuksen myötä päätin, että jos Taivaan Isä päiviä suo eikä mitään yllättävää estettä ilmaannu, niin kokeilen vielä toisen kerran ehdokkuutta.

Kevään 2012 vaaleissa olin ehdokkaana Kirkko Keskellä Arkea - ehdokaslistalla, joka oli keskustataustaisen seurakuntaväen keräämä. Siitä voi olla monta mieltä, onko sopivaa, että poliittiset järjestöt keräävät ehdokaslistoja kirkon vaaleihin. Kuitenkin, koska puolueilla yleensä on laajat kontaktit myös seurakunta-aktiivien pariin, ja myös kokemusta vaalitoiminnasta, niin usein on ollut luontevaa, että puoluejärjestöt asettavat listoja.

Joka tapauksessa olen sitä mieltä, että jos joku puolue kerää ehdokaslistan, niin on reilua, että tämä näkyy myös ehdokaslistan nimessä tai että se ainakin muuten kerrotaan ehdokaslistan esittelyn yhteydessä. Valitsijoita ei saisi johtaa harhaan esittämällä listaa muka jonakin sitoutumattoman seurakuntaväen listana, jos sen on tosiasiassa joku puolue kerännyt.

Pidimme pohjoisessa tärkeänä, että ehdokaslista kerättäisiin täyteen. Niinpä mm. pyysin ja kävin henkilökohtaisesti naapuriseurakunnasta Pelkosenniemeltä hakemassa hyväksi ehdokkaaksi tuntemani diakonissa Aino Kulpakon ehdokassuostumuksen, vaikka tiesin, että monta ehdokasta lähialueilta tulisikin hajottamaan omaa kannatustani.

Siksi olikin meille lappilaisille hieman pettymys, kun eräillä väkirikkailla seuduilla lista jäi vajavaiseksi, vaikka me olimme keränneet kiintiömme täyteen. Näin ollen sieltä mahdollisuudet tulla valituksi olivat suuremmat ja meillä taas pienemmät.

Tällä kertaa keskustalaisen ehdokaslistan asettajat olivat asettaneet ehdokaslistan ohjelmaan vaatimuksen, että täytyy olla kirkon virkakäsityksen kannalla. Tästä ymmärtääkseni heräsi jonkun verran erimielisyyttä. Itse en ollut osallinen näihin päätöksiin. Minähän olin ja olen naisen pappina toimimisen kannalta, joten minun ehdokkuuteeni päätös ei vaikuttanut. Silti pohdin mielessäni, oliko tällainen rajaus oikein? Onhan Keskustan parissa paljon mm. erilaista herätysliikeväkeä, joka pitäytyy ns. perinteisessä virkakäsityksessä.

Tuli mieleen, että olikohan rajauksen taustalla huoli joidenkin ehdokkaiden läpimenomahdollisuuksista. Perinteisen virkakäsityksen kannattajat olivat ilmeisen taitavasti keskittäneet äänensä edellisissä vaaleissa ja nyt harjoitettiin vastataktikointia. Perinteisen virkakäsityksen kannattajat ryhmittyyivät vuonna 2012 uudelle ehdokaslistalle, *Uskon ja kirkon tulevaisuuden puolesta*. Kemijärveltä kirkolliskokouksessa yhden kauden toiminut Timo Alaräisänen meni nyt ehdokkaaksi

tälle listalle, jolta valituksi tällä kertaa tulivat yhteiskuntatieteiden tohtori Erkki Kujala Toholammilta ja insinööri Juhani Paananen Kokkolasta.

Keskustataustaiselta *Kirkko Keskellä Arkea* -ehdokalistalta valituksi tulivat insinööri Antero Aakko Oulusta, myyntipäällikkö Juha Kultima Sodankylästä sekä minä.

Vaaleihin ehdokkaita asetti myös vanhoillislestadiolaisten *Kristillisten Arvojen Puolesta* -ehdokaalista. Tältä listalta valituksi tulivat kanttori Martti Murto-perä Haapavedeltä sekä käräjätuomari Antti Savela Iistä

Vaaleissa oli mukana myös *Elävä Seurakunta Lähellä Ihmistä* -ehdokaalista. Pääosa tämän listan ehdokkaista oli ymmärtääkseni vasemmistotaustaisia, mutta listalla oli kuitenkin mukana myös kokoomuslainen Raili Kerola Rovaniemeltä, joka sai listalla enimmät äännet tulien valituksi ainoana tältä listalta.

Etupeässä Oulun seudun kokoomuslaiset asettivat myös oman ehdokaslistan *Kuunteleva kirkko*, jolta ei tullut valituksi kukaan sen enempää kuin *Oulun hiippakunnan perussuomalaisien* ehdokaslistalta. Kemin vasemmistolaiset asettivat lisäksi yhden ehdokkaan omalle listalleen *Kemin kirkkokansan työväenyhdistys*. En tiedä, mikseivät he keränneet enempää ehdokkaita. Yhden hengen listalta on suhteellisissa vaaleissa äärimmäisen vaikeaa päästä läpi.

Kaikkiaan meitä ehdokkaita oli 82 kappaletta, joista kahdeksan valittiin.

Vuoden 2016 vaaleissa keskustalaiset listat eivät enää asettaneet rajoitusta virkakäsymyksen suhteen ja sen myötä syntynyt *Uskon ja kirkon tulevaisuuden puolesta* -ehdokaalista jäi pois vaaleista. Vaaleihin tuli nyt kaksi keskustataustaista listaa: *Kirkko Keskellä Arkea* sekä *Pohjantähden Alla*, joista viimeainittua olin itse keräämässä.

Papeista vuoden 2012 vaaleissa Oulun hiippakunnassa tulivat valituksi kirkkoherra Pauli Niemelä Kiimingistä, kirkkoherra Eija Nivala Kalajoelta, vs. kirkkoherra Pasi Palmu Kälviältä sekä oppilaitospastori Katariina Pitkänen Oulusta.

Lisäksi saamelaiskäräjät valitsivat edustajakseen pitäjänneuvos Veikko Guttormin Utsjoelta.

* * *

Vuoden 2012 vaalityö rajoittui edelleen siihen, että esitteiden sekä kotisivujeni kautta pyrin kertomaan tavoitteistani kirkon toiminnan suhteen. Ymmärsin, että luottamusta on saatava oman kotiseudun ulkopuolelta, etenkin, kun tälle kertaa myös naapuriseurakunnista asetettiin omia ehdokkaita.

Kotipaikkakunnallani pidin hiippakuntavaltuustoon ehdokkaana olleen kemiläisen nuoren ehdokkaan Laura Kuismasen kanssa pienen yhteisen vaalitulaisuuden Kemijärven kotiseutumuseolla. Eipä sinne kirkkovaltuutetuista juuri muita tullut kuin ne luotetuimmat kannattajani, jotka uskoakseni muutenkin olisivat äänestäneet minua. Toki sitten tuli muitakin ihmisiä. Puheet pidettiin ja virret veisattiin.

Erityisiä vaalivalvojaisia ei näissä vaaleissa kai missään järjestetty. Eihän tuloslaskentaakaan voinut seurata mistään. Olin kotonani Kemijärvellä vuodepotilaana tavanomaista rajumman influenssan kourissa, mitä kesti muistaakseni parisen viikkoa. Melkein joka talvi saan ainakin kerran flunssan, mutta yleensä se ei ole kovin paha enkä joudu pitämään ”rokulipäiviä”. Nyt jouduin kuitenkin täysin vuodelepoon.

Kirkkovaltuuston vaalikokoukseen olin kyllä vääntäytynyt itseäni äänestämään. Muistan kerran eräässä luottamuselimen kokouksessa kahvittelun aikana keskustellun siitä, oliko sopivaa äänestää itseään. Paikalla ollut pappismies kertoi tapauksen eräästä pappien kokouksesta, jossa erääseen tehtävään valittu henkilö oli saanut kaikki äänet, siis myös omansa. Tämä oli sitten vähän herättänyt hämmennystä.

Ymmärrän sen, että voi näyttää itsekkäältä, jos käy ilmi, että on äänestänyt itseään. Toisaalta sen voi ymmärtää niinkin, että uskoo asiaansa ja on todella halukas ja valmis tulemaan valituksi ja tekemään työtä siinä luottamustoimessa, johon nyt ehdokkaita valitaan. Jos ei itsekään luota itseensä, niin kuka sitten?

Vastasin kertomukseen muistelemalla jostain lukemani tarinan, että kun Lauepudensisaret, Äiti Teresa -vainajan nunnien sääntökunnan johtajaa oli valittu kokousedustajien kesken, olivat kaikki muut paitsi yksi ääni annettu Äiti Teresalle. Äiti Teresa ei ollut äänestänyt itseään. – ”Hänet julistetaankin pyhimykseksi, mutta minua ei julisteta. Minä äänestän itseäni”, päätin kertomukseni.

(Silti on ollut vaaleja, joissa en ole äänestänyt itseäni, vaikka olen ollut ehdokkaana. Mutta yleensä kyllä olen äänestänyt enkä häpeä myöntää sitä.)

* * *

Valitsijoille lähetetyssä vaaliesitteessäni oli henkilötietojeni ja useiden minua tukeneiden henkilöiden antamien kuvausten lisäksi oma tervehdykseni, joka kuului seuraavasti:

”Hyvä kirkkovaltuutettu!

Lähdin ehdokkaaksi kirkolliskokouksen maallikkojäsenten vaaliin, koska olen huolissani kirkkomme nykyisestä tilasta. Kirkon merkitys Suomelle on ollut valtaisa niin kansamme uskonelämän, kulttuurin, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kuin yhteiskunnallisenkin kehityksen osalla. Nyt kirkkomme on kriisissä. Jäsenmäärä laskee jatkuvasti. Ihmiset eivät koe kirkon sanomaa tärkeäksi ja tuntuu, että kirkko itsekin on aika hukassa sen suhteen, mikä on sen perussanoma.

Kirkon tärkein tehtävä on kertoa Jumalan rakkaudesta. Jeesus antoi meille lähetyuskäskyn tehtäväksi – ja työ on edelleen kesken! Kaikki kirkon toiminta jumalanpalveluksesta diakoniatyöhön ja hautausmaiden hoitoon on perusteltavissa tämän kautta. Kirkon toiminnan on oltava iloista toimintaa. Evankeliumi on ilosanomaa. Jeesus haluaa, että meillä on yltäkylläinen elämä, joten kirkon toiminnankin tulee olla valoisa ja rikasta, ei synkkää ja ahdistavaa.

Kirkon on kyettävä uudistumaan ajan mukana ja sen on tavoitettava ihmiset kaikkina aikakausina. Toimintatapoja on voitava rohkeasti muuttaa vastaamaan nykypäivän haasteita. Samalla on pidettävä kiinni kirkon ajattomasta, murtumattomasta perustasta. Kristillisiä perusarvoja on puolustettava yhteiskunnan arvoilmastosta riippumatta.

Olin myös neljä vuotta sitten ehdokkaana. Tulin äänestyksessä kolmannelle varasijalle. Olin muistaakseni ainoa ehdokas Oulun hiippakunnassa, joka sai ääniä jokaisesta rovastikunnasta hiippakunnan eri puolilta, mutta yhteensä ääniä ei tullut aivan riittävästi. Uskon, että olisin nyt valmiimpi kirkolliskokouksen työhön.

Näiden neljän vuoden aikana olen tullut valituksi oman kotiseurakuntani kirkkovaltuuston puheenjohtajaksi ja valmistunut oikeustieteen maisteriksi. Koska kirkolliskokous käsittelee mm. kirkkolakia ja muita lainsäädännöllisiä kysymyksiä, niin uskon koulutuksestani voivan olla hyötyä, jos tulen valituksi.

Nykyisessä kirkolliskokouksessa ei ole yhtään nuorta jäsentä. Uskoakseni olisi hyvä, että päätöksenteossa olisi mukana eri-ikäisiä ihmisiä. Kirkko, jossa toimii paljon nuoria, on tulevaisuuden kirkko.

Puutteeni ja moniin pitkäaikaisiin kirkkovaikuttajiin verrattuna myös vähäisen kokemukseni tunnistaen olen käytettävissänne edustajaksenne kirkolliskokoukseen, jos niin tahdotte – luottaen siihen, että Jumala voi käyttää työssään meitä vajavaisia työkalujaan.

Janne Kaisanlahti”

* * *

Vaalituloksen tullessa makasin kuumeessa sängyssä huoneessani kotonani Kemijärvellä. Äitini kävi välillä katsomassa tuloksia tietokoneelta ja alkoi sitten huutaa, että läpi menit. Nousin vuoteesta, katsoin läpimenijät ja raahauduin takaisin sänkyyn nukkumaan. Muutamille ystäväilleni lähetin tekstiviestillä tiedon valinnastani. Olin tietysti hyvin iloinen ja kiitollinen saamastani luottamuksesta, mutta sen verran flunssan kourissa, että halusin vain päästä äkkiä takaisin levolle. Muistaakseni isovanhemmilleni soitin.

Myös esimiehelleni, kansanedustaja Eeva-Maria Maijalalle lähetin tekstiviestin, että läpi mentiin. Hän vastasi toivottamalla onnea ja Jumalan siunausta työhön. Maijala oli ja on myös kirkkovaltuutettu Pelkosenniemen seurakunnassa. Vitsailin joillekin ystäväilleni, että jos en saa yhtään ääntä Pelkosenniemeltä, niin Maijala saa etsiä uuden avustajan. Yksi ääni sieltä sitten kyllä tuli.

Lisäsin tiedon myös sosiaaliseen mediaan siitä, että olin tullut valituksi. Runsaiden onnittelujen ja siunauksen toivotusten lisäksi sain yhden lappilaisen seurakunnan kirkkovaltuutetulta haukkuryöpyn siitä, etten ole tehnyt heidän kanssaan yhteistyötä ja olin vielä mennyt eri listalle kuin heidän ehdokkaansa. (En ollut, vaan olin samalla listalla.) Ilmeisesti viestissä purkautui katkeruus siitä, että minä olin

tullut valituksi ja hänen kannattamansa ehdokas ei. Suuri osa siitä ilosta, mitä olin saanut, kun nyt monien kotiseurakunnan hallinnossa elettyjen vaikeiden vuosien jälkeen koin tuon suuren luottamuksen äärellä, valui hukkaan tämän vihaisen ihmisen sättimistä lukiessani.

Nyt tätä kirjoittaessani pohdin, eikö olekin ihmeellistä, millaisia me ihmiset olemme? Sain tuona iltana varmasti kymmeniä sydämellisiä onnitteluja ja lämpimiä toivotuksia tulevaan työhön. Silti vielä tätä kirjoittaessani neljä vuotta myöhemmin muistuu mieleeni etupäässä tuon yhden ihmisen pahan mielen purkaus. Olen joutunut kovasti elämässäni opettelemaan, etten katsoisi vain kokemiani loukkauksia ja vääryyksiä. Onhan sanonta, että se susi kasvaa, jota ruokit. Oman mielensä siinä vain katkeroittaa.

Ja aina pitäisi muistaa, kuinka paljon olemmekaan saaneet itse anteeksi Golgatalla! Ja Jumala sanoo, että hän ei meidän syntejämmä muista, kun kadumme ja pyydämme anteeksi. Hänen tahtoaan on aina pyydetävä, kun katkeruus valtaa mielen. Hänellä olisi syytä kyllä muistuttaa, mitä kaikkea olemme tehneet Häntä vastaan, torjuneet hänen armonsa ja kieltäneet Hänen Sanansa. Silti Hän sanoo: *”Sillä niin kuin taivas on korkea maan yllä, niin on Herran armo suuri niille, jotka pelkäävät ja rakastavat häntä. Niin kaukana kuin itä on lännestä, niin kauas hän siirtää meidän syntimme.”* (Ps. 103)

* * *

Oulun hiippakunta piti hetken aikaa seurakuntakohtaisia äänijakaumia nettisivuillaan, mutta ne otettiin sitä aika pian pois. Ehdin kuitenkin tulostaa ne. Julkisia tietojahan ne kyllä ovat, mutta ehkä ajateltiin äänestysalaisuuden liiaksi kaventuvan, jos näkee, montako ääntä mistäkin seurakunnasta kukakin sai.

Kevään 2012 vaaleissa sain äänimääräkseni tarkalleen 31,447 ääntä. Se oli kolmanneksi eniten kaikista ehdokkaista ja omalla Kirkko Keskellä Arkea - ehdokaslistallamme toiseksi eniten. Vanhoillislestadiolaisten ehdokaslistan Martti Murtoperä sai eniten ääniä (37,604) ja toiseksi tuli Kirkko Keskellä Arkea -listalta Antero Aakko (35,232). Minun kanssani melkein saman verran sai ääni vanhoillislestadiolaisten listalta Antti Savela (31,140).

Koska sain niinkin paljon ääniä, niin ajattelin, että minua oli varmaankin äänestetty Rovaniemellä, siellähän äänikerroin on valitsijoilla suuri ja se selittäisi korkean äänimääräni. Olinhan ollut Rovaniemellä jo mukana monissa yhteiskunnallisissa tehtävissä ja asunutkin siellä osan ajastani jo vuosien ajan.

Olin melkoisen yllättynyt, kun huomasin, että olin saanut Rovaniemeltä vain neljä ääntä. Kiitollinen olin tietysti niistäkin, ne olivat arvokkaita ääniä. Vitsailin myöhemmin, että luulin, että minut tunnetaan Rovaniemellä, mutta ne tunsivatkin liian hyvin, kun eivät äänestäneet!

Myöhemmin minulle esitettiin arvioita, että Kemijärven kunnallispolitiikan julkisuudessa riepotelletut riidat olivat loanneet myös minun mainettani Rovaniemellä.

Sen takia moni rovaniemeläinen oli sitten äänestänyt mieluummin sodankyläläistä ehdokasta, joka tuli valituksi rovaniemeläisten äänten suurella painokertoimella. Mene ja tiedä! Vähitellen tulosta makusteltuani alkoikin tuntua lopulta mukavammalta, että kannatus oli tullutkin muutamaa seurakuntaa laajemmalla alueelta.

Omat ääneni tulivat siis sieltä täältä, ympäri hiippakuntaa. Tuolloisesta kotiseurakunnastani Kemijärveltä sain kahdentoista kirkkovaltuutetun luottamuksen, eli hieman yli puolet, kun kaikkiaan kirkkovaltuutettuja oli 23 kappaletta. (Timo Alaräisästä äänesti yhdeksän ja Aino Kulpakkoa kaksi.) Muista seurakunnista kirkkovaltuutetut antoivat minulle kannatusta seuraavasti: Posio 6, Tornio 6, Rovaniemi 4, Kemi 3, Kolari 3, Ranua 3, Utsjoki 3, Kempele 2, Muhos 2, Utajärvi 2 ja lisäksi yksi valtuutettu seuraavista seurakunnista: Hailuoto, Kittilä, Muonio, Pelkosenniemi, Pudasjärvi, Salla, Simo, Sodankylä, Tervola ja Ylitornio.

Se, että niin moni valitsija eri puolilta hiippakuntaa oli antanut minulle ainokaisen äänensä, velvoitti minua toimimaan kirkolliskokouksessa – ei ainoastaan suppeasti oman seutukuntani näkökulmasta – vaan koko hiippakunnan parasta ajatellen ja näkemyksiä laajalti kuunnellen.

Minulla ei ollut takanani mitään vahvaa järjestöä tai verkostoa, jonka kautta olisin saanut ”automaattisia” ääniä. Jokainen ääni oli, ainakin haluan uskoa niin, harkittu ääni.

Kristillinen kasvatus -lehdessä (2-3/2012) julkaistu haastatteluni:

Janne Kaisanlahti, 27, uskoo, että nuoret saattavat tarkastella esimerkiksi kirkon toimintatapoihin ja hallintoon liittyviä asioita ennakkoluulottomammin kuin pidempään mukana olleet.

– En halua kuitenkaan väheksyä pitkäaikaisia toimijoita. Luottamustehtävissä tieto kypsyy taidoksi yleensä vain kokemuksen kautta. Kaisanlahden mielestä kirkkovaltuutetuilla voi olla korkea kynnyks äänestää nuorta, varsinkin jos tämä on kirkon tehtävissä vielä melko kokematon.

– Edelliskerrallahan kirkolliskokoukseen valittiin vain yksi alle 30-vuotias, joten nuorten edustus kuitenkin kasvoi näissä vaaleissa. Mielestäni on hyvä, että kirkolliskokouksessa on laaja ikäjakauma. Kirkko, jonka parissa toimii paljon nuoria kristittyjä, on tulevaisuuden kirkko, pohtii oikeustieteen maisteri Kaisanlahti.

Hän toimii kotiseurakunnassaan Kemijärvellä kirkkovaltuuston puheenjohtajana ja kaupunginvaltuutettuna sekä työskentelee keskustalaisen Eeva Maria Majjalan eduskunta-avustajana. Kaisanlahti sanoo edustavansa kirkolliskokouksessa ensisijaisesti valitsijoitaan eli Oulun hiippakuntaa ja sen seurakuntia.

– Tiedostan toki sen, että nuorena kirkkovaltuutettuna minun on kuunneltava herkällä korvalla nuorten näkemyksiä. Erityisen tarkkaavainen on oltava silloin, kun nuoria koskevia asioita valmistellaan ja tuodaan päätettäväksi.

Kaisanlahti haluaa vaikuttaa esimerkiksi kirkon hallintoa koskeviin asioihin.

– Alkavalla kirkolliskokouskaudella kirkon hallintoa tultaneen uudistamaan. Lähidemokratia ja seurakuntien itsemääräämisoikeus eivät saa jäädä jalkoihin. En

pidä lähtökohtaisesti hyvänä, jos päätösvalta pieniltä seurakunnilta vietäisiin joidenkin suurien yksiköiden keskuksiin. Mahdolliset seurakuntaliitokset on tehtävä vapaaehtoisuuden pohjalta eikä ylhäältäpäin sanellen.

Kaisanlahti toteaa, että julkisuudessa kirkon asioista ovat olleet viime aikoina esillä etupäässä eräät yksittäiset kiistakysymykset, esimerkiksi homoliittojen siunaaminen. – Tuntuu, että näiden keskustelujen synnyttämää eripuraa on lietsottu kirkonvastaisista piireistä käsin. Näin on pyritty lisäämään kirkosta eroamisia. Jostushan on sanottu, että sielunvihollisen vanha konsti on saada kristityt riitelemään keskenään.

Kaisanlahti muistuttaa, että monen ihmisen elämässä kirkon, kristillisen sanoman ja kirkon tarjoamien palveluiden merkitys on vähentynyt.

– Kun nuoret aikuiset eroavat kirkosta, he eivät ota avioliitolleen kirkollista vihkimystä eivätkä koe tärkeäksi ehkä lasten kastamistakaan. Näin lapset eivät saa kristillistä kasvatusta ja rippikoulu jää käymättä. Tämä kehitys uhkaa tuhota kansankirkon aseman Suomessa. Jos sama trendi jatkuu muutaman sukupolven verran, olemme lopulta palanneet historiassa pakanuuden aikaan tuhannen vuoden taakse.

– Tilanteeseen ei pidä vastata pyrkimällä miellyttämään kulloisiakin hetkellisiä maallisen yhteiskunnan virtauksia. Kirkon on osattava vastata ajan haasteisiin, mutta sen on pidettävä samalla kiinni kristinuskon murtumattomasta perustasta. Pitää toivoa ja rukoilla, että Suomessa alkaisivat suuret herätyksen ajat. Kun ihmiset oppivat tuntemaan Jeesuksen, silloin halutaan rakentaa myös kristillistä seurakuntaa.

* * *

Janne Kaisanlahti on nuorin edustaja

Kemijärven kirkkovaltuuston puheenjohtaja, oikeustieteen maisteri **Janne Kaisanlahti** (27) on kirkolliskokouksen harvoja nuoria edustajia.

Hän sanoo lähtevänsä Turkuun nöyryn mielin, kun tietää oman kokemuksensa vähäisyyden.

Lakimiehenä häntä kiinnostaa luonnollisesti perehtyminen kirkon säädöspohjaan.

Janne Kaisanlahden huolena on, että kirkon ydintehtävä – evankeliumi – olisi kaikessa kirkaasti esillä.

– Tässä suhteessa toivon kristillisen uskon pohjalta nousevaa roh-

keaa näkyä myös suhteessa muita uskontoja edustaviin. Saamme olla rohkeasti lähetyskäskyn pohjalta Kristuksen evankeliumin asialla.

”Maallisista” asioista hän viittaa rakenneuudistukseen, jonka hän ei toivo vievän liiaksi seurakuntien itsenäisyyttä niin kuin hän näkee esityksissä nyt ajettavan. On vaarana, että päätöksenteko karkaa kovin kauas.

– Seurakuntien omaisuus on rakentunut sukupolvien työllä, hän muistuttaa.

Janne Kaisanlahti on savukoskelaisen kansanedustaja Eeva Maria Maijalan maakunta-avustaja.



Lakimies Janne Kaisanlahti on uusista edustajista nuori, mutta Kerolan tavoin hyvin myös yhteiskunnallisen päätöksenteon tunteva.

Rovaniemen seurakunnan Pääsky-lehdestä 28.3.2012

Janne Kaisanlahti nousi kirkolliskokousedustajaksi

Kemijärven kirkkovaltuuston puheenjohtaja Janne Kaisanlahti nousi uutena jäsenenä varsin suurella äänimäärällä Oulun hiippakunnan kirkolliskokousedustajaksi. Pappisedustajan seurakunta menetti Kemijärven kappalaisen Aki Lautanen saamat äänet evät riittäneet. Aiemmin nyt ehdoille siirtynyt Kemijärven kirkkoherra Lasse Marjokorpi on ollut täällä pappisedustajana.

Janne Kaisanlahti kokosi Kirkko Keskeille Arkea -keskusta ja sitoutumattomat ehdokkaistulla toiseksi eniten ääniä ja oli valittu vertailuvälillä neljäs.

Aiemmin Kemijärvellä kirkolliskokouksen maallikokousedustajana on ollut Timo Alaräsänen. Hänen äänimääränsä vaaleissa putosi merkittävästi ja vertailuluokki oli viideskymmenes. Vaaleissa Timo Alaräsänen oli Uskon ja kirkon tulevaisuuden puolesta -ehdokkaistalla.

Rii-Lapin seurakunnan osalta kirkolliskokousedustajien henkilölistoimukset viitavoivat ilmeisesti monikokouksen. Timo Alaräsänen ja Aki Lautanen ovat olleet ajantasalla. Rii-Lapin seurakunnan osalta kirkolliskokousedustajien henkilölistoimukset viitavoivat ilmeisesti monikokouksen. Timo Alaräsänen ja Aki Lautanen ovat olleet ajantasalla.

Hiippakuntavaltuuston läpäties seurakunnista ei saatu edustusta. Kirkolliskokouksella ja hiippakuntavaltuuston va-



■ Kemijärven kirkkovaltuuston puheenjohtaja Janne Kaisanlahti valittiin uutena jäsenenä Oulun Hiippakunnan kirkolliskokousedustajaksi.

lit ovat edustuksellisia vaaleja ja äänioikeutettuja ovat seurakunnien kirkkovaltuustot. **Kirkolliskokouksen vaaleissa hiljälipuiltaisten ehdokka-**det saivat äänimäärät: **Timo Alaräsänen:** Kemijärvi 9, Pelkosenniemi 7, Utsjoki 1, Ääninä yhteensä 17 vaalisijalla, painotettuja ääniä 4.580. **Janne Kaisanlahti:** Kemijärvi 2, Muhos 2, Utsjoki 2, Haluho 1, Pudasjärvi 1, Tornio 6, Ylitornio 1, Kemi 3, Sino 1, Tervola 1, Rovaniemi 4, Kemi-

Ääninä yhteensä 5 vaalisijalla. Painotettuja ääniä 2.289.

Hiippakuntavaltuuston vaaleissa hiljälipuiltaisten ehdokkaiden saamat äänimäärät: **Sinikka Kangas-Ylivieska** 2, Salla 12. Ääninä yhteensä 14 vaalisijalla, painotettuja ääniä 6.275. **Aino Kulppakko:** Kaustinen ja Ullava 1, Rovaniemi 1, Kemijärvi 3, Pelkosenniemi 10, Utsjoki 1. Ääninä yhteensä 16 vaalisijalla, painotettuja ääniä 6,751.

Kristiina Lautamo: Oulun tuomiokirkkoseurakunta 1, Raabe 1, Kemijärvi 8, Pelkosenniemi 1, Sino 1, Utsjoki 3. Ääninä yhteensä 15 vaalisijalla, painotettuja ääniä 6,890. **Hari Savilaksen:** Kuusamo 1, Kalajo 1, Kemijärvi 1, Pelkosenniemi 1, Posio 3. Ääninä yhteensä 7 vaalisijalla, painotettuja ääniä 3,990.

Liäksi pappivaalissa läpäties oli ehdokkaana Kemijärven kappalainen Aki Lautamo sekä kirkolliskokouksen etä hiippakuntavaltuuston, mutta ei tullut valituksi kumpaankaan.

Kirkolliskokouksessa seurakunnan ulkopuolelle annettut äänit: **Pelkosenniemi:** Kari Gustafsson 1. **Hiippakuntavaltuuston** seurakunnan ulkopuolelle annettut äänit: Kemijärvi Vuokko Peltola 1, Ralli Kerola 2 ja Laura Kuismanen 4, Pelkosenniemi Asak Pekkala 1, Salla Tuomo Turpeinen 1.

Oulun hiippakunnan kirkolliskokouksellekin valittu seuraavat henkilöt (U-uusi ehdotus):

Maallikot: Asako Antero, myrskyläpöytä, insinööri, Oulu; Kirkko Keskeille Arkea-Keskusta ja sitoutumattomat; (U) Marttoperä, Martti, karttori, dizant, Haapavesi; Kristiinan arvojen puolesta

Kuusi, Erkki, yhteiskuntatieteiden tohtori, Tobolampi; Uskon ja kirkon tulevaisuuden puolesta: Katsanlahti, Janne, oikeustieteen maisteri, Kemijärvi; Kirkko Keskeille Arkea-Keskusta ja sitoutumattomat; (U) Kerola, Ralli, osastotehtäjä, herastuomari, Rovaniemi; Elävä Seurakunta-Lähellä Ilmasti (U)

Savela, Antti, kirjailija, (U) Kristiinan arvojen puolesta (U)

Kallima, Juhani, myyntipäällikkö, Sosiankyä, Kirkko Keskeille Arkea-Keskusta ja sitoutumattomat; (U)

Paananen, Juhani, insinööri, Kokkola, Uskon ja kirkon tulevaisuuden puolesta (U)

Paavola, Katarina, oppi-

huollon johtaja, Oulu; Mahdollisuuksien kirkko

Niemelä, Pauli, kirkoherra, Klumppi, Kansankirkon rakentaja

Rivalja, Eija, kirkkoherra, Kalajo; Mahdollisuuksien kirkko; (U)

Palma, Pasi, vt. kirkoherra, Kokkola; Tunnuskaakeli; (U)

Kirkolliskokous on evankelis-luterilaisen kirkon ylimpää elin. Se päättää keskeisissä linjoissa, joka koskevat oppia ja kirkon työtä. Kirkolliskokous kokoontuu vuosittain touko- ja marraskuussa. Kirkolliskokouksen valitaan 64 maallikokousedustajaa ja 32 pappisedustajaa. Oulun hiippakunnasta 8 maallikokousedustajaa ja neljä pappisedustajaa.

Hiippakuntavaltuusto on 14 maallikokousta (joka Suomessa kirkkovaltuusto) ja 7 papista koostuva luottamuselin, jonka tehtävänä on tukea ja edistää kirkon toimintaa tuenmuista hiippakunnasta ja sen seurakunnista.

Hiippakuntavaltuusto hyväksyy vuosittain hiippakunnan toimintaa ja talousarvion nimittämisen sekä talousarvion. Samoin se hyväksyy vuosittaisen toimintakertomuksen sekä tilinpäätöksen.

Muita hiippakuntavaltuuston tehtäviä on perustaa ja lakkauttaa tuomiokirkkoluokkia ja seurakuntia sekä lähteä lähtöä.

Alueelliset hiippakuntavaltuustot on jaettu tuomiokirkkoalueiksi, hiippakunnan seurakunnat kirkon alueilla, yhteensä kirkon seurakuntia on yhteensä 2000.



Kirkon vaaleissa ehdokkaana ovat Janne Kaisanlahti ja Laura Kuismanen puhuvat Kemijärven Kotiseutumuseolla sunnuntaina 12.2. klo 14.

Kahvitarjoilu! Kaikki tervetuloa!

lehtileikkettä paikallislehti Koillis-Lapista



Tulin Lapista ensin Tampereelle, josta matka jatkui Turkuun kirkolliskokoukseen. Akateemisen kirjakaupan muovikassissa on sieltä ostamani muistikirja, jonka muistiinpanojen pohjalta osin tämä kirja on kirjoitettu.

Kevät 2012

Matkalla kirkolliskokoukseen

Matkasin 6.5.2012 ensimmäiselle kirkolliskokousviikolleni Turkuun junalla Tampereelta, jossa olin ollut muutaman päivän sukulaisten luona. Tampereella kävin myös osallistumassa kirkon erääseen nuorisoseminaariin, jonne minut oli kutsuttu sen vuoksi, että olin toinen kahdesta tuolloin vielä alle 30-vuotiaasta kirkolliskokousedustajasta. Kirkon nuorisotyöhön minulla ei ollut erityisen vahvaa sidettä, mutta ymmärsin, että minulta odotettiin nyt myös nuorten ja nuorisotyön äänitorvena toimimista, joten halusin kuulla tämän työalan näkemyksiä.

Kirjoitin muistikirjaani junassa istuessani ajatuksiani seminaarista: *”Olin Tampereella kirkon nuorisotapahtumassa nuoren kirkolliskok.ed:n ominaisuudessa toisen nuoren edustajan Katri Korolainen-Virkajärven kanssa. Paikalla eri srk:ien nuoria ymp. maata. Tuli monia hyviä ideoita, kuten isoispankki ja ystävyys- ym. srk-yht.työ. Paljon oli myös liberaaliteologian vaikutusta: ’ei saa lyödä liikaa Raamatulla päähän’ jne. ja jopa puhuttiin, että islamia ja kristinuskoa yhdistää samanl. etiikka ja että erot toissijaisia yms. – Kristinuskon ydintehtävä ja Jeesuksen merkitys ei ole kaikilla kovin selvä. Siinä he toki olivat oikeassa, että kirkon toimintaan on voitava uskaltaa tulla, vaikkei olisi henkilökohtaisesti uskossa. Kynnys on oltava matala. Uskoon on voitava kasvaa.”*

Junassa istuessani mietin, että mihin olenkaan oikein joutumassa. Muistan historiankirjoista muinaisten kirkkoisien ikimuistoiset kirkolliskokoukset, joissa kristinopin päälinjat määriteltiin ja harhaopit kitkettiin. Mitä minä, tavallinen syntinen ihminen ja sitä paitsi melko ohuella kirkollisella kokemuksella ja teologisella tuntemuksella varustettu ihminen teen tuollaisessa joukossa, joka käsittelee kirkon uskoa ja oppia!?

Ensimmäisen erheeni havaitsin siinä, että lukiessani junamatkalla kirkolliskokousedustajien opaskirjaa ym. meille lähetettyjä asiakirjoja huomasin, että avausjuhlan jumalanpalvelukseen oli ohjeistettu käyttämään tummaa pukua. Eihän minulla ollut sellaista mukana, ainoastaan Kemijärven Asusteelta alennuksella ostamani siniharmaa pukutakki. Sillä oli mentävä. (Erotuinpahan ainakin Turun tuomiokirkon portailla otetussa yhteiskuvassa, jossa kaikki muut olivat mustiin pukeutuneita.)

Useita kertoja mieleeni nousivat noina päivinä, ja rohkaisua antoivat, paavi Benedictus XVI:en sanat, jotka hän oli lausunut tultuaan valituksi paaviksi:

”Rakkaat veljet ja sisaret, suuren paavin Johannes Paavali II:n jälkeen herrat kardinaalit ovat valinneet minut, yksinkertaisen ja nöyrän työntekijän Herramme viinitarhassa. Haen voimia siitä, että Herra tietää, mitä tekee, myös epätäydellisten työkalujen avulla, ja ennen kaikkea jätän itseni teidän rukoustenne varaan. Ylösnousseen Herran ilossa, sen vahvistamana, että Hän tulee aina avuksemme,

menemme eteenpäin täysin tietäen, että Herra auttaa meitä ja että Hänen Äitinsä, kaikkein pyhin Maria, on meidän rinnallamme. Kiitos kaikille.”

Pohdin myös sitä, kuinka yksin joutuisin toimimaan kirkolliskokouksessa, kun en kuulu mihinkään kirkolliseen ryhmittymään. Olen tavallinen yleiskirkollinen kristitty. Kirkolliskokouksessahan on monia eri herätysliikkeiden riveistä valittuja edustajia, jotka uskoakseni enemmän tai vähemmän käyvät käsiteltäviä asioita läpi omissa porukoissaan. Lisäksi kirkon liberaalit ovat pyrkineet järjestäytymään näkyvästi. Minulle ei ollut mitään luontevaa taustaryhmää enkä tuntenutkaan entuudestaan juuri ketään kirkolliskokousedustajista. Henkilökohtaisesti taisin tuntea vain saamelaisen edustajan, nuorgamilaisen pitäjänneuvos Veikko Guttormin, jonka kanssa olin ollut mukana monissa poliittisissa kokouksissa.

Tuntuikin kuin Taivaan Isän johdatukselta, että vierustoverikseni kirkolliskokoukseen tuli rovaniemeläinen Raili Kerola. Havaitimme kirkollisen profiilimme hyvin samankaltaiseksi, lappilaisina edustajina, ja ystävyystymme nelivuotiskauden aikana.

Railillakaan ei ole mitään erityistä herätysliiketaustaa, vaan aikuisiällä tapahtunut hengellinen herääminen on tuonut mukaan seurakunnan ja kirkon toimintaan. Näinhän on minunkin laitani. Seurakuntahallinnosta Raililla oli takanaan yli 30 vuoden kokemus. Hän on toki pitkäaikainen Kokoomuksen poliitikko Rovaniemeltä ja minä olen keskustalainen, mutta poliittiset näkemyserot eivät haitanneet hyvää yhteistyötämme. Raili piti meihin kohdistuneesta voimakkaasta paineesta huolimatta kiinni kannastaan seurakuntien itsemääräämisoikeuden puolesta kirkon paikallishallinnon muutoshankkeiden käynnistyessä. Tämä antoi minullekin voimaa pysyä sanojeni takana. Myös äsken mainitsemani Veikko Guttorm edusti jämerästi valitsijoitaan ja äänesti aikanaan pakkoyhtymähanketta vastaan.

Kirkolliskokouksessahan ei ole virallisia kokousryhmiä, joissa asioita käsiteltäisiin etukäteen. Oman hiippakuntamme edustajien kanssa on yleensä kerran istuntoviikolla kokoonnuttu, parisen kertaa myös Oulussa piispantalossa. Pohjoisen edustajien näkökulmat ovat kuitenkin usein eronneet, jopa alueellisesti tärkeissä kysymyksissä. Pidän silti tärkeänä, että kokoonnuimme yhdessä keskustelemaan oman hiippakuntamme väen voimin. Piispa Samuel Salmi johti puhetta asiantuntevasti ja vaikeissakin asioissa leppoisaan ja rauhalliseen tyyliinsä.

Kirkolliskokoukseen nousi nyt paljon uusia edustajia. Meistä Oulun hiippakunnan maallikoista vain kahdella oli aikaisempaa kokemusta kirkolliskokouksen työskentelystä. Erkki Kujala oli ollut kaksi kautta kirkolliskokouksessa ja Martti Murto-perä yhden.

Papeista Pauli Niemelä ja Katariina Pitkänen aloittivat nyt toista kauttaan. Eija Nivala ja Pasi Palmu olivat ensimmäistä kertaa kirkolliskokouksessa.

Aiemmista pitkäaikaisista maallikkoedustajista oli jäänyt pois metsätalousinsinööri Paavo Eero, varatuomari Esa Koukkari, erikoislääkäri Liisa Lahti sekä hallinto-oikeustuomari Pirjo Pyhäjärvi. He kaikki olivat olleet edustamassa

hiippakuntaamme kolmen kauden ajan. Samoin poisjäänyt pappisedustaja Lasse Marjokorpi ehti toimia kirkolliskokousedustajana kolme kautta.

Kirkolliskokous pidetään Turun Kristillisellä opistolla, joka on yleissivistävä kristillinen kansanopisto, ja jonka tilat sijaitsevat Turun Röntämällä. Opiston asuntolan pienissä, mutta viihtyisissä huoneissa meistä jokainen sai viikon ajan majoittua. Opiston ruokala tarjosi meille hyvää ja monipuolista ruokaa, ja kokoustilat olivat asianmukaiset. Täysistunnon lisäksihän valiokunnat ja monet muut toimielimet kokoontuvat istuntoviikon aikana. Luonnollisesti kokouksessa on mukana myös paljon virkailijoita. Kokoukset ovat yleisölle täysin avoimia, mutta aika vähän ns. ulkopuolista väkeä siellä käy niitä kuuntelemaan. Puheenvuorothan tulevat pian kuitenkin nettiin.

Ennen ensimmäistä kirkolliskokousviikkoamme olimme kokoontuneet kerran Ouluun piispantalolle. Luulin osaavani sinne ilman karttaa Oulun rautatieasemalta, koska olin käynyt siellä pari kertaa aikaisemmin. (Toisesta käynnistäni nousi aika meteli myöhemmin kirkkovaltuustossa, kun olin erehtynyt avoimesti purkamaan sydäntäni eräässä koulutustapahtumassa myös eräistä kielteisistä kokemuksistani nuorena kirkkovaltuutettuna kotiseurakuntani hallinnossa toimiessani ja joku oli katsonut tarpeelliseksi juurta sen Kemijärvelle, ja saamani palautteen perusteella luullakseni vielä hieman väritetyssä muodossa.) Tällä kolmannella käynnilläni unohdin kuitenkin suunnan ja harhailin pitkin Oulun katuja. Soitin lopulta ystävälleni Kuopioon, joka luki karttaa Internetistä Googlen karttasovelluksen kautta minulle niin kauan, että piispantalo löytyi. Tulin myöhässä, mutta ruoka oli vielä pöydässä. Kokouksessa kävimme läpi, mihin valiokuntaan itse kukin meistä haluaa. Itse toivoin juristina pääseväni lakivaliokuntaan ja mikäli se ei onnistuisi, niin kakkostoiveena oli perustevaliokunta.

Se, ettei kirkolliskokouksessa ollut juurikaan ryhmätyöskentelyä, oli sekä vahvuus että heikkous. Demokratiaa kaventavia, joskus vähän junttahengessä tehtäviä ryhmäkuripäätöksiä, joita maallisen regimentin puolella usein politiikassa näkee, en ainakaan minä ole kirkolliskokouksessa kohdannut. Toisaalta olisi ollut hyvä, että asioita olisi asiallisessa hengessä voitu käydä pienemmissä porukoissa läpi etukäteen. Kirkolliskokouksessa hyvät puhetaidon lahjat omaava voi tunnepitoisilla puheillaan saada kokousväen puolelleen ja äänestyspäätös syntyy ehkä silloin enemmän palopuheiden perusteella ns. ”fiilispohjalta” kuin käsiteltävän asian tarkemman perehtymisen pohjan.

Aloitin aikanaan ensimmäisen puheenvuoroni sanomalla, että ”rohkenen nousta puhujakorokkeelle”. Huomaan käyttäneeni tuota rohkenen-verbiä muutenkin runsaasti. Näin jälkepäin se tuntuu naurettavalta. Ikään kuin olisin pyydellyt anteeksi sitä, että käytän puheenvuoroja ja tuon vahvasti esiin näkemyksiäni.

Jumalan Sanan edessä tietysti tulee olla nöyrä ja etsiä Herran tahtoa omien mielipiteiden estottoman paukuttelun sijaan, etenkin kun käsitellään kristinoppiin liittyviä kysymyksiä. Kuitenkaan valitsijoittensa edustamista ei tarvitse hävetä ja teeskennellä vaatimattomampaa kuin on. Jälleen on paikallaan muistuttaa Suomen

Marsalkka Mannerheimin sanoneen aikanaan, että suurinta ylpeyttä on teeskennelty vaatimattomuus.

Uskoakseni kirkolliskokouskollegoilleni ei jäänytkään minusta kyllä kuvaa hiljaisena, nöyränä ja vaatimattomana Herran palvelijana.

Junassa kirjoitin Tampereen Akateemisesta kirjakaupasta ostamaani suuren, kovakantiseen muistikirjaani kansilehdelle virren sanat:

”On suuri ihme seurakunta Herran

Maailman muoto vaikka katoaa

On Jeesus Kristus sama ikuisesti

Hän itse seurakuntaa rakentaa

Kun vallat vaipuu, kirkko yhä elää

Ja kohti täyttä päivää vaeltaa”

Ajatuksia kirkolliskokouksen alkaessa

Ensimmäinen kokouspäivä oli juhlava. Turun tuomiokirkossa, Suomen historiallisessa kansallispyhätössä, pidetyn avajaismessun jälkeen kokoonnuimme Turun kristillisen opiston kokoussaliin, joka on toiminut kirkolliskokouksen istuntopaikkana jo monen vaalikauden ajan. Meillä on siellä nimetyt istuinpaikat ja edessämme äänestyskoneet JAA/EI/TYHJÄÄ -nappeineen kuin eduskunnassa tai nykyään monissa valtuustosaleissakin.

Kirkolliskokouksen kaikki puheenvuorot kirjataan ylös, aivan kuten eduskunnassakin, joten kuka tahansa voi tutustua siihen, mitä kirkolliskokouksen täysistunnoissa on keskusteltu. Niistä käy hyvin ilmi ne erilaiset näkemykset, joita ”Suomen Siionissa” eri asioiden tiimoilta on kunakin aikana vallinnut. Omat puheeni olen julkaissut tässä kirjasessa.

Jokainen kirkolliskokousedustaja oli saanut valtakirjan omasta hiippakunnastaan. Valtakirjat tarkastettiin ensimmäisenä kokouspäivänä 7.5. aamulla klo 9 alkaen ennen avajaismessua. Tämä tuntui kovin juhlalliselta. Samoin ensimmäinen nimenhuuto, joka poikkeuksellisesti toteutettiin siten, että kukin nousi vuorollaan seisomaan.

Kirjoitin ensimmäisen kirkolliskokouspäiväni jälkeen blogimerkinnän, jossa kerroin tuntojani osallistumisestani nuorten seminaariin, arkkipiispa Kari Mäkisen pitämästä kirkolliskokousviikon avajaispuheesta sekä kommentoin lyhyesti myös muuten kokoustapahtumia.

En ollut kannattanut Kari Mäkisen valintaa arkkipiispaksi, vaan olisin nähnyt tehtävässä mieluummin esim. Mikkelin piispa Seppo Häkkisen tai Helsingin yliopiston professori Miikka Ruokasen. Odotin mielenkiinnolla uuden arkkipiispan avajaispuhetta. Ajattelin, että hän linjaisi siinä tulevan istutokauden aikana käsiteltäviä asioita. Puhe käsitteli kuitenkin lähinnä yhden kirkon herätysliikkeen, vanhoillislestadiolaisuuden, parissa ilmenneitä ongelmia ja paljastuneita rikostapauksia, ja vieläpä melko leimaavaan sävyyn. Tuli hämmentynyt olo.

Arvioin arkkipiispan puhetta blogissani ja se huomioitiin myös kirkon uutisoinnissa. Sain siitä kiitosta vanhoillislestadiolaisilta ystävilteni. Ehkä sen johdosta jotkut kirkolliskokousedustajat luulivat, että olen itse tämän liikkeen kasvatti. Joillekin tuli vilpittömänä yllätyksenä, kun kerroin, etten ole vanhoillislestadiolainen ja että jos jonkun lestadiolaissuuntauksen vaikutusta haluaa taustaltani hakea, niin sekin vähä lienee pääasiassa uusheräyksen puolelta. Suviseuroilla olen kyllä kerran käynyt ja suvussani on myös vanhoillislestadiolaisia.

Huomasin jo ensimmäistä avauspuhetta kuunnellessani, että arkkipiispa on sinällään ansiokas puhuja ja moniin hänen filosofointeihinsa olen voinut yhtyäkin. Nelivuotiskauden aikana sain kuitenkin huomata, että mediassa aktiivisesti esiintyvä arkkipiispa tulisi hyvin usein tuomaan esille omia henkilökohtaisia poliittisia mielipiteitään arkkipiispan auktoriteetilla ja kirkon yhtenäisyyden heikentymisen uhalla. Turun arkkihiippakunnan tuomiokapituli huomauttikin arkkipiispaa keväällä 2015 hänen yksipuolisista näkemyksistään, joissa kirkon viralliset kannat peittyvät hänen omien, kirkon näkemysten vastaisten mielipiteiden alle.

Blogini kuului seuraavasti:

Ajatuksia kirkolliskokouksen alettua

Kirkolliskokous, johon Oulun hiippakunnan luottamushenkilöiden riittävän suuri joukko valitsi minut, on aloittanut ensimmäisen istuntokautensa Turussa. Kirkolliskokoukshan kokoontuu kahdesti vuodessa viikon mittaisiin istuntoihin, keväällä ja syksyllä. Kirkolliskokouksen asettamat valiokunnat kokoontuvat lisäksi.

Aivan uutenahan täällä olen. Viime kaudella kotiseudultani Kemijärveltä oli kaksi kirkolliskokousedustajaa, Timo Alaräisänen ja Lasse Marjokorpi. Molemmat ovat nyt pois kirkolliskokouksesta. Pappisedustajana toiminut Marjokorpi ei pyrkinyt enää jatkokaudelle, hänhän on jäämässä eläkkeelle virastaan ja läksiäiset on itse asiassa pidetty viime sunnuntaina, mutta en tämän matkani takia sinne päässyt. Lapista meitä on nyt tällä alkavalla kaudella maallikkoedustajia lisäksi Raili Kerola Rovaniemeltä ja Juha Kultima Sodankylästä sekä saamelaisten edustaja Veikko Guttorm Utsjoelta. Pappisedustajat ovat Lapin ulkopuolelta.

Kirkon tulevaisuus 2020 -seminaarissa

Täällä etelässä paistaa aurinko ja on keväinen ilma. Eilen pohjoisessa on kuulemma satanut kovasti lunta, ainakin kotikaupungissani Kemijärvellä ja myös Rovaniemellä. Tulin Etelä-Suomeen jo lauantaina. Osallistuin Tampereella kirkon tulevaisuus 2020 -seminariin. Siellä oli paikalla lukuisa joukko seurakunnissa toimivia nuoria eri puolilta Suomea. Minut oli kutsuttu paikalle kirkolliskokousedustajan ominaisuudessa, kuten myös toinen nuori kirkolliskokousedustaja, Katri Korolainen-Virkajärvi Helsingin hiippakunnasta.

Minähän en ole ollut koskaan mikään seurakuntanuori. Rippikoulun jälkeen etäännyin kovastikin kristinuskosta, kunnes tutustuin lukion uskonnon ja psykologian lehtoriin, tavalliseen naisteologiin, joka julisti evankeliumin ilosanoman niin, että se

kolahti. Sain uskoa omalla kohdalla todeksi sen, että Jeesus on kuollut myös minun puolestani Golgatan ristillä ja että Hänen kauttaan on auki tie elävän Jumalan yhteyteen ja iankaikkisuuteen.

Koska itselläni ei ole siis taustaa kirkon nuorisotoiminnassa, niin on hyvin opettavaista kuulla nuoria seurakuntalaisia. Keskusteluissa tuli esiin monia erittäin hyviä esityksiä, esim. isoispankin perustaminen ja ystävyysseurakuntatoiminnan kehittäminen. Suomi on maantieteellisesti pitkä maa ja myös kirkon toiminnassa taitaa olla suuria eroja eri puolilla valtakuntaa. Voisi olla puolin ja toisin opettavaista tutustua erilaisiin toimintamuotoihin seurakuntien välistä yhteistoimintaa edelleen edistämällä.

Ilmaisut, joita monet nuoret käyttivät, olivat sellaisia, että voin hyvin kuvitella, miten omassa, vahvasti perinteitä kunnioittavassa kotiseurakunnassani niitä kauhisteltaisiin. Mutta pohdin, että johtuvatko - ainakin joltain osin - ristiriidat kirkossamme siitä, että emme aina ymmärrä toistemme kieltä? Ilmaisemme samoja asioita erilaisin sanoin.

Jotkut nuoret sanoivat, että kirkkoon on voitava tulla "sellaisena kuin on", ilman että tulee leimatuksi mihinkään. Ihmisiä ei saa pakottaa uskoviksi eikä syöttää "Jumala-pakkopullaa". Muistutettiin myös siitä, että Raamattu on kirjoitettu vuosituhsia sitten ja kun ihmiset muuttuvat, on kirkonkin muututtava. Tämänhän joku voisi äkkiseltään ajatella niin, että kirkon pitäisi siis luopua Raamatusta ja perustehtävästään, Jeesuksesta kertomisesta. Itse haluan kuitenkin ajatella asian niin, että moni nuori oli huolissaan siitä, että jossakin oletetaan ihmisten olevan uskovia, tai pidetään tätä pääsyyvaatimuksena, kun he tulevat mukaan kirkon toimintaan.

Kirkon, varsinkin kansankirkon, on oltava tietysti avoinna kaikille. Hyvinkin paljon uskosta ja uskonnosta vieraantuneen on voitava rohjeta astua kirkon ja seurakuntatalonkin kynnyksen ylitse. On annettava tilaa kasvaa uskossa. Ei ole oikein, jos kirkkoon tulevaa ihmistä katsotaan ajatuksella, että "mitä tuokin täällä tekee, kun ei yleensä käy". Ja vaikka kirkko ei ole tästä maailmasta, niin se elää maailmassa. Meidän on toimittava ajassa ja ajan haasteisiin vastaten - mutta ajattomalta, murtumattomalta pohjalta. Jeesus Kristus on sama ikuisesti, Raamattu on pyhä kirjamme ajasta aikaan. Mutta kirkon toimintatavat on sopeutettava siten, että onnistumme sukupolvi sukupolvelta tavoittamaan kunkin aikakauden ihmiset.

Eräs asia, jossa minulla olisi kenties ollut jotain sanottavaa, oli kysymys uskontojen välisestä dialogista. En tarkoita tällä ekumeniaa, eli kristillisten kirkkokuntien välistä yhteistoimintaa, vaan kristittyjen ja ei-kristittyjen yhteisöjen vuoropuhelua. Tässä yhteydessä joistakin nuorten sinällään varsin ymmärrettävistä puheenvuoroista tuli esiin se kysymys, jonka suhteen ei ole ehkä kirkossakaan viime aikoina oltu tarpeeksi "selvillä vesillä".

On erittäin tärkeätä oppia ymmärtämään toisia uskontoja. Monien nuorten julkituoma huoli siitä, miten monet konfliktit maailmassa johtuvat eri uskontokuntien toisiaan vasten ajautuneista intresseistä, oli paikkaansa puolustava. Mutta vastauksena tähän ei ole se, että unohdamme pitää kiinni oman uskomme murtumattomasta perustasta. Me voimme löytää yhteistä pohjaa eri uskontojen etiikasta. Kumpuavathan uskonnot ihmisen luonnollisesta halusta Luojansa yhteyteen. Jumala on luonut kaikki ihmiset, ja meidän luonnossamme,

omassatunnossamme, on paljon samaa, joka on tämän hapuilun yhteydessä jättänyt jälkensä eri uskontojen oppeihin. Perustavanlaatuinen ero löytyy kuitenkin siitä, että muissa uskonnoissa ihmisen on itsensä tehtävä jotain pelastuakseen. Kristinuskosta lähtee siitä, että Jumala itse on tehnyt kaiken valmiiksi - tullut ihmisenä Jeesuksena Kristuksessa maan päälle, ja kuollut syntiemme tähden. Pelastuksen voimme ottaa kukin vastaan - yksin uskosta, yksin armosta, Kristuksen tähden.

Me voimme hyvinkin järjestää yhteisiä keskustelutilaisuuksia eri uskontokuntien kanssa. Mutta esim. sellaiset esitykset, että kirkoissamme alettaisiin järjestää islamilaisia tilaisuuksia, rikkoisi pahasti omaa uskontoamme vastaan. Islamiuskonto kieltää Jeesuksen olevan Jumalan Poika ja syntiemme sovittaja. Tämä on perustavanlaatuinen ero. Muistettakoon, että monissa arabimaissa ei ole sallittua kristitylle edes mennä sisään moskeijaan. Saati, että siellä järjestettäisiin kristillisiä tilaisuuksia. Eikä meillä ole mielestäni edes oikeutta mennä pyytämään heiltä sellaista. Uskonnoissa on monia yhteisiä juuria, mutta kaikkein tärkeimmissä kysymyksissä näkemykset ovat täysin vastakkaiset. Sen sanominen ei ole riidanhaastamista eikä este uskontojen väliselle vuoropuhelulle ja toisin uskovien ihmisarvon kunnioittamiselle. Mutta se on kuitenkin sanottava, sillä se on tosiasia, jonka kieltäminen merkitsisi oman uskonoppimme kieltämistä.

Eräissä keskusteluissa tuotiin esiin mm. sellaisia ennusteita, joiden mukaan joidenkin sukupolvien päästä Suomessa olisi yhtä paljon kristittyjä ja muslimeja. Kun katsoo lapsilukuja näiden uskontokuntiin kuuluvien perheiden välillä, ja kuinka vakavasti kuitenkin huomattava osa muslimista ottaa uskontonsa meidän kristittyjen jatkuvasti maallistuessaan, niin aivan mahdottomalta tuo tulevaisuudennäkymä ei tunnu. Epäilen, että moni hyvinkin kristinuskon vastainen, vapaassa länsimaassa, kristillisten arvojen pohjalta rakentuneessa, elävä ihminen ajattelee sydämessään, että parempi se sentään on, että yhteiskuntamme ja kulttuurimme rakentuu kristilliseen arvopohjaan.

Aikanaan monikulttuurisuuskeskustelussa ihasteltiin sitä, kun entinen pääministeri kertoi, että hän voisi seurustella musliminaisen kanssa. Paljon arvokkaampaa olisi kuitenkin ollut, jos tuolloin olisi tuotu voimakkaammin keskusteluun, miten monissa muslimiyhteisöissä suhtaudutaan musliminaisen ja ei-muslimin väliseen suhteeseen - ja miten se hyvin soveltuu länsimaisen ihmisoikeuskäsitykseen.

Istuntoviikko käynnistyy

No niin, tässä tuli argumentoitua laajemminkin kristinuskon ja muiden uskontojen suhteesta, mutta mennäänpä takaisin varsinaiseen blogin aiheeseen, eli kirkolliskokoukseen.

Tulin sunnuntai-iltana Turkuun, junalla Tampereelta. Klo 19 meillä oli Oulun hiippakunnan edustajien epävirallinen tapaaminen. Meitä on Oulun hiippakunnasta kaikkiaan kahdeksan maallikkoedustajaa ja neljä pappisedustajaa sekä lisäksi saamelaiskäräjien lähettämä edustaja. Lisäksi jokaisen hiippakunnan piispa kuuluu kirkolliskokoukseen, meiltä siis Samuel Salmi. Osa edustajista on minulle entuudestaan enemmän, osa vähemmän tuttuja ja osan tapasin ensimmäistä kertaa.

Henkilökohtaisesti en tunne kovin hyvin ketään edustajista, mutta täällähän sitä tutustuu.

Kokoontumisessamme käsitelimme alkavan viikon aiheita. Eniten aikaa kului henkilövalintoihin, sillä tämä istuntohan on etupäässä istuntokauden valmistelua, johon kuuluu monien toimielinten valinta. Kirkkohallituksesta sekä kirkolliskokouksen valitsijamiehistä käytiin ryhmässämme äänestykset. Valiokunnista ei äänestetty, mutta jokaista pyydettiin ensisijaisen toiveen lisäksi ilmoittamaan toissijainen toive siltä varalta, ettei pääsisi haluamaansa valiokuntaan. Itse olen toivonut, jo koulutukseni vuoksi, pääseväni lakivaliokuntaan, joka käsittelee kirkollista lainsäädäntöä. Toissijaisesti ilmoitin toivovani pääsyä perustevaliokuntaan. En itse pyrkinyt sen enempää kirkkohallitukseen kuin kirkolliskokouksen valitsijamiehiinkään.

Kirkolliskokouksen työtä voisi verrata monin tavoin eduskunnan työhön. Asioiden käsittelytapa - lähetekeskustelu, valiokuntakäsittely, täysistunto - on samanlainen kuin Suomen eduskunnassa. Istunto myös alkoi samoin kuin eduskunnassa, eli valtakirjojen tarkastuksella. Ripeään tahtiin kävelimme nimenhuudon mukaan ja jätimme omasta tuomiokapitulista saamamme valtakirjat kokouksen virkailijoille.

Jumalanpalvelus Turun tuomiokirkossa oli vuorossa seuraavaksi. Saarnan piti piispa Irja Askola. Otimme vastaan myös Herran Pyhän ehtoollisen. Tuossa historiallisessa kirkossa tuli mieleen, että jos sukututkijoita on uskomisen, niin usea esi-isäni on haudattu samaisen kirkon hautaholviin 1500- ja 1600-luvuilla. Turun tuomiokirkkoa pidetään kansallispyhättönämme. Tietävästi yli 700 vuoden ajan siellä on julistettu evankeliumin ilosanomaa. Hieman surullisin mielin ajattelin kirkon portaita noustessani, miten Suomi on jälleen palaamassa pakanuuden tilaan, kun kristinuskon merkitys niin yhteiskunnassa kuin ihmisten sydämissä on vähentymässä. Kunpa kansamme saisi pian uudet herätyksen ajat – sitä toivokaamme, uskokaamme ja rukoilkaamme!

Arkkipiispan puhe vanhoillislestadiolaisista

Palattuamme kokouspaikalle aloitettiin varsinainen täysistunto. Ensimmäinen osio koostui pääasiassa arkkipiispa Kari Mäkisen tervehdyspuheesta. Tänäpä näky uutisoidunkin eri medioissa, että Mäkinen käsitteli puheessaan etupäässä eräitä vanhoillislestadiolaisuuden ympärillä viime aikoina Suomessa keskusteltuja asioita.

Arkkipiispa tuomitsi kaikenlaisen uskonnolla alistamisen ja tuhoavan vallankäytön. Uskonnollisella auktoriteetilla vaiennetaan oikeudenmukaisuus - tätähän on varmasti tapahtunut kaikissa uskonnollisissa yhteisöissä. Arkkipiispa sanoi, että vanhoillislestadiolaisille on tullut eteen ankara peili, johon on katsottava senkin uhalla, että jotain liikkeen totutusta omakuvasta murenisi.

Olen aina arvostanut suuresti sananvapautta ja oikeutta vapaaseen keskusteluun. On ollut suorastaan ahdistavaa lukea siitä, miten epäkohtia ja suoranaisia vääryyksiä esiintuovia ihmisiä on pyritty vaimentamaan, olipa kyse mistä yhteydestä tahansa. Mutta erityisen vastenmielistä se on silloin, kun ihmisiä on pyritty saamaan uskontoon vedoten hiljaiseksi. Ne lestadiolaiset henkilöt, jotka ovat tuoneet julkisuuteen epäkohtia, ovat tehneet arvokasta työtä.

Omassa lapsuudessani uskonto oli vapauttava, ei ahdistava asia. Jotkut ovat kuvanneet kasvuympäristöön ahdasmieliseksi yms. juuri uskonnollisen taustan vuoksi. Minä taas koin niin, että moneen asiaan suhtauduttiin muista syistä ankarasti, mutta juuri kristinusko ja kristilliset arvot toivat valoa ja vapautta, ymmärrystä ja anteeksiantoa. Siksi uskonnolla alistaminen tuntuukin minusta niin hirvittävän vastenmieliseltä.

Ne ilmiöt, joista viime aikaiset keskustelut ovat lähteneet – hyväksikäyttötapausten käsittely "omassa piirissä" ilman asian saattamista viranomaisten tietoon ja hoitokokoukset, joissa ihmisiä tuomittiin helvettiin joidenkin saarnamiesten kotikutoisten "vääää henkeä" koskevien uskontulkintojen nojalla - ovat tietysti paitsi äärimmäisen vastenmielisiä, niin myös kristinuskon ja Lars Levi Laestadiusen hengellisen perinnön vastaisia. Oli aivan oikein, että arkkipiispa toi nämä kysymykset esiin monia ansiokkaita vertauksia käyttäen. Mielestäni olisi voinut silti harkita myös sitä, että esiin olisi selkeästi tuotu laajan lestadiolaisen kirkkokansan näkökulma tähän asiaan. On tärkeätä muistaa, ettei koko liikettä saa leimata niiden pahojen virheiden ja syntien takia, joita osa liikkeeseen kuuluneista ovat aikojen saatossa tehneet.

Olemmehan yleensä kovin huolissamme siitä, jos joku vieraaseen uskontoon tai kulttuuriin kuuluva ihminen tekee Suomessa rikoksen tai esittää vihapuheeseen rinnastettavia mielipiteitä. Muistutamme, että se on vain pieni ryhmä, joka niin toimii ja ajattelee, ja loput ovat kelpo kansalaisia. Eikö meidän tulisi toimia samoin myös lestadiolaisten suhteen, jotka kuitenkin ovat perinteisesti olleet yhteiskuntaamme ja suomalaista kulttuuria uutterasti rakentava ja vaaliva kansanosa?

Kannan kyllä vähän myös huolta siitä, minkälaisia leimoja tämän liikkeen parissa toimiviin ihmisiin nyt isketään. Täytyy muistaa, että tässä maassa media esittää melko usein ja voimakkaasti kristinuskonvastaisia piirteitä. Kirkostaeroamisbuumia masinoitiin taannoin iltapäivälehdissä voimakkaasti. Ei ole varmasti helppoa olla vanhoillislestadiolainen tänään.

Lars Levi Laestadius itse muuten aikanaan ennakoி, että meillekin tulevat ajat, jolloin kansankirkko lähtee toimimaan radikaalin sanomalehdistön vaatimusten mukaan ja pyrkii etupäässä miellyttämään maallisia vallanpitäjiä toimissaan. Kun tätä päivää katsoo, niin tässäkin Lars Levi taisi osua oikeaan.

Haluan uskoa, että valtaosa lestadiolaisista ihmisistä pitää näitä tämän herätysliikkeen parissa esiintyneitä eräitä epäterveitä ja nyt julkisuuteen tuotuja ilmiöitä aivan yhtä pöyryttävänä ja ehdottoman tuomittavana kuin kuka tahansa muu suomalainen. En tarkoita tällä nyt niinkään itse synnintekoja, kuten pedofiliaa, joita kauhistelee varmasti jokainen terve ihminen. Tarkoitan erityisesti sitä, että myös näiden tekojen peittäilyä ja ihmisten vaientamista asioiden tiimoilta, pitää yhtä tuomittavana varmasti jokainen raittiissa uskonkäsityksellä oleva kristitty, olipa lestadiolainen tai ei.

Olen varma siitä, että esimerkiksi itse tuntemani hyvät vanhoillislestadiolaiset ystävänä eivät voisi hyväksyä sitä, että jokin teko, joka on hirveä rikos niin Jumalan kuin ihmisten lain mukaan, voitaisiin kuitata anteeksipyyntöllä ja -annolla, viemättä asiaa viranomaisten eteen. Ymmärtääkseni todellisessa elävässä kristinuskossa oleva ihminen ("parannuksen tehnyt", kuten lestadiolaiset itse asian tahtovat ilmaista)

haluaakin oikeuden tapahtuvan ja saattaa tällaiset kauheat rikokset viranomaisten tietoon.

Olen lukenut jonkin verran myös menneiden vuosikymmenten ns. hoitokokouksista. On tärkeätä, että niitäkään ei kuitata vain anteeksipyyntöillä ja sen sanomisella, että ei saa syyllistää ketään. Ne on selvitettävä juuriaan myöten. Mikään kristillinenkään liike ei ole virheetön. Nekin koostuvat vain ihmisistä, jotka tekevät virheitä ja pahoja asioita. Siksi tehdyt virheet on voitava käydä läpi, hyödyksi ja opiksi tulevien aikojen varalle. Omaakin uskonnollista liikettä ja sen johtoa on terveessä kristillisyydessä voitava arvostella ilman pelkoa siitä, että saa luopion leiman otsaansa.

Minä itse en ole vanhoillislestadiolainen enkä kuulu mihinkään herätysliikkeeseen. Arvostan kyllä suuresti Lars Levi Laestadiusen hengellistä perintöä ja sen vaikutusta erityisesti pohjoisen kristillisyyteen. Olen surullinen, että herätysliike hajosi pian Laestadiusen jälkeen erilaisiin ihmisten riitoihin ja pirstoutui moniin ryhmittymiin. Monia lestadiolaisten arvoja ja elämäntapoja kunnioitan suuresti. Minulla on monia vanhoillislestadiolaisia ystäviä, joita pidän vilpittöminä kristittyinä, vaikka samalla onkin todettava, että olen saanut kohdata joskus joiltakin saman liikkeen edustajilta sellaista uskonkäsitystä, että en ole pelastukseen menevällä tiellä, kun en kuulu liikkeen piiriin. Mutta on toivottava ja rukoiltava, että me kaikki kristityt pääsisimme laajempaan yhteisymmärrykseen toisiamme kohtaan. Sellaista ymmärrystä ja uskonveljeyttä Laestadius itsekin osoitti monia sellaisia kristittyjä kohtaan, jotka eivät aivan kaikkea nähneet samalla tavoin kuin hän. Sillä Jeesus on sama ja Raamattu on sama. Ja jos yhdessä voimme rukoilla samaa Jumalaa ja lukea samaa Raamattua, niin paljon on jo voitettu.

Nämä ajatukset heräsivät siis arkkipiispan puheesta. Itse kirkolliskokouksessa näihin kysymyksiin tuskin, ainakaan tällä istuntokaudella, tullaan sen syvemmin paneutumaan.

Palattuamme kokoustauolta, kristillisen opiston, jossa kokous pidetään ja jossa myös majoitun, rehtori toivotti meidät tervetulleiksi. Kaikki kokousedustajat todettiin paikalla oleviksi ja valtakirjat tarkastettiin. Pidettiin nimenhuuto ja käytiin läpi eräitä kokouksen työjärjestykseen liittyviä kysymyksiä, esim. puheenvuoropyyntöjen suhteen.

Kokouksen valintoja

Ensimmäisinä henkilövalintoina olivat kyseessä kirkolliskokouksen varapuheenjohtajien valinnat. Hekin johtavat kokousta ymmärtääkseni melko usein ja suuren kokouksen johtaminen kaikki muutoseikat huomioiden vaatii taitoa. Kirkolliskokouksen varsinaisena puheenjohtajana toimii automaattisesti virkansa puolesta arkkipiispa.

Useissa puheenvuoroissa esitettiin kirkolliskokouksen nykyisten varapuheenjohtajien, opetusneuvos Kaisa Röngän ja lääkintäkenraalimajuri Timo Sahin uudelleevalintoja. Itse en kumpaakaan henkilökohtaisesti tunne, mutta kun asiaa kyselin entisiltä kirkolliskokousedustajilta, niin he arvostivat molempien kykyä hoitaa tehtävä asianmukaisesti. Kun nyt on paljon uusia kirkolliskokousedustajia, niin oli varmasti paikallaan arvostaa kokemusta ja valita heidät uudelleen.

Sääntöjen mukaisesti molemmista paikoista käytiin kuitenkin vaali, vaikka ehdokkaita ei ollutkaan täytettäviä paikkoja enempää. Periaatteessa olisi toki saanut äänestää, ketä edustajaa haluaa. (Eli samaan tapaan kuin eduskunnassa.) Ensimmäisen varapuheenjohtajan vaalissa opetusneuvos Kaisa Rönkä sai 98 ääntä, Timo Sahi 10 ääntä, ja lisäksi yksi äänestyslippu hylättiin. Toisen varapuheenjohtajan vaalissa Timo Sahi sai lähes kaikki äänet, eli 108 ääntä ja yksi ääni hylättiin.

Kokous keskeytettiin muutamia kertoja hiippakuntaryhmien kokousten vuoksi. Meidän osaltamme ryhmä vain teki esitykset edellisillan päätösten mukaisesti. Meiltä valitsijamiehiksi (jotka valitsevat mm. kirkolliskokouksen valiokunnat) valittiin Antero Aakko, Veikko Guttorm ja Katariina Pitkänen sekä varalle Erkki Kujala, Pauli Niemelä ja Raili Kerola.

Valiokuntien jäsenmäärää vahvistettaessa kävimme äänestyksen, kun tehtiin kannatettu esitys siitä, että tulevaisuusvaliokunnan jäsenmäärää kasvatettaisiin lakivaliokunnan ja yleisvaliokunnan kustannuksella. Esitys hävisi äänin 70–39.

Kokous päättyi kuuden jälkeen illalla. Kävin sen jälkeen lenkkipolulla läheisessä maastossa. Täällä on tosiaan jo melko kesäinen ilma. Illalla klo 21 osallistuin iltahartauteen opiston kappelissa. Pieni, mutta vaikuttava tilaisuus. Lauloimme tutun iltavirren Oi, Herra, luoksein jää jo ilta on.

Henkilövalintoja

Olen poliittisessa toiminnassa huomannut, että henkilövaalit herättävät usein eniten intohimoja ja myös pahaa mieltä. Silloinhan ei aina voi rehellisesti sanoa, että asiat riitelevät eikä ihmiset, sillä ihmisethän siinä ovat vastakkain – olkoonkin, että olisivat erilaisten asiakokonaisuuksien edustajia valintatilanteissa.

Ensimmäisinä päivinä kirkolliskokouksessakin jouduttiin tekemään henkilövalintoja, mutta ne menivät ilman suurempia ainakaan näkyviä mielenilmaisuja.

Oman hiippakuntamme kokouksessa tehdyt esitykset Oulun hiippakunnan edustajien valiokuntapaikoista menivät yksimielisesti niin omassa keskuudessamme kuin muuallakin.

Kirkolliskokouksessa meistä 25 valittiin valitsijamiehiksi, joiden tehtävänä on mm. valita valiokuntien jäsenet sekä tehdä kirkolliskokoukselle pohjaesitykset erilaisten valittavien toimielinten kokoonpanoista, mm. kirkkohallituksesta. Valitsijamiesten kokouksissa on varmasti joskus melkoista vääntöä, ja valitsijamiehiksi tuntuikin olevan halukkaita.

Oman hiippakuntavaltuustoryhmämme kokouksessa keskusteltiin henkilövalinnoista ja äänestettiin niistä, vaikka äänestysksemme olivat toki merkityksettömiä, sillä valitsijamiehet ja kirkolliskokous tekivät lopulliset valinnat.

Keskusteltiin myös siitä, että on tärkeää edustaa koko hiippakuntaa eikä vain omia taustaryhmiä. Mietin kyllä, että jokaistahan silti ohjaavat ne arvot, näkemykset ja tausta, jotka hänellä on. Sehän on luonnollista. Siksi pidin tärkeänä, että valinnat edustaisivat kattavasti ja tasapuolisesti omaa hiippakuntaamme.

Valitsijamiehiä valittaessa keskustelu oli ensin vähän kursailevaa ja edustajat tekivät esityksiä toisistaan. Otin puheenvuoron, jossa sanoin, että ilmoittautukaa nyt, jotka olette käytettävissä. Kerroin myös, että itse en ollut käytettävissä. Ajattelin, että ensikertalaisena ei kannata heti pyrkiä kärkipaikoille. Haluan oppia ja kasvaa tehtäviin. Kemijärvelläkään en pyrkinyt ensimmäisellä kaudellani kirkkovaltuuston puheenjohtajaksi tai kirkkoneuvostoon, vaikka sain eniten ääniä vaaleissa. Halukkaita eri tehtäviin löytyi kyllä ilman minuakin.

Oulun hiippakunnan porukasta löytyi lopulta viisi nimeä, joista keskuudessamme äänestimme. Heistä valituksi tulivat Veikko Guttorm 10 äänellä, Antero Aakko 9 äänellä ja Katariina Pitkänen 7 äänellä (arvalla). Erkki Kujala sai myös 7 ääntä ja Pauli Niemelä 5 ääntä. Lisäksi Raili Kerola, joka ei ollut varsinaisesti ehdolla, sai yhden hajaaänen.

Kirkkohallitukseen hiippakuntien maallikkoedustajat valitaan siten, että hiippakuntavaltuusto esittää kolme henkilöä, joista kirkolliskokous erinäisten vaiheiden jälkeen tekee valinnan. Esitetyt nimet olivat Raili Kerola, Esa Koukkari ja Pekka Lahdenperä. Suoritimme neuvoa-antavan äänestyksen, jossa Kerola sai 6 ääntä, Lahdenperä 4 ääntä ja Koukkari 3 ääntä.

Kirkkohallitukseen kuuluu kirkolliskokouksen valitsemina yhdeksän maallikon lisäksi kaksi pappisjäsentä. Tällä kertaa Oulun hiippakunta oli vuorossa toisen pappisjäsenen lähettämisessä. Edustajien keskuudessa nousi kaksi ehdokasta, joista Pauli Niemelä sai 7 ääntä ja Eija Nivala 6 ääntä.

Valitsijamiesten käsittelyssä esitykset kuitenkin muuttuivat siten, että Oulun hiippakunnasta maallikkoedustajaksi kirkkohallitukseen esitettiin Esa Koukkaria ja pappisedustajaksi Eija Nivalaa. Kirkkohallitus hyväksyi esityksen suurella ääntenenemmistöllä.

Kuten edellä lainaamassani blogissa kirjoitin, äänestettäväksi tulivat myös kirkolliskokouksen varapuheenjohtajat. Kirkolliskokouksen puheenjohtajana toimii aina virkansa puolesta arkkipiispa. Varapuheenjohtajat johtavat puhetta osan ajasta kokousviikolla, he kuuluvat automaattisesti kokouksen puhemiesneuvostoon ja toimivat myös tärkeintä kirkon käyntikortteina.

Ennen kokousta liikkui huhuja, että ainakin toinen varapuheenjohtajista aiottaisiin haastaa jyrkimpien liberaalien toimesta. Tällaista äänestystä ei kuitenkaan tullut, joten en tiedä, oliko aikeita olemassa. Helsingin hiippakunta toi kyllä julki yksimielisen tukensa Sahille. Sinällään vastuupaikoista kilpailemisessa ei ole mitään pahaa. Äänestyksiä on voitava käydä.

En tuntenut varapuheenjohtajina aiemmin toimineita opetusneuvos Kaisa Rönkää ja lääkintäkenraalimajuri Timo Sahia etukäteen. Oli vaikea ottaa kantaa henkilövaaleihin, kun ei tiennyt ehdokkaita. Pyrin kuitenkin kyselemään ihmisiltä heidän kokemuksiaan. Kaikki vakuuttivat, että Sahi ja Rönkä, jotka olivat hoitaneet tehtävää jo kauan, olivat asiantuntevia ja hyviksi havaittuja varapuheenjohtajia. Kun kirkolliskokoukseen oli noussut paljon uusia edustajia, niin entiset varapuheenjohtajat edustaisivat hyvin jatkuvuutta. Kauden aikana havaitsin, että Sahi ja Rönkä

toimivatkin tehtävissään moitteettomasti. Molempien kanssa olin monissa äänestyksissä kyllä eri mieltä, mutta heidän kykyynsä johtaa kirkolliskokousta asiallisesti saattoi aina luottaa. Molemmat olivat myös pitkäaikaisimpia edustajia; Rönkä oli toiminut kirkolliskokousedustajana vuodesta 1996 ja Sahi vuodesta 1988 lähtien. Näin pitkät toimintakaudet ovat harvinaisia ja kertovat tietysti suuresti luottamuksesta.

Eräs pitkäaikaisimmista kokousedustajista oli myös toimittaja Marjaana Perttula Porista, joka oli istunut kirkolliskokouksessa vuodesta 1996 lähtien. Hänet valittiin myös kirkkohallitukseen. Sain käydä hänen kanssaan monia mielenkiintoisia keskusteluja kirkon tilasta ja uskoakseni jaoimme melko samanlaiset perusarvot, vaikka seurakuntien hallintorakennemuutoksessa jouduimmekin vastatusten.

Varapuheenjohtajien valinnasta seurasi kuitenkin erikoislaatuinen näytelmä, joka ehkä heijasti niitä jännitteitä, joita kirkolliskokouksessa ”pinnan alla” väreili.

Kirkolliskokouksen työjärjestyksen mukaan vaali suoritetaan umpilipun riippumatta siitä, millaisia esityksiä on tehty. Näinhän on eduskunnassakin ja monissa muissa toimielimissä, joissa vaalin arvovaltaisuutta ja luottamuksellisuutta halutaan korostaa.

Tätä menettelyä kuitenkin paheksuttiin kovasti tarpeettomana ja vanhanaikaisena. Äänestyksestä kimpaantuneina kolme helsinkiläistä kirkolliskokousedustajaa teki aloitteen, jossa esitettiin ”vanhentuneiden” ja ”aikaa turhaan vievien” kokouskäytäntöjen poistamista. Aloitteessa jopa esitettiin sitä, että henkilövaaleissa tulisi asettaa ehdokkaat keskustelun aikana, mikä merkitsisi melkoista muutosta siihen yleiseen suomalaisen demokratian kokouskäytäntöön, että lippuäänestyksessä saa äänestää ketä tahansa mahdollista henkilöä.

Monet edustajat paheksuivat myöhemmin sitä asennetta, jolla aloite jätettiin. Minuakin ihmetytti se, että ensimmäisessä kokouksessa yhden äänestyksen jälkeen tehtiin tällainen aloite. Haluttiinko sillä tuoda esiin sitä, kuinka kirkko on muka vanhanaikainen toimintatavoissaan ja nyt pistetäänkin asiat uusiksi? Tai ehkä kyse oli vilpittömästä huolesta siitä, että kirkolliskokouksen työskentely ontuu tarpeettomien seremonioiden vuoksi.

Itse halusin kuitenkin katsoa ja kokea ensin sekä harkita perusteellisesti, miten mikäkin asia toimii ennen kuin lähden ensi kokouksessani tuomitsemaan aiempia käytäntöjä. Koetin käyttää maltillisen ja sovitteluvan kannanoton asiassa:

Arvoisa puheenjohtaja. On tietysti aina paikallaan pohtia, sisältääkö työjärjestys jotain sellaista, joka ei edistä vaan hankaloittaa kokoustyöskentelyä. Varmasti laajemminkin kirkon hallinnossa on monia sellaisia, vuosisataisia käytäntöjä, joita on syytä uudistaa. Itse aikanaan nuorena kirkkovaltuutettuna monenlaisiin kommervenkkeihin jouduin tutustumaan, ja kyllähän moni ihmettelee vaikkapa kirkkoherran vaalin vaalisijajärjestyksiä ynnä muita. Niitä on täällä viime kaudella käsiteltykin.

Mutta haluan näin uutena edustajana tähän varapuheenjohtajien vaaliin todeta nyt kyllä pikkuisen eri tavalla kuin edelliset puhujat, että en minä nyt sitä niin kauheana asiana näe, jos se umpilipuun se luottamus mitataan. Siten se todellinen luottamus näkyy ja siinä ne hiljaisetkin äänet kuuluvat. Nythän meillä on varapuheenjohtajat, jotka nauttivat erittäin laajaa luottamusta, mutta onko aina tilanne välttämättä samalla tavalla? Eihän tämä nyt mikään normaalimenettely toimielimissä ole, mutta esimerkiksi eduskunnassa varapuhemiehistö valitaan tällä tavalla ja joissakin muissa arvovaltaisissa valinnoissa näin menetellään. Eikös tätä toimielintä kutsuta kirkon eduskunnaksi? Samoin eduskunnassa kirjataan kaikki puheenvuorot ylös, ja tämä on varmasti täälläkin tarpeen.

Toisaalta uskon niinkin, että kaikille näille menettelyille ja käytännöille, jotka tänne ovat muodostuneet ajan saatossa, on monelle varmasti ihan asialliset perusteetkin olemassa, vaikka ne poikkeaisivatkin niistä, joihin me olemme omissa kirkkovaltuustoissamme tai kunnanvaltuustoissamme tottuneet.

Puheeni pidettyäni ajattelin hetken, että loukkasinkohan nyt aloitteen tekijöitä? Pitäisikö minun nuorena automaattisesti kannattaa kaikkea hallintoa uudistavaa, vaikka kokisin esitykset turhiksi? Kun istuin alas, kääntyi edestä muuan vanhempi pappismies puoleeni sanoi: ”Hyvä, juuri näin!” – Se rauhoitti mieltäni.

Tunnelmia toiselta kokouspäivältä

Kirjoitin blogiini 8.5.2012 tunnelmista:

Kirkolliskokouksen toinen päivä sujui pitkälti järjestäytymisen merkeissä. Kokous aloitettiin aamuhartaudella ja tutulla virrellä 547 Joka aamu on armo uus. Valitsijamiehet olivat kokoontuneet jo eilen valitsemaan valiokuntia. Oulun hiippakunnan edustajat pääsivät kaikki haluamiinsa valiokuntiin, minä siis lakivaliokuntaan.

Lakivaliokunta kokoontuikin tänään kaksi kertaa. Aamulla oli ensin järjestäytyvä kokous, jossa valiokunnan puheenjohtajaksi valittiin hiippakuntamme edustaja, käräjätuomari Antti Savela listä. Iltapäivällä kokoonnuimme pidempään, kuulumme kirkkoneuvos Pirjo Pihlajan esittelyn valiokunnan toiminnasta ja katsauksen tuleviin lainsäädäntöhankkeisiin. Monia kirkon lainsäädäntöä koskevia uudistuksia on vireillä, arkkipiispan vaalitavasta seurakuntien rakennemuutokseen ja koko kirkollisen säädöspohjan kokonaiskodifointiin.

Täysistunnossa käsiteltiin mm. kirkkohallituksen ja hiippakuntien toimintakertomus, ja käytiin niiden pohjalta keskustelua. Myös kirkon eläkerahaston tilanne puhutti. Erilaiset kirkon Internet-kampanjat olivat myös esillä. Sukututkijoiden oikeus päästä tutustumaan kirkonkirjoihin ja kirkkohallituksen asiaa koskeva linjaus oli minulle entuudestaan jonkin verran tuttu aihe, sukua kun olen itsekin tutkinut.

Kirkolliskokouksessa puhui myös kirkkoasioista vastaava ministeri Päivi Räsänen käsitellen kirkon roolia suomalaisessa perheneuvonnassa. Räsänen puhui myös tervehdyksen meille kahvitilaisuudessa, selkeästi kirkon ydintehtävää puheessaan painottaen. Räsänen puhui myös kirkollisen hallinnon keventämisen

tarpeellisuudesta. Tästä olen samaa mieltä hänen kanssaan, mutta esimerkiksi nyt esitetty rovastikuntamalli ei sellaisenaan merkitse välttämättä hallinnon keventymistä.

Illalla ohjelmassa oli vielä koulutusta kirkolliskokouksen tehtäviä ja työskentelyä koskien. Mielestäni tällainen perusasioita läpikäyvä kokous olisi tarpeellinen aina uuteen toimielimeen tultaessa, esimerkiksi myös kirkko- ja kunnanvaltuustokausien alussa.

Täällä kirkolliskokouksessa on ainakin tähän saakka vallinnut varsin asiallinen ja myönteinen ilmapiiri. On ollut mielenkiintoista tavata muutamia sellaisia henkilöitä, jotka ovat aiemmin olleet tuttuja vain lehtikuvista. Piispojen lisäksi monet muut edustajat ovat tuttuja eri kirkollisista yhteyksistä. Joukossa on myös yhteiskuntaelämän muiden alojen vaikuttajia, mm. useita entisiä kansanedustajia. On hauskaa ja opettavaista tutustua erilaisiin ihmisiin. Päivällisellä esimerkiksi satuin istumaan kirkkoherra Aino Vestin viereen. Kannatin häntä Turun piispaksi ja kuuluiin hänen facebook-tukiryhmäänsä, mutta emme ole tavanneet ennen tätä kokousta. Edustamme hyvin samankaltaista hengellistä ajattelua. Aino Vesti oli muuten aktiivinen tohtori Miikka Ruokasen arkkipiispanvaalikampanjassa. Jäi kovin lähelle, että olisimme saaneet lappilaissyntyisen arkkipiispan.

Lapissa on kuulemma vielä lumet maassa, mutta täällä Turussa on jo varsin kesäinen ilma. Linnut lauloivat ja kukat kukkivat, kun kävelin hieman ulkosalla kokouksen jälkeen.

Lakivaliokunnan järjestäytyminen

Valiokuntien valinnan jälkeen valiokunnat kokoontuivat ensimmäisiin kokouksiinsa. Usein valiokuntien puheenjohtajiksi valitaan se piispa, joka sattuu kuhunkin valiokuntaan tulemaan. Lakivaliokunnan puheenjohtajaksi valittiin kuitenkin Antti Savela, iiläinen käräjätuomari ja laamanni. Savelalla oli kokemusta lainsäädännön valmistelusta ja hänen asiantuntemuksensa oli suureksi avuksi koko valiokunnan työskentelylle. Varapuheenjohtajaksi valittiin agrologi, entinen Keskustan kansanedustaja Johannes Leppänen Saarijärveltä.

Sekä Savela että Leppänen kuuluvat vanhoillislestadiolaiseen herätysliikkeeseen. Valiokunnassa oli mukana myös muiden herätysliikkeiden edustajia, kirkon liberaaleja sekä meitä ns. yleiskirkollisia. Valiokunnan työssä hengellisten taustojemme erot eivät tulleet juuri esille. Tarkastelimme pykäliä, niiden sanamuotoja ja vaikutuksia. Kaiken kaikkiaan olin tyytyväinen lakivaliokunnan työskentelyyn. Kun työskentelin eduskunnassa eduskunta-avustajana koko nelivuotiskauteni ajan, sain siitä mielenkiintoista vertailukohtaa. Eduskunnassa valmistellaan ja säädetään lakeja, samoin kirkon lakivaliokunta valmisteleekin kirkollista lainsäädäntöä.

Valiokuntaan kuuluivat lisäksi diplomi-insinööri Aulis Ansaharju Hämeenlinnasta, professori Jaana Hallamaa Helsingistä, rakennusmestari Markku Huttunen Kuopiosta, minä Kemijärveltä (myöhemmin Rovaniemeltä), piispa Kaarlo Kalliala Turusta, Ahvenanmaan maaherra Peter Lindbäck Saltvikista,

hiippakuntasihteeri Mika Nurmi Espoosta, hallintopäällikkö Sami Ojala Helsingistä, ylikomisario Antero Rossi Kouvolasta, lääninrovasti Tapio Seppälä Luvialta, diakonissa Ritva Viitala Hattulasta, hiippakuntasihteeri Merja Vuorikari Mikkelistä, talouspäällikkö Tapio Yliluoma Paimiosta sekä varatuomari Ilmari Ylä-Autio Seinäjoelta. Useat valtioneuvoston edustajat osallistuivat myös valiokunnan työhön. Samoin lainoppineet asiantuntijat, hallintoneuvos Irma Telivuo ja professori Veli-Pekka Viljanen olivat mukana valiokunnan työskentelyssä.

Valiokunnan sihteerinä toimi ensi alkuun Sari Anetjärvi ja myöhemmin Ritva Saario.

Ensimmäisessä kokouksessa puheenjohtaja Savela muistutti, että lakimaailmassa jokainen sana on teko, joka vaikuttaa elävään elämään. Hän ennakoி aivan oikein, että valiokunta tulee olemaan työläin valiokunta. Paljon työtä olisi edessä.

Lakivaliokunnan tärkeimpänä tehtävänä on tehdä mietintöjä kirkkohallituksen esitysten perusteella. Käsittelimme monia laajoja ja monimutkaisia lainsäädäntökokonaisuuksia valiokunnassa. Kokouksia pidettiin istuntoviikkojen lisäksi myös muina aikoina. Tuolloin kokoontuimme yleensä kirkon talossa Helsingissä, ensin Katajanokalla ja talon myynnin jälkeen uusissa tiloissa Etelärannassa. (Jälkimmäisessä jouduimme usein hyvin ahtaisiin kokoushuoneisiin Katajanokan hulppean kokoussalin sijaan. Seurakuntakentän edustajana tietysti olin tyytyväinen, että keskushallintokin joutui säästötalkoisiin mukaan!)

Myönnettäköön, että vaikka lakimies olenkin, niin kyllä aluksi 27-vuotiaana ensimmäisen kauden edustajana hirvitti, että mitähän tästä tulee. Että kuinka paljon tohtii esittää omia mielipiteitään ja kuinka perustellusti niitä edes osaa esittää. Kirjoitin muistivihkooni ensimmäisessä kokouksessamme: *”Toivon, ettei vanhoja tarvitse katsoa ylöspäin, vaan samalla tasolla, ja että kaikkia kuullaan.”* Lakivaliokunnan keskusteleva ja hyvähenkinen ilmapiiri oli omiaan rohkaisemaan aktiiviseen valiokuntatyöskentelyyn. Kauden aikanahan sitten jouduin useissakin tilanteissa asettumaan valiokunnan enemmistön, minua vanhempien ja monin tavoin ansioituneimpien edustajien näkemyksiä vastaan.

Ensimmäisellä istuntoviikollamme käsiteltäväksemme tuli mm. kirkollisten rakennusten suojelua koskevan sääntelyn muuttaminen.

Kirkkoon kuulumattoman hautausmaksuista

Porvoon hiippakunnasta tuli kirkolliskokoukselle esitys kirkkoon kuulumattoman hautausmaksukysymyksen selvittämisestä. Taustalla oli pohdiskelu siitä, kuinka oikeudenmukaista on, että kirkosta eronneet siunataan kirkon pappien toimesta hautaan ilmaiseksi. Kustannukset siis käytännössä maksetaan kirkkoon kuuluvien kirkollisveromaksuista.

Toisaalta hautaan siunaamisessa on kyse evankeliumin julistamisesta ja on kirkon etu saada mahdollisimman moni kirkon sanoman piiriin. Itse toin omassa

puheenvuorossani esiin sitä, jo nyt olevaa käytäntöä, että seurakunnan tilojen vuokraamisesta voidaan periä eri maksu kirkkoon kuulumattomilta, mutta siunaustoimituksesta ei peritä.

Arvoisa puheenjohtaja, hyvä kokousväki. Rohkenin jo näin ensimmäisellä kokousviikollani nousta tänne puhujakorokkeelle sillä tämä asia on sellainen, joka askarruttaa varmasti monia kirkon jäseniä, ja kun viitisen vuotta sitten tulin oman kotiseurakuntani kirkkovaltuustoon valituksi, niin nuorena kirkkovaltuutettuna, en silloin vielä kirkolliskokousedustajana, hautauspalveluihin liittyvät kysymykset olivat ehkä yllätyksekseni niitä kysymyksiä, joiden taholta minuun otettiin eniten yhteyttä. Se tuntui hieman erikoiseltakin nuorena kirkkovaltuutettuna [käsitellä] tällaisia hautausmaa-asioita, mutta niistä sain sähköposteja ja puhelinsoittoja ihan tavallisilta seurakuntalaisilta.

Minä uskon, että moni kokee nämä kirkkoon kuulumattoman hautaan siunausmaksut toisaalta evankeliumin julistamiskysymykseksi, mutta toisaalta myös oikeudenmukaisuuskysymykseksi. Eräs vuosikymmeniä kirkon hallinnossa työskennellyt hyvä tuttavani sanoi minulle tässä taannoin, että hän kuulee hyvin usein sellaisia kysymyksiä, mitä hyötyä jäsenyydestä on, jos muutenkin saa samat palvelut.

Edellisellä istuntokaudella tätä asiaa on ymmärtääkseni käsitelty osana hautaus-toimenmaksuja koskevaa asiaa, mutta mielestäni on ihan paikallaan, että tämä tulee nyt uudestaan esille. Perusteluna siihen on kirkkoherra Torsten Sandellin aloitteessaan esittämä tilasto kirkkoon kuulumattomien vainajien hautausten ja heidän kirkollisten siunaamistensa kasvun määrästä.

Seurakunnilla ei ole ollut tapana periä korvausta toimituksistaan, tämä on tietysti ihan oikein. Ilmaiseksi olemme armon saaneet, emmekä voi vaatia maksua evankeliumin ilosanomasta. Mutta ei kai tämän kanssa välttämättä ristiriidassa ole se, että kirkko perisi pienen korvauksen niistä kuluista, joita sille tällaisen erikseen pyydetyn toimituksen järjestelyistä aiheutuu, esimerkiksi kanttorin, suntion ja kirkkoherranviraston kanslistin työajassa tai vaikkapa kappelin lämmitys, siivous ym. kuluissa.

Vaikka kirkko ei ole tästä maailmasta, niin me kuitenkin elämme tässä maailmassa ja me tarvitsemme uskon lisäksi myös rahaa, että tämä juttu vaan pyörii. Nykyään tällaista korvausta voidaan toki periä kiertoteitse eli esimerkiksi siunauskappelin vuokrana, kuten omassa seurakunnassani on siirrytty tekemään, kun tila varataan kirkosta eronneen henkilön ruumiin siunausta varten.

Kun tämä asia tulee käsiteltäväksi, niin toivoisin, että me kaikki omalta osaltamme huolehdimme myös siitä, että asiasta lähtevät mahdolliset väärinkäsitykset oikaistaan. Itse sain jo kuulla kysyttävän, että kirkkoko aikoo ryhtyä rahastamaan ihmisten hautaamisella, että eikö ahneudella ole enää mitään rajaa. Siitä on sitten helppo repiä kaikenlaista huumoria, että jos ei ole rahaa, sittenkö ne jätetään maan päälle vai mitä tehdään ja näin.

Aloitetekstissä ansiokkaasti korostetaan mielestäni sitä, että kyse ei ole hautapaikasta aiheutuvista kustannuksista, jotka lain mukaan ovat samat kaikille kuuluvat kirkkoon tai ei. Otin tämän asian sen takia esille, että suomalaisessa julkisessa keskustelussa ja tiedotusvälineissä on ennenkin masinoitu monennäköisiä

kirkosta eroamiseen yllyttäviä kampanjoita virheellisten tietojen perusteella. Siksikin on oltava tarkkana että tämän aloitteen käsittelyä ei missään päästäisi ilman oikaisua uutisoimaan siten, että kirkko aikoo nyt hautaamisilla lyödä rahoiksi.

On pohdittu maksun oikeudenmukaisuutta huomioiden se, että vainaja olisi kuulunut vuosikymmeniä kirkkoon ja vasta viime aikoinaan eronnut. Jos tällaiseen maksuun päädytään, niin johdonmukaisinta mielestäni kuitenkin olisi, että huomioidaan kuolinhetken tilanne. Ketään ei kai ole pakotettu eroamaan kirkosta, kyllä jokainen täältä on omasta vapaasta tahdostaan lähtenyt. Nykyään kirkkoon monikaan ei enää kuulu edes tavan tai kulttuuriperinteen vuoksi. Jos asia esitetään niin, että "älä kuulu kirkkoon, kun saat saman palvelun ilmaiseksi" niin sekin voi lisätä erohaluja ja jälleen meillä on niitä verotuloja entistä vähemmän.

Kirkon tutkimuskeskuksen vuonna 2008 laatiman julkaisun mukaan mahdollisuus hautaan siunaamiseen on tärkein yksittäinen kirkkoon kuulumisen syy. Muistaakseni 61 prosenttia piti tätä hyvin tärkeänä syynä. Kyllä meidän on tehtävä entistä selkeämmäksi, mitä palveluja kirkon jäsenyyden myötä ihminen tulee saamaan. Karuahan se toki on, jos kirkon sanomaa, joka on meidän perustehtävä, se ydinsanoma, evankeliumin levittäminen tai edes sen kirkon tekemää hyvää yhteiskunnallista työtä ei pidetä kokonaisuudessaan niin tärkeänä, että sitä haluttaisiin jäsenyyttä tukea ilman itselle saatavia konkreettisia toimituksia tai jopa taloudellisia etuja. Mutta kertoihan Jeesuskin Matteuksen evankeliumissa ajasta, jolloin eksytykset tulevat ja monien rakkaus kylmenee.

Lopuksi rohkenen kertoa vielä esimerkin omasta lähipiiristäni. Sukulaiseni oli eronnut kirkosta oltuaan kirkon jäsen yli 50 vuotta. Viimeisinä elinaikoinaan hän oli tietääkseni kotioloissa puhunut aikeistaan liittyä kirkkoon takaisin, mutta se jäi äkkikuoleman vuoksi. Lääkäri sanoi, että se kesti noin kaksi sekuntia. Hänelle järjestettiin kirkollinen hautaan siunaaminen, mikä oli mielestäni ihan perusteltua, kun hän oli kerran tällaista ratkaisua kirkkoon liittymisestä vielä pohtinut eikä ollut kyllä missään vaiheessa tuonut ilmi olevansa kristinuskon vastustaja. Mutta enpä olisi pitänyt millään muotoa epäoikeudenmukaisena, jos tästä palvelusta seurakunnalle aiheutuneista kustannuksista olisi peritty asiaankuuluva korvaus.

Ei siinä mielestäni ole kyse siitä, että evankeliumin julistamisesta maksua peritään, ja tuskin yksikään haluttu siunaus tämän takia jäisi pitämättä. Vielä äskeisestä puheenvuorosta totean, että muistaakseni kenttäpiispa toi esiin näkemyksen siitä, että papin palvelu olisi ilmainen, mutta tilavuokrat ja muiden työntekijöiden palvelut voisi harkita korvattaviksi. Valiokuntakäsittelyssä pitäisin tätä ihan pohtimisen arvoisena ajatuksena.

Yleisvaliokunta päätyikin pitäytymään tässä jo aiemmin eri yhteyksissä linjatuissa kirkon kannoissa, joiden mukaan pyhän siunaustoimitus on kirkon toimittamaa jumalanpalvelusta, josta ei voi maksua periä. Sen sijaan hautaan siunaamisen liittyvistä muista kuluista voi periä kirkkoon kuulumattomien osalta asianmukaiset maksut.

Isospankkialoitteen jättäminen

Tampereella kirkon nuorten seminaarissa nousi esille ajatus valtakunnallisen ”Isospankki” verkkopalvelun toteuttamiseksi. Minä ja toinen nuori edustaja Katri Korolainen lupasimme tehdä asiasta aloitteen ja näin teimme. Aloitteen ideana oli se, että nuoret voisivat helpommin lähteä ns. isosiksi rippikoululeireille muuallekin kuin omiin seurakuntiinsa.

Rippikoulu on sellainen Suomen kirkon menestystarina, että sitä on kaikin tavoin vahvistettava. Uskovat nuoret kristityt voivat isosina olla joskus paljon tärkeämpiä rohkaisijoita ristin tielle kuin papit ja muut opettajat.

Ajattelin asian olevan merkityksellinen myös kansankirkon jatkuvuuden kannalta. Nuoret tutustuisivat erilaisiin seurakuntiin ja niiden oloihin. Helpostihan kirkollinen toimintakin menee siihen, että ollaan vain omien taustaryhmien järjestämissä tapahtumissa ja kartetaan kosketusta toisiinsa. Tämä pätee niin konservatiiveihin kuin liberaaleihin.

Kirjoittelin muistivihkooni isospankkialoitteen käsittelyä odotellessani: ”*Vaikka meillä moni varmaan ajattelee, ettei etelän liberaaliseurakuntien kanssa tule tehdä yhteistyötä, saa vaan huonoja vaikutteita. Mutta niin kauan kuin samassa kirkossa ollaan, niin kauan täytyisi edes jonkinlainen puheysteys ja tuntuma säilyttää eri piireihin. Erilaisten ihmisten kohtaaminen ja heihin tutustuminen on usein aika hyvä tapa lievittää/ehkäistä konflikteja.*”

Aloitteemme teksti kuului kokonaisuudessaan seuraavasti:

Edustaja-aloite
Kirkolliskokoukselle

VALTAKUNNALLISEN ISOSPANKIN LUOMINEN

Esitämme kunnioittavasti kirkolliskokoukselle, että se antaisi kirkkohallitukselle tehtäväksi:

1. aloittaa valmistelut valtakunnallisen, verkkopalveluna toimivan Isospankin luomiseksi ja sitä kautta
2. kehittää ja lujittaa seurakuntien nuoriso- ja rippikoulutyön yhteistyötä valtakunnallisesti konkreettisella hankkeella

Aloitteen perustelut

Nuoret ovat kirkon tulevaisuus: meidän on panostettava siihen, että he kokevat osallisuutensa mielekkääksi nyt ja tulevaisuudessa. Tampereella 5.5.2012 pidetty Kirkko 2020 -seminaari keräsi yhteen noin 60 nuorta 30 seurakunnasta pohtimaan kirkon imagoa, kirkon kansainvälisyyttä, nuorten vaikutusmahdollisuuksia kirkossa sekä seurakuntien yhteistyötä.

Nuorten puheenvuoroissa tuli vahvasti esiin halu olla mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa heille suunnattua toimintaa, olla jotain muuta kuin vain toiminnan subjekteja.

Nuoret näkivät verkostoitumisen ja yhteistyön rakentamisen kirkon tulevaisuuden suunnaksi. Seminaarin konkreettisin idea, jota nuoret myös toivoivat edistettävän, oli verkossa toimivat Isospankki ja sen yhteydessä toimiva ideapankki, joiden avulla isokset ja toimintaideat liikkuvat seurakuntarajoista riippumatta. Nuoria kiinnosti yhteistyö, eivät hallinnolliset tai maantieteelliset rajat.

Isospankin ideana on olla eräänlainen isosten tukikohta, joka tarjoaisi alustan valtakunnalliseen ajatustenvaihtoon, tarjoaisi nuorille mahdollisuuksia hakeutua isoseksi myös muihin seurakuntiin sekä palvella avoimena materiaalipankkina. Isospankki voisi siis toteutuessaan toimia myös nuorisotyön konkreettisena yhteistyöhankkeena seurakuntarakenteen uudistuessa tarjoten konkreettista kulttuurivaihtoa seurakuntien välillä.

Isospankki toimisi kirkon nuoriso- ja rippikoulutoiminnan työn tukena ja rikastuttajana. Nettipalveluna toteutettuna se yhdistäisi paitsi isosia keskenään, myös isosia ja seurakuntien työntekijöitä. Palvelu tarjoaisi mahdollisuuksia ajatusten ja toimintatapojen vaihtoon nuorisotyöstä verkossa. Lisäksi Isospankki tarjoaisi seurakunnille mahdollisuuden välittää isosia seurakunnasta toiseen, sinne missä on tarvetta. Isospankki vahvistaisi seurakuntien välistä nuoriso- ja rippikoulutyön yhteistyötä ja seurakuntien välistä dialogia. Se vahvistaisi konkreettisesti nuorten osallisuutta ja toimijuutta sekä rikastuttaisi toimintaa, kun erilaiset käytänteet kohtaisivat niin verkossa kuin kasvokkain.

Edellinen kirkolliskokous hyväksyi aloitteen nuorten osallisuuden vahvistamisesta kirkossamme (4.9.2009 Yleisvaliokunnan mietintö 6/2009 edustaja-aloitteesta 6/2009, joka koskee nuorten osallisuuden vahvistamista kirkossamme). Isospankki toimisi luonnollisena ja konkreettisena jatkona edellisen kirkolliskokouksen työlle.

Rippikoulutyö on kirkon menestystuote. Se tavoittaa nuoren ikäluokan kattavasti ja isostoiminta kokoaa yhteen laajan joukon sitoutuneita ja aktiivisia nuoria seurakuntalaisia. Näiden aktiivisten nuorten innostus kirkon piirissä toimimiseen on tärkeä voimavara, jota kannattaa vaalia ja kannustaa kaikin mahdollisin tavoin. Aloite Isospankista on tullut suoraan nuorilta itseltään. He ovat sitoutuneita levittämään hyviä käytäntöjä ja oppimaan seurakuntaelämästä ympäri Suomen.

Maantieteellisesti pitkässä maassamme seurakuntien toimintamuotoihin ja hengellisyyden ilmenemismuotoihin ovat kehittyneet omat erityispiirteensä. Epäilemättä nuorisotyön muodotkin vaihtelevat alueittain, erilaisten olosuhteiden, perinteiden ja esim. herätysliiketaustojen vuoksi. Tämän vuoksi olisi erittäin hyvä, että kirkon toimijat oppisivat jo nuorina kohtaamaan toisia kirkon jäseniä yli erilaisten rajojen ja vierailisivat toisissa seurakunnissa eri puolilla maata. Näin opittaisiin, paitsi toisten toimintamodoista ja käytännöistä, myös rakentamaan keskusteluyhteyttä ja ymmärtämystä hyvinkin erilaisiin kirkon jäseniin. Tällaisella toiminnalla voi olla kauaskantoiset seuraukset koko kansankirkkomme tulevaisuuden kannalta.

Esitämmekin kunnioittavasti, että kirkko vastaisi näiden nuorten toiveeseen toteuttamalla Isospankin esimerkiksi kirkon rippikoulu- ja nuorisotyön verkkopalvelu Fleimin alle.

Turussa 9 päivänä toukokuuta 2012

Katri Korolainen-Virkajärvi

Janne Kaisanlahti

Käytin asian lähetekeskustelussa puheenvuoron, jossa viittasin myös siihen symbolisesti merkittävään asiaan, että olin tehnyt aloitteen yhdessä Katri Korolaisen kanssa. Mehän olimme kuitenkin kirkolliskokouksen ”viralliset nuoret”, jotka nelivuotiskauden aikana sitten osallistuimme useisiin nuorten tapahtumiin kirkolliskokouksen edustajina.

Edustamme Katrin kanssa hyvin ”erilaisia todellisuuksia”, kuten itse asian joskus ilmaisin. Minä olen ainakin kirkon kokonaiskuvassa tarkasteltuna verrattain konservatiivisesti asennoitunut Pohjois-Suomen herätyskristillisten alueiden edustaja, poliittiselta taustaltani keskustalainen ja siitäkkin selkeästi maalaisliittolaisinta siipeä. Katri puolestaan oli Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan pääsihteeri, Vihreän Liiton aktiivi ja kirkon liberaaleinta joukkoa.

Onnistuimme nelivuotiskauden pitämään yllä hyvää vuoropuhelua ja ystävyystyämme. Helsingissä työssä käydessäni olemme silloin tällöin tavanneetkin. Kerran kävimme yhdessä kaupunginteatterissa katsomassa Armi Ratian elämästä tehtyä mielenkiintoista näytelmää.

En usko, että dialogimme muutti kummankaan meidän mielipiteitämme. Ehkä opimme kuitenkin edes hitusen verran ymmärtämään erilaisia kirkkomme sisällä vaikuttavia virtauksia. Valitettavasti tilanne kansankirkossamme alkaa olla sillä rajalla, että ääripäiden välillä ei ole edes keskusteluyhteyttä, muusta yhteydestä puhumattakaan.

”Helsingin liberaaleista” mainitsen tässä myös Hiilamon pariskunnan, jotka ovat molemmat kirkolliskokouksen edustajia, rouva, sairaalapastori Kirsi Hiilamo on pappisedustajana ja professori Heikki Hiilamo maallikkoedustajana. Kutsuttuina kävin heidän luonaan kerran kylässä Helsingissä ja sain nauttia lämpimästä vieraanvaraisuudesta. Olen arvostanut suuresti näitä keskusteluyhteyksiä monissa asioissa hyvin toisella tavalla ajattelevien ihmisten kanssa.

Lyhyt puheenvuoroni kuului seuraavasti:

Arvoisa puheenjohtaja. Ensimmäinen allekirjoittaja ja edelliset puhujat toivat jo ansiokkaasti esille tämän aloitteen taustat. Toisena allekirjoittaneena haluan vain korostaa tämän aloitteen perusteluissa, neljännessä kappaleessa olevaa tekstiä. Isopankki voisi siis toteutuessaan toimia myös nuorisotyön konkreettisena yhteistyöhankkeena, tarjoten konkreettista kulttuurivaihtoa seurakuntien välillä. Eli ehkä tälläkin tavalla voidaan edistää erilaisten kirkon jäsenten ja toimintakulttuurien välistä tuntemusta. Meillä ihmisillähän on semmoinen synnynnäinen taipumus ilmeisesti pyrkiä yhteistoimintaan etupäässä sellaisten ihmisten kanssa, jotka toimivat samoin kuin me itse toimimme.

Minä muistan eräässä tilanteessa muuan pappi viittasi oman seurakuntansa toimintastrategian ilmaisulla ”mehukestejä samanmielisille”. Mielestäni olisi kuitenkin hyvin tärkeätä oppia jo nuorena toisten hyvinkin erilaisten kirkon jäsenten kohtaamiseen ja vuoropuheluun. Rohkenen arvella, että esim. edustaja Korolainen-Virkajärven kanssa olemme hyvin monesta asiasta eri mieltä, mutta kykenimme tämän aloitteen hyvin hyvässä hengessä tekemään. Päämäärähän meillä kaikilla

täällä olevilla on, toivon niin ja uskon niin, että se on yhteinen: Voittaa sieluja Kristukselle!

Tulevaisuusvaliokunnan koon kasvattaminen

Valiokuntia valittaessa keskusteluun nousi, tulisiko valiokuntien jäsenmäärää muuttaa. Tehtiinkin esitys, että tulevaisuusvaliokunnan jäsenmäärää lisättäisiin seitsemäntoista neljästätoista siten, että yleisvaliokunnasta otettaisiin kaksi jäsentä ja lakivaliokunnasta yksi. Puhemiesneuvoston puolelta taas kerrottiin, että jäsenmäärät on tarkoin harkittu valiokuntien tulevan työmäärän mukaan.

Äänestettiin puhemiesneuvoston kannan puolesta. Tuli sellainen tunne, että tulevaisuusvaliokunnan jäsenmäärän kasvattaminen olisi lähinnä imagokysymys tyyliin ”näin panostetaan tulevaisuuteen”. Käytännössä yleisvaliokunta käsittelisi paljon aloitteita, joten sinne tarvittaisiin laaja edustus. Eikä ainakaan meidän lakivaliokunnastamme, joka joutui paneutumaan melko syvällisesti monimutkaisiin juridisiin kysymyksiin, olisi joutanut enää yhtään edustajaa ottaa pois.

Esitys tulevaisuusvaliokunnan koon kasvattamisesta yleis- ja lakivaliokuntien kustannuksella hävisikin äänin 70–39.

Sukututkijoiden oikeus kirkonkirjoihin

Sukututkimuskysymykset olivat myös esillä, ovathan seurakuntien hallussa olevat kirkon väestökirjat tärkeä lähde sukututkijoille. Olen itsekin tehnyt paljon sukututkimuksia ja käyttänyt seurakuntien arkistoja tärkeinä lähteinäni.

Sittemmin nämä ovet on kuitenkin monin paikoin suljettu, kun kirkkohallitus antoi erään KHO:n oikeustapauksen säikäyttämänä ohjeen, että jatkossa kaikki seurakunnat ja keskusrekisterit antaisivat lupia ainoastaan 100 vuotta vanhempien kirkonkirjojen tutkimiseen.

Käytännössä tämä merkitsi niissä seurakunnissa, jotka ottivat ohjeen kirjaimellisesti, sukututkijoiden pääsyn eväämistä näihin tutkimukselle yleensä välttämättömiin tietoihin. Tietojen saaminen olisi seurakuntien ennestäänkin työllä kuormitettujen toimistotyöntekijöiden varassa ja tietoja saisi ainoastaan korvausta vastaan. Toivon, että asiaan saadaan vielä muutos. Aikaisemminhan tietoihin pääsi käsiksi sitoutumalla siihen, ettei paljasta eikä levitä mitään sellaisia arkaluontoisia tietoja, joita sattuisi kirkonkirjoista näkemään.

Mm. edustaja Kirsi Hiilamo totesi puheenvuorossaan:

”Tässä ei nyt luoteta aikuisten, juuriaan etsivien ihmisten arvostelukykyyn, vaan heitä pidetään ikään kuin, ei nyt rikollisina, mutta kuin lapsina. Ihminen kun etsii historiaansa, juuriaan, niin kyllä silloin todella arvostelukyky pitää, eivätkä nämä tiedot joudu mitenkään vääriin käsiin.”

Itsellänikin on esim. kokemusta sellaisesta melko huvittavasta tapauksesta, että kesti noin vuosikymmenen verran saada tiedot mummini ukin sisaruksista Nurmeksen seurakunnasta. Olin tilausta tehdessäni yläasteikäinen, sukututkimuksesta innostunut nuorukainen. Kun seurakunnasta tuli tilaamani tiedot, niin olin jo käynyt lukion, armeijan ja valmistumassa yliopistosta lakimieheksi! Olin jo unohtanut koko pyyntöni olemassaolon, mutta niin se vain lopulta tuli kirjeessä. Jokainen kuitenkin ymmärtää, ettei vuosien odotusaika palvele minkään tutkimuksen tarpeita.

Muita havaintoja ensimmäiseltä istuntoviikolta

Kirkon talous oli tietysti esillä toimintakertomuksia ja tilinpäätöksiä käsiteltäessä. Erityistä huolta kannettiin siitä, että osuus yhteisöveron tuotosta riitti juuri ja juuri kattamaan hautaustoimen kustannukset, muista yhteiskunnallisista velvoitteista puhumattakaan! Tämä asiaan muuttuikin sitten, kun kirkon korvauksesta yhteiskunnallisten tehtäviensä hoitamiseksi säädettiin uudella lainsäädännöllä.

Hätkähdyttävää oli, kun kirkkoneuvos Rantanen kertoi kirkon keskusrahaston ja eläkerahaston toimintaa esitellessään, että kirkolla on enemmän eläkeläisiä kuin eläkevakuutettuja. Poliittisella puolellahan väitellään ajoittain kovastikin eläkeiän nostamisesta.

Kirkon rahojen sijoitustoiminta herätti myös keskustelua. Tietenkin kirkon pitää olla erityisen tarkkana, millaisiin yhtiöihin rahojaan sijoittaa. Turha hurskastelu on kuitenkin tarpeetonta. Kirkkokin tarvitsee varoja eikä kirkon sijoittajan vastuuta tule ulottaa järjettömän pitkälle. Näin on esim. tilanteissa, joissa vaaditaan vastuuta sellaisistakin sijoitusrahastoista, joihin kirkko ei omista mitään osuutta, kunhan ne ovat kirkon käyttämän rahastoyhtiön hallinnoimia.

Useissa eri kohdissa istuntoviikkoamme nousi esiin kysymys kirkon hengellisen sanoman esiintuomisesta tai sen hukkumisesta kaiken muun alle. Keskustelussa oli mm. Pyhä painopiste -hanke, joka oli minulle entuudestaan täysin vieras. Tämän hankkeen epämääräistä teologista sanomaa arvosteltiin mm. edustaja Sammeli Juntusen puheenvuorossa:

Jos me puhumme Pyhän kohtaamisesta ja Pyhän kokemisesta, siinä jo helposti unohtuu, että Jumala on "sinä". Hän on persoona, hän kohtaa meidät persoonana. Me rukoilemme häntä, hän puhuu meille. Mutta puhummeko me Pyhälle? Onko Pyhän kohtaaminen välttämättä sama kuin Jumalan kohtaaminen? Tuolla Pyhä-sivustolla on esimerkiksi Pyhä-blogi, joka on jollain ta valla ilmeisesti virallinen. Siellä esimerkiksi puhutaan pyhästä tällä tavalla, että: "Ateistille pyhä voi olla vaikka tajuttoman hyvä suklaakeksi." Ja sitten on kirjoitettu kirja nimeltään Aika pyhä, joka on hirmu kaunis, lapsille suunnattu kirja, ihania kuvia, söpö ote, mutta siinäkin pyhä on muun muassa mummolan tuoksu. Onhan se.. mutta eikö se ole hyvää? Mummolan tuoksu on hyvää, mutta onko se pyhää? Unohtuuko tässä kuitenkin helposti Jumalan armon välineiden partikulaarisuus, ja tämä Jeesus-nimi, josta aamulla kuultiin?

Kyselytunnilla (edustajilla on oikeus esittää kysymyksiä kirkon johtaville viranhaltijoille ja piispoille) kirkkoherra Sammeli Juntunen kysyikin kirkon esitteestä, ”Kirkon neljä vuodenaikaa”, jota oli ollut määrä jakaa esim. kastekoteihin. Esitteessä ei ollut sanaakaan Jeesuksesta, rististä, pelastuksesta, lähetystyöstä tai muustakaan kirkon keskeisestä teologisesta. Esitteessä kerrottiin kyllä, mitä kirjoja on arkkipiispan yöpöydällä ja oli myös suuri kuva piispa Irja Askolasta. Eräässä otsikossa oli vieläpä kehoitus: *”Tee kirkosta sellainen kuin haluat sen olevan”*.

Ajattelin, eikö meillä pitäisi olla halu tehdä kirkosta sellainen kuin Jumala haluaa valtakuntansa olevan täällä maan päällä? Tietysti toimimme asioissa oman harkintamme pohjalta ja kirkon on oltava avoinna myös vähemmän hengellisille ihmisille, mutta miksi me haluamme peittää omaa ydinsanomaamme?

Matkan varrella jotkut irvailivat, että fanaatikot suuttuvat heti, jos jokaisessa kirkon siivoustalkoon kutsukirjeessä ei ole sanaa ”Jeesus”. Siitähän ei tietenkään ollut kyse. Mutta jos kirkon perustoiminnasta tehdään esitteitä, ei siitä saa piilottaa opillista perustaamme.

Siitähän kirkon toiminnassa kuitenkin pohjimmiltaan on kyse: evankeliumin julistamisesta, sielujen pelastamisesta. Sitä voi sitten julistaa monilla tavoilla, myös rakastamalla lähimmäistä, vaalimalla luontoa ja auttamalla köyhiä, mutta kristillinen sanoma ei saa hävitä näkyvistä. Jos se unohdetaan, ei silloin voida nähdä Jeesusta lähimmäisessä.

Kirkon kansliapäällikkö Keskitalo myönsi, että esitteen valmistelu olisi tullut koordinoida paremmin ja että kirkon hengellistä ydintehtävää olisi voinut käsitellä esitteessä laajemmin ja syvällisemmin.

Tämä ei jäänyt ainoaksi kerraksi, jolloin Kirkon tiedotuskeskuksen toimintaa arvosteltiin. Sama ongelma tuli jo samalla kirkolliskokousviikolla esiin kummiutta käsittelevän esitteen osalta. Siinäkään ei kristilliselle kasvatukselle annettu huomiota, vaikka kummin tehtävähän juuri olisi tukea lapsen kristillistä kasvatusta – ei vain leikkiä hänen kanssaan tai ostella lahjoja! Ja niin paljon hyvää ja taitavaa työtä kuin Kirkon tiedotuskeskuksen parissa tehdäänkin, niin syytökset epäselvästä teologisesta linjasta ja omien mielipiteiden ajamisesta alkoivat minunkin mielestäni tuntua perustelluilta, kun menoa aikansa seurasi.

Otin Facebookissa kantaa:

”Kirkkohallitus saa arvostelua teologisen otteen heikkoudesta. Kirkkohallituksen kummeille tarkoitetussa oppaassa ei ole kuulemma kertaakaan mainittu edes Jeesuksen nimeä. Ei kirkkomme kasva muuten kuin Kristus-kallion murtumattomalta pohjalta. Kirkko tarvitsee matalan kynnyksen toimintaa, mutta se ei tarkoita sitä, että Jeesuksen pelastava nimi jätetään pois. ”Mutta joka ihmisten edessä kieltää minut, sen minäkin kiellän Isäni edessä taivaissa.” (Matt. 10:33)”

Ensimmäisen istuntoviikon jälkeen

Palattuani kirkolliskokouksesta kirjoitin seuraavalla viikolla 19.5.2012 blogiini:

Viime viikon olin kirkolliskokouksessa. Monien kokemusten sulattelu on vienyt tässä oman aikansa. Tunnen nöyrää kiitollisuutta niitä ihmisiä kohtaan, jotka äänestämällä minua antoivat minulle etuoikeuden päästä työskentelemään Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tärkeimpään toimielimeen. Kausi kestää neljä vuotta ja toivon voivani edes kohtuudella täyttää ne odotukset, joita äänestäjäni kenties minuun kohdistavat. Pyydän esirukouksiani työhöni.

Ensimmäinen istuntojakso oli monin tavoin opettavainen ja avartava kokemus. Sain tutustua mielenkiintoisiin ihmisiin eri puolilta maata ja vaihtaa ajatuksia erilaisista seurakuntaoloista ja kirkkomme tulevaisuudesta. Huomioiden sen, miten paljon tiedotusvälineissä on mesottu kirkon sisäisistä ristiriidoista, saattoi ilmapiiriä pitää yllättävänkin sovinnollisena. Olen huomannut monien muidenkin kokousedustajien todenneen, että ainakin ensimmäinen istuntojakso oli kuunteleva.

Tähän mm. arkkipiispakin puuttui muistaakseni päättäjäispuheessaan. Hänkin piti täysistunnon keskusteluja aitoina keskusteluina. Sen sijaan, että jokainen olisi vain julistanut omaa sanomaansa, puheenvuoroissa kommentoitiin toisten näkemyksiä. Ehkä opittiinkin niistä jotain.

Kirkkomme on kansankirkko, joten siihen mahtuu monenlaisia painotuksia. Tämä on ollut aikojen saatossa kirkolle suuri rikkaus. Herätysliikkeet varsinkin ovat todella herätelleet kirkkoa ja kirkkokansaa, kun tapakristillisuus on vallannut alaa. Uutta herätyksen aikaa nytkin meillä on syytä rukoilla.

On selvää, että kirkon sisällä on virtauksia, joiden monia näkemyksiä esimerkiksi minun on mahdotonta hyväksyä. Pidän kuitenkin hyvin tärkeänä, että keskusteluyhteys välillämme säilyisi. Jos jo nuoret kirkon jäsenet kasvaisivat toistensa ymmärtämiseen tai edes sietämiseen, niin paljon olisi jo voitettu. Eräässä puheenvuorossani totesinkin, että kirkon eri piireissä toimintaohjeena on liiaksi: "mehukestejä samanmielisille". Luonnollisesti toimimme mieluiten niiden kanssa, jotka toimivat samalla tavoin kuin me, mutta kansankirkossa eläessämme on huomioitava, että katto on kohtuullisen korkealla ja seinät lavealla.

Tärkeintä olisi muistaa ja korostaa niitä asioita, jotka meitä yhdistävät. Tavoitehan meillä kaikilla on oltava yhteinen: voittaa sieluja Kristukselle.

Käytin kokouksen täysistuntopöytäkirjassa nyt ensimmäisellä istutokaudella kolme puheenvuoroa. En muista keneltä edustajalta tämän jutun kuulin, mutta joku muisteli pitkäaikaista kirkolliskokouksen edustajaa. Tältä muuan uusi edustaja oli kysynyt, että kannattaisiko täällä käyttää paljon puheenvuoroja. Vastaus oli ollut, että jos et puhu ollenkaan, niin voit vaikuttaa tyhmältä ja jos puhut koko ajan, niin voit paljastua sellaiseksi. Eli jossain välimaastossa lienee hyvä toimintatapa.

Kirjoitin Facebookissa istuntoviikon lopulla:

"Tänään alkoi viimeinen päivä kirkolliskokouksen tämän kevään istuntojaksolla. Kiitän lämpimästi kaikkia niitä, jotka äänestämällä minua antoivat minulle tämän huikean etuoikeuden päästä osallistumaan tämän toimielimen työskentelyyn. Koetan tehdä parhaani rukouksiinne turvautuen. Kiitän myös teitä, jotka ette tukeneet minua vaaleissa. Jos olisin saanut esim. kotiseurakunnassani kaikki äänet, olisin voinut ylpistyä ja pitää itseäni täydellisenä. Nyt tiedän, että on monta, joiden luottamuksen voittamiseksi olisi vielä paljon työtä tehtävänä :)"

*Avajaismessu pidettiin
samoin kuin lopetusmessu
vanhassa, mahtavassa tuomiokirkossa.*

*Vuosisatojen ajan haudattiin
Suomen mahtavimpia miehiä ja naisia
tuon muinaisen kirkon lattian alle.*

*Ehtoolliselle kirkon alttarille
muiden kokousedustajien mukana
kävellessäni ajattelin,
että astelen kenties esivanhempieni
tomun yllä.*

*Esiäitini Elisabet Eneskjöld
heitettiin vuonna 1658 kuulemma ulos
samaisesta kirkosta,
kun häiritsi messua riitelemällä
erään rouva Liljeholmin kanssa,
”joka hänkään ei”, historia kertoo,
”kuulunut tuon ajan
sopuisimpien ja nöyrimpien
naisten joukkoon.”*

*Ei vaiennut esiäitini seurakunnassa.
Vaan nyt makasi hänkin hiljaa arkussaan
jossain tuon mahtavan katedraalin
hämärissä hautaholveissa.*

*Ja sinnekin kuuluu kerran,
kun pasuuna soi.
Kuolema on voitettu.*



Kokousedustajat poistuvat avajaismessusta Turun tuomiokirkosta



Kuvia omalta paikaltani täysistunnon kokoussalissa.

Syksy 2012

Syksyn 2012 kirkolliskokouksen merkittävin yksittäinen kysymys oli seurakuntarakenteiden muuttamiseen tähtäävän hankkeen käynnistyminen. Asian käsittely leimasi sitten koko nelivuotiskautta. Kirjoitin blogiini:

Olen jälleen Turussa, Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksessa. Viime talvena käydyissä vaaleissa valittiin eri hiippakunnista 96 edustajaa, ja minä olen heistä yksi. Kirkolliskokous istuu kaksi viikkoa vuodessa, yhden toukokuussa ja yhden marraskuussa, ja on kirkon ylin päättävä hallinnollinen elin. Valiokunnat kokoontuvat tarvittaessa myös väliaikoina. Itse kuulun lakivaliokuntaan, joka onkin pitänyt pari kokousta istuntoviikkojen välillä.

Tällä kertaa meillä on käsiteltävä mm. seurakuntien hallintorakenneuudistus, josta käytin eilen puheenvuoron. Mieltäni on ilahduttanut huomata, että puheenvuoroani on selvästikin kuunneltu, sillä moni jopa minulle entuudestaan tuntematon kirkolliskokousedustaja on tullut juttelemaan kanssani siltä pohjalta.

Kun kuntapuolella on tottunut puolustamaan pieniä kuntia ja lähidemokratiaa, niin se on antanut kyllä pohjaa valmistautua paremmin käsittelemään tätä uudistusta täällä. (Kun on siis saanut joskus kuulla, miten paha on, kun poliitikot tunkevat kirkon luottamuselimiin, niin ainakin tässä asiassa koen poliittisesta taustastani olleen hyötyä.)

Toki on paljon muitakin asioita, joita on esillä ja päätettävänä - edustaja-aloitteita ja kirkkohallituksen esityksiä eri kysymyksistä. Lakivaliokunta pitää myös täällä kokouksia. Valmistelemme mm. kirkkolakiin tulevia muutoksia. Valiokuntien kokoukset eivät ole julkisia, mutta kirkolliskokous on täysin avoin yleisölle. Kaikki edustajien suuressa salissa pitämät puheenvuorot kirjataan samalla tavoin kuin Eduskunnassa, ja ne löytyvät kirkon Internet-sivuilta.

Kiitän kaikkia ystäviä siitä tuesta, jota minulle on osoitettu nyt osallistuessani tähän tärkeänä pitämään työhön. Esirukouksia tarvitsen.

Lakivaliokunnan kokouksia 3.9. , 8.10. ja 4.11.

Ensimmäisen istuntoviikon jälkeen lakivaliokunta kokoontui Helsingissä kahdesti, 3.9. ja 8.10.2012. Tärkeimpänä asiana oli kirkollisten rakennusten suojelua koskeva sääntely. Kuulimme käsittelyn aikana monia asiantuntijoita. Pyrin tuomaan julki niitä huolia, joita seurakuntakentällä tunnetaan Museoviraston valvontavaltaa kohtaan.

Kirkollisten rakennusten ylisuojelu ja siitä aiheutuvat kustannukset tulivatkin huomioiduksi lopullisessa yksimielisessä mietinnössämme, joka aikanaan hyväksyttiin kirkolliskokouksessa. Saimme muutettua kirkkohallituksen esitystä siitä, että kirkollinen rakennus siirtyisi automaattisesti suojelun kohteeksi täytettyään 50 vuotta. Mietinnössä asiasta lukee:

Lakivaliokunta pitää ongelmallisena kirkkohallituksen esitystä siitä, että 50-vuotias kirkollinen rakennus siirtyisi automaattisesti rakennussuojelun piiriin. Vaikka useiden kirkollisten rakennusten suojeleminen on perusteltua, kaikilla rakennuksilla ei kuitenkaan ole sellaista arvoa. Kirkkohallituksen esitys merkitsisi siten sitä, että suojelluiksi tulisi sellaisia kirkollisia rakennuksia, joilla suojelun tarvetta ei ole. Lakivaliokunta ei pidä tätä (kirkollisten rakennusten ylisuojelua) perusteltuna. Toinen ongelma liittyy siihen, että kirkollisen rakennuksen tuleminen suojelun piiriin saattaa merkitä seurakunnalle tulevaisuudessa lisäkustannuksia, joita ei kyetä ennustamaan. Paitsi yksittäisen seurakunnan myös kokonaiskirkon kannalta kirkkohallituksen esitys voisi siten merkitä sitoutumista sellaiseen taloudelliseen vastuuseen, jota ei tulevaisuudessa kyetä vaikeuksista kantamaan.

Lakivaliokunta pitääkin perusteltuna, että suojelun alkamista koskevia säännöksiä ei asiallisesti muutettaisi nykyisestä. Näin ollen jatkossakin kirkollinen rakennus, joka on rakennettu ennen vuotta 1917, olisi suojeltu suoraan lain nojalla. Lisäksi kirkkohallitus voisi määrätä tätä myöhemmin käyttöön otetun kirkollisen rakennuksen suojeltavaksi, jos suojelu on perusteltua rakennushistorian, rakennustaiteen, rakennustekniikan tai erityisten ympäristöarvojen kannalta. Kirkkohallitus päättäisi suojelusta omasta, seurakunnan, tuomiokapitulin tai Museoviraston aloitteesta

Vielä kokousviikkoa edeltävänä sunnuntaina 4.11.2012 lakivaliokunta kokoontui, edelleen aiheenaan kirkollista rakennussuojelua koskevien säännösten muuttaminen sekä aloite kirkolliskokouksen työjärjestyksen uudistamisesta.

Ajatuksia seurakuntahallinnon kehittämisestä

Lokakuussa 2012 kirjoitin Nuorten keskuksen blogiin seuraavaa:

Suomessa on käyty runsaasti julkista keskustelua, miltä kartan tulisi näyttää? Minkälaisia rajoja piirretään maamme sisälle? Yhdistetäänkö Suomen pienet kunnat 70–100 suurkunnaksi vai siirretäänkö osa kuntien tehtävistä maakuntatason vastattavaksi ja pidetäänkö osa ns. lähikunnissa? Kuntauudistuksesta on puhetta riittänyt poliittisella puolella, mutta osin samaa keskustelua käydään myös kirkon piirissä.

Voi olla, että monia seurakuntalaisia tämä ajatustenvaihto ei ole suuresti kiinnostanut. Ehkei kovin moni seurakuntanuoriakaan? Kuinka paljon kirkon hallinnollisiin rakenteisiin perehtyminen jaksaa innostaa? Ei sen ehkä tarvitsekaan. Useimmat varmaankin ajattelevat, että pääasia on, että palvelut toimivat edelleen. Että kunhan jumalanpalvelukset pidetään ja seurakunnan nuortenleirit ja mummojen iltapäiväkerhot pyörivät jne. – Tämän tulee ollakin lähtökohta. Mutta jos seurakuntien hallintorakenteen uudistus toteutetaan huonosti, se voi johtaa moniin ongelmiin, jotka viime kädessä näkyvät siinä, että seurakunnissa ei riitä voimavaroja näiden tärkeiden palvelujen toteuttamiseen yhtä hyvin kuin ennen.

Maallisella puolella tapahtuva kuntauudistus vaikuttaa suoraan myös seurakuntajakoon. Kirkkolain mukaan yhden kunnan alueella saa olla vain yksi

seurakunta tai seurakuntayhtymä. Jos kaksi kuntaa liittyy yhteen, on niiden seurakuntienkin liityttävä, tai perustettava ainakin seurakuntayhtymä.

Tätä voi joku pitää vääränäkin. Mitä tekemistä Suomen kuntarakenteella on kirkon kanssa? Kirkkohan on pohjaltaan hengellinen yhteisö. Eikö kirkon tulisi rakentaa oma hallintonsa ja seurakuntaverkkonsa siten kuin parhaaksi näkee.

Toisaalta on selvää, että niin kauan kuin kirkkomme on kansankirkko, jonkinmoinen side maallisen ja hengellisen lainsäädännön välillä on perusteltua myös hallintorakenteen suhteen. Hoitaahan kirkko myös monia enemmän tai vähemmän "maallisia" töitä ja saa siitä

Valtionkirkkoahan meillä ei ole, kuten joskus kuulee virheellisesti väitettävän. Mutta kansankirkkojärjestelmän soisi säilyvän jatkossakin. Se ei loukkaa kenenkään uskonnonvapautta, vaan on osa meidän suomalaista kulttuuriamme, yhteiskuntajärjestystämme ja yhteistä arvopohjaamme. Sitä on rohkeasti puolustettava. Soisipa näiden kirkostaeroamiskampanjoiden masinoijien muistavan, mitä kaikkea sosiaalista työtä vastaan he samalla hyökkäävät. Vaikka he ristin sanomaa vastustaisivatkin, niin muistaisivatpa olevansa samalla romuttamassa monia sellaisia kirkon palveluita, joiden hyödyllisyyttä yhteiskunnalle he tuskin voivat kiistää.

Seurakuntarakenteiden kehittämisen päälinjat -niminen asiakirja on tullut kirkkohallitukselta esityksenä pian kokoontuvalle kirkolliskokoukselle. Tähän on huolella tutustuttava ja sitten oma kanta muodostettava.

Itselleni keskeistä on se, että päätöksenteko ja palvelut säilyvät lähellä ihmistä. On kenties toimintoja, jotka on viisaampaa hoitaa "leveämmillä hartioilla", mutta lähipalvelujen ja lähidemokratian turvaaminen olkoon kulmakivi myös uudistuksessa. Seurakuntalaisten on voitava säilyttää päätösvalta omiin asioihinsa – kuten voimavarojen priorisointiin ja virkavalintoihin.

Monelle ihmiselle oma pieni kotiseurakunta on tärkeä asia. Siellä on oma toimintakulttuuri ja omat perinteensä, joita on kunnioitettava. Erittäin tärkeätä onkin, että seurakuntarakennetta uudistettaessa huomioidaan paikalliset olosuhteet. Hautausmaiden hoitoonkin on voitu suhtautua eri tavalla eri seurakunnissa, ilman että kumpikaan tapa olisi lähtökohtaisesti väärä. Toimivia käytäntöjä ei pidä lähteä muuttamaan ja ehdoin tahdoin pahaa mieltä aiheuttamaan. Seurakuntien ääntä on kuultava.

Kirkon perustehtävä on evankeliumin ilosanoman levittäminen, Jeesuksen pelastustyöstä kertominen. Se on kaikkein tärkeintä. Mutta millaisissa puitteissa tätä harjoitetaan, sekään ei ole merkityksetöntä.

Seurakuntarakenneuudistus tulee käsittelyyn

Syysistuntokaudella 2012 kirkon seurakuntarakenneuudistus tuli ensimmäistä kertaa nelivuotiskauden aikana käsittelyyn. Suuresta uudistushankkeesta enemmän kiinnostuneita kehotan tutustumaan asiaa koskevaan laajaan valmisteluaineistoon. Tuon tässä yhteydessä esiin lähinnä niitä osia uudistuksesta, jota pidin oman hiippakuntani seurakuntalaisille tärkeimpinä ja joita otin kokouksessa ja valiokuntatyössä esiin.

Käytin asiasta puheenvuoron ja pidin puheeni Kemijärven seurakunnan ja yleensä pienempien seurakuntien edustajan näkökulmasta. Kävin siinä mm. läpi, millainen olisi pienen seurakunnan vaikutusvalta suuressa yhtymässä, jos esim. Kemijärvi tai Pelkosenniemen, Sallan, Posion ja Ranuan kaltaiset pienet seurakunnat liitettäisiin Rovaniemen kanssa samaan seurakuntayhtymään. Sama päätee tietysti muihinkin pienempiin ja pitkien välimatkojen seurakuntiin. Muutettuani myöhemmin Rovaniemelle ja tultuani siellä kirkkovaltuutetuksi, en vaihtanut mielipidettäni. Ilolla huomasin, että myös suuressa Rovaniemen seurakunnassa vastustettiin pakkoyhtymiä. Myös Rovaniemen edustaja Raili Kerola puhui ja äänesti johdonmukaisesti pakkoyhtymiä vastaan.

Sinällään pidin kirkkohallituksen esitystä seurakuntarakenteiden kehittämisen päälinjoista ihan kannatettavina. Niihin sisältyi kuitenkin kolme ongelmaa: 1.) erilaiset mallit olisi mahdollistettava eri puolille maata, 2.) toteutus olisi tehtävä seurakuntien vapaaehtoisten päätösten pohjalta eikä pakolla ylhäältä ja etelästä sanelemalla 3.) mahdollisissa seurakuntayhtymissä sekä yhtymävaltuusto että paikallisten seurakuntien neuvostot tulisi valita suoralla vaalilla.

Arvoisa puheenjohtaja, hyvä kokousväki. Kun sain tämän Seurakuntarakenteiden kehittämisen päälinjat -asiakirjan käsiini ja tutustuin siihen, ensimmäinen reaktioni oli: "ei tämä nyt niin paha ollut kuin minä kuvittelin." Tämä asiakirja sisältää kyllä monia uhkakuvia, jos sitä työestetään siten, että samaa mallia aletaan ajaa kaikkialle maahan, mutta on minun annettava myös kiitosta. Tuolla maallisella puolella olen tottunut siihen, että kuntauudistusten yhteydessä kyllä kuunnellaan, muttei kuitenkaan kuulla. Hieman ennakkoluuloisesti odotin, että niin se menee täällä kirkossakin, niinhän sen täytyy mennä. Että ensin muka pyydetään mielipiteitä, ja sitten tuodaan esitys, että nämä ja nämä seurakunnat on elinkelvottomina lakkautettava.

Kun tätä esitystä lukee, on todettava, että seurakuntia on aidosti kuultu. Ja se näkyy tässä asiakirjassa. Tämä on tietysti hyvä asia, kiitos siitä. Se, että lähiseurakunta säilyisi edelleen hengellisen toiminnan perusyksikkönä ja että rakenteita kehitetään nykyrakenteen pohjalta, on tullut tähän asiakirjaan epäilemättä seurakuntien, perustyömme todellisten asiantuntijoiden mielipiteiden pohjalta. Teen kuitenkin muutaman huomion tämän esityksen johdosta.

Sivulla 18 lukee: "Alueellinen erilaisuus huomioon ottaen korostettiin, että rovastikuntamallia ei tule kuitenkaan soveltaa kategorisesti koko maahan, vaan sen rinnalla on säilytettävä mahdollisuus keskikokoisiin, itsenäisiin, elinkelvoksiin seurakuntiin ja seurakuntayhtymiin siellä, missä myös kunnat säilyvät itsenäisinä." Tämä täytyisi säilyttää periaatteena myös niissä tapauksissa, että seurakuntarakennetta aletaan uudistaa yhtymämallin pohjalta. On nimittäin sellaisia seurakuntia, joilla ei ole tarvetta lähteä mihinkään yhtymiin.

Esimerkiksi tuolla Lapissa on suuri Rovaniemen seurakunta. Suuri sekä pinta-alaltaan että jäsenmäärältään. Se pärjää oikein hyvin. Mutta mitä merkitsisi, jos esimerkiksi nykyisestä Rovaniemen rovastikunnasta muodostettaisiin

seurakuntayhtymä? Siinä olisi kuusi seurakuntaa, joista Rovaniemi olisi jäsenmäärältään suunnilleen 2/3 koko jäsenmäärästä. Me muut saisimme lähettää pari kolme edustajaa kukin 100 tai 200 kilometrin automatkan päähän Rovaniemen seurakuntatalolle juomaan kahvia, veisaamaan virsiä ja kuuntelemaan, mitä rovaniemeläiset ovat päättäneet, esimerkiksi ennen meidän seurakunnallemme kuuluneen ja rakkaudella vaalitun maaomaisuuden ja hautausmaiden suhteen.

Seurakuntien omaisuuden siirtyminen yhtymän haltuun ei ole ongelmatonta. Varsinkin kiinteän omaisuuden kohtalo voi huolettaa monia. Toivon tähän kehitettävän erilaisia malleja eri alueiden tarpeista ja traditioista lähtien. Seurakunnathan ovat voineet omistaa samoja kiinteistöjä satojen vuosien ajan, metsiä on hoidettu ja rakennuksia käytetty paikallisten tarpeiden mukaan. Nytkö ne siirtyisivätkin sellaisen seurakuntayhtymän hallittavaksi, jonka ylimmässä päättävässä elimessä entinen omistaja on vain murto-osalla edustettuna?

Olen kuullut omassa seurakunnassani sanottavan, että mitä kaikki säästötalkoot ovat hyödyttäneet, jos meidät pistettäisiin väkisin samaan yhtymään esimerkiksi Rovaniemen kanssa. Eikö silloin olisi viisainta myydä kaikki omaisuus, mitä irti lähtee, ja perustaa säätiö, jonka tarkoituksena on sitten tukea Kemijärven alueella tehtävää hengellistä työtä.

En pidä tätä yhtymämallia huonona, mutta siihen on siirryttävä vain vapaaehtoiselta pohjalta. Eri asia ja realiteetti tietysti on, jos tämä valtion puolella käynnistetty suurkuntahanke toteutuu julkisuudessa esillä olleiden tietojen mukaisesti. Silloinhan on seurakuntien pakko yhdistyä suurkunnan alueella tai perustaa seurakuntayhtymä. Mutta en nyt oikein usko, että se ihan tässä muodossaan toteutuu. Siis, vapaaehtoiselta pohjalta, ja yhtymät muodostettava alueellisten tarpeiden mukaisesti, ei jättiyhtymiä eikä jättiseurakuntia, jos niitä ei alueella haluta.

Sivulla 21 käsitellään hallintoa. Pohdin, miten käy perusseurakuntien, tai sanotaanko lähiseurakuntien, alaisille jaostoille tai johtokunnille. Nehän juuri tukevat toiminnallista työtä, jota nämä seurakunnat tekevät. Niitä ei saa unohtaa, ja niiden valinta on pidettävä perusseurakunnilla. Olen myös sitä mieltä, että niin seurakuntaneuvostojen kuin yhteisen kirkkoneuvostonkin puheenjohtaja – voisiko se olla sittenkin maallikko? Meillä on täällä kirkossa hieman erikoinen tilanne, että asiaa esittelevä viranhaltija on sen toimielimen jäsen, jolle esitys tehdään. Nykytilannetta olen kuullut perusteltavan teologisilla syillä. Mutta heikkeneekö kirkkoherran asema, lakkaako hän olemasta seurakunnan johtaja, jos hän ei johda puhetta kirkkoneuvoston kokouksissa, vaan tekee sinne vain esittelyn? Muuttuisiko meno seurakunnissa jumalattommaksi, jos luottamuselimissä kirkkoherra siirtyisi selvään esittelijän rooliin?

Sivulla 26 todetaan, että esitetystä mallissa yhtymätasolla pystytään perustamaan virkoja, joihin sisältyy työskentelyvelvoite useammassa eri seurakunnassa. Tämähän olisi hyvä. Nythän voi olla tilanteita ja onkin, joissa joku henkilö hoitaa esimerkiksi puolet ajastaan lähetyssihteerin tointa ja puolet ajasta tekee lapsityötä. Yhtymässä olisi yksi työntekijä, joka voisi täysipäiväisesti hoitaa esimerkiksi sitä lähetyssihteerin virkaa ja keskittyä siihen työhön kouluttautumiseen. Mutta eikö tämä toki ole mahdollista jo nyt? Eikö nykyiselläänkin seurakunnilla ole mahdollista käyttää yhteisiä työntekijöitä ja ostaa toistensa palveluita?

Lopuksi vielä muutama sana seurakuntavaaleista tässä yhtymäjärjestelmässä. Olen ehdottomasti sitä mieltä, että sekä seurakuntaneuvostot että yhtymävaltuustot tulee valita suoralla kansanvaalilla. Olen ollut vähän ihmeissäni, kun olen saanut täällä käytäväkeskusteluissa aika nihkeää asennetta kohdata tätä ajatusta, tätä nykyistä tilannetta kohtaan. Ikään kuin se olisi ihan älytön työ, että samassa vaalitoimituksessa valittaisiin kaksi toimielintä.

Voin kertoa, että minun omaiseni tuolla Yhdysvalloissa äänestävät huomenna paitsi presidentinvaaleissa, niin samalla lapulla aika monesta muustakin asiasta. Jos yhtymävaltuusto kerran päättää veroprozentista ja talousarviosta, eli on yhtymän alueen ylin seurakunnallinen toimielin, olisi todella demokratian romuttamista ja jo perustuslain hengen vastaista ottaa tämä vaali pois seurakunnan veronmaksajilta. Esityksen sivulla 22 todetaan sitä paitsi, että perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntökin tukee suoraa vaalia. Joku voisi sanoa, että valitaanhan se kirkolliskokouskin välillisellä vaalilla. No, niin se tehdään, toistaiseksi. Eihän sitä tiedä, vaikka meidätkin joskus valittaisiin suoralla vaalilla, en tiedä, olisiko se huono juttu. Onko kuitenkin mikään peruste, se, miten meidät valitaan, muuttaa sitä, että ylin seurakunnan toimielin, tai yhtymän toimielin, valitaan suoralla vaalilla?

Meidän ei pitäisi ehkä puhua niin tuskaisin äänenpainoin kahden vaalin järjestelmästä, ikään kuin äänestäjien olisi paljon työläämpää kirjoittaa kaksi lappua kuin yksi lappu. Ei ongelma ole vaalitapa, vaan se, että ihmiset ylipäätään eivät ole kiinnostuneita, ylipäätään eivät käy äänestämässä. Muttei sekään ole peruste luopua kansanvaalista. Ne äänestävät, joita kiinnostaa. Ja jos ne eriväriset laput ovat ongelma, siirryttäköön yhtymissä käyttämään yhtä äänestyslappua. Siinähan voi olla ylhäällä pallo ja sen vieressä teksti "Yhteiseen kirkkovaltuustoon". Ja alhaalla on toinen pallo ja sen vieressä teksti "Seurakuntaneuvostoon". Ja jos joku ei tällaista äänestystä hallitse ja täyttää sen lapun väärin, hylättäköön se ääni, ei kirkko siihen kaadu. Meillä oli joku kirjoittanut seurakuntavaaleissa siihen ympyrään keskelle: "Tule kanssani, Herra Jeesus", ja sekin ääni hylättiin, enkä minä pidä sitä kovin suurena vahinkona.

Siitä, että yhtymissä säilytetään sekä yhtymävaltuuston että seurakuntaneuvoston vaali suorana vaalina olen kuullut täällä tiivistettävän minusta ihan ansiokkaasti: "Jos demokratia ei toimi hyvin, ratkaisu siihen ei ole se, että se lopetetaan kokonaan." Täällä on puhuttu paljon maallikkojen roolin vahvistamisesta seurakuntien vastuunkannossa. Toivon, että tämä tavoite näkyy niissä päätöksissä, joita seurakuntarakenteiden suhteen mahdollisesti tehdään. Kiitos.

Puheenvuorostani sain jälkikäteen sekä kiitosta että moitetta. Keskustelun jatkuessa muutamat edustajat viittasivat puheeseeni nimeltä mainiten, mutta enemmän palautetta tuli tietysti käytäväkeskusteluissa. Usein niillä keskusteluilla onkin paljon suurempi merkitys käsittelyn lopputulokseen kuin salipuheilla, niistä vain ei pidetä pöytäkirjoja!

Luonnollisesti keskustelu salissa kirkkohallituksen esityksen pohjalta muodostui hyvin pitkäksi. Edustaja Erkki Kujala, yhteiskuntatieteiden tohtori Toholammilta, piti todella jämerän puheen. Puhe antoi minulle toivoa, etten taidakaan olla yksin pakkoyhtymiä vastustaessani. Kujalan horjumattomuus asiassa myös Oulun

hiippakunnan edustajien ryhmäkokouksissa rohkaisi minuakin käyttämään asiassa vahvasti ääntä valitsijoiden puolesta. Kirjoitin puheesta seuraavanlaiset käsin muistutpanot:

”Miten voimme tällä viikolla ottaa kantaa? Elävä todellisuus eri osissa maata vaatii erilaisia ratkaisuja! Mitä hyötyä, jos tal. toimeentulevat srk:t pakotetaan yhteen? Miksi pitäisi muuttaa hyviä käytäntöjä? Uudistuksessa ongelmana keskusjohtoisuus ja ylhäältäpäin sanelu. Eikä pidä mennä kuntauudistuksen edelle. Lähtökohtana paikallinen tarve eikä kirkkohallituksen esitys! Mitä lisää yhtymä voi tuoda tähän nykytilaan maaseudun harvaanas. seuduilla? Vähemmän hallintoa – enemmän Jumalan Sanan viljelyä! Rahat eivät lisäännä, vaikka ne pannaan yhteen! Eniten vastustusta tulee aiheuttamaan omaisuuden siirtyminen yhtymille. Suomalaiset pitävät omastaan kiinni. (Hyvä puhe!)”

Muitakin puheenvuoroja olen kommentoinut muistikirjaani. Ilmeisesti seurakuntarakenne-esitys on kovasti minua tympinyt, koska kommenttini ovat ajoittain vähän happamia. Ääneen en tietenkään niitä sanonut, mutta olen kirjoittanut mm. seuraavanlaisia ajatuksia eri puheenvuoroja kuunneltuani:

”Haluttaisi vastustaa koko hanketta. Pohjapaperi on niin epäselvä, että minkä pohjalta me täällä otamme kantaa? Paljon pitkiä puheenvuoroja.”

”Pelkkää mielikuvaa! Tuleeko meidän toimia täällä mielikuvien vai tosiasioiden perusteella? Keskittämispolitiikka huokuu joistakin puheenvuoroista!”

”Miksi nämä puhujat toistavat puheissaan useita kertoja samoja asioita? Tämänkin puheen asiat olisi voinut tiivistää puoleen sanotusta. Tarpeetonta jutustelua.”

En tietenkään kategorisesti vastustanut seurakuntayhtymiä, vaikka jotkut niitä kutsuvatkin ”seurakuntahyytymiksi”. Päinvastoin – monesti yhtymämalli voi mahdollistaa sen, että edes jonkinlainen paikallisidentiteetti seurakunnalla säilyy, sen sijaan että kylmästi vain pistettäisiin pienet seurakunnat yhteen. Yhtymän sääntelyä juuri pitäisikin kehittää. Mutta sitä armottomuutta en voinut hyväksyä, että kaikki seurakunnat pakotettaisiin olosuhteistaan riippumatta kuulumaan seurakuntayhtymiin.

Yhtymien puolesta käytti puheenvuoron mm. edustaja Helvi Juvonen, työterveyslääkäri Leppävirralta, kertoi esimerkin erään pienen seurakunnan kohtalosta:

”Tämä pieni alle tuhannen hengen seurakunta oli vuonna 2002 seurakuntayhtymän jäsen, yhtymä oli velaton, ei saanut avustusta mistään ja teki ylijäämäisen tilinpäätöksen tuona vuonna 240 000 euroa. Tämän pikkuseurakunnan vastustuksesta huolimatta siitä tehtiin kappeliseurakunta ja sitten, kun kuntaliitoksia tuli lisää, siitä tuli seurakuntapiiri. asiat menivät ihan hyvin, kun osa-aikaisia työntekijöitä kohdistettiin tähän seurakuntaan. Mutta, kun talous siellä emäseurakunnassa meni huonoksi, niin kappalaisen irtisanoutuessa pappia ei enää palkattukaan. Seurakunnassa tilanne on se, että pappila on myyty, kirkko on kylmillään, seurakuntatalo toimii kyllä vielä, mutta kun hautajaisia siellä pidetään, ruumis pitää ensin siunata ja viedä pois ja sitten ehostaa siitä tilasta

muistotilaisuuspaikka. Leirikeskus on saatu lahjoituksina, sitä harkitaan myytäväksi. Metsää on toistasataa hehtaaria, joka kyllä tuottaa investointeihin seurakunnan alueelle. Jumalanpalveluksia on aikaisemmin ollut joka viikko, sitten noin 50 kertaa vuodessa ja viime vuonna enää 28 ja tänä vuonna vain kerran kuukaudessa. Ja kirkossakäynti on pudonnut 1600:sta 1000:een ja todennäköisesti tänä vuonna vielä enemmän. Papit, jotka siellä käyvät eivät enää ole kohdennettuja tähän seurakuntaan, heillä on yleensä kolme jumalanpalvelusta samana päivänä ja minkäänlaista kohtaamista ei tapahdu. Nuorisotyötä ei enää ole ja monta muuta asiaa on jäänyt pois. Mutta seurakunta on aktiivinen, se toimii seurakuntaparkin kautta, jota vapaaehtoiset pitävät kolmesta viiteen kertaa viikossa ja seurakunta antaa sille 540 euroa vuosittaista avustusta.”

Useiden päivien ajan kestäneen keskustelun jälkeen seurakuntarakenteiden kehittämisen päälinjat päätettiin lähettää hallintovaliokunnan valmisteltavaksi ja perustevaliokunta ja tulevaisuusvaliokunta antavat sille lausunnon asiasta. Valmistelutavasta jouduttiin kyllä äänestämään, kun helsinkiläisistä edustajista edustaja Heikki Hiilamo esitti ja Johanna Korhonen kannatti, että asia lähetetään ainoastaan hallintovaliokunnan valmisteltavaksi. Esitys hävisi äänin 94–9.

Ymmärsin, että esityksellä haluttiin nopeuttaa asian käsittelyä, mutta tuntui kuitenkin erikoiselta, että näin merkittävää rakenneuudistusta, ei olisi saatettu tässä vaiheessa kirkon uskoa ja oppia tarkastelevan perustevaliokunnan tarkasteltavaksi. Ja kun vielä kauden alussa korostettiin tulevaisuusvaliokunnan merkitystä, niin nytkö sen ei sitten olisikaan kannattanut linjata mitään asiasta? Äänestin kirkolliskokouksen enemmistön mukana tässä asiassa.

Kirjoitin kokouspäivän iltana 5.11.2012 Facebookissa:

”Tänään on ollut mielenkiintoinen päivä kirkolliskokouksessa. Minua on suorastaan liikuttanut saada kiitosta monilta edustajilta käyttämästäni puheesta koskien seurakuntarakenteen kehittämistä. Kun on saanut niin monta vuotta kuulla monenlaista mollaamista, parhaimmillaan jopa että olen häpeäksi Kemijärvelle, niin alkaa olla siinä rajoilla, että silmät kostuu, kun saa kuulla, että onkin (edes joskus) edustanut hyvin pieniä kuntia/seurakuntia ja ehkä edes hitusen verran osannut tuoda valtakunnantasolla esille niitä ongelmia, joita meillä kohdataan.”

Määräenemmistösäädöksistä

Lakivaliokunnassa aloimme käsitellä kirkon keskushallinnon uudistukseen liittyviä asioita, joista yhtenä kysymykseen tulivat määräenemmistösäädökset. Aina ajoittain nousee esille vaatimuksia, että kolmen neljäosan määräenemmistön vaatimisesta pitäisi luopua, koska se muka hankaloittaa kohtuuttomasti kirkon kehitystä.

Itse näen kuitenkin niin, että kun ollaan suurten kysymysten äärellä, niin kolmen neljäosan määräenemmistön vaatiminen on paikallaan. Se nimittäin on omiaan ohjaamaan jo päätöksenteon valmistelua kompromissihakuiseksi, sellaiseksi, että mahdollisimman laajat kansankirkkomme piirit näkemyksineen tulevat

huomioiduksi. Näin päätös voitaisiin aikanaan hyväksyä yksimielisesti tai ainakin mahdollisimman laajalla enemmistöllä. Aikaa vievää se ehkä on, mutta luullakseni tulokset ovat silloin, ainakin joskus, parempia kuin yksinkertaisella enemmistöllä.

Eräässä lakivaliokunnan kokouksessa muistutinkin määräenemmistön merkityksestä kirkon vakaudelle. Katolinen kirkkokin luopui paavivaalissa määräenemmistöstä vuonna 1996, mutta säännös palautettiin Benedictus XVI:en aikana takaisin.

Muistiinpanojeni perusteella olen näemmä välissä kyllästynytkin aikaavievään keskusteluun määräenemmistöstä. Olen kirjoittanut kerran muistikirjaani:

”Taas jauhetaan, miksi ¾? No ei ole kuulemma tietoa Schaumanin kirkkolain valmistelusta tältä osin. Ja kuitenkin ollaan yhtä mieltä, että määräen. tarvitaan. Vaatisi vahvoja perusteita muuttaa ¾ – ja näitä perusteita ei ole. Ei ole tragedia, vaikka ei tiedetä, miksi tuli juuri ¾, kun perusteet yli 150 v. ajalta vahvalle enemmistölle ovat selvät. Ja pitää muistaa, että joskus on väh. onnistunut estämään huonoja päätöksiä, esim. rak.suojeluasiassa, kun oli viimeksi kirkolliskokouksessa.”

Haastettu kirkko

Kirkon toiminta- ja taloussuunnitelman käsittelyssä esille nousi kysymys kirkon perustehtävästä ja siitä, kuinka kirkko on nykyisellään onnistunut tai epäonnistunut tehtävänsä toteuttamisessa. Kirjoitin tästä asiasta blogiini 9.11.2012:

Kirkolliskokous on jatkunut täällä työntäyteisenä. Eniten ovat puhuttaneet kirkon hallintorakenneuudistus ja kirkon nelivuotiskertomus. Hallintorakenneuudistus menee valiokuntakierrokselle. Toivottavasti täällä lähetekeskustelussa esitetyt huolet pienten seurakuntien asemasta ja tarpeettomien hallintorakenteiden perustamisesta otetaan huomioon valiokuntien mietinnöissä.

Kirkon nelivuotiskertomusta käsiteltäessä on tuotu esiin suuri huoli paitsi kirkon jäsenmäärän vähentymisestä, niin myös siitä, että tutkimusten mukaan suomalaisten omakohtainen uskonnollinen vakaumus heikkenee. Henkilökohtainen usko Jumalaan ja kristityn identiteetti eivät ole yhtä yleisiä kuin aikaisemmin. Ihmiset eivät kutsu itseään kristityiksi. Jossakin puheessa todettiin, että tapakristitty oli ennen haukkumasana, mutta nyt oltaisiin tyytyväisiä, jos olisi edes niitä.

Varsinkin nuorten aikuisten parissa ateismin lisääntyminen luo hirvittävät uhkakuvat. Erotaan helposti kirkosta, jätetään lapset kasvamatta, uudet ikäluokat yhä suuremmassa mittakaavassa eivät saa oppia tuntemaan Jeesusta. Koulujen uskonnonopetus ohennetaan ja näivetetään, vanhemmat eivät kerro Jumalasta eivätkä evankeliumin ilosanomasta. Minkälaisen arvojen varassa lapset ja nuoret sitten rakentavat maailmankuvansa? Millä perusteella he erottavat oikean ja väärän? Arvovapaata etiikkaa ei ole. Jos emme pidä uskonnollisia arvoja esillä, niin kasvatamme heitä ateismiin. Ovatko ateismin hedelmät olleet koskaan hyviä? Yhteiskuntajärjestelmiä, jotka perustuvat Jumalan kieltämiseen ja uskonnon hävittämiseen, löytyy kyllä maailmanhistoriasta - Natsi-Saksasta ja Neuvostoliitosta nykyiseen Pohjois-Koreaan asti.

Sallikaa lasten tulla minun tyköni, sanoi Jeesus. Sanoi silloin ja sanoo yhä.

Monissa puheenvuoroissa tuotiin esiin se, että kaikesta huolimatta toivottomuuteen ei tule vajota. Ja nytkin kirkko on haastettu, haastettu luottamaan perussanomansa ja haastettu luottamaan Jumalaan.

Kirkon nelivuotiskertomus oli otsikoitu "Haastettu kirkko". Asiakirjaa esiteltäessä tuotiin esiin, että kirkko on ollut alkuajasta lähtien haastettu, toisten uskontojen ympäröimä.

Monissa hyvissä puheenvuoroissa tuotiin esiin, että maailman mielistely ei tuo jäseniä, vaan karkottaa entisetkin. Moniäänisen kirkon sekava ääni ei herätä uskoa. Kirkon tulisi syventää Raamatun tuntemusta - uskonasiat kun eivät ole selvillä kaikille papeillekaan. Puitteita tarvitaan, mutta sisältö on tärkeämpi. Keskusteluissa osassa arvosteltiin ja osassa puolusteltiin Kirkon tiedotuskeskuksen toimintaa. Sen puitteissa kun verovarjoilla tuotettu ajoittain sellaista materiaalia, jossa kristinuskon sanoma ei käy lainkaan ilmi - kirkon toiminnasta, kummiudesta jne. kertovia esitteitä, joissa esimerkiksi nimeä Jeesus ei ole mainittu kertaakaan.

Jotkut tuntevat ajattelevan, että tällainen on "matalan kynnyksen toimintaa". Että ihmisiä ei pelota tulla kirkon toimintaan, kun ei "paukuteta dogmia päähän". – Se onkin totta, että kirkolla pitää olla matalan kynnyksen toimintaa. Kirkkomme on kansankirkko. Kirkkomme moniin toimintoihin on voitava osallistua sellaistenkin ihmisten, jotka eivät ole kovin uskonnollisia – sellaisten, jotka eivät ole kenties lainkaan uskovia.

Apostoli Tuomas oli nähnyt Jeesuksen suuret ihmeteot - silti hän epäili Jeesuksen ylösnousemusta, kunnes näki omin silmin ylösnousseen Vapahtajan. ("Autuaita olette te, jotka ette näe, ja silti uskotte!") Kuitenkin Tuomaasta tuli lopulta suuri apostoli ja hän koki lopulta marttyyrikuoleman uskonsa tähden. Apostoli Pietari kielsi kolmesti Jeesuksen – "minä en tunne tätä miestä!" – ja silti Pietari oli se kallio, jolle Jeesus rakensi kirkkonsa.

Mutta ei se ole mitään matalan kynnyksen strategian toteuttamista, että häivytetään Jeesuksen nimi toiminnastamme ja tiedotteistamme. Meidän on pidettävä oma perustamme kirkkaana mielessä ja työssämme esillä. Evankeliumin julistaminen, Jeesuksesta kertominen, on tehtävämme. Kaikki kirkon työmuodot hautausmaiden hoidosta diakoniatyöhön on perusteltavissa tätä taustaa vasten.

Täällä on monessa puheenvuorossa paheksuttu sitä, että kirkossa tunnutaan joskus lähes hävettävän Jeesuksen nimeä. Puhutaan yleisuskonnollista mössöä, jossa pidetään esillä sinällään arvokkaita eettisiä periaatteita, mutta perussanoma häivytetään jonnekin kauas. Tähän on tultava muutos. Kristus-kallio on ainoa kestävä perusta kirkolle. Siellä, missä Jeesusta julistetaan, siellä kirkkojen penkit täytyvät. On rukoiltava entistä sinnikkäämmin uuden herätyksen aika.

Kirkon nelivuotiskertomus oli otsikoitu sanoilla "Haastettu kirkko". Asiaa esitellyt kansliapäällikkö Keskitalo aloitti esittelynsä muistuttamalla, että kirkko on ollut aina haastattelu, jo alkuajoista lähtien se on ollut toisten uskontojen ympäröimänä. Toimintaympäristön suurin haaste on nyt uskon ja kristillisten identiteetin hämärtyminen. Erityisesti nuorilla aikuisilla ateistinen identiteetti on lisääntynyt. Kirkosta eronneet ovat usein sellaisia, joihin ei ole viimeisen vuoden

aikana otettu seurakunnasta mitään yhteyttä. Nuoret haluavat kirkolta jotain henkilökohtaista ollakseen jäseniä.

Kansliapäällikkö lopetti puheensa:

"Kirkko on haastettu, mutta mihin? Kirkko on haastettu heittäytymään uuteen. Kirkko on haastettu luovuuteen ja innovatiivisuuteen. Kirkko on haastettu etsimiseen ja uskaltamiseen. Kirkko on haastettu kokeilemaan ja hakemaan uutta silläkin uhalla, että virheitä tulee tehtyä. Kirkko on haastettu rohkeaan luottamukseen perussanomaansa. Kirkkoa haastetaan luottamaan Jumalaan epävarmuuksien keskellä."

Joissakin puheenvuoroissa harmiteltiin sitä, että kirkon sanoma ei mene perille. Edustaja Pekka Niiranen totesi, että ennen tapakristitty oli haukkumasana, mutta nyt olisimme tyytyväisiä, jos meillä olisi heitä! Mutta miten se menisikään, kun ei kirkko itsekään enää julista sanomaansa tosissaan.

Erityisesti mieleeni jäi ja muistikirjaani referoin kaksi puheenvuoroa, edustajien Kujala ja Malinen väkevät puheenvuorot, jotka uskoakseni kaikessa suorasukaisuudessaan ärsyttivät osaa kuulijakunnasta.

Erkki Kujala totesi, ettei maailman mielistely tuo jäseniä, vaan karkottaa entisetkin. Moniäänisen kirkon sekava ääni ei herätä uskoa. Onko sana vesitetty vai eikö se mene perille? Ihmiset lukevat liian vähän Raamattua. Kirkon tulisi syventää Raamatun tuntemusta – uskonasiat eivät ole selvillä kaikille papeillekaan! Puitteita tarvitaan, mutta sisältö on tärkeämpi.

Lääninrovasti Oiva Malinen Kuopion hiippakunnasta lainasi mm. Jesajan kirjaa kirkon nykytilanteeseen viitaten: *"Kunpa kuulisit minun käskyjäni, silloin sinun onnesi olisi runsas kuin virta, sinulle tuleva siunaus loputon kuin meren aallot."* Hän muistutti, että kirkossakin vähätellään oppipa. Omat tunteet saavat ohjata, kirkon opin sijaan tilalle tulee yksilön mukavuus. Papitkin lukevat vähän Raamattua. Yhteiskunnalliset kysymykset, toisten auttaminen ja jopa "itsensä toteuttaminen" ovat tutkimusten mukaan keskeisiä motiiveja teologiseen tiedekuntaan pyrittäessä. Vain puolet on kertonut pitävänsä hengellistä kutsumusta tärkeänä. Pelkkä sosiaalinen evankeliumi ei kuitenkaan herätä uskoa eikä pelasta ketään.

On helppo tietysti arvostella, että "puhdasoppiset" haluavat vain paukuttaa toisia Raamatulla päähän eivätkä huomioi kirkon ns. matalan kynnyksen toiminnan merkitystä. Ja väärää ylihengellisyyttä ja liiallista jyrkkyyttä tavallisia kirkon ei-aktiivisia jäseniä kohtaan on varmasti kirkossamme esiintynyt ja esiintyy. Monesti voimme saarnata teoilla vähintään yhtä tehokkaasti kuin raamatunlauseilla. Mutta silti on oltava mielissä ja teoissakin esillä kirkkaana kirkon sanoma – lain ja evankeliumin julistus. Tuntuu kaamealta, miten ohuesti yhä useammat kirkon papit sitoutuvat kirkon perusoppiin. Mikä on sellaisen kirkon kohtalo ja mikä sellaisen kansan, jonka kansankirkkona se on?

Kuitenkin kaikkien masentavien tilastojen keskellä antoi toivoa edustaja Pekka Simojoen kertomus tukholmalaisesta seurakunnasta, jonka toiminta oli lähes täysin pysähtynyt, mutta josta tuli elävä seurakunta:

Aloitin tämän vuoden seminaarilla, jossa sain tutustua henkilökohtaisesti ruotsalaiseen Sankta Clara -seurakunnan pastoriin Carl-Erik Sahlbergiin. Jotkut teistä ehkä tuntevatkin tämän tarinan, kerron sen kuitenkin lyhyesti. Sahlberg oli toiminut lähetystöissä Tansaniassa ja nähnyt siellä, millainen on kasvava kirkko. Ruotsiin palattuaan hänen vastuulleen annettiin yksi Tukholman keskustan ongelmakirkkoista, Sankta Clara, jossa ei enää käytännössä käynyt kukaan. Ensimmäisessä jumalanpalveluksessa istui kolme vanhaa naishenkilöä. Moni ehdottikin, että kirkko muutetaan museoksi, niin kuin monelle kirkolle Ruotsissa on jo valitettavasti tapahtunut. Tänä juuri tuo Sankta Clara on se kirkko, jossa vierailaan eri puolilta Eurooppaa, myös Suomesta. Ehkä joku teistäkin on käynyt siellä ihmettelemässä, miten on mahdollista, että kuoleva kirkko on herännyt eloon ja on täynnä joka jumalanpalveluksessa.

Sahlberg itse kertoi, mitä tapahtui. Ensinnäkin he alkoivat opetella rukoilemaan. Kun kysyin, mitä se merkitsee käytännössä, hän kertoi, että heillä on esimerkiksi tapana aamulla kokoontua tunniksi rukoilemaan joka päivä ja iltapäivällä toiseksi tunniksi. He alkoivat rukoilla myös sairaiden puolesta ja seuraukset olivat yllättäviä: Ihmisiä alkoi parantua!

Toiseksi he lähtivät ulos Tukholman kaduille. Yhä tänäänkin sinä voit tavata Segeltorgetin liepeillä Sankta Clara -ihmisiä tai nähdä julisteen, jossa lukee "får vi be för dig". Sieltä se seurakunta löytyi. Kadulla he kohtasivat Tukholman narkkarit, prostituoidut ja köyhät. He avasivat kirkon ovet näille ihmisille, siellä he saivat syödä, peseytyä ja nukkua. Siinä onkin se kolmas ratkaisun avain, diakonia. Kaikkien kurjimmat saivat avun, ja mitä parasta, moni löysi sen parhaan avun, he löysivät Jeesuksen, jota ei hävetty tai peitelty.

Sankta Clarassa ei alistuttu siihen, että käyrät näyttivät väärään suuntaan. Sahlbergilla oli mukana yksi seurakuntalainen, nainen, joka oli entinen prostituoitu. Tuntui, että nainen ei pysynyt maan pinnalla, hän oli niin innoissaan siitä, mitä hänen elämässään oli tapahtunut. Vanha oli jäänyt, jopa selkärankasyöpä oli parantunut rukouksokouksessa. Tänä päivänä tämä rouva on kadulla aina, kun se on mahdollista, etsimässä niitä, jotka kulkevat yhtä syvällä.

Niin usein soivat kirkolliskokouksen aikana päässäni samaisen edustajakollega Pekka Simojoen laulun sanat: *"Minne joutuu se valtakunta, jonka paimenetkin nukkuu syvää unta..."*

Raamatun oppimiseen ja henkilökohtaiseen tuntemiseen kun meidän kuitenkin pitäisi kirkkona kaikkia kannustaa. Lukevatko sitä nyt paimenemmekaan? Tuli mieleen vanha isomummini, nyt jo uskossa poismennyt. Jehovalaisia oli tullut kerran hänen kotiinsa. Hän oli sanonut, että "minulla on vihkiraamattu makuuhuoneen pöydällä ja se riittää!" Siihen oli jehovalaisten tyytyminen.

(Isomummini oli tietääkseni heittänyt jehovalaisten antamat lehdet pannuhuoneessa uunin liekkeihin. Siitä en ole varma, tekikö hän sen jehovalaisten

vielä paikalla ollessa. En pitäisi sitä ollenkaan mahdollisena. Kun kerroin tämän tarinan myöhemmin tuttavilleni, niin eräs ateisti alkoi kauhistella, kuinka suvaitsematonta moinen käytös olikaan ollut. Sanoin, että seuraavan kerran kun jehovalaiset tulevat eksytyksillään häiritsemään vapaapäivän viettoani, niin täytyypä käskää sitten heidät teidän luoksenne!)

Katsoin vastikään erään tv-ohjelman, missä kuuluisa evankelista David Pawson kysyi kerran yleisöltään, kuinka moni teistä pitää Raamattua tärkeimpänä kirjana? Suuri joukko käsiä nousi. Sitten Pawson kysyi, kuinka moni teistä on lukenut Raamatun kokonaan? Vain vähän käsiä nousi, uskovaistenkaan parista. Sitten hän kysyi, kuinka moni teistä on lukenut ylipäättään minkään kirjan kokonaan läpi? Ihmiset tulivat huvittuneiksi ja hämmentyneiksi. Tottahan toki jokainen on jonkun kirjan lukenut! Miksemme siis lue sitä tärkeintä kirjaa, jonka Jumala itse on meille johdattamiensa ihmisten välityksellä lähettänyt?

Keskustelussa nousi esiin myös, mikä on oikea suhtautuminen kirkolta tilanteissa, joissa pappeja kutsutaan ns. nimiäisiin. Nykyäänhän on uuspakanuuden aikojen alettua yleistynyt, ettei lapsia haluta kastaa kristillisen seurakunnan jäseniksi – jopa kristittyjen perheiden lapset tultuaan aikanaan itse vanhemmiksi voivat jättää lapsensa kastamatta. Joskus kuitenkin sitten kutsutaan pappi paikalle siunaamaan lapsi, mutta ei anneta kastaa. Tulisiko papin osallistua tällaiseen – ja antaa samalla signaali, että moiset nimiäismentot hyväksytään oikein papin siunauksella? Vai onko toisaalta niin, ettei kannata torjua tällaista pyyntöä, joka voi sitten jäädä viimeiseksi kosketukseksi seurakuntaan?

Sydäntäni raastaa joka kerta, kun kuulen jo tuon inhottavan sanan ”nimiäiset”. Pakanuuden yö päättyi ja kristinuskon aurinko alkoi sarastaa Suomeen ensi säteitään silloin, kun perimätiedon mukaan Kupittaaalla – lähellä kokouspaikkaamme Turun seudulla – piispa Henrik alkoi kastaa Suomen kansaa. Jumala armahtakoon tämän kristityn maan vanhempia, jotka haluavat kieltää lapsiltaan kasteen armon ja varttumisen kristillisten arvojen varassa!

Kirkon tiedotuskeskuksen toimintasuunnitelman käsittelyn yhteydessä purkaantui kirkolliskokousedustajien kritiikki kirkon laimeana pidettyyn sanomaan. Edustaja Sammeli Juntunen esitti useiden kannattamana tehtävämäärittelyn tarkentamista muutamiiin kohtiin niin, että tavoitteena olisi tiedon tarjoaminen kristinuskosta eikä yleisesti ”uskonnoista”

Väljempää sanamuotoa perusteltiin keskusteluissa mm. sillä, että YLE olisi vaatinut sitä, että kirkko tuottaa aineistoa ei vain omasta uskostaan, vaan laajemmin uskonnoista. En saanut selvyyttä siihen, oliko YLE:n puolelta sellaista oikeasti vaadittu. Kansliapäällikkö Keskitalo ainakin sanoi, ettei yhteistyö YLE:n kanssa vaarannu, vaikka esitetyt muutokset tehtäisiin.

Myös minä kannatin tätä Juntusen esitystä pienessä puheenvuorossani:
”Arvoisa puheenjohtaja, edustaja Juntusen esitys oli mielestäni aivan paikallaan. Voihan kirkon puitteissa toki tuottaa tietoa muistakin uskonnoista, mutta se on tehtävä kirkkaasti kristinuskon näkökulmasta. Nythän tässä ajassa on vallalla

sellainen henki, että toisten uskontokuntien oppeja ei saa arvostella ja että kaikki tiet vievät perille. Mutta onko tämä Jeesuksen sanomaa? Kirkon on terävöitettävä viestiä, kun evankeliumia julistetaan. Omalta pieneltä osaltaan tämäkin esitys sitä tavoitetta kenties edistää.”

Äänestyksessä Juntusen esitys hävisi ja laimeampi sanamuoto pääsi voitolle äänin 57–48, 1 tyhjä.

Myös edustaja Siukonen teki esityksen eräiden määrärahojen siirtämisestä kirkon rippikoulu- ja nuorisotyön verkkopalvelun hoitamiseen. Äänestin esityksen puolesta. Se hävittiin äänin 55–49, 2 tyhjä.

Helsinkiläisten aloite työjärjestyksen muuttamisesta nurin

Lakivaliokunta käsitteli lyhyesti keväällä jätettyä aloitetta kirkolliskokouksen työjärjestyksen muuttamiseksi. Totesimme, että työjärjestys on kokonaisuudessaan uudistettu syksyllä 2009, eli vasta muutama vuosi sitten. Voimavaroja ei katsottu tarpeelliseksi tuhllata tällaiseen kysymykseen heti muutaman vuoden jälkeen, olletikin kun ”*tulevaisuudessa keskushallintouudistuksen ja kirkkolain kodifiointityön edetessä syntyy tarve tarkastella myös kirkolliskokouksen työjärjestyksen pykälää.*” Aloitte jätettiin raukeamaan. Aloitteen tekijätäkään eivät tehneet tähän vastaesityksiä.

Käytin vielä asiaa käsiteltäessä puheenvuoron:

”Arvoisa puheenjohtaja, lakivaliokunnan mietintö on mielestäni perusteltu vireillä olevat hankkeet huomioiden. Mutta koska tässä aloitteessa on otettu kantaa henkilövaaleihin, haluan vielä tässä yhteydessä tuoda esiin sen näkemyksen, että pitäisin perusteltuna, että kirkolliskokouksen varapuheenjohtajat valitaan jatkossakin umpilipuin. Jos joskus tulee sellainen tilanne, esimerkiksi vuosien tai vuosikymmenien päästä kun työjärjestystä muutetaan, että kirkolliskokous valitsisi koko puheenjohtajiston nelivuotiskaudeksi kerrallaan, niin sitä suuremmalla syyllä tämä lippuvaali on syytä säilyttää. Siten mitataan todellinen luottamus. Tämä käytäntö on eduskunnassakin ja jos se on täällä ollut toimiva ja keskinäistä luottamusta lisäävä, niin pidettäköön se jatkossakin.”

Isospankki-aloitteen hyväksyminen

Katri Korolaisen ja minun jättämä aloite valtakunnallisen isospankin luomisesta hyväksyttiin ja kirkolliskokous antoi sen kirkkohallitukselle toimenpiteitä varten. Olin tästä tietysti iloinen, vaikka asiasta ei kannattanutkaan ottaa itselle kunniaa. Ideahan tuli nuorilta ja minä Katrin kanssa ainoastaan välitin sen eteenpäin ja puhuin asian puolesta.

Kirkolliskokous päätti yleisvaliokunnan mietinnön pohjalta antaa kirkkohallituksen tehtäväksi valtakunnallisen, verkkopalveluna toimivan Isospankin perustamisen. Isospankin tarkoituksena on tukea nuoriso- ja rippikoulutyötä sekä edistää seurakuntien yhteistyötä. Tärkeänä pidettiin sitäkin, että tämän avulla nuoret kohtaavat toisiaan. Isospankki katsottiinärkevimmäksi toteuttaa Internet-

verkkopalveluna. Isospankista toivottiin tulevan seurakuntien työväline ja yksi väline tukea rippikoulua ja muuta toimintaa, jossa isosia tarvitaan.

Aloitteen johdosta yleisvaliokunnan mietinnössä esitettiin seuraavaa arviointia:

Rippikoulun jälkeisessä isostoiminnassa on mukana yli 20.000 nuorta. Isosena toimii vuosittain 16.000–17.000 nuorta.

Kirkon jäsenyyden kannalta huolestuttavaa on nuorten aikuisten laaja eroaminen kirkosta. Eroajien joukossa on jonkin verran myös seurakuntanuoria ja isostoiminnassa mukana olleita.

Nuorten aikuisten elämänvaiheessa tapahtuu useita muutoksia mm. asuinpaikkakunnan vaihtuessa, jolloin irtaudutaan nuoruuden seurakunnasta ja monista ystäväistä. Koska myös seurakunnassa aktiivisesti toimineet nuoret voivat erota kirkosta, on tarpeen pohtia, onko kiinnittyminen kirkon hengelliseen elämään ja omaan seurakuntaan luonut riittävästi kristillistä identiteettiä, joka kantaa toisella paikkakunnalla ja uudessa elämäntilanteessa.

Aloite tuo esille kolme tärkeää asiakokonaisuutta:

1. isosten keskinäinen ajatustenvaihto ja virikkeiden saaminen kotiseurakunnan ulkopuolelta,

2. osallisuus kirkossa, mahdollisuus vaikuttaa kirkossa ja luoda uutta, sekä

3. paikallisuutta laajempi käsitys kirkosta.

Yleensä isosia on seurakunnissa riittävästi. Toiseen seurakuntaan hakeutumiselle ei ole esteitä.

Isosten käytettävissä on aineistopankkeja. Fleim-sivuston yhteydessä on isosten verkkoyhteisö ja aineistopankki (fleim.fi). Pompelipedia on wikipedian kaltainen isosten aineistopankki (wiki.isosten.net). Kirkkohallituksen ylläpitämällä kirkon nuorisotyön verkkosivuilla on isosille tarkoitettuja aineistoja.

Isosvaihdoista olisi ilmeistä hyötyä isosina toimiville. He voisivat saada uusia ajatuksia, tapaisivat muita nuoria ja näkisivät erilaisia tapoja toteuttaa rippikoulua. Samalla heidän käsityksensä kirkosta laajentuisi.

Rippikoulun rakenne asettaa eräitä haasteita sille, että toisesta seurakunnasta voisi tulla isoseksi. Rippikoulu kestää opetussuunnitelman mukaan vähintään puoli vuotta. Rippikouluun sisältyy muutakin toimintaa kuin intensiivijakso, joka yleisimmin toteutetaan leirinä. Monissa seurakunnissa leiri on kahdessa jaksossa, ja ennen leiriä on muita rippikouluun liittyviä tapahtumia. Toisesta seurakunnasta tulevalle isosella saattaa olla esteitä osallistua muuhun rippikoulutoimintaan kuin varsinaiselle leirijaksolle.

Rippikoulun vahvuus on sen sosiaalisuudessa. Isosvaihdon suurimpia kysymyksiä onkin, kuinka toisesta seurakunnasta tullut isonen otetaan vastaan ja mukaan rippikoulun suunnitteluun. Tärkeää on myös se, että syntyneet yhteydet voisivat säilyä. Tähän on rippikoulun opetussuunnitelmassa kiinnitetty huomiota. Kaikkien rippikoulua käyvien tulisi voida kiinnittyä myös paikallisiin isosiin, minkä vuoksi esim. ryhmänjohtotehtävissä olisi ehkä tarve järjestää isosia pareittain. Rippikoulua kehitetään edelleen prosessinomaisempaan suuntaan, minkä vuoksi isosvaihdon ei tulisi liikaa korostaa rippikoulun leirijaksoa.

Isosvaihto voi onnistua hyvin, mikäli rippikoulun työntekijät asennoituvat siihen myönteisesti. Sen vuoksi isospankin luominen on vasta ensiaskel isosvaihdon laajaan toteuttamiseen.

Isoskoulutuksen laajuus ja isoseksi ottamisen käytännöt vaihtelevat paljon seurakuntaehtaisesti. Isosvaihto nostaa esille kysymyksen isoskoulutuksesta ja isoselle maksettavasta korvauksesta. Isospankki luo tarpeen yhtenäistää toimintatapoja, erityisesti isoskoulutusta. Näitä asioita on selvitetty Isostoiminnan linjauksia –asiakirjassa.

Aloitteeseen sisältyy isostoimintaa laajempia tavoitteita: nuorten mahdollisuus osallistua itseään koskevan toiminnan suunnitteluun ja osallisuuteen kirkossa. Kirkko 2020 -seminaarissa on tullut esille nuorten tarve olla syvemmin osallisia kirkon hengellisessä työssä. Ajatustenvaihto isospankissa voi auttaa nuoria kiinnittymään kirkon hengelliseen työhön.

Kristillisten järjestöjen rippikouluissa on perinteisesti ollut eräitä isosvaihdon piirteitä. Niissä sekä rippikoululaiset että isoset tulevat eri seurakunnista.

Aloite tuo esille käytännön kysymyksiä:

1. kenen tehtävä isospankin luominen on?
2. millä verkkofoorumilla ja teknisellä alustalla se toteutetaan?
3. kenen tehtävä on ylläpitää isospankkia?
4. kenen tehtävä on markkinoida isospankkia?
5. kuinka isospankki rahoitetaan?

Isospankki olisi helpointa toteuttaa verkkopalveluna. Isospankki tarvitsee järjestäjän ja ylläpitäjän, mistä tulee kuluja. Kirkkohallituksessa on hengellisen verkkotoiminnan osaamista. Kirkossa on myös palvelujärjestöjä, joiden toimenkuvaan isospankin toteuttaminen sopisi. Isospankki tulee toteuttaa sekä teknisesti että ylläpidoltaan kevyeksi. Koska isospankki liittyy seurakuntien rippikoulutoimintaan, sillä pitää olla vahva yhteys seurakuntiin ja rippikouluja pitäviin työntekijöihin. Siksi kirkkohallituksen koordinaatio on välttämätöntä.

Yleisvaliokunnan kantana asiaan mietinnössä kerrotaan seuraavaa:

Aloitteen mukainen isospankki lisäisi kirkon sisäistä kulttuurivaihtoa, antaisi laajemman näkökulman kirkosta ja auttaisi levittämään hyviä toimintatapoja. Isos- ja ajatustenvaihtopankille on tarvetta.

Isosista ei seurakunnissa ole yleisesti pulaa. Isospankki auttaisi kuitenkin seurakuntia, joilla on tarvetta saada isosia seurakunnan ulkopuolelta. Koska isosia on saatavissa, isosvaihto voisi toteutua myös vaihtotoimintana.

Isospankin hyöty on riippuvainen kahdesta asiasta. Ensiksi, isospankista pitäisi tulla seurakuntien työntekijöiden työväline ja tapa hoitaa rippikoulua ja muuta toimintaa, jossa isosia voidaan käyttää. Työntekijät mahdollistavat isosvaihdon. Ratkaisun tulisi olla käyttäjäystävällinen. Toiseksi, isospankin avulla nuoret tulisi voida osallistaa ja antaa heille tilaa rippikouluissa. Isospankin tulisi osoittaa hyödyllisyytensä ja käyttökelpoisuutensa sekä nuorille että seurakuntien työntekijöille. Tämä edellyttää isospankkitoiminnan esilläpitoa ja markkinointia henkilöstökoulutuksessa tai seminaareissa, ja myös suoraan nuorille, esim. Kirkon nuorisopäivillä. Isospankki olisi sekä isosten verkkoalusta että seurakuntien työväline.

Isosvaihdon haaste on muualta tulevan isosen sitouttaminen rippikouluryhmään jo alkuvaiheessa. Myöhemmin hänen tulisi jollakin tavalla pysyä sosiaalisesti mukana rippikoululaisten elämässä myös rippikoulun jälkeen. Yhteydenpito on mahdollista esim. sosiaalisten verkkopalvelujen avulla. Lisäksi olisi tarpeen hyödyntää kristillisten järjestöjen kokemuksia siitä, kuinka paikallisuudesta irtautuvat sosiaaliset suhteet syntyvät ennen leirijaksoa ja kantavat leirijakson jälkeen.

Nykyistä laajempi isosvaihto tuo esille tarpeen pohtia isoskoulutuksen laajuutta, isoseksi kelpoistamista ja isostoiminnasta annettujen korvausten yhtenäisyyttä. Lisäksi on ratkaistava isosvalinnan oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus.

Isospankki toisi tarpeen yhtenäistää isoskoulutuksen vähimmäisvaatimuksia esim. laatimalla opetussuunnitelman perusteet. Mikäli perusteet olisivat sitovia, koulutusta voitaisiin hyödyntää myös muussa vapaaehtoistoiminnassa. Tällöin se voisi avata mahdollisuuksia korvaavuuksien hakemiseen muun koulutuksen yhteydessä. Isospankilla olisi edellytyksiä palvella seurakuntia rippikoulutyötä laajemmin, esim. muiden nuorisotapahtumien vapaaehtoisia rekrytoitaessa.

Isospankki muodostaisi henkilörekisterin. Henkilötietojen käsittelyä säätelee henkilötietolaki (22.4.1999/523). Rekisterin pitäminen edellyttää vastuullista rekisterinpitäjää ja rekisterin laillisuudesta huolehtimista.

Isospankki olisi luontevinta ja käytännöllisintä järjestää verkkopalveluna. Se voisi liittyä olemassa oleviin sosiaalisiin verkkopalveluihin. Kirkkohallitus olisi asiassa välttämätön osapuoli joko toteuttajana tai koordinaattorina, ja sillä olisi merkittävä rooli palvelun tiedottajana seurakuntiin päin. Käytännössä palvelun voisi toteuttaa myös jokin kristillisistä palvelujärjestöistä.

Koska tarkoituksena on edistää nuorten osallisuutta kirkossa, isospankin suunnitteluun ja toteutukseen olisi tarkoituksenmukaista ottaa työryhmätasolla mukaan nuoria. Isospankin kehittämisen voi kytkeä meneillä oleviin vapaaehtoistyön kehityshankkeisiin.

Valiokunta pitää aloitetta tärkeänä ja toteuttamiskelpoisena, ja pitää perusteltuna sen antamista kirkkohallituksen toteutettavaksi. Isospankkitoiminnasta päättäminen ei kuulu kirkkolain 20 luvun 7 §:n mukaisiin kirkolliskokouksen tehtäviin. Kirkon yhteinen toiminta kuuluu kirkkolain 22 luvun 2 §:n 1 mom 1-kohdan nojalla kirkkohallituksen toimivaltaan. Kirkolliskokous osallistuu kirkon yhteisestä toiminnasta päättämiseen kirkkohallituksen toiminta- ja taloussuunnitelman kautta. Kirkolliskokous voi antaa toimintasuunnitelmaan verrattavan asian toteuttamisen kirkkohallituksen vastuulle. Kirkkohallituksella on tarpeen olla harkintavaltaa siinä, kuinka isospankki toteutetaan.

Piispa Jolkkonen esitteli mietinnön yleisvaliokunnan puheenjohtajana, minkä jälkeen käytiin jonkun verran keskustelua asiasta. Pidin itsekin lyhyen puheenvuoron, jossa kiittelin asian valmistelua. Julkaisen keskustelun kokonaisuudessaan tässä.

32 § Valtakunnallisen isospankin luominen, yleisvaliokunnan mietintö 2/2012 edustaja-aloitteesta 4/2012

Toinen varapuheenjohtaja:

Tässäkin mietinnössä on yksi ponsi. Käydään asiasta yleiskeskustelu ja pöytäkirjan yksityiskohtainen käsittely samanaikaisesti.

Keskustelu

Piispa Jari Jolkkonen:

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät edustajat. Tässä aloitteessa esitetään, että kirkolliskokous antaisi kirkkohallituksen tehtäväksi ryhtyä toimenpiteisiin valtakunnallisena verkkopankkina toimivan isospankin luomiseksi ja kehittää seurakuntien nuoriso- ja rippikoulutyön yhteistyötä valtakunnallisesti konkreettisella hankkeella. Tämän aloitteen taustalla on viime keväänä pidetty Kirkko 2020 -seminaari, toisin sanoen aloite on noussut nuorten omasta keskuudesta. Yleisvaliokunnan käsittely ja siihen liittyvä mietintö voidaan tiivistää neljään argumenttiin hankkeen puolesta ja viiteen kysymykseen, joita aloite herättää ja jotka tulee selvittää.

Ensiksi isospankista voisi olla hyötyä niille seurakunnille, joilla on pulaa isosista. Tällaisia seurakuntia ei ilmeisesti ole kovin paljon ja pitää olla hyvillään, että isostoiminta on vakiintunut ja jopa suosittu osa suomalaista nuorisokulttuuria. Joissakin seurakunnissa on kuitenkin ilmeisesti tarvetta vieraileville isosille. Toiseksi isospankki voisi palvella eri tavoin sekä seurakunnan rippikoulutyötä, että ulkopaikkakuntalaisia isosia tuomalla uusia virikkeitä ja vuorovaikutusta oman seurakunnan ulkopuolelta. Kulttuurivaihto on ehkä vähän juhlallinen termi, mutta aika moni leirille osallistunut tai niitä vetävä tietää omasta kokemuksesta, että uudet ihmiset voivat tuoda uutta virtaa ja uusia hyviä käytäntöjä. Joillakin herätysliikkeillä ja kirkollisilla järjestöillä on jo valtakunnallista rippikoulutoimintaa, johon liittyy seurakuntien rajat ylittävän isosvaihdon elementtejä. Kolmanneksi ajatus isospankin luomisesta on lähtenyt nuorten omasta keskuudesta, mitä on pidettävä arvokkaana. Ilmeisesti myös sen suunnittelussa ja ylläpidossa nuorilla itsellään olisi vahva rooli. Tämä voisi vahvistaa nuorten osallisuutta ja mahdollisuutta vaikuttaa kirkossa ja luoda uutta. Neljänneksi kristinusko ei ole vain kyläyhdistys eikä edes maakuntaliike. Isosvaihto voisi auttaa kirkastamaan kirkon valtakunnallista, paikallisseurakunnan rajat ylittävää luonnetta.

On kuitenkin myös kysymyksiä, joita on tärkeää selvittää. Ensiksi rippikoulu ei ole enää vain leiri tai muu intensiivijakso, vaan se on puolen vuoden prosessi. Ensimmäisenä haasteena on se, että miten vieraileva isonen pääsisi sosiaalisesti mukaan rippikouluryhmän elämään. Miten hänet otetaan vastaan, miten hän pääsisi sujahtamaan liikkuvaan junaan? On myös hyvä miettiä, miten elämä sitten jatkuisi rippikoululeirin jälkeen. Miten tuetaan sitä, että toimivat suhteet leiriläisten ja isosten välillä tavalla tai toisella voisivat jatkua? Toiseksi toimiva isosvaihto edellyttäisi, että työntekijät kokevat, että isosvaihto palvelee rippikoulutyötä eli että isospankista on aidosti hyötyä nuorisotyössä. Miten tämä varmistetaan? Kolmanneksi rippikoulu on selkeästi säädeltyä toimintaa, josta säädetään esimerkiksi kirkkojärjestyksen 3 luvussa ja eräissä muissa säädöksissä. Sen sijaan isostoiminnan käytännöt ovat hyvin vapaita ja sen johdosta esimerkiksi isoskoulutusta ja palkkausta koskevat käytännöt ovat hyvin erilaisia. Joissakin seurakunnissa isoseksi pääseminen edellyttää aktiivista osallistumista vuoden tai jopa kahden vuoden mittaiseen

koulutukseen, toisissa seurakunnissa riittää viikonloppukurssi tai pelkkä ilmoittautuminen. Toisissa maksetaan korvaus, toisissa ei. Toimiiko isospankki tällaisessa moninaisuudessa ja vahvistaisiko se tarvetta yhtenäistää isosten koulutukseen ja muuhun toimintaan liittyviä toimintatapoja? Neljäs asiakokonaisuus liittyy tietosuojaan ja vierailevien isosten valikointiin. Isospankissa täytyisi ilmeisesti esiintyä omalla nimellä ja ilmaista omia tietoja, taitoja ja toivomuksia. Miten huolehditaan siitä, että syntyvä isospankki ei ole ristiriidassa henkilötietolain kanssa? Millä perusteella seurakunta, joka tarvitsee vierailevia isosia, voisi valita itselleen sopivan tai sopivia henkilöitä? Viides selvitettävä asia liittyy lopulta isospankin käytännön luomiseen ja ylläpitoon. Kenen tehtävä on sen luominen, millä teknisellä alustalla se toteutetaan, kenen tehtävä on ylläpitää pankkia ja kuka sen rahoittaa? Yhtäältä yleisvaliokunta on pitänyt tärkeänä, että nämä kysymykset selvitetään. Toisaalta keskustelussa ei ole havaittu, että nämä kysymykset olisivat jotenkin ylitysepääsemättömiä tai ratkaisemattomia. Kuten aloitteessakin todetaan, isospankki olisi valtakunnallinen ja kokonaiskirkollinen ja siksi sen luominen ja järjestäminen kirkossa kuuluu kirkkohallituksen tehtävänalaaan. Siinäkin tapauksessa, jos isospankin luominen ja ylläpito päätetään antaa kirkollisille palvelujärjestöille tai nuorille itselleen. Sen johdosta yleisvaliokunta on päättänyt esittämään, että tämä lähetettäisiin toimenpiteitä varten kirkkohallitukselle.

Edustaja Katri Korolainen-Virkajärvi:

Arvoisa puheenjohtaja, kiitos valiokunnalle perusteellisesti laaditusta mietinnöstä. Mietintö on laajentanut alkuperäistä aloitetta hienosti ja nostanut esiin myös uusia kysymyksiä isosjärjestelmästä, kirkon nuorisotyöstä ja nuorten osallisuudesta kirkossa. Aloitteen laajentaminen on nostanut esiin myös uusia haasteita isospankin käytännön toteutuksessa: Miten ja minne pankki toteutetaan, kuinka koulutukset järjestetään, kuka pankkia ylläpitää ja kenties kaikista tärkeimpänä, kuka sen rahoittaa? Luotan, että kirkkohallituksen asiantuntemuksella näihin kysymyksiin löytyy kuitenkin kaikkia tyydyttävät ratkaisut, kuten valiokunnan puheenjohtaja äsken ilmaisi. Kirkkohallituksessa kasvatus- ja perheasiain yksiköllä on nyt mahdollisuudet yhdistää isospankki nuorten osallisuutta kirkossa vahvistavaan aloitteeseen, joka on edelleen valmistelussa, kuten kirkkoneuvos Huokuna meille muutama päivä sitten kertoi. Verkkopalveluratkaisu Fleim on edelleen toiveissani, mutta jääköön se kirkkohallituksen ratkaistavaksi. Mietinnössä puhutaan isoskoulutuksen tavoitteiden yhtenäistämisestä valtakunnallisesti. Valiokunta toteaa: "Nykyistä laajempi isosvaihto tuo esille tarpeen pohtia isoskoulutuksen laajuutta, isoseksi kelpoistamista ja isostoiminnasta annettujen korvausten yhtenäisyyttä." Tuntumatta isoskoulutuksen pedagogiikan taustaa sen tarkemmin, rohkenen ihmetellä: "Kuinka tällaista työtä ei ole vielä aloitettu?" Isostoiminta on kirkkomme tavoitettavimpia nuorisotyön muotoja ja sen käy vuosittain noin 17 000 nuorta. Pitäisin tärkeänä, että mietimme myös koko kirkon tasolla ainakin sitä, mitä tavoitteita tällä koulutukselle on. Isosten rooli rippikoulussa on kuitenkin merkittävä myös opilliselta kannalta. Kristillisten järjestöjen kokemusten hyödyntäminen on erinomainen ajatus, jota jatkovalmistelussa kannattaa varmasti hyödyntää. Omasta puolestani voin vahvistaa valiokunnan näkemystä. Kansan Raamattuseuran nuorisotyö ja Vivamon rippikoulukesät ovat antaneet itselleni pitkäaikaisen ja vahvan kristittyjen ystävien

verkon halki Suomen, mistä olen äärimmäisen kiitollinen. Tärkeimpänä pitäisin kuitenkin valiokunnan esiin nostamaa toivetta, että nuoret otettaisiin alusta asti itse mukaan pankin valmisteluun. Hyviä ja toimivia ratkaisuja heillä on jo esittää. Esimerkiksi Tikkurilan seurakunnan nuoret Vantaalta ovat jo laittaneet ensimmäisen wiki-pohjaisen version kasaan omin voimin tämän kesän aikana, koska meidän aikataulumme oli heille hieman hitaahko. Tätä osallistumista tähän valmistelutyöhön nuoret ovat itsekkin toivoneet ja ovat valmiita myös siihen osallistumaan. Näillä huomioilla tervehdin ilolla yleisvaliokunnan laatimaa ponnita antaa aloite kirkkohallitukselle toimenpiteitä varten.

Edustaja Pauli Niemelä:

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät ystävät. Sympatiseeraan vahvasti aloitetta. Tavoitteet ovat hyviä. Nuorten omalle aloitteellisuudelle on annettava selvä tuki. Vastuullisina päättäjinä meidän on kuitenkin pohdittava, onko toteutustapa järkevä ja toimiva. Ajattelen, että nuoret osaavat kymmenen kertaa paremmin toteuttaa tehokkaan ja keveän nuorille sopivan isospankin ilman henkilörekistereitä ja niin pois päin. Kirkkohallituksella on tarpeeksi tehtäviä ja luulen, että kirkkohallituksen toteuttamana, vaikka siinä ehkä nuoret olisivatkin mukana, se olisi jo syntyessään vanhentunut. Sen verran nopealiikkeistä on nuorten elämä ja toiminta. Sitä vastoin kirkkohallitus voi tukea lähettämällä yleiskirjeen seurakunnille, jossa ilmoitetaan nuorten itsensä kehittämä isospankki ja siitä seurakunnat voivat löytää omansa. Tämä voi toimia myös pandoran lippaana, tarvitaanko kirkossamme toimituspappipankki, vapaaehtoisten pankki ja niin eteenpäin. Vapauttakaamme kirkkohallitus varsinaisiin tehtäviin. Ennen kuin teen esitystä, pyytäisin lisäselvitystä pariin kysymykseen: Paljonko henkilörekisterin luominen ja sen ylläpitäminen tulee maksamaan? Mietinnössä todetaan, että rekisterin pitäminen edellyttää vastuullista rekisterinpitäjää, rekisterin laillisuudesta huolehtimista. Toinen kysymys: Tarkoittaako valiokunnan esitys, että annetaan kirkkohallituksen selvitetäväksi asia vai että se jo tällä päätöksellä pannaan toteutukseen?

Edustaja Janne Kisanlahti:

Arvoisa puheenjohtaja, olen kuullut tässä matkan varrella puhetta siitä, että miksi tällaisesta asiasta on ylipäänsä tehty kirkolliskokousaloite. Mutta nyt kun sen pohjalta on tehty tämä mietintö, on yleisvaliokunta mielestäni tehnyt hyvää työtä. Kiitos siitä kaikille tähän valmisteluun osallistuneille. Tätä paperia kannattaa ajatuksella lukea, vien sen oikein mielelläni esimerkiksi omaan kotiseurakuntaani ja pyydän sieltä ajatuksia, mitä mieltä ovat meidän nuorisotyöntekijät ja niin edelleen. Uskoisin, että tältä pohjalta on ihan mahdollista ja realistista edetä.

Kun on puhuttu matalan kynnyksen toiminnasta, on pidettävä huolta siitä, että tähän isospankkijärjestelmäänkin on helppoa osallistua myös sellaisessa tilanteessa, että omassa seurakunnassa olisi vähän nihkeää asennetta isosvaihtoon. Eli yksin seurakuntien vastuulle en tätä jättäisi. Siellähän voi joku sanoa, että emme me tällaista tarvitse, menkää naapuriseurakuntaan, siellä on samanmielisiä. Eli että ei vahingossakaan tule kohtaamisia vaikka "väärän liikkeen" edustajan kanssa.

Kansankirkkomme tulevaisuuden kannalta on nimittäin jopa kohtalokkaan tärkeää, että nuoret kirkon jäsenet tutustuvat muuhunkin kuin oman seurakunnan tai

oman herätysliikkeen toimintaan. Opitaan kohtaamaan erilaisia kirkon jäseniä ja saadaan syvyyttä kirkon kokonaiskuvaan. Ehkäpä silloin nuoremme pysyvät helpommin kansankirkossa, kun media taas seuraavan kerran aloittaa maassamme jonkun kirkostaeroamiskampanjan masinoinnin. Isosvaihto on omiaan myös tuomaan uusia toimintatapoja kotiseurakuntiin.

Edustaja Antero Aakko:

Haluaisin jatkaa siitä, mihin on tähän mennessä päästy. Eli minuakin askarruttaa tässä esityksessä se, että asia jätetään kirkkohallituksen vastuulle. Kuulisin mielelläni, mitä se tarkoittaa. Onko se selvittämistä vai onko se todella niin, että tämän jälkeen kirkkohallituksen kädet ovat sidotut tämän asian toteuttamiseen?

Edustaja Erkki Koskenniemi:

Varmistan vain, että ymmärsin oikein. Ei kai kenenkään tarkoitus ole, että paikallisseurakunnalta jollakin tavalla vietäisiin mielestäni itsestään selvä oikeus valita ne isot, joita leirille tuodaan? Itse vuosikymmeniä rippileirejä pitäneenä sanon, että hyvin mielelläni voisin ottaa naapuriseurakunnasta tai kauempaakin isoja, mutta totta kai se päätösvalta täytyy olla sillä, joka ne leirit pitää.

Piispa Jari Jolkkonen:

Tähän edustaja Niemelän jälkimmäiseen kysymykseen: Yleisvaliokunnassa pohdittiin sitä, että pitäisikö tämä lähettää jotenkin eteenpäin sellaisessa muodossa, että kirkkohallitus tutkisi ensin onko tämä mahdollista toteuttaa ja jos on, niin siinä tapauksessa loisi sen. Mutta tämä on nyt voimakkaammassa muodossa eli tämä perustuu siihen ehdotukseen, että kirkkohallitus toteuttaa tämän hankkeen. Eli tässä muodossa se nyt on tässä mietinnössä. Sitten tähän jälkimmäiseen kysymykseen, joka koski henkilörekisteriä ja siihen liittyvää lainsäädäntöä. Sitä yleisvaliokunta ei lähtenyt selvittämään vaan ajatteli, että se on sitten jatkotyöstämisen asia.

Edustaja Mari Korhonen:

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät edustajat. Tässä on myös tärkeä viesti meidän nuorille. Meidän kirkko tarvitsee nuoria, heidän tuoreita ajatuksiaan ja innostunutta otettaan. Kuten eilen kuulimme nelivuotiskertomuksen esittelyssä, on kirkko haastettu heittäytymään uuteen, etsimään ja uskaltamaan. Nuori sukupolvi rakentaa omalta osaltaan kirkon tulevaisuutta ja näin ollen meidän tulee tukea sitä parhaalla mahdollisella tavalla ja tämän vuoksi viedä isospankkiasiaa eteenpäin. Tällä me viestimme nuorille, kuinka tärkeänä koemme heidän toimintansa. Tässä on kyse juuri nuorten halusta olla kirkon jäseniä, tulla esiin ja vaikuttaa kirkkomme toiminnassa. Eikö tämä nyt juuri ole sellainen konkreettinen tapa, joka tukee nuorten osallisuutta ja kuulemistakin kirkossa? Olisi hyvin lyhytnäköistä jättää asia raukeamaan. Toivon että kirkolliskokous päättyy yleisvaliokunnan esitykseen antaa aloite kirkkohallitukselle toimenpiteitä varten.

Muita puheenvuoroja ei pyydetty, ja keskustelu julistettiin päättyneeksi. Yleisvaliokunnan mietintö oli tullut hyväksytyksi.

Kesti vielä aikansa ennen kuin isospankki alkoi käytännössä toimia. Kun toiminta kuitenkin käynnistyi, niin tunsin toki hienoista ylpeyttä siitä, että olin saanut olla asiaa edistämässä.

Vielä syksyllä 2013 kirkolliskokouksessa jätin Katri Korolaisen kanssa kyselytunnille kysymyksen asian etenemisestä:

Kirkolliskokous hyväksyi syysistuntokaudella 2012 isospankkia koskeva aloitteen. Idea aloitteeseen tuli kirkon nuorten parista, Kirkko 2020 -vaikuttamiseminaarissa. Yleisvaliokunnan asiaa koskevassa mietinnössä todettiin, että: "Isospankki lisäisi kirkon sisäistä kulttuurivaihtoa, antaisi laajemman näkökulman kirkosta ja auttaisi levittämään hyviä toimintatapoja".

Isospankkitilannetta koskevassa Kotimaa24 -uutissivusto kertoi 18.9.2013 uutisessa mm. seuraavaa: *"Isospankki on aktiivisena mielessä, mutta ei tällä hetkellä toimenpiteinä. Katsotaan, saadaanko jotain marraskuun kirkolliskokoukseen. Jos ei, niin kevään kokoukseen sitten, kertoo Fleimille nuorisotyön työalasihteeri Pekka Tukeva kirkkohallituksesta."*

Isospankkialoitteen eteneminen olisi erittäin tärkeätä jo sen johdosta, että kirkkomme nuoret aktiivit näkevät kirkkomme hallinnon toimivuuden. Kirkolliskokouksessa hyväksytyt päätökset eivät saa jäädä vain sanahelinäksi.

Edellä olevan johdosta kysymme seuraavaa: Mihin toimenpiteisiin kirkon hallinnossa on tähän mennessä ryhdytty kirkolliskokouksen hyväksymän isospankkialoitteen johdosta ja minkälaisella aikataululla asiaa ollaan tulevaisuudessa viemässä eteenpäin?

Isospankki avattiin Isoiset ry:n vuosikokouksessa Maata Näkyvissä -festareilla 16.11.2013 kirkkohallituksen ja Isoiset ry:n yhteistyönä. Kirkon tiedotuskeskus uutisoi edellisenä päivänä:

"Isospankki on hyvä esimerkki siitä, kuinka nuorten ääni kuuluu ja osaaminen näkyy. Aina asioiden toteuttamiseksi ei tarvita pitkää kaavaa, vaan aktiivista toimijuutta", Pekka Tukeva kirkkohallituksen kasvatus ja perheasiat -yksiköstä toteaa.

Isospankin verkkototeutuksen on tehnyt Isoiset ry:n puheenjohtaja Jussi Tiira. Tavoitteena on, että isospankkia voidaan käyttää isosvaihtoon jo ensi kesän ripareilla.

Päivi Räsänen puhe

Kirkolliskokouksessa on tapana, että kirkollisasioissa vastaava ministeri käy pitämässä tervehdyspuheen kirkolliskokoukselle ja arkipiispa sitten vastaa tähän puheeseen. Tämän jälkeen on vuorossa yhteinen kahvittelu, joka suoritetaan tavanomaista juhlavammin muodoin. Esim. kakkupalat tarjoillaan meille pöytiin, kun muutoin ruokailuilla ruoat otettiin tavanomaiseen ruokalan tapaan linjastolta.

Viimeistä istuntoviikkoa lukuun ottamatta kirkollisasioista vastaavana ministerinä toimi tuolloinen sisäministeri, Kristillisdemokraattien puheenjohtaja Päivi Räsänen. Hänen väkevät puheenvuoronsa kirkolliskokoukselle jäivät mieleeni ja tekivät suuren vaikutuksen.

Oma näkemykseni Räsäsen toimintaan oli hyvin selvä. En ole aina kannattanut hänen poliittisia mielipiteitään enkä ole koskaan äänestänyt hänen puolueensa ehdokkaita. Vaikka minulla onkin monia ystäviä, jotka ovat KD:n kannattajia, ja vaikka jaan tämän puolueen monet perusarvot, niin olen joutunut kohtaamaan eräiltä tämän puolueen edustajilta sellaista uskonasioihin vetoamista poliittisten kysymysten ympäriltä, jonka koen omaan poliittiseen toimintaani vieraaksi.

Poliitikkona olin joskus voimakkaastikin arvostellut Päivi Räsäsen mielipiteitä. Kuitenkin olen aina arvostanut häntä uskovana kristittynä, joka rohkeasti ja horjumatta puolustaa kristillisiä perusarvoja eikä piilota omaa uskonnollista vakaumustaan. Päivi Räsäsen merkitys suomalaiseen yhteiskuntaan kristillisten arvojen esillä pitäjänä on suurempi kuin vielä tällä hetkellä arvaammekaan.

Päivi Räsäsen joutui aikanaan Yleisradion ns. homo-illan jälkeen julkisuudessa riepotelevaksi ja monet suvaitsevaisina itseään pitävät ihmiset osoittivat suvaitsevaisuuttaan ottamalla hyveekseen sen, kuka ilkeimmin onnistuu ivaamaan tätä kristittyä naista, perheenäitiä ja kansan useissa vaaleissa valitsemaa kansanedustajaa.

Ateistit keksivät tämän innoittamana lietsoa kampanjan kirkosta eroamiseksi muka Räsäsen mielipiteiden vuoksi, vaikka Räsänen ei edes esiintynyt ohjelmassa kirkon edustajana. Hänhän on kirkossa sitä paitsi vain rivijäsen. Kaikessa surullisuudessaan oli vähän huvittavaakin, että aikana, jolloin kirkon johto on luultavasti vapaamielisempi kuin koskaan historian aikana, niin ihmiset eroavat kirkosta protestina kirkon vanhoillisuudelle! (Jos se ei ole eksytystä, niin onko sitten mikään?)

Tämän mellastuksen keskellä usein tulivat mieleeni Raamatun sanat:

"Autuaita olette te, kun teitä Ihmisen Pojan tähden vihataan ja herjataan, kun ihmiset erottavat teidät keskuudestaan ja inhoavat teidän nimeännekin. Iloitkaa silloin, hyppikää riemusta, sillä palkka, jonka te taivaassa saatte, on suuri. Samoinhan tekivät heidän isänsä profetoille." (Luuk. 6:22–23)

Nykyäänhän tuntuu olevan Suomessakin vallalla sellainen henki, että uskonasioista ei sopisi puhua julkisesti. Aikanaan meillä oli kristittyjä poliitikkoja, jotka näyttivät kansakunnalle esikuvaa siinä, että kansan on kaikissa vaiheissaan rukoiltava ja turvattava Jumalaan.

Muistellaanpa vaikka Kyösti Kallion ja Marsalkka Mannerheimin puheita, jotka vaikeina sotavuosina yhdistivät kansakunnan. Mitä jos tänä päivänä valtiolliset johtajamme pitäisivät sellaisia puheita? Iltapäivälehtien lööpit ja luultavasti jopa kirkon liberaaliteologit itkisivät, kuinka Jumalaan vetoaminen loukkaa ateisteja ja muslimeja!

Kirkolliskokouksessa eräs pappisnainen kertoi minulle hämmentyneensä syvästi, kun joku ns. hömppäjulkkis oli haastattelussa kertonut avomielisesti yksityiselämänsä asioita sukupuolielämänsä yksityiskohtia myöten. Mutta kun toimittaja kysyi, että kuuluiko tämä julkkisnainen kirkkoon, niin vastauksena oli närkästynyt toteamus – ”en halua kommentoida henkilökohtaisia asioita!”

Tämä kuvastaa hyvin ajan henkeä! Uskonto halutaan siivota pois julkisuudesta. Samalla suvaitsevaisuuden nimissä avataan ovia islamin maihinnousulle. Jopa kristityt vanhemmat voivat pohtia, onko oikein kastaa lapsi, että ”tuputetaanko” siinä jotenkin uskontoa ja valitaan se lapsen puolesta? Mutta asiahan on niin, että jos lapsia ei kasvateta minkään uskonnon arvojen ja oppien tuella, niin silloin lapset kasvatetaan maallistumiseen ja ateismiin.

Päivi Räsänen kaikissa puheissa tuli selkeästi ilmi kristillinen vakaumus ja kristilliset perusarvot. Puheissa käsiteltiin erilaisia asioita. Yleensä puheessa käsiteltiin erilaisia hallinnollisia kysymyksiä. Kirkkohan hoitaa Suomessa erilaisia yhteiskunnallisia tehtäviä, joiden vuoksi kirkon ja valtion hallinnon yhteistyö on välttämätöntä.

Eräissä puheissaan Räsänen toi esiin myös pohdintaa eettisistä erilaisista ajankohtaisista kysymyksistä. Ymmärtääkseni ministerinä voi käynnistää keskustelua tällaisistakin asioista. Varsinkin jos on kyse uskovaisesta kristitystä. Usein ajattelin, että niissä puheissa evankeliumi ja kristilliset arvot kuuluivat paljon kirikkaammin kuin kirkkomme johdon kannanotoissa.

Tuolloin syksyn 2012 istuntoviikolla Räsänen piti väkevän puheen, jossa pohdittiin arvokysymyksiä kolmen eettisen asiakokonaisuuden ympärillä: abortin, eutanasian ja pakolaisiin suhtautumisen.

Asioistahan voi olla monta mieltä, mutta oma käsitykseni on, että Jumala haluaa meidän vaalivan ja puolustavan elämää, jonka on meille lahjaksi antanut ja että Raamattu tämän vahvistaa.

Äiti Teresakin sanoi aikanaan, että perhe voi päättää, hankitaanko lapsia vai ei. Sen ratkaisun voi jokainen itse tehdä. Mutta kun lapsi on tuloillaan, niin lapsi on otettava vastaan.

Tietysti on hirveitä tilanteita, joissa raskaus saa alkunsa raiskauksen tai jopa insestin seurauksena. On mahdotonta edes ajatella naisten tuskaa sellaisen tapahtuman jälkeen. Suomessa valtaosa aborteista tehdään kuitenkin perusteella ”sosiaaliset syyt”, ja valitettavan yleistynyt on käytäntö, jossa aborttia pidetään yhtenä ehkäisykeinona.

Kristittyjen olisi joka tapauksessa seistävä aborttia harkitsevien naisten rinnalla ja rohkaista päätökseen pitää lapsi, vaalia elämää, ja taistella ympäri maailmaa sellaisten yhteiskunnallisten ja sosiaalisten epäkohtien puolesta, jotka lisäävät painetta ns. ei-toivottujen lasten syntymän estämiseen.

Itsekään en ole syntynyt naimisissa oleville vanhemmille. Vanhempani olivat tuolloin nuoria ihmisiä, jotka eivät asuneet yhdessä. Tuskinpa kovin suunniteltu lapsi olin. Mutta vaikken olekaan syntynyt kovin uskonnolliseen perheeseen, niin vanhempani pitivät minut ja antoivat minun syntyä tähän maailman. Tästä olen tietysti kiitollinen.

Päivi Räsänen, joka on siviiliammatiltaan lääkäri, toi esiin sitä tuskaa, jota abortin tekemiseen osallistuvat hoitohenkilökunnan jäsenet ovat joutuneet kokemaan. (Eduskunnassa käsiteltiin syksyllä 2016, ja selvin numeroin hävisi aloite, jossa

esitettiin omantunnonvapautta hoitohenkilökunnalle kieltäytyä osallistumasta elämän lopettamiseen. Eduskunnan enemmistö halusi pitää Suomen edelleenkin ihmisoikeuksien kehitysmaana. Monille hoitajille ja lääkäreille nämä kokemukset ovat todella syvästi traumaattisia ja on hirveää sydämettömyyttä sanoa heille, että hakeutukaa toiselle alalle. Juuri hoitoalallehan yleensä hakeutuvat ihmiset, jotka haluavat vaalia ja suojella elämää eivätkä tappa sitä.)

Abortissahan on kyse siitä, että elävä sikiö, jolla jo sydän sykkii ja joka voi tuntea kipua, tapetaan äitinsä kohtuun – tai vielä pahempaa, synnytetään ja jonka annetaan sitten kuolla ilman hoitoa. Samanikäisiä keskosvauvoja voidaan samassa sairaalassa hoitaa kuin samanikäisiä vauvoja, joiden annetaan kuolla abortin jälkeen.

Näitä eettisiä ongelmia Päivi Räsänen toi puheessaan esiin. Räsänen pyrki rohkaisemaan kirkkoa rohkeaan keskusteluun vaikeista, kipeistä ja vaietuista aiheista. Hän puhui mm. seuraavaa:

”Toiseksi nostan esiin keskustelun eutanasiasta. Kirkolla on siihen erityistä asiantuntemusta sairaalasielunhoidon osaamisen ja terveydenhuollon etiikkaan vaikuttaneen kristillisen ihmiskuvan kautta. Kirkon selkeää ääntä odotetaan tilanteessa, jossa lähes 80 % suomalaisista on ilmaissut kannattavansa eutanasia. Olisiko nyt tilausta viidennen käskyn selitykselle? Eutanasia ei tarkoita tarpeettomien hoitojen riisumista vaan potilaan elämän lopettamista esimerkiksi myrkkyruiskeella.

... Lääkäriharjoittelussa kohtasin vanhuksen, joka kertoi halvaannuttuaan masentuneena kyselleensä lääkäriiltään: ”Mitä hyötyä meistä raihnaisista vanhuksista kenellekään on? Joutaisimme kuolla pois.“ Hän sai vastauksen: ”Te suoritate yhteiskunnan tärkeintä tehtävää, sillä te opetatte meille, mitä on lähimmäisen rakkaus.“ Ymmärsin viestin. Huolenpidosta riippuvat lähimmäisemme voivat avuttomuudellaan nostaa yhteisöstämme esiin arvot, jotka lopulta ovat menestyksemme kannalta avaintekijöitä. Yhteiskunta, joka rakentuu lähimmäisen rakkauden, ihmisarvon kunnioituksen ja keskinäisen huolenpidon varaan, kestää vaikeinakin aikoina. Historiakin osoittaa, että yhteiskunta, joka menettää nämä arvot, luhistuu – ajatellaanpa vaikka natsien hallitsemaa Saksaa.

Eutanasiailailla viestittäisiin vammaisten ja sairaiden elämän arvottomuutta. Hollannissa merkittävin syy eutanasian pyytämiseen ei ole kipu, vaan yksinäisyys ja riippuvuuden pelko muiden avusta. Kuolemantoive sisältää usein kysymyksen: ”Olenko jo tarpeeton?” Kyselyyn ei tule vastata kuolinpikillä, vaan välittämällä ja tasokkaalla saattohoidolla.

... Läntisen Euroopan maista ainoastaan Suomessa ja Ruotsissa terveydenhuollon henkilöstöllä ei ole lakiin perustuvaa oikeutta kieltäytyä vakaumuksen perusteella suorittamasta abortteja tai laatimasta niihin liittyviä lausuntoja. On kestänyt puolustaa omantunnon vapauden puutetta sillä, että näin vaikeutettaisiin aborttioikeuden toteutumista. Missään muussa maassa näin ei ole käynyt.

... Raskauden keskeyttäminen on aina eettinen ongelma, sillä siinä lopetetaan jo alkanut ihmiselämä. Myöhäisiin keskeytyksiin liittyy lisäksi yhdenvertaisuus- ja

perusoikeusongelmia, sillä niissä vammaiset lapset asetetaan terveiden kanssa eriarvoiseen asemaan.

Arvoisat kirkolliskokousedustajat!

Jaan kanssanne kätilöltä saamani kirjeen toivoen, että pohtisitte, miten kirkko voisi vastata hätään. Hän kirjoitti: ”Minulle oli jaettu keskeytyspotilas, jolla oli jo raskausviikkoja lähes 23. Syy keskeytykseen oli leikkauksella korjattavissa oleva vamma. Toivoin, ettei lapsi syntyisi vuoroni aikana, jotta en näkisi tekojeni seurauksia. Toisin kuitenkin kävi. Lapsi huitoi käsiään ja yritti tehdä hengitysliikkeitä ainakin 10 minuuttia. Vanhemmat olivat kauhuissaan. Kävin toisessa huoneessa kysymässä lastenlääkäriltä, eikö mitään tosiaan tehdä vaikka synnytyssalissa saman ikäistä vauvaa virvoiteltiin.

Menin tapauksen jälkeen kansliaan ja itkin ääneen. Sanoin työkavereilleni etten enää koskaan tule hoitamaan yhtään raskaudenkeskeytystä. Olen katkerasti katunut tekoani, sitä että en puolustanut pientä syntymätöntä lasta. Minulla on Taivaassa häneltä todellakin anteeksi pyydyttävää! Kiitos Jeesuksen sovitus työn olen saanut sen kaikesta huolimatta anteeksi.”

Abortista ei pidä vaieta, mutta siitä puhuttaessa tarvitaan ennen muuta kuoleman rajan ylittävää anteeksiantamisen ja armon sanomaa. Tässä kirkolla on etuoikeus rohkeasti pitää esillä lain ja evankeliumin sanomaa ja samalla puolustaa jokaisen Jumalan kuvaksi luodun elämää.”

Kun Räsänen päätti puheensa, oli kristillisen opiston ruokasalissa hiljaista. Monet pyyhkivät silmiään. Omanikaan eivät kuivina pysyneet. Istun samassa pöydässä kirkolliskokousedustajana myös toimivan pastori Niilo Räsänen, Päivi Räsänen aviomiehen, kanssa. Häinkin vaikutti hyvin liikuttuneelta.

Imeisesti muuttamat kirkolliskokousedustajat vääntelehtivät tuoleissaan kiusaantuneina ja ärsyyntyneinä Räsänen puheesta, ainakin päätellen siitä myrskystä, joka kohta alkoi mediassa. Tuskin kukaan heistä saattoi kuitenkaan kiistää niitä faktoja, joihin Räsänen puheensa perusti. Vaatimus oli vain, että olisi pitänyt olla hiljaa. Puhumattakaan maallistuneista kristityistä ja vihaisista ateisteista, jotka kohta pääsisivät riepomaan Räsänen puhetta. On olevinaan muotia olla rohkea ja vanhojen kaavojen rikkoja, mutta kuitenkin tämän ajan henki ei siedä poliittisesti epäkorrektia puhetta ja valtamedian yleisinä totuuksia pitämien käsitysten arvostelua. Rohkeutta on kuitenkin usein vastavirtaan soutaminen. Kuolleet kalat uivat myötävirtaan.

Kommentoin Facebookissa:

”Ministeri Päivi Räsänen piti täällä koskettavan puheen puolustaen ihmiselämän pyhyttä, kohdusta luonnolliseen kuolemaan saakka. Minulla oli kunnia istua samassa pöydässä hänen miehensä, myös kirkolliskokousedustaja, kanssa kahvitilaisuudessa. Kehotan kaikki Räsänen haukkumista harrastavia tuttaviani lukemaan puheen ajatuksella. Jos kirkkomme johto toisi rohkeasti näitä asioita julkisuuteen, olisi tässä maassa paljon enemmän toivoa, tulevaisuuden uskoa ja ihmisyden kunnioitusta.”

Vielä kirkolliskokousviikon aikana Ilta-Sanomien uutisoi näyttävästi, kuinka kirkolliskokous oli tyrmistynyt Räsänen puheesta. Uutisen tueksi oli otettu kommentit

muutamilta kaikkein liberaaleimmilta kokousedustajilta, joissa puhetta paheksuttiin voimakkein ilmaisin. Uutisesta välittyi mielikuva, että kirkolliskokouksessa on jonkinlainen kaaos ja yleinen järkyttyneisyys Räsäsen sopimattoman esiintymisen johdosta. Kyllä tuli todella paha mieli uutista lukiessani.

En tunnistanut tästä uutisesta ollenkaan sitä tilaisuutta, johon itse olin saanut osallistua. Minä sain Räsäsen puheesta vain kiittävää palautetta ja nekin, jotka olivat asiasta eri mieltä, eivät ainakaan kokouksen yhteydessä kauhisteluaan julki. Mitään yleisestä kaaosta tai paheksuntaa Räsäsen esiintyminen ei aiheuttanut. Luullakseni enemmän se nosti pintaan kyyneleitä maailman pahuuden tähden.

Tapaus oli minulle kuitenkin nuorena ihmisenä opettavainen, miten suomalainen valtamedia voi tänä päivänä toimia. Omaa agenda ajetaan välittämättä siitä, että pyrittäisiin puolueettomaan ja eri näkökannat huomioivaan uutisointiin asiasta. Sitten vielä monet uskovat iltapäivälehtien uutiset sellaisenaan totuutena.

Viisi rohkeaa naista, kirkolliskokousedustajat Aino Vesti, Marjaana Perttula, Annika Määttänen, Hannele Karppinen ja Sari Behm, ottivatkin asiaan kantaa. Heidän kirjoituksensa julkaistiin Seurakuntalainen.fi -sivustolla 9.11.2012:

”Ilta-Sanomien (8.11. 2012) uutisoi kirkolliskokousedustajien tyrmistyneen kirkollisministeri Päivi Räsäsen tervehdyspuheesta, jonka hän piti valtioneuvoston kirkolliskokoukselle tarjoamassa kahvitilaisuudessa.

Me emme havainneet erityistä tyrmistystä. Lähinnä tyrmistyimme Ilta-Sanomien uutisointiin asiasta. Käytäväkeskusteluissa monet kiittelivät ministeriä rohkeasta ja koskettavasta puheenvuorosta, joka käsitteli elämän kunnioittamista. Ministeri käsitteli puheessaan kolmea asiaa, pakolaiskysymystä, eutanasiaa ja aborttia.

Kirkolliskokouksessa on toistasataa edustajaa, joiden mielipiteet jakaantuvat useimmissa asioissa. Valtiovallan ja kirkon kohdatessa on hyvä ottaa esille tärkeitä asioita eikä tyytyä vain muodollisuuksiin. Oltiin ministerin kanssa samaa mieltä tai ei, hän pureutui kristillisen ihmiskäsityksen ytimeen.”

Lähetin itsekin Ilta-Sanomien toimitukseen sekä lehden päätoimittajalle sähköpostin, jossa toin esiin näkemykseni tarkoitushakuisesta ja yksipuolisesta uutisoinnista. Lehdestä en saanut mitään vastausta. En sitä kyllä odottanutkaan. Viesti kuului seuraavasti:

”Tervehdys Turusta kirkolliskokouksesta!

Luin tänään Ilta-Sanomien artikkelin kirkolliskokouksesta, koskien ministeri Päivi Räsäsen puhetta, ja pöyrystyin. En suinkaan siitä, mitä Räsänen puhui, olinhan itse paikalla kuulemassa, mutta kylläkin niistä tulkinnoista, joita jutussanne oli asiasta tehty.

Uutisointinne antaa kuvan, että kirkolliskokous olisi jotenkin yleisesti kuohuissaan ministerin puheen johdosta. Tämä ei vastaa ollenkaan sitä käsitystä, joka minulla täällä paikalla olevana on asiasta.

Räsäsen puhe oli toki hyvin tunnepitoinen. Mutta suuttumuksen sijaan ainakin minun pöytäseurueessani reaktiona oli liikuttaminen, moni joutui pyyhkimään silmiään Räsäsen puheen aikana. Mielestäni puhe sopi aivan hyvin tilaisuuteen. Kirkon tehtävänä on pohtia arvoja, myös eutanasia- ja aborttikysymyksiin liittyen. Kyse on

aivan perimmäisistä arvoista, ihmiselämästä. Miten näitä arvoja voidaan punnita, jos ei sallita erilaista tietoa esim. siitä, mistä abortissa on kyse, konkreettisia yksittäisiä esimerkkejä myöten.

Minä olen tavannut täällä paljon ihmisiä. Pääosin Räsäsen esiintymistä on kiitelty. Eräs edustaja sanoi minulle pohtineensa kättilön kertomuksen sopivuutta tuollaiseen puheeseen niin yksityiskohtaisena, mutta hänkin myönsi, että pääosin Räsäsen puhe oli erittäin onnistunut.

Jos teillä on tarkoituksena aidosti pyrkiä puolueettomaan ja eri näkökannat huomioivaan uutisointiin, niin olisi vähintäänkin ollut paikallaan haastatella myös sellaisia kirkolliskokousedustajia, joilla oli toinen käsitys tästä asiasta. Valittiinko tahallaan sellaisia henkilöitä, joista voitiin melkein jo etukäteen arvioida, miten he asennoituvat Päivi Räsäsen ajatuksiin.

Sellaisen artikkelin tekeminen ei ole kai liian myöhäistä vieläkään, jos lehtenne pyrkii aidosti tasapuoliseen tiedonjakoon. Ellei sitten ole tarkoituksena vain määrättyjen linjausten edistäminen. Se, että Päivi Räsästä itseään on haastateltu, ei auta asiaa, kun otsikointia myöten syntyy nyt mitä ilmeisen tarkoituksellisimmin sellainen mielikuva, että täällä on yleisesti joku katastrofitunnelma Räsäsen puheen johdosta. Ihmettelen ja olen surullinen, että kirkolliskokouksesta – Suomen kirkon, johon kaikista kirkostaeroamiskampanjoiden masinoimisista huolimatta kuuluu yhä valtaosa kansastame - annetaan tällainen kuva.

Minua ei voine kovin jyrkkänä konservatiivina kirkon sisäisissä linjajoissa pitää. Olen toiseksi nuorin kirkolliskokousedustaja, kotiseudullani olen tunnettu naisen pappina toimimisen kannattajana jne. – Enkä ole Kristillisdemokraattien tukija, ja olen arvostellut nykyistä maan hallitusta monin eri tavoin, enkä totisesti vähiten KD:ta (tämän voi esim. kotiseutuni KD-aktiiveilta tarkistaa). – Mutta on pöyristyttävää seurata, millaisen jatkuvan ajojahdin kohteeksi ministeri Päivi Räsänen joutuu jatkuvasti tässä maassa, kun hän käyttää sitä oikeutta, jonka sananvapaus hänelle takaa.

Minä kirkolliskokouksen edustajana voin todeta, että olin kyllä hyvin liikuttunut Päivi Räsäsen puheen johdosta, mutta pidin sitä erittäin ansiokkaana puheena. Kirkon on voitava käydä arvokeskustelua kipeistäkin arvoista ja Päivi Räsäsen esiintuomat asiat abortin, eutanasian ja pakolaisiin suhtautumisen osalta toimivat varmasti hyvänä pontena keskustelun jatkamiseksi, niin kirkossamme kuin muuallakin. Ymmärrän, että monelle saattoi tulla epämiellyttävä olo kuunnellessaan kuvauksia abortin yksityiskohdista, mutta eihän kirkolliskokous mikään lastentarha ole. Kyllä aikuisten ihmisten on voitava kestää raskaiden ja kipeiden asioiden kuvauksia ja niistä esitettäviä erilaisia näkemyksiä. Jos on eri mieltä, niin pitäisi voida argumentoida itse asiaa vastaan (jos siihen kykenee), sen sijaan, että lähdetään esittämään mielipiteitä, joiden mukaan vastapuolen pitäisi olla hiljaa.

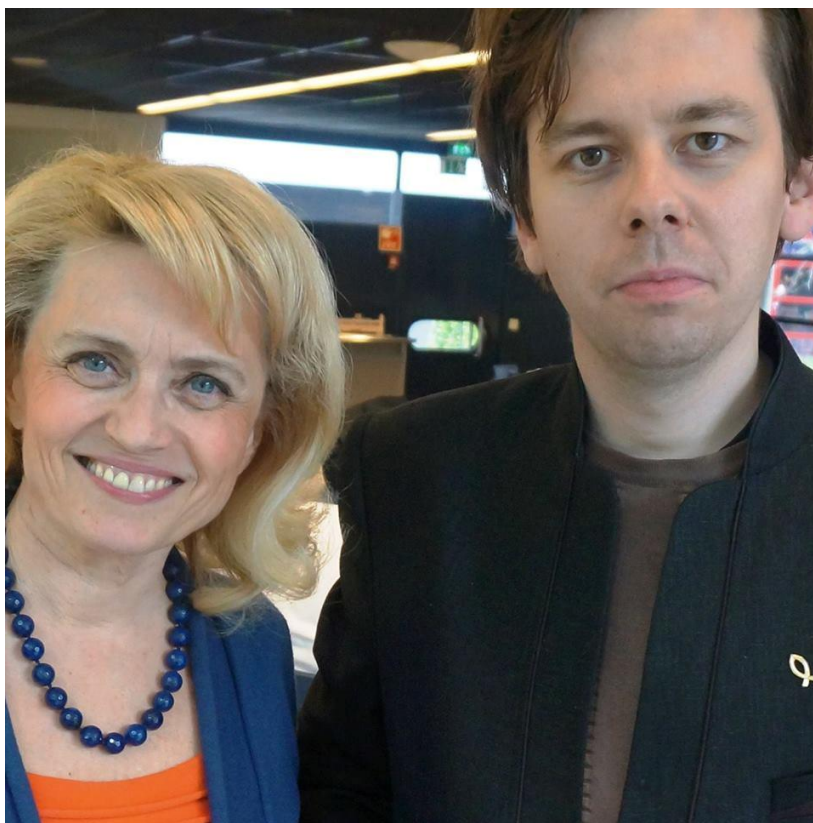
Päivi Räsäsen antama panos suomalaiseen julkiseen keskusteluun on ollut mielestäni erittäin arvokasta. Suren suuresti sitä ajojattia, jonka kohteeksi hän näyttää jatkuvasti joutuvan. Tämän voin reilusti myöntää, vaikken kaikesta hänen kanssaan samaa mieltä olekaan.

parhain terveisin,
Janne Kaisanlahti
OTM, kirkolliskokousedustaja”

Vielä keväällä 2015 Vihreiden puheenjohtaja Ville Niinistö alkoi kauhistella mediassa Räsäsen kirkolliskokouspuhetta, jossa hän toi esiin kirkon kannan avioliitosta miehen ja naisen välisenä liittona.

On ollut kovin vaikeata ymmärtää eräiden arvoliberaalien logiikkaa, että aina määrätyin väliajoin riehaannutaan Päivi Räsäsen puheista ja aletaan kauhistella niitä. Sen ymmärrän, että hänen kanssaan voi olla asioista eri mieltä ja halutaan vastustaa Räsäsen mielipiteitä. Sitä en ymmärrä, että miten viitsitään esittää, että ne tulisivat ikään kuin yllätyksenä jollekin. Suurempi yllätys minulle olisi ollut, jos siinä yhteiskunnallisessa tilanteessa Räsänen ei olisi mitenkään viitannut aihepiiriin.

Keväällä 2014 Räsänen oli todennut puheessaan, että ”miehen ja naisen välinen avioliitto on ihmiskunnan historian merkittävin ja vanhin ihmisten välinen sopimus”. En muista, nousiko siitä elämöinti. Totta se ainakin on.



Ministeri Päivi Räsäsen seurassa kirkolliskokouksessa

*Jo iäkäs mies astuu puhujalavalle.
Hän astuu sinne usein,
on kokouksen ahkerimpia puhujia.*

*Jokin hänen olemuksessaan tuo mieleen
muinaisen Israelin patriarkat.*

*Vaikkei hän ole edes pappi.
Eikä hänellä ole partaa, toisin kuin
taiteen keinoin esitetyillä kantaisilla
ja profeetoilla yleensä.*

*Hän ei näytä vihaiselta,
melkein hymyilee
kuin leppoisa isoisa,
joka kuitenkin vakavin sanoin
nuhtelee harhateille joutuneita lapsenlapsia.*

*"On katseeni hellä, vaikka sanani ovat kovat",
hän kerran lainasi Yrjö Jylhää.*

*Syyttävät häntä Raamatulla päähän lyömisestä.
Parempi on lyödä Raamatulla kuin Koraanilla,
ajattelen, kun kirkko avaa ovensa muslimeille,
mutta heittää sieltä ulos ne kristityt,
jotka eivät tarpeeksi mukaudu tämän maailman menoon.*

*Vihreiden puoluetta edustava nuori nainen,
helsinkiläinen arvoliberaali,
sateenkaarilippujen liehuttaja.
Kaikin tavoin kaukana minun maailmastani.*

*Mutta yhdessä meidän oli kirkkoa edustettava.
Sen ”virallisina nuorina”.
Vaikka omasta täysi-ikäistymisestä
tuli jo vuosikymmen ja ylikin.*

*Ei tämä puoluepolitiikkaa toki ole.
Mutta silti ajattelin joskus,
että harvoin olen vihreiden kanssa veljeillyt.
Se on ainoa suuremmista puolueista,
jolla ei ollut edes ehdokaslistaa
kotikuntani valtuustoa valittaessa.*

*Jos kirkkokuntia vasta tänään
Suomeen perustettaisiin,
niin tuskin me siinäkään samaan päätyisimme.
Mutta tässä vanhassa kansankirkossa
on seinät leveällä.*

*Sen ansiosta minäkin saatoin kohdata hänet ihmisenä,
ystävyyttä ja oppia ymmärtämään erilaista maailmaa.*

*Kerran kävimme yhdessä oopperassakin Helsingissä.
Emme kirkon edustajina, vaan ystävinä.
Ja mukavaa oli, vaikka mieleeni tulikin
vanhan kansanedustaja Lahtelan kysymys,
että kuinka ne huutamisesta voivat
valtionavustusta maksaa?*

Kevät 2013

Lakivaliokunnan kokouksia 22.4. ja 12.5.2013

Valiokunnan kokouksissa käsitelimme kirkkohallituksen esitystä lapsivaikutusten arviointia koskevan pykälän sisällyttämisestä kirkkolakiin sekä esitystä, joka koski kirkon vaalisäännösten muuttamista sekä uutta kirkon vaalijärjestystä

Ensimmäiseltä kokouspäivältä

Kevään 2013 ensimmäisen kirkolliskokouspäivän jälkeen kirjoitin blogiini ajatuksiani erityisesti piispojen puheista:

Tulin eilen tänne Turkuun ja meillä olikin jo silloin lakivaliokunnan kokous sekä oman hiippakunnan eli Oulun hiippakunnan edustajien yhteinen, epävirallinen kokoontuminen piispa Samuel Salmen johdolla.

Yöllä meinasi tulla migreenikohtaus ja tulikin melko voimakkaana, mutta onneksi oli nuo lääkkeet mukana (löytyivät pienen etsimisen jälkeen). Jumalaa on syytä kiittää myös lääketieteen kehittymisestä. Kun menen pimeään huoneeseen ja nukahdan, niin kohtaus on yleensä pian ohi, niin nytkin. Hain tänä keväänä reseptilääkkeet, kun alkoi vähän liikaa haitata arkielämää.

Tänään aloitimme klo 9 läheisessä Maarian kirkossa kirkolliskokousviikon avajaismessulla, jossa saimme kuulla Jumalan sanan julistusta ja otimme vastaan ehtoollisen. Sitten oli avajaisistunto ja iltapäivällä varsinainen täysistunto. Illalla oli vielä eri valiokuntien kokouksia. Itse kuulun lakivaliokuntaan, joka nyt käsittelee kirkon vaalilainsäädännön kokonaisuudistusta ja jatkossa myös tätä suurta kirkon seurakuntarakennemuutosta.

Mediassa näkyy olleen esillä arkkipiispa Kari Mäkisen avajaispuhe. Henkilökohtaisesti olin hieman yllättynyt, että lähes koko puhe kului homoseksuaalisuutta koskevien kysymysten pohdiskeluun. Olisin odottanut arkkipiispalta kokoavaa puhetta, jossa olisi käyty läpi tällä istuntokaudella esillä olevia haasteita, kuten esimerkiksi seurakuntarakenteisiin kohdistuvaa hyvin suurta ja perusteellista uudistushanketta.

Arkkipiispa kehotti perehtymään avioliittokäsityksen teologisiin perusteisiin. Hyvänen aika, onko tässä juuri muusta puhuttukaan viime vuosien aikana! Kuinka paljon tällä yhdellä kysymyksellä onkaan melskattu ja yllytetty median avustamana kirkostaeroamiskampanjoihin yms. – Jos meidän johonkin olisi teologisella puolella perehdyttävä, niin siihen, mikä on ydintämme – Jeesuksen ylösnousemuksen ilosanomaan ja lähetyskäskyn täyttämiseen. Suomessakaan suuri osa kansasta ei usko Jumalaan ja hylkää kristillisen perustan. Lapsia ei kasteta, kristillistä arvopohjaa ei opeteta kodeissa eikä kouluissa. Tulevaisuudennäkymä on ateistinen maa, jossa korkeintaan muslimit ottavat uskonsa todesta. Ja me pähkäämme homojen vihkimisestä! Viime kirkolliskokouskaudella tästä asiasta tehtiin päätökset, joissa kaikki näkökannat tulivat varmasti melko perusteellisesti ruodituksi. Eikö se nyt riitä ja

keskityttäisiin välillä muihin asioihin. Ei meidän tarvitse mennä aina ajan tuulien mukana ja median painostuksen alla.

Valtiohallinnon mahdolliset avioliittolakipäätökset eivät meille edes suoranaisesti kuulu. Kirkolla tulee olla oikeus omaan oppiinsa.

Erään parhaimmista puheenvuoroista käytti Mikkelin hiippakunnan piispa Seppo Häkkinen, joka muuten jäi arkkipiispanvaalissa niukasti toiselta kierrokselta muutama vuosi sitten. Piispa Häkkinen muistutti meitä siitä pelottavasta tilanteesta, johon on tultu, kun käsitys kirkon lähetystyön roolista on hämärtynyt. Että kun ajatellaan, että se on vain yksi kirkon työmuoto, vaikka kyseessä on koko kirkon perusta ja tärkein tehtävä. Lähetys on kirkkomme eloonjäämiskysymys. Globaalisti kristinusko kasvaa, Afrikassa ja Aasiassa, mutta Euroopan kirkot ovat tulleet kuuroiksi Elävän Jumalan Sanalle!

Eräs toinen aika hyvä puhe, tai pikemminkin yksittäinen lause oli mielestäni kirkolliskokousedustaja Erkki Kujalan toteamus: "Mitä liberaalimpi sanoma, sitä kovempi kato!" – viitaten siihen, että perinteisen kristinuskon pohjalta lähtevät ns. kolmannen maailman kirkon nyt kasvavat, mutta maallistuneet eurooppalaiset kirkot menettävät jäsenistöään.

Nyt kun täällä on jo kolmatta kertaa, niin ihmiset alkavat tulla tutuiksi. Kaikkia ei tietenkään tunne, onhan meitä yli sata, mutta monista on tullut jo aika hyviä tuttuja. Lapistahan meitä on kaikkiaan neljä maallikkoedustajaa, itseni lisäksi Raili Kerola Rovaniemeltä, Juha Kultima Sodankylästä ja Veikko Guttorm Utsjoelta.

Edessä on varmasti hyvin mielenkiintoinen ja työteliäs viikko. Kiitos kaikille minua tukeneille ihmisille. Arvostan palautettanne ja kiitän esirukouksista.

Keskustelua kirkon asioista

Tärkeä osa kirkolliskokouksen päätöksentekoa on kirkkohallituksen, hiippakuntien, kirkon keskusrahaston, kirkon ulkoasiainneuvoston ja kirkon työmarkkinalaitoksen vuosikertomusten hyväksyminen. Niiden yhteydessä syntyy usein keskustelua, jossa arvioidaan ja linjataan laajemminkin näkemyksiä kirkon tilasta ja kehityksestä.

Keväällä 2013 kertomuksissa saatettiin kertoa mm. kirkkohallituksen siirtymisestä Katajanokalta Eteläranta 8:aan pienempiin tiloihin. Seurakuntakentällä vaaditaan usein, ja syystäkin, myös keskushallinnon kulujen karsimista, johon aiempien tilojen myynti oli mielestäni hyvä ratkaisu.

Ulkoasiainneuvoston toimintakertomusta käsiteltäessä tuli esiin kristillisen maailman painopisteen siirtyminen Päiväntasaajan eteläpuolelle. Esimerkiksi Etiopiassa on reilun kahden vuosikymmenen aikana luterilaisen kirkon jäsenmäärä kasvanut kahdesta miljoonasta kuuteen miljoonaan. Kirkkoneuvos Kääriäinen kertoi, että jo kaksi kolmasosaa kristityistä on päiväntasaajan eteläpuolisissa maissa.

Tässä yhteydessä piispa Häkkinen piti jälleen erittäin hyvän puheenvuoron. Hän kertoi, kuinka kristinusko etenee siellä, missä sata vuotta sitten ei ollut kristittyjä. Sen sijaan Euroopan kirkot ovat tulleet kuuroiksi elävän Jumalan Sanalle. Kirkkojen tulisi palata juurilleen, uskoon ylösnousseeseen Vapahtajaan. Piispa muistutti ystävyysseurakuntatyön palvelevan myös meitä, ei vain Suomen ulkopuolisia

seurakuntia. Piispa viittasi myös kirkon eräiltä lähetysjärjestöiltä tehtyihin määrärahaliekkauksiin. Ymmärrys kirkon lähetystyön roolista on hämärtynt. Se ei ole vain kirkon yksi työmuoto, vaan kirkon koko perusta ja tärkein tehtävä. Lähetys on kirkkomme eloonjäämiskysymys!

Joukko kirkolliskokousedustajia oli jättänyt aloitteen koko kirkkoa koskevan viestintästrategian laatimiseksi. Tästä keskustelusta olen muistikirjaani merkinnyt erityisesti kaksi puheenvuoroa, Sammeli Juntusen ja oman hiippakuntamme piispa Salmen.

Juntunen muistutti, että viestinnän on tuettava kirkon strategiaa. Hengellisen elämän tulisi vahvistua, mutta on tehty vihkosia, joissa sanomaa ja sakramenteja ei ole tohdittu pitää esillä. Toisten kunnioittaminen ei ole toiminut kirkossa, esim. Kotimaa24 -julkaisu aiheuttaa tahallaan kohuja, mikä ei ole tiedonvälitystä, vaan kohujournalismia ja oman pesän likaamista. Kun opetetaan, että jokainen mielipide on yhtä tärkeä, niin uskonopeista luovutaan.

Piispa Samuel Salmi puolestaan muistutti aluekysymysten todellisuudesta tiedottamisesta ja toi tärkeän pohjoisen näkökulman keskusteluun mukaan. Kyllä kirkonkin puolella tiedottaminen pakkaa menemään usein kovin Helsinki-keskeiseksi, vaikka Helsingissä juuri kaikkein eniten nykyisellään erotaan kirkosta.

"Me pohjoisessa Suomessa, ja tarkoitan koko Oulun hiippakuntaa, olemme tehneet sen havainnon, että meidän on melko vaikea saada omaa ääntämme kuuluviin julkisuudessa siinä määrin kuin se tekisi oikeutta kaikelle sille positiiviselle hyvälle mitä puolessa Suomessa tapahtuu. ... Pohjoisen asiat eivät välttämättä läpäise etelän todellisuutta ja se synnyttää ihmisissä turhautuneisuutta. Se synnyttää tietyllä tavalla myös asennetta, että me emme tule kuulluksi ja vakavimmillaan se liittyy kysymykseen siitä "keitä me olemme pohjoisessa?"

On ilo nähdä, että kirkollinen Kotimaa-lehti tuoreeltaan nyt julkisti sen tosiasian, että kirkollinen todellisuus pohjoisessa on paikoin paljon erilaista kuin täällä etelässä. Tähän kysymykseen on hyvä kiinnittää huomiota ja me toivomme, että kirkon viestintästrategiassa tämä alueellinen painotus voitaisiin jatkossa ottaa paremmin huomioon. Me tunnemme ja tunnistamme, että Kirkon tiedotuskeskuksen resurssit, myös taloudelliset, ovat rajalliset, mutta se ei saa tapahtua pohjoisen Suomen kustannuksella. Aluepolitiikka on myös yhdenvertaisuuspolitiikkaa. Se on myös oikeudenmukaisuutta.

Tänä iltapäivänä sain vastaanottaa viestin, joka nyt ehkä konkreettistaa jotakin myös siitä mitä nyt halusin sanoa. Pohjoisessa Suomessa ei toteuteta televisiojumalanpalveluksia. Niitä ei ole toteutettu kuin aivan satunnaisesti, edellisen kerran vapaaehtoisvoimin professori Hannu Kahakorven myötävaikutuksella. Se tapahtui Alatornion kirkosta noin kaksi vuotta sitten. Kun tulevan vuoden Yhteisvastuu-keräyksen avajaisjumalanpalvelusta on suunniteltu Rovaniemen kirkosta, on käynnistetty neuvottelut, että voitaisiin suorittaa televisiojumalanpalvelus juuri tuosta kauniista kirkosta. Tänä iltapäivänä vastaus on: "Ei." Silloin joudun kysymään, missä ovat aluepolitiikan kohtuuraajat? Olisiko tässä kuitenkin nyt pienen neuvottelun ja strategisen ajattelun paikka, jossa ei vain yksittäisiä

jumalanpalveluksia, vaan kokonaisuudessakin pohjoisen äänen kuuluminen otettaisiin huomioon silloin, kun "kaikilla tasoilla" tulee ottaa huomioon viestinnän kysymykset."

Kasteopetuksesta käytyä keskustelua kommentoin Facebookissa:

"Keskustelua kasteopetuksesta. On surullista, että kirkkoon kuuluvat vanhemmatkin jättävät lapsia kastamatta ja kristillisen opetuksen antamatta. Heillä on suuri vastuu Suomen vaivuttamisessa ateismin yöhön. Taisteluun, kristityt! Olemmehan Voittajan puolella!"

Suora kansanvaali kirkolliskokoukseen

Seitsemäntoista kirkolliskokouksen edustajaa jätti aloitteen, jossa esitettiin kirkolliskokouksen vaalia suoraksi kansanvaaliksi. Siis siten, että seurakuntalaiset saisivat suoraan valita kirkolliskokouksen jäsenet äänestämällä, kuten kirkkovaltuustotkin valitaan.

Ensi ajattelemalta tietysti voi ajatella, että sehän olisi myönteistä demokratiaa lisäävää kehitystä. Minäkin nuorempana ajattelin, että hyvähän se olisi, jos kirkon jäsenet saisivat valita itse suoraan kirkolliskokouksen. Kun olin ensimmäistä kertaa ehdokkaana vuonna 2008, niin sanoin mielipiteekseni, että olisi parempi, kun vaali suoritettaisiin suorana kansanvaalina.

Iän ja tiedon karttumisen myötä aloin ymmärtää, että tähän sisältyisi monia ongelmia, ei vähiten käytännön järjestelyihin ja taloudellisiin kysymyksiin liittyen. Vaalista tulisi helposti eduskuntavaalien kaltainen sirkus. Pidin aloitetta populistisena.

Demokratian vastustajaksi minua tuskin kukaan voi tämän kannan vuoksi syyttää. Suurempana ongelmana pidin kuitenkin vaikkapa sitä, että kirkkoherran vaaleista edellinen kirkolliskokous oli ottanut pois kansanvaaliperiaatteen. Jatkossa kirkkovaltuusto saattoi pyytää, että seurakuntalaisten sijaan kirkkovaltuusto tekisi valinnan. Useimmiten onkin tämän jälkeen päädytty tähän vaihtoehtoon.

Aikanaan Rovaniemen kirkkovaltuutettuna tulin taistelemaan ja lobbaamaan kovasti, että seurakuntalaiset saavat edelleen kutsua paimenensa. Oli häkellyttävää, että Rovaniemen kaltaisessa seurakunnassakin, jossa edellinen kirkkoherranvaali oli herättänyt paljon huomiota, suuri osa kirkkovaltuutetuista halusi ottaa valinnan itselleen, pois seurakuntalaisilta. Kansanvaali tuli lopulta päätökseksi, mutta vain pienellä äänierolla.

Erityisesti minua ärsytti aloitteessa se, että lähes ainoana perusteena esityksen puolesta aloitteeseen oli kirjoitettu mielestäni virheellinen väite: *"Valtiollisissa vaaleissa välillisestä vaalitivasta luovuttiin mm. presidentinvaalin yhteydessä jo vuonna 1987. Presidentinvaalin vaalittavan muutos edisti merkittävästi osallistumisaktiivisuutta ja äänestäjien kokemusta asioihin vaikuttamisesta."*

Todellisuudessa presidentinvaaleissa äänestysaktiivisuus oli nimenomaan laskenut suoraan vaalitapaan siirtymisen myötä. Katsoin tarpeelliseksi oikaista tämän väärän tiedon pitäessäni puheenvuoroa asiasta.

Keskustelun käynnistyttyä odotin hetken, että joku aloitteen allekirjoittajista pyytäisi puheenvuoropainikkeella ensimmäisen puheenvuoron. Eihän olisi kohteliasta mennä ampumaan aloitetta ennen kuin joku esittelisi sen. Ehkä laitteissa oli hieman vikaa, koska muut puheenvuorot ilmestyivät vasta minun pyyntöni jälkeen ja niin jouduin puhujakorokkeelle ensimmäisenä. Puheeni asiasta kuului seuraavasti:

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät edustajatoverit. En ole allekirjoittanut tätä aloitetta mutta satuin nyt nähtävästi ensimmäisenä painamaan nappia, niin tulipas sitten tähän ensiksi puhumaan. Luin mielenkiinnolla tämän edustaja-aloitteen, on hyvä, että tästä asiasta keskustellaan. Olen itsekin joskus heittänyt ilmaan kysymyksen, olisiko huono asia, jos kirkolliskokous valittaisiin suoralla kansanvaalilla. Rohkenen tuoda tässä julki muutamia pohdintojani asian tiimoilta.

Selvähän on, että suora vaali on aina demokraattisin vaihtoehto, ja olisi yksi punkti lisää siinä kirkon jäsenyyden mukanaan tuomien etujen mainostaulussa: saat äänestää kirkolliskokouksen edustajien vaalissa. Asia ei ole kuitenkaan näin yksinkertainen.

Vaalitavan muuttaminen merkitsisi olennaista muutosta itse vaalien luonteeseen. Jotta ihmiset kiinnostuvat vaaleista, listojen kerääjät alkaisivat hyvin todennäköisesti kerätä ehdokkaaksi esimerkiksi julkisuudesta tuttuja henkilöitä, sanotaan, kuuluisia poliitikkoja tai viihdemaailman nimiä. Toki he voivat olla aivan yhtä hyviä tai jopa parempiakin edustajia kuin me täällä olemme, mutta voisi se johtaa myös siihen kuin esimerkiksi joissakin osuuskauppavaaleissa, joissa mahdollisimman suureen äänisaaliiseen pyrkivät listat ottavat listoilleen niin sanottuja isoja nimiä, jotka eivät sitten ehdi osallistua edes kyseisen osuuskunnan edustajiston kokoukseen.

On totta, että kirkolliskokouksen vaalista ei ole aina tarpeeksi valitsijoilla tietoa, ei ainakaan minulla ollut viisi vuotta sitten nuorena kirkkovaltuutettuna, jolloin koin, että kotiseurakunnassani haluttiin olla mahdollisimman hiljaa että ainakaan minä en sitten erehdy tunkemaan itseäni sinne listalle, mutta ähäskutti sain muualta kuulla ja ilmoittauduin. En tullut silloin valituksi, tällä kertaa tulin.

Suora vaali toki lisäisi julkista mielenkiintoa ja vaalit olisivat laajemminkin mediassa esillä. Tosin, mikä median asenne on kirkkoon tänä päivänä, tuossa taisi ainakin edustaja Kujalan puheessa jo tulla siihen vähän viittausta, ja sen kyllä allekirjoitan. Ja tällainen vaali, mitä se merkitsisi? Ainakin vaalimainonnan lisääntymistä, ja johtaisi siinä jopa kilpavarusteluun, kun äänioikeutettujen määrä nousisi sadoista satoihin tuhansiin hiippakunnittain. Minkälainen säännöstö luotaisiin kirkolliskokousvaalin vaalirahoituksen osalta? Mediassa usein käytävästä sangen kiihkeästäkin keskustelusta voi päätellä, että monilla kirkon ulkopuolisilla tahoilla olisi varmasti intressiä vaikuttaa vaaleihin. Koska saisimme ensimmäisen kirkon vaalirahaskandaalin?

Edustaja-aloitteessa esitystä on perusteltu muun muassa presidentinvaaleissa tehdyllä vaalitavan muutoksella, eli sillä että valitsijamiesvaalista luovuttiin vuonna '87. Aloitteen perusteluissa kirjoitetaan: "Presidentinvaalin vaalitavan muutos edisti merkittävästi osallistumisaktiivisuutta."

Tähän näkemykseen ainakin minun on vähän hankala yhtyä tilastojen pohjalta. Vuoden '82 presidentin valitsijamiesvaaleissa äänestysprosentti oli 86,8 %, ja vuonna '88 se oli 82,3 %. Ensimmäisissä suorissa vaaleissa '94 äänestysaktiivisuus oli lähestulkoon sama kuin noissa edellisissä valitsijamiesjärjestelmän pohjalta käydyissä presidentinvaaleissa. Sen jälkeen näissä suorissa kansanvaaleissa äänestysvilkkkaus on vaali vaalien jälkeen pudonnut.

Viime vuoden presidentinvaaleissa nähtiin vieläpä sellainen erikoisuus, että kun aiemmin äänestysprosentti on noussut toisella äänestyskierroksella, nyt se putosi, peräti alle 70 %:iin. Vuoden '78 vaaleissa äänestysvilkkkaus oli toki vain 69,9 %, mutta siihen syynä oli se, että kuusi suurinta puoluetta oli asettanut ehdokkaakseen saman henkilön, kunnioitetun presidentti Urho Kekkosen, ja vaalin tulos oli käytännössä jo selvä ennen vaalien suorittamista.

Sotia edeltävien vaalien presidentinvaalien prosentit eivät nekään ole vertailukelpoisia, sillä vaalit käytiin tammikuun pakkasilla ja maatalousvaltaisessa huonojen kulkuyhteyksien maassa. Suuren osan kansaa oli siis hyvin vaikea päästä fyysisesti äänestyspaikoille. Muutoinkin presidentinvaali soveltuu hieman vaikeasti kirkolliskokouksen vaalin vertailukohteeksi.

Henkilövaalina presidentinvaali rinnastuisi kirkon sisällä paremmin esimerkiksi kirkkoherranvaaliin seurakunnittain. Tällä viikollahan, muistaakseni huomenna, eduskunta käsittelee kirkkolain muutosta, että kirkolliskokouksen aiemman päätöksen mukaisesti kirkkovaltuusto voisi pyytää kirkkoherran vaalin suorittamista välillisenä. Ymmärtääkseni tätä perusteltiin juuri äänestysvilkkauksen mataluudella, mutta ainakin tuolla pohjoisessa seurakuntalaiset haluavat pitää kiinni oikeudestaan valita itse oma kirkkoherransa.

Kirkkoherran vaalin viemistä pois seurakuntalaisilta pidän kirkkohallinnon demokratiakatteen kannalta paljon ongelmallisempänä kuin sitä, että kirkolliskokous valitaan niin sanotulla välillisellä vaalilla. Samoin sitä, että seurakuntayhtymän valtuuston valinta ollaan viemässä pois seurakuntalaisilta, tai sitä että arkkipiispan vaalissa valitsijat eivät edusta tasapuolisesti koko kirkkoa.

Nykyisessä välillisessä vaalissa äänestysvilkkkaus on maallikkovaalien osalta ollut eri hiippakunnissa ymmärtääkseni vähintään 80 - 90 % tietämällä. Jos tästä vaalista tulisi suora kansanvaali, prosentti tulisi putoamaan hyvin todennäköisesti samoihin lukemiin kuin mitä se on seurakuntavaaleissa nyt. Sekin meidän kannattaa tiedostaa. Tosin katsoin esimerkiksi tuolta kirkon internet-sivuilta, että Helsingin hiippakunnassa pappisedustajien äänestysprosentti olisi ollut viimeksi 66,9. Siis kolmasosa papeista olisi jättänyt äänestämättä näin tärkeässä asiassa. En tiedä, voiko tämä olla edes totta, vai oliko siellä luku kirjoitettu väärin.

Lopuksi on muistettava kirkolliskokouksen tehtävät kirkon uskon ja oppiin liittyvissä kysymyksissä. Niitä ei päätetä kansanäänestyksellä vaan toivoakseni Raamattua lukien ja rukouksessa kolmiyhteisen Jumalan johdatusta pyytäen. Ja kuten tiedämme, kirkolliskokous käsittelee myös kirkon rakenteisiin ja hallintoon liittyviä suuria kysymyksiä. Tällaisiin tehtäviin henkilöitä valittaessa voi pitää perusteltuna, että valinnan suorittavat papit ja kirkkovaltuutetut, joilla pitäisi olla melko syvälinen kokemus ja ymmärrys kirkon työstä ja seurakuntien toiminnasta.

Myös kirkolliskokouksen varapuheenjohtaja Sahi toi esille sitä, että huomioiden kirkolliskokouksen asema kirkon uskoon, oppiin ja käsikirjoihin liittyen pitäisi vaalitapaa muuttaa vain hyvin harkitusti. Suoraa vaalia on usein esitetty ja se on hävinnyt selvin numeroin. Äänestysprosentti jäisi nykyistä paljon alhaisemmaksi ja kampanjointi tulisi kalliiksi. Kirkolliskokous on sitä paitsi enemmänkin seurakuntien kuin seurakuntalaisten edustuselin.

Sahi kysyi myös, millä perusteella hiippakuntavaltuutetut kuitenkin edelleen valittaisiin kirkkovaltuutettujen toimesta? Tätä käytäväkeskusteluissa monet muutkin ihmettelivät. Eihän olisi mitään järkeä muuttaa kirkolliskokouksen vaali suoraksi vaaliksi ja pitää kuitenkin hiippakuntavaltuustojen valinta edelleen kirkkovaltuutetuilla ja käydä siitä erillinen välillinen vaalinsa. Nythän nämä vaalit suoritetaan yhtä aikaa.

Tuli sellainen tunne, että ”muutosten tuulten” vaatijat olivat tehneet aloitteensa sellaisessa vauhdissa, ettei tämä keskeinen kysymys tullut edes mieleen, vaan oli jäänyt pois esityksestä. Kun näkyvä joukko kirkon tunnettuja vaikuttajia oli kuitenkin lähtenyt esityksen taakse, niin ajattelin, että on aktiivisesti asetettava sitä vastustamaan, ettei esitys oikeasti tulisi menemään läpi. Tiesin, että joudun kyllä jälleen ”etelän liberaalien” tulilinjalle.

En tiedä, olivatko esityksen kannattajat laskeneet, että määrätty kirkkopoliittiset suuntaukset tulisivat paremmin edustetuiksi suoralla kansanvaalilla. Se, millaisia linjauksia valtamedia Suomessa suosii, ei liene kenellekään epäselvää. Useampi sanoi minulle kahdenkeskisissä keskusteluissa, että tarkoitus on saada kirkolliskokous tiettyjen linjausten käsiin, vaikka sitä ei ääneen toki kukaan tohtinut pöntöstä sanoa.

Aloitteen tekijät käyttivät tunteisiin vetoavia puheenvuoroja. Esim. edustaja Kari Latvus kyseli: *”Mutta miksi käpertyä pelkoon, jos vaihtoehtona on mahdollisuus onnistumisesta? Miksi jättää tekemättä asia, joka avaa yhden uuden mahdollisuuden kirkolle tulla näkyväksi.”* Puheenvuoroissa muistutettiin, että kirkko ei saa käpertyä itseensä ja vihjailtiin aloitteen vastustajien pelkäävän, että seurakuntalaiset äänestävät väärin. Kenties joku kuvitteli, että minäkin edustajan jotain paikallista seurakuntaeliittiä. Mielessäni ajattelin, että itselläni olisi poliittisesti tunnettuna henkilönä kenties paremmat mahdollisuudet suoralla vaalilla kuin kirkkovaltuutettujen valitsemana. Kun olin ensimmäistä kertaa ehdokkaana, niin oman seurakuntani parista sain vain muutamia ääniä, vaikka olin saanut seurakuntavaaleissa yli kaksinkertaisen määrän ääniä Kemijärvellä kirkkovaltuustossa paljon enemmän kannatusta saaneeseen ehdokkaaseen nähden, ja luullakseni ns. seurakunta-aktiivien valitsemat edustajat eivät ainakaan äänestäneet minua. On kuitenkin ajateltava muutakin kuin omaa läpimenoaan.

Arvasin omaa puheenvuoroani laatiessani, että joku loukkaantuu siitä, että viittaa julkisuuden henkilöihin ääntenkerääjänä. Kuitenkin katsoin tarpeelliseksi sanoa tämän, sillä vaikka en millään muotoa halua arvostella julkisuuden ihmisten edellytyksiä toimia kirkolliskokouksessa – onhan monia todella kuuluisia uskovaisia,

jotka voisivat olla upeita kirkon päättäjiä – niin kuitenkin kirkolliskokouksen rooli kirkon uskon ja opin linjaajana on niin vakava, ettei sen valinnasta tule tehdä julkisuussirkusta, jollaiseksi se nykypäivän oloissa väistämättä menisi. Ihan tarpeeksi haastetta pitäisi olla ihmisten aktivoimisessa seurakuntavaaleihin, mihin kampanjoihin on upotettu valtavat määrät kirkollisveronmaksajien rahoja yleensä surkein tuloksin.

Tällainen arvio siitä, että väittäisin tiettyjen ihmisten olevan osaamattomampia kirkkohallintoon, tulikin aloitteen allekirjoittajiin kuuluneen Kirsi Hiilamon puheenvuorossa ilmi:

”Arvoisa puheenjohtaja. Edustaja Kisanlahden ja edustaja Sahin teräviin puheenvuoroihin yksi kommentti: Voi tietysti olla, että kaupunkilaisuuteni hämärtää tätä seuraavaa näkökulmaani, mutta jos sanotaan, että tietynlaiset maallikot, kuten esimerkiksi julkisuudessa mukana olevat ihmiset, eivät ymmärrä kirkkoa ja sen olemusta, niin pelkään, että tämä vie kierteiseen spiraaliin, jossa esimerkiksi yhteiskunnallisesti aktiivi, osaava maallikko ei edes ryhdy minkäänlaiseen maallikkovastuuseen tai ehkäpä luopuu siitä kesken kaiken turhautumisensa vuoksi. Tällainen jaottelu on surullista ja se vie kirkon yhä vahvistuvaan marginalisoitumiseen, jossa puuhaillaan omia juttuja ja pahimmillaan ehkä niin, että papit puuhaavat omiaan ja maallikot omiaan.”

En tunnistanut puheenvuorosta itseäni ja omaa puhettani. Ajattelin, että aika heikko on sellaisen osaavan maallikon sitoutuminen kirkkoon, jos se kannanottoni takia lähtee. Ymmärsin toki, että kyse oli vahvasta retoriikasta, joka kuuluu luonnolliseksi osaksi tuollaista väittelyksi muodostunutta keskustelua.

Tapio Seppälä muistutti, että ihmiset tulisi suoran kansanvaalin myötä opettaa myös tuntemaan kirkon hallinto. Kuinka moni tietää, mitä kirkolliskokous tekee ja ymmärtää sen merkityksen? Siinä ei pelkkä rippikouluopetus riittäisi! Keskustelun jälkeen asia lähetettiin yleisvaliokunnan käsittelyyn.

Seurakuntarakenteiden kehittämisen päälinjoista päätetään

Hallintovaliokunnan mietintö seurakuntarakenteiden kehittämisen päälinjoista tuli käsiteltäväksi. Kyse ei ollut vielä lopullisesta päätöksestä, mutta linjauksesta sen suhteen, miten yksityiskohdista päätettäessä tultaisiin menettelemään.

Perusteellisista keskusteluista, jotka löytyvät mm. kirkon Internet-sivuilta, voi jokainen asiasta kiinnostunut löytää hyvin erilaisia näkemyksiä samaan asiaan. Niin eri tavalla eri lähtökohdista tulevat ihmiset voivatkin samaa asiaa tarkastella.

Enimmin kritiikkiä herätti se, täytyykö kaikkien seurakuntien kuulua pakosta yhtymiin. Paikallisten erityistarpeiden huomioimista peräänkuulutettiin. Jo talousarviota käsiteltäessä oli edustaja Erkki Kujala vedonnut jämerästi:

Seuraukset pitää punnita tarkoin eikä käyttää sellaista kiirettä ja pakkoa kuin palvelukeskusta perustettaessa käytettiin. Kiirehdiin menemään sellaiseen, mitä ei hallita. Yhtymiä perustettakoon sinne, missä se nähdään yhteiseksi hyväksi ja on kaikkien asianosaisten kannalta tarkoituksenmukaista. Mutta ei pakolla. Ei särjetä

sitä, mikä toimii ja on kaunista. Meillä on monia suuria liitosten kautta tai muuten syntyneitä seurakuntia, jotka toimivat ja pystyvät asiansa hoitamaan. Eivät he halua siihen enää muita. Ja vastoin toisenlaista propagandaa, on myös paljon pieniä itsenäisesti toimeentulevia seurakuntia, sellaisia, joissa pappi tuntee laumansa ja lauma tuntee paimenensa. Siellä ihmiset rakastavat omaa kirkkoaan ja haluavat päättää sen toiminnasta. Näissä seurakunnissa on myös usein vapaaehtoistyö sellaisissa mitoissa, mistä suurissa seurakunnissa vasta unelmoidaan.

Yhtymärovastien ja muutenkin pappien asema uudessa hallintorakenteessa puhututti. Rintamalinjat papit vs. maallikot olivat melko selvät, joskin molemmilta puolilta tuli ”loikkauksia” toiseen leiriin.

Ilmeisesti jonkinlainen ennakoasenne oli sellainen, että perinteisemmin ajattelevat maallikot haluavat pitää papit puheenjohtajana kaikessa mahdollisessa, kun minultakin tultiin tivaamaan, että miksi pappien pitäisi olla yhä neuvostojen puheenjohtajana, kaiketi olettaen, että kaikki konservatiivisemmat edustajat olivat sillä kannalla. Itse en kuitenkaan missään vaiheessa ollut sellaista esittänyt. – Esim. kirkkoneuvostoissa minulle riittäisi, että kirkkoherra on esittelijänä ja maallikko puheenjohtajana. En ole aktiivisesti kuitenkaan ajanut tätä asiaa, sillä mielestäni kirkolliskokouksessa oli paljon suurempia kysymyksiä, joihin tuli voimat käyttää.

Myös diakonian rooli alkoi nousta vähitellen esiin. Nykyäänhän seurakunnassa on oltava aina yhden papin, kanttorin ja diakoniatyöntekijän virat. Jos tästä luovuttaisiin, niin moni kokisi sen uhkaavan diakonian asemaa. Monelle diakonia, kirkon tekemä auttamistyö, on tärkeä syy kuulua kirkkoon. Kuinka se taattaisiin tässä uudistuksessa? Jos seurakunnissa ei olisi enää pakko pitää diakoniatyöntekijöitä, niin kävisikö niin, että heitä olisi kohta vain muutama suuryhtymissä?

Oma puheenvuoroni, jonka sain heti mietinnön esitelleen piispa Luoman jälkeen, kuului seuraavasti:

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät edustajatoverit. Käsittelemme erittäin suurta ja merkittävää asiaa. En kuvittele vähäisen kokemukseni perusteella osaavani lausua tästä hankkeesta kokonaisuutena mitään lopullista, jokaisen yksityiskohdan hyväksyvää tai hylkäävää totuutta, mutta eräitä huomioita rohkenen kuitenkin tehdä.

Kun viime istuntokaudella sain asiaa koskevan esityksen käsiini, totesin, että ei tämä niin huono ollut kuin pahimmat pelkoni olivat olleet. Myös tästä hallintovaliokunnan mietinnöstä minun täytyy todeta, että huonomminkin olisi voinut käydä. Yleisesti ottaen tämä yhtymämalli on uskoakseni kohtuullisen hyvä lähtökohta kirkkomme rakenteita tarkasteltaessa. Se kuitenkin edellyttää aidosti suurta liikkumavaraa yhtymän perussääntöjen kirjoittamiseen.

Olen pohtinut, että onko todella välttämätöntä, että kaikki seurakunnat kuuluvat pakosta yhtymiin vai olisiko erityisillä perusteilla voitava säilyttää itsenäisiä seurakuntia. Kirkon hengellistä yhtenäisyyttä ei uhkaa se, että eri puolilla Suomea päädytään erilaisiin hallinnollisiin ratkaisuihin, joissa hallinnolliset erityisolosuhteet sitä edellyttävät. Päinvastoin, se voi jopa vahvistaa niitä, jos pakkoliitosten aiheuttamaa katkeruutta ei synnytetä. Vapaaehtoiselta pohjalta käydyt neuvotteluthan voivat johtaa myös siihen, että yhtymä syntyy kivuttomasti ja keskinäinen luottamus vahvistuu.

Vakavasti tulee pohtia, mitä tehdään niille suurille seurakunnille, joiden ei todellakaan kannata liittää ketään itseensä ja joihin ei varmaankaan ole hurjan paljon pienemmillä seurakunnilla motivaatiota liittyä äänettömäksi yhtiömieheksi. Ei kai tällaisia suuria seurakuntia aleta keinotekoisesti pilkkoa ja muodosteta niistä sitten seurakuntayhtymää?

Suuri muutosesitys on se, että seurakunnat taloudellisesti itsenäisinä yksikköinä lakkaavat olemasta. Seurakuntayhtymää ei siis kannata uskoa miksiäkään kevytrakenteiseksi palveluorganisaatioksi. On kaunista kuvailla, että seurakunnat saavat keskittyä nyt hengelliseen työhön ja se jotenkin maallinen rahankäyttö on sieltä pois. Mutta sittenkään ei taida olla aivan perätöntä väittää, että missä päätetään rahankäytöstä, missä päätetään resurssien jaosta, siellä on myös valta. Niin se taitaa pitkälti olla myös kirkossa.

Tekee mieli siteerata Britannian entistä pääministeriä Margaret Thatcheria. Hän sanoi, että laupiasta samarialaista ei muistaisi kukaan, jos hänellä olisi ollut vain hyvää tahtoa, mutta hänellä oli myös rahaa.

Ei omaisuuden hoitaminen toki ole seurakunnan ydintehtävää, vaikka niistä joskus suurimmat intohimot saadaankin aikaan, mutta omaisuutta on kuitenkin rakkaudella vaalittu ja seurakuntalaiset kokevat sen tärkeäksi. Myös hautausmaiden hoidon ja esimerkiksi hautapaikkojen uudelleenkäytön suhteen on hyvin suuria eroja jopa naapuriseurakunnittain.

Yhtymien muodostamisessa syntyviä säästöjä puntaroidessa on huomioitava myös pitkien välimatkojen alueet, joita meillä Suomessa riittää. Tiedätte, että tulen Kemijärveltä. Meillä välimatkat voivat jo muutaman seurakunnan yhdistämisellä johtaa siihen, että sillä yhteisellä kiinteistöyöntekijällä menee koko päivä yhden sivukappelin vuotavaa patteria tarkastaessa.

Jos esimerkiksi Itä-Lapin kolme seurakuntaa pistettäisiin yhdeksi yhtymäksi, niin matka sen yhtymän laidalta toiselle olisi suunnilleen yhtä pitkä, kuin täältä Turusta on Lahteen tai Kauhajoelle. Tampere on vielä lähellä. Jos taas seurataan maallisella puolella taannoin julkistettua karttajarjoitusta ja Luoteis-Lapin suurkunnaksi kaavailtu alue muodostettaisiin yhdeksi seurakuntayhtymäksi, niin yhdensuuntainen matka yhtymän sisällä olevan kahden asutuskeskuksen välillä, siis ei rajalta rajalle, olisi samaa suuruusluokkaa kuin Helsingistä on matkaa Keuruulle, Merikarvialle tai Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon rajalla sijaitsevan Jukajärven rannoille. Eivät taida tietkään aina olla pohjoisessa yhtä hyvässä kunnosta kuin täällä, kun tahtoo olla niin vaikeaa saada valtiolta takaisin omia rahojamme pohjoisiin hankkeisiin.

Ymmärtääkseni uudistusta on ainakin osittain lähdetty viemään eteenpäin maallisen puolen kuntauudistuksen vuoksi, mutta rohkenen tässä epäillä, että siitä hankkeesta ja siihen olennaisesti liittyvästä sote-palvelu-uudistuksesta ei taida tulla mitään. Eduskuntavaalit ehtivät väliin ja sen jälkeen voimme olla taas lähtöruudussa. Eli ainakaan sen vuoksi ei kannata älytöntä kiirettä pitää, mutta tietysti on hyvä olla ajoissa ja ennakkoon liikkeellä.

Hallintovaliokunnan mietinnössä on yksi kohta, joka suuresti ilahdutti mieltäni. Kiitos. Kirkkohallituksen esittämästä yhden vaalin mallista halutaan luopua. Tosin voisimme me kuitenkin puhua yhdestä vaalista, mutta siinä samassa vaalissa valitaan sekä seurakuntaneuvoston että yhtymänvaltuuston jäsenet. Vaikka samalla

äänestyslapulla. Pistettäköön ylös ympyrä tekstillä "yhteiseen kirkkovaltuustoon" ja alle ympyrä tekstillä "seurakuntaneuvostoon". Ja ympyrän keskelle saa numeron piirtää.

Molempia toimielimiä varten toki tarvitaan oma ehdokasasettelu sekä ehdokaslistat, eikä siis siten, että kaikki ovat automaattisesti ehdolla molempiin. Me ymmärrämme varmasti kaikki, että näiden toimielinten luonne tulee olemaan hyvin erilainen ja erityyppiset henkilöt ovat kiinnostuneita vain siitä toisesta tehtävästä. Kunnioitettakoon näiden henkilöiden valintoja.

Olisi merkinnyt aikamoista vallan keskittämistä, jos seurakuntalaiset eivät olisi enää saaneet valita kirkkovaltuustoa. Mieltikääpä muuten sitä edustuksen kattavuutta, jos jokaisesta seurakunnasta seurakuntaneuvoston jäsenet saisivat valita muutaman parhaan kaverinsa edustajaksi kirkkovaltuustoon.

Esimerkiksi tuolla pohjoisessa aika monessa seurakunnassa on usein vähintäänkin yksinkertainen enemmistö eräällä poliittisella puolueella, johon muuten itsekkin satun kuulumaan. Mieltikääpä, minkä värisiä yhtymävaltuustot sitten olisivat. Kuinka hyvin demokratia toteutuisi?

Olen kuullut täällä sanottavan, että uudistus kaatuu kuitenkin, kun jo valiokunnassa on jätetty niin paljon eriäviä mielipiteitä. Mutta tiedättekö, minusta oli melkein mukavampi lukea näitä eriäviä mielipiteitä kuin varsinaisia mietintöjä. Hyvä kun niitä on jätetty ja ongelmakohtat tuotu avoimesti esiin. Dialogin kautta maailma rakentuu.

Haluan vielä kommentoida paria eriävää mielipidettä. Hallintovaliokunnan mietintöön eriävän mielipiteen jättäneet edustajat Aakko ja Ala-Kapee-Hakulinen ovat todenneet, että kirkkoherra on esittelystä vastaava johtaja, eikä hänen tule olla virkansa puolesta jäsenenä vaaleilla valitussa seurakuntaneuvostossa. En ole ollut ajamassa kirkkoherroja pois nykyisten kirkkoneuvostojen puheenjohtajista, mutta minun on kyllä sanottava, että olen tämän eriävän mielipiteen kanssa samaa mieltä.

On erikoinen tilanne, että sama henkilö on esittelijänä ja päätöksentekijänä. Seurakuntaneuvostot sitä paitsi tulisivat nyt monessakin mielessä nykyisten kirkkovaltuustojen tilalle ja myös siellä puheenjohtajana on maallikko, joten ainakin tässä puheenjohtajakysymyksessä pitäisin linjakkaana, että puheenjohtaja tulisi olemaan jatkossakin maallikko. En jaksa uskoa, että kirkkoherran arvovaltaa heikentäisi se, ettei hän olisi kirkkoneuvoston jäsen. Se voi jopa vahvistaa hänen asemaansa.

Varsinkin sellaisessa tilanteessa, että kirkkoherra olisi yksi seurakuntaneuvoston jäsenistä ja sitten seurakuntaneuvosto valitsisi keskuudestaan puheenjohtajan, tuntuu mielestäni hyvin ongelmalliselta. Siinä luottamusmiehet ja kirkkoherra asetettaisiin heti kauden alussa tarpeettomasti vastakkain puheenjohtajavaalissa. Kuka on kirkkoherran puolella ja kuka vastaan.

Kerronpa esimerkin omasta henkilöhistoriastani. Aikanaan valittiin vaalilautakunnan puheenjohtajaa. Kirkkovaltuuston puheenjohtaja katsoi tarpeelliseksi muistuttaa ennen keskustelun avaamista, että kirkkoherraakin saa esittää. Kädet nousivat. Oma käteni taisi valitettavasti olla ensimmäisenä ylhäällä ja kun puheenvuoro tuli minulle, minä hölmönä, nuorena kirkkovaltuutettuna rohkenin esittää puheenjohtajaksi erästä pitkäaikaista kirkkovaltuutettua, tavallista maatilän isäntää. Silloin alkoi kuhina ja kauhistelu ja mummut tuskailivat tuoleissaan, että

miten tuollaisen esityksen voi tehdä. Seuraavaksi esitettiin kirkkoherraa ja vedottiin, että tuo maanviljelijä vetäytyisi vaaleista ja niin jouduin vetämään esitykseni pois, etten aiheuttaisi seurakunnassa pahennusta.

Lisäksi oli eriväviä mielipide, jossa todettiin, että kaikkien seurakuntaneuvoston vaaleilla valittujen jäsenten joukosta ei välttämättä löydy kokoustekniikan hallitsevaa henkilöä, mutta kirkkoherra sen kyllä osaa. Sen voin kyllä hyvin uskoa, että neuvostoon valittujen joukkoon mahtuu henkilöitä, joiden vahvuuksiin kokoustekniikka ei kuulu, mutta että yksikään neuvostoon valituista ei osaisi johtaa kokousta, on jo vähän liian paksua väitettä.

Meitä luottamushenkilöitä kun joskus syytetään siitä, että seurakunnan luottamuselimiin tunkevat kunnallispoliitikot keräämään vain itselleen meriittiä ja kirkkokansan ääniä kunnallisvaaleihin, niin jos meillä kunnallispoliittista kokemusta on, pitäisi kokoustekniikka olla ainakin jonkinlaisessa hallussa, jos mikään muu ei sitten olisikaan.

Toivon menestystä, viisautta ja johdatusta tämän suuren uudistushankkeen jatkovalmisteluun. Kiitos.

Puheenvuoroni herätti paljon keskustelua ja jälleen tuli niin kehuja kuin moitteita. Selkeitä esimerkkejä, joita puheessani toin esille esityksen ongelmista, pidettiin tarpeellisina. Eräs edustajatoveri tosin nuhteli minua, joskin hyvin kohteliaan sanankääntein, että voimakas esiintymistapani pelottaa ihmisiä ja vie pois tukea ajamaltani asialta, koska tulen Kemijärveltä ja minut yhdistetään edeltäjääni, kirkkoherra Marjokorpeen. – Ajattelin, että mitähän Kemijärvellä olisivat sanoneet tuosta palautteesta! Olletikin kun olin esiintynyt mielestäni paljon sovittelevammin kuin mitkä todelliset tuntonei esityksestä olivat.

Ahvenanmaan maaherra, edustaja Peter Lindbäck kiitteli puheenvuoroani. Hänen kanssaan teimmekin kirkolliskokouksen aikana sitten paljon yhteistyötä. Hän edusti Ahvenanmaan pieniä seurakuntia, minä taas pohjoisen vähäväkisiä, mutta usein pinta-alaltaan laajoja seurakuntia. Molemmat edustimme erityisolosuhteita, joita Helsingistä käsin voi olla vaikeata ymmärtää.

Lindbäckin puheenvuoro kuului:

”Värderade ordförande, arvoisa puheenjohtaja. Haluaisin aloittaa sanomalla, että harvoin olen kuullut niin paljon viisautta niin lyhyessä ajassa kuin edustaja Kaisanlahden puheenvuorossa. Se säästää myöskin minulta aikaa, en lähde sitä toistamaan. Lähetekeskustelussa yritin lyhyesti tuoda esiin Ahvenanmaan ongelmaa ja erityispiirteitä, en sitäkään lähde toistamaan. Lopuksi haluaisin esittää oman näkemykseni, ja se on se, että sinänsä tätä seurakuntayhtymä uudistusprojektia voi viedä eteenpäin, mutta siihen pitäisi sisällyttää mahdollisuus elinvoimaiselle seurakunnalle, joka kattaa vähintään yhden kunnan, jatkaa itsenäisenä seurakuntana. Tämän vaihtoehdoisen mallin pitäisi olla tässä uudistuksessa. Ja jos ei joku muu, niin minä tulen sitten ponsikäsittely- tai -ehdotusvaiheessa tekemään tällaisen ehdotuksen. Kiitos.”

Keskiviikkoiltana alkaneessa yksityiskohtaisessa käsittelyssä äänestettiin ensin muutamasta esityksestä käsittelyjärjestykseen nähden. Sitten alkoi varsinainen hallintovaliokunnan mietinnön yksityiskohtainen käsittely ja muutosehdotusten tekeminen.

Käytävillä oli kovasti käyty keskustelua asioista. Parhaani mukaan minäkin koetin kysyä, että mitä säästöjä tämä esitys toisi? Kun yhtymiä voi jo nyt perustaa, niin miksei nykyisen lainsäädännön pohjalta voida edetä? Mutta vastassa oli arvovaltainen kirkolliskokous ja muu kirkon johto. Silloin seurakuntakentän ääni ei välttämättä paljoo paina.

Edustaja Seija Korhonen, erikoislääkäri Mikkelistä, totesi puheessaan, että kirkkohallituksen alkuperäisessä esityksessä ei lähdetty siitä, että kaikkien seurakuntien on pakko kuulua yhtymiin. Hallintovaliokunta kuitenkin otti tähän nähden vielä tiukemman kannan, että kaikkien seurakuntien on kuuluttava seurakuntayhtymiin. Korhonen esitti kirkolliskokouksen kannaksi: *”Seurakunnan rakennemallin jatkovalmistelussa puitelainsäädäntöä on valmisteltava siten, että se mahdollistaa seurakuntayhtymien rinnalla itsenäiset seurakunnat.”*

Edustaja Peter Lindbäck puolestaan ehdotti: *”Jag föreslår, att den planerade reformen och den tilltänkta lagstiftningen om den framtida församlingsstrukturen skall möjliggöra för en enskild församling, som är bärkraftig och som till sin storlek omfattar minst en kommun, att även framdeles kunna fortsätta sin verksamhet som sådan enskild, självständig församling.”*

(Vapaasti suomennettuna: ”Ehdotan, että suunniteltu uudistus ja aiottu lainsäädäntö tulevaisuuden seurakuntarakenteesta mahdollistaa yksittäisen seurakunnan, joka on toimiva ja joka koonsa puolesta kattaa vähintään yhden kunnan, myös tulevaisuudessa voivan jatkaa toimintaansa erillisenä, itsenäisenä seurakuntana.”)

Me hallintovaliokunnan jyrkennetyt mietinnön vastustajat teimme ehkä virheen siinä, ettemme sopineet etukäteen yhteisestä esityksestä, vaan riveistämme tuli kaksi esitystä kirkolliskokoukselle. Uskoakseni olisimme päässeet kompromissiin yhteisestä esityksestä, sillä Korhosen ja Lindbäckin esitysten välillä oli vain aste-ero. Yhtenäisempi esiintyminen olisi saanut meidät ehkä näyttämään vahvemmilta. Oli omakin virheeni, kun en ymmärtänyt koordinoida asiaa.

Käytin tässä yhteydessä puheenvuoron, jolla koetin vielä vedota kirkolliskokoukseen.

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät edustajat. Nyt on kyse siitä, valitsemmeko pakon vai vapaaehtoisuuden, rakennammeko paikallistasolta vai käskemmekö ylhäältä päin kaikki yhteen malliin. Meillä on laajassa maassamme monia erityisolosuhteita, kuten yleiskeskusteluaihana on kerrottu. Esimerkiksi suuria toimeentulevia seurakuntia ei kannata lähteä pilkkomaan ja muodostamaan keinotekoisia yhtymiä. Kannustuksella ja esimerkin voimalla saamme varmasti paremman tuloksen aikaan kuin pakolla. 1. Pietarin kirjettä lainatakseni: ”Kaitkaa sitä laumaa, jonka Jumala on teille uskonut,

älkää pakosta vaan vapaaehtoisesti. - - Älkää herroina vallitko niitä, jotka teidän osallenne ovat tulleet, vaan olkaa laumanne esikuvana."

Kesken keskustelun kokous keskeytettiin 10 minuutin tauon ajaksi *"eräiden seikkojen selvittämiseksi"*. En tiedä, mistä oli kyse, mutta olen kirjoittanut muistikirjaani tuolloin: *"kovasti juntataan?"*

Tauon jälkeen äänestettiin ensin Seija Korhosen ja Peter Lindbäckin esitysten välillä. Korhosen esitys sai 40 ääntä, Lindbäckin esitys 58, tyhjiä 7. Näin Lindbäckin esitys tuli hallintovaliokunnan mietintöä vastaan. Tässä äänestyksessä Lindbäckin esitys sai 48 ääntä, hallintovaliokunnan esitys 57 ääntä, tyhjiä 3.

Äänestys oli tietysti suuri pettymys, vaikka minua lohduteltiin, että suuren vähemmistön kanta tullaan huomioimaan jatkovalmistelussa. (Ei huomioitu, ainakaan pakollisuuden osalta, vaan lopullinen esitys tuotaisiin aikanaan pakollisuuden pohjalta.)

Tämän jälkeen äänestykset jatkuivat muista yksityiskohdista.

Käsittelyyn tuli mm. se, minkälaisen järjestelmän puitteissa yhtymien luottamuselimet valittaisiin.

Nykyäänhän seurakuntayhtymissä valitaan paikalliset seurakuntaneuvostot sekä koko yhtymän yhteinen kirkkovaltuustossa samassa vaalitoimituksessa, mutta eri listoilta. Joskus samat henkilöt ovat ehdokkaana molempiin, mutta joskus vain toiseen. Tämä on luonnollista, koska tehtävät ovat erilaiset. Pidän tärkeänä, että seurakuntalaiset saavat valita yhtymissä sekä taloutta ja hallintoa käsittelevän ylimmän toimielimensä että lähiseurakuntiansa vastuunkantajat.

Jos kaikki seurakunnat pakotettaisiin yhtymiin, niin demokratia tulisi sentään säilyttää jatkossakin. Hallintovaliokuntakin päätyi lopulta tälle kannalle, mistä olin antanut julkista kiitosta.

Edustaja Sami Ojala kuitenkin esitti edustaja Pauli Niemelän kannattamana, että jatkovalmistelu suoritettaisiin yhden vaalin mallin mukaisesti, eli että seurakuntaneuvostoon ja yhteiseen kirkkovaltuustoon saisi äänestää vain samaa henkilöä. Jos henkilö ei olisi molempiin ehdokkaana, niin ääni tulisi toisessa vaalissa ainoastaan ehdokaslistan hyväksi. Siis eräänlainen erikoinen versio listavaalista. Mielestäni järjestelmä, joka olisi täysin vieras ajatus meidän suomalaiselle järjestelmällemme, olisi ollut äänestäjille vaikeasti avautuva. Äänestysaktiivisuutta se ei ainakaan olisi lisännyt.

Edustaja Ojala antoi kyllä yleiskeskustelun aikana tunnustusta minunkin esitykselleni äänestystavan selkeyttämisestä humoristisella toteamuksellaan: *"Tämä minun ajatukseni on fiksuin ja Kaisanlahden on toiseksi fiksuin, ja sitten tämä hallintovaliokunta on heti hyvänä kolmosena."* – Kuitenkin päätin käyttää vielä puheenvuoron vastustaakseni hänen esitystään:

Hyvät kokousedustajat. Hallintovaliokunnan mietinnön kanta, että jatkovalmistelu tapahtuu kahden vaalin mallin pohjalta, on perusteltu. Seurakuntalaiset valitsevat sekä heidän veroprosenttinsa päättäjät että

lähiseurakuntansa toiminnan linjaajat. Ainoa peruste, jolla tätä on vastustettu, on se, että kaksi lappua on suomalaisille kirkon jäsenille liian vaikea systeemi. Uskon, että kun pykälää aletaan hioa, niin tästä vaalin toteutuksesta voidaan tehdä mahdollisimman selkeä. Esimerkiksi voidaan ottaa käyttöön se yksi äänestyslappu, kuten olen puhunut, mutta ne ovat kaikki niitä yksityiskohtia, joita käsitellään myöhemmin.

Tunnustan edustaja Ojalan esiin tuoman mallin tietyt ansiot, mutta sikäli kun olen oikein tämän ymmärtänyt, tässä mallissa seurakuntalainen ei saisi valita vapaasti ehdokastaan seurakuntaneuvostoon ja yhteiseen kirkkovaltuustoon, vaan täytyisi äänestää samaa henkilöä, silloinkin kun tämä ehdokas ei olisi edes ehdolla yhteiseen valtuustoon, jolloin ääni menisi ainoastaan ehdokaslistan hyväksi. Tällainen listavaali ei ole luonteva osa suomalaista vaalijärjestelmää.

Yhtymän valtuuston ja seurakuntaneuvoston tehtävät ovat erilaiset. Niihin voi olla ehdokkaana eri henkilöitä, niihin tulee voida olla ehdokkaana eri henkilöitä, ja äänestäjä voi halutakin äänestää erilaiset vahvuudet omaavia ihmisiä seurakuntaneuvostoon kuin talouskysymyksiä käsittelevään yhtymävaltuustoon. Älkäämme viekö veronmaksajilta oikeutta valita lähipäättäjensä. Tukekaamme hallintovaliokunnan kantaa.

Tässä äänestyksessä hallintovaliokunnan kanta voittikin selvin numeroin saaden 100 ääntä, Ojalan esitys 6 ääntä, 1 tyhjä.

Seuraavaksi äänestettiin seurakuntien pakollisista viroista. Taustalla vaikutti olevan erityisesti huoli diakonian asemasta. Edustaja Kari Latvus esitti pakollisten virkojen säilyttämistä, kun hallintovaliokunta oli ollut avaamassa ovia siihen suuntaan, että kirkkoherran, kanttorin ja diakonian virkojen pakollisuutta seurakunnassa koskeva säädös voitaisiin jatkovalmistelussa poistaa. Äänestin tämän esityksen puolesta, mutta hävisimme sen äänin 41–65, 1 tyhjä.

Tämän jälkeen käytiin vielä laajaa keskustelua ja runsaasti äänestyksiä liittyen mm. yhtymärovastin asemaan ja seurakuntaneuvostojen johtamiseen. En käy toistamaan niitä tässä, asiasta kiinnostuneet löytävät kaikki puheenvuorot ja äänestystilastot kirkolliskokouksen pöytäkirjoista.

Ajatuksiani äänestysten jälkeen

Keskiviikkona 15.5.2013 kirjoitin blogiini tunnelmia seurakuntarakennetta koskevan asian käsittelyn ja äänestysten jälkeen:

Kirkolliskokouksessa on ollut pitkät päivät, enkä ole ehtinyt tänne raportoida tapahtumista. Aamusta iltaan on kokouksia, lähinnä täysistuntoja sekä oman valiokunnan. Tänään aloitimme aamuhartaudella klo 9 ja ohjelma loppui iltahartauteen, joka päättyi illalla hieman puoli kymmenen jälkeen, eli kellonkierto siinä meni.

Eilen oli myös juhlavampaa ohjelmaa, kun ministeri Päivi Räsänen kävi tuomassa valtiovallan tervehdysten. Hän piti ansiokkaan puheen, jossa muistutti kirkon perustehtävästä.

Tänään kutakuinkin koko päivä kului seurakuntarakenteen uudistamista koskevan mietinnön käsittelyyn. Pidin asiasta yleiskeskustelussa itse asiassa ensimmäisen puheenvuoron. Se ei ollut varsinaisesti tarkoitukseni, mutta painoin nappia nähtävästi ensinnä. Illasta sitten äänestettiin yksityiskohdista, osittain melko vaikeaselkoisenkin menettelyn jälkeen. Pohdin, olisiko ollut parempi koota kaikki ponsiesitykset kirjallisesti ja äänestää niistä huomenna, jolloin asioihin olisi saanut enemmän perehtyä. No, nyt kuitenkin ponnet on käsitelty. Emme siis tehneet lopullisia päätöksiä, mutta kirkolliskokouksen kanta tärkeisiin kysymyksiin selvitettiin jatkovalmistelua varten.

Suurin pettymys oli se, että kirkolliskokouksen enemmistö kannatti esitystä siitä, että kaikki seurakunnat joutuvat pakolla kuulumaan jatkossa seurakuntayhtymiin. On nimittäin tilanteita, jolloin esim. alueellisten syiden vuoksi ei olisi niin järkevää perustaa seurakuntayhtymää. Tai eräät suuret seurakunnat eivät tarvitse sellaista rakennetta, kun he varmasti pärjäävät omillaan, eikä muillakaan ole syytä heidän kanssaan liittoutua.

No, kirkossa onneksi määräenemmistösäädökset turvaavat myös vähemmistön näkökantojen huomioinnin, ja se ohjaa kirkollishallintoa toimimaan kompromissihakuisesti. Oletan, toivon ja uskon, että jatkovalmistelussa huomioidaan tämä suuri vähemmistö (57–48), ja muotoillaan lopullisiin pykäliin mahdollisuus säilyttää myös itsenäisiä seurakuntia. Jotkut valittavat, että määräenemmistöllä estetään kirkon kehitys, mutta kyllä se mielestäni juuri edistää sitä, että kirkko voi toimia harkitusti eikä kulloisenkin pienen enemmistön heilahtelujen mukaan.

Suuri onnistuminen oli taas se, että hallintovaliokunta päätti kehittää seurakuntavaalijärjestelmää edelleen ns. kahden vaalin järjestelmän pohjalta. Asiasta äänestettiin lopulta selvin numeroin 100-6, 1 tyhjä. Nimittäin kirkkohallitus alun perin esitti, että tulevissa seurakuntayhtymissä seurakuntalaiset saavat valita vain oman alueensa seurakuntaneuvoston, joka sitten valitsee yhteisen kirkkovaltuuston. Ymmärrän toki, että kaikkeen ei voi suoraa kansanvaalia pistää, koska kirkossa kyse on hengellisestä yhteisöstä, jossa teologinen tuntemus tulee olla edustettuna riittävästi, mutta nyt on kyse kirkollisverosta ym. taloudellisista kysymyksistä päättävistä yhtymän kirkkovaltuustoista.

Ainoa peruste oli se, että kahdella lipulla äänestäminen on liian vaikeaa. Höpöhöpö! Ja äänestettäköön vaikka samalla paperilla, jossa on kaksi kohtaa, toiseen kirjoitetaan neuvostoehdokkaan ja toiseen valtuustoehdokkaan numero. Esimerkiksi Yhdysvalloissa on monia vaalitoimituksia, joissa samalla äänestyslipulla voidaan tehdä useita eri valintoja eri toimielimiin. Ei se ole mikään ylitsepääsemätön ongelma.

Tulevat ajat osoittivat, että olin väärässä sen suhteen, että jatkovalmistelussa huomioitaisiin suuren vähemmistön mielipide. Kirkkohallitus piti kiinni kannastaan, että kaikki seurakunnat kuulusivat pakosta joihinkin seurakuntayhtymiin.

Osa kirkolliskokousedustajista puolestaan tuntui ajattelevan, että pakkoyhtymät tullaan estämään, sillä suuri vähemmistö riittää kyllä siihen neljäsosaan ja reilusti ylikin, jotta hanke voidaan kaataa. Kirkolliskokouksessahan tällaiset suuret päätökset

edellyttävät kolmen neljäsosan määräänemmistöä. Jos kaikki pakkoyhtymää vastustaneet pitäisivät kantansa, niin tulos

En ollut kuitenkaan yhtä optimistinen asian suhteen. Elämäkokemus oli jo ehtinyt osoittaa minulle, miten helposti ihmiset taipuvat vahvan sosiaalisen paineen alla. Arvelin, että jos kirkkohallitus kuitenkin pitäytyisi kannassaan pakottaa kaikki seurakunnat seurakuntayhtymiin, jonne seurakuntien omaisuus ja päätösvalta keskitettäisiin, niin edessä olisi kova taistelu seurakuntien itsenäisyyden puolesta. Sovun ja yhtenäisyyden nimissä moni voisi unohtaa edustamiensa seurakuntien mielipiteet ja taipua äänestämään suuryhtymien puolesta. Poliitiikan maailmasta tiesin, miten harvassa todellista mielenlujuutta ja päättäväisyyttä maailmassa on. Lapissa on sanontakin, että ”heikot sortuu elon tiellä, jätkä sen kun porskuttaa...”

Aloite seurakuntamaksuprosentin alentamisesta

Olin mukana kuuden muun kirkolliskokousedustajan kanssa aloitteessa, jossa esitettiin kirkkohallituksen seurakunnilta perittävän perusmaksun alentamista. Aloitteen tarkoitus oli viestiä keskushallinnon keventämisen tärkeydestä ja kustannusten karsimisen välttämättömyydestä. Seurakunnat tarvitsisivat mahdollisimman paljon varoja omaan perustoimintaansa.

Aloitteemme sisältö kuului seuraavasti:

Kirkolliskokoukselle

SEURAKUNTAMAKSUPROSENTIN ALENTAMINEN

Heikentynyt taloudellinen kehitys, kirkosta eroaminen, verotulojen lasku ja monet muut seikat ovat ajaneet useat seurakunnat taloudellisesti vaikeaan tilanteeseen. Ahtaalla olevien seurakuntien joukossa on sekä isoja että pieniä. Monet seurakuntataloudet ovat jo joutuneet supistamaan toimintaansa ja jopa myymään omaisuuttaan. Myös kirkkohallituksessa on kiinnitetty huomiota kokonaiskirkon taloustilanteen heikentymiseen.

Talouden kiristyessä on kirkon perustehtävän kannalta vähemmän tärkeitä kuluja ja toimintoja karsittava. Voimavarat on seurakunnissa keskitettävä hengelliseen työhön, jumalanpalveluselämään, lähetykseen ja diakoniaan.

Katsomme, että myös kirkon ylimmillä tasoilla kirkkohallituksessa ja hiippakunnissa on jo esimerkin vuoksikin suoritettava menojen karsintaa. On keskityttävä niihin kirkon perustehtävän kannalta välttämättömiin asioihin, joilla voidaan tukea seurakuntia. Osoittaakseen mukanaoloa yhteisissä säästötalkoissa kirkkohallituksen tulee keventää seurakunnilta perittävää perusmaksua.

Esitämme kunnioittaen, että kirkolliskokous päättää antaa kirkkohallitukselle ohjeen laatia seuraavien vuosien talousarvio nykyistä alemmalle tasolle. Toiminnot tulee suunnitella niin, että maksuosuus verotuloista on nykyisen 8.2 % sijaan seuraavalla suunnittelukaudella:

vuonna 2014 8.0 %, 2015 7.8 % ja 2016 7.5 %.

Lisäperustelu: Seurakunnilla on rasitteena eläkelaitosten korkein eläkevakuutusmaksu. Rasitetta lisää tulevana vuosina kirkolliskokouksen hyväksymä ylimääräinen eläkevakuutusrahastomaksu. Kirkon keskushallinto on kokonaiskirkon tehtävään ja kokoon nähden kohtuuttoman raskas ja monipolvinen. Sen karsimisella saavutetaan myös taloudellista säästöä. Myös hengellisen elämän kannalta vähemmän tärkeitä yhteiskunnallisia tehtäviä on aiheellista karsia. Perustehtävän karsimatta voidaan vähentää erilaisia seremoniaalisia ja edustuksellisia kuluja ylimmän hallinnon eri tasoilla.

Koska erilaisista kirkkohallituksen strategioista ja projekteista on tutkimuksen mukaan nähtävissä hyvin vähän kiinnostusta ja hyötyä seurakunnissa, on niistä harkiten syytä luopua määräaikaisten päättyessä.

Varojen vähentyessä kirkkohallituksen tulee keskittyä tiiviimmin perustehtäväänsä, evankeliumin levittämisen, tukemiseen seurakunnissa.

Helsingissä 5. päivä helmikuuta 2013.

Erkki Kujala

Seija Korhonen

Pekka Niiranen

Erkki Koskeniemi

Erkki Puhalainen

Janne Kaisanlahti

Markku Huttunen

Aloitteemme ensimmäinen allekirjoittaja, Erkki Kujala, perusteli aloitettamme mm. seuraavin sanoin:

"Aloitteen tarkoituksena on, että kirkon ylätasolla, kirkkohallituksessa ja hiippakunnissa suoritetaan määrätietoisesti menojen karsintaa jo aivan esimerkin vuoksikin. On keskityttävä evankeliumin levittämisen kannalta perusasioihin ja tuettava niissä seurakuntia. Kirkon ei tarvitse olla mukana kaikissa yhteiskunnan riennoissa. Kyllä valtio ne hoitaa. Keskitytään kirkossa niihin toimiin, mitkä sille kuuluvat ja mitä varten se on olemassa. Jumalanpalveluselämä ja muu välitön hengellinen työ, lähetys laajasti katsottuna sekä diakonia. Siinä ne ovat. Jätetään monesti keinotekoisilta tuntuvat ja pakkopullana seurakunnille syötetyt strategiat ja projektit vähemmälle.

Kaikista kirkkohallituksen rationalisointiponnisteluista ja väenvähentämisyrityksistä huolimatta työntekijämäärä näyttää yhä kasvavan. Esimerkiksi vuonna 2007 kokonaishenkilömäärä oli 294 ja viime vuoden lopussa 327. Eli viidessä vuodessa väki on lisääntynyt kolmellakymmenelläkollmella. Samoin on käynyt erilaisten kokouksia pitävien yhteisöjen määrän, ne lisääntyvät jatkuvasti. Erilaisten johtokuntien, neuvottelukuntien, toimikuntien ja työryhmien määrä ylittää jo sadan. Sitä on pidetty sellaisena määränä, jonka yli ei pitäisi mennä. Niitä on toimintakertomuksen mukaan yhteensä 106.

Kaikkien kokoukset maksavat jotakin. Uskon, että vaikka näistä pudotettaisiin puolet pois, evankeliumin levittäminen Suomen kansalle ei vähenisi. Tuskin kaikista yleiskirjeistäkään kyselyineen on seurakunnille kovin paljon hyötyä.

Päätäntävaltaa on annettava hierarkiassa alaspäin, koska vastuukin on siellä. Viisautta on muuallakin kuin Helsingissä tai Turussa. Seurakunnissa tätä karsimistyötä on pakko tehdä, kun rahat eivät kaikkeen mukavaan riitä."

Talousvaliokunta ei yhtynyt aloitteeseemme, mutta myönsi sen sisällön ainakin osittain oikeaksi. Mietinnössä kirjoitettiin mm. seuraavasti: *”Talousvaliokunta yhtyy aloitteessa siihen, että ainakin uusia erillishankkeita on harkittava Kirkkohallituksessa erityisen perusteellisesti ennen kuin niitä esitetään Kirkon keskusrahaston talousarvioon. Valiokunta pitää tärkeänä myös aloitteen ajatusta siitä, että Kirkkohallituksen ja hiippakuntien toiminnan on keskityttävä kirkon tehtävän kannalta olennaisiin toimiin.”*

Keskusrahastomaksuun ei kuitenkaan haluttu ottaa erillisesti kantaa, vaan haluttiin pitää sen määrittely edelleen toiminta- ja taloussuunnitelman valmisteluprosessin yhteydessä.

Mietintöä käsiteltäessä Porvoon piispa Vikström totesi:

”Edustaja Kujalan aloite antaa minusta sysäyksen miettiä ja selvittää, miten yhteistyö ja vastuu tulisi jatkossa jakaa keskushallinnon, hiippakuntien, yhtymien ja seurakuntien välillä. Resurssien vähentyessä on välttämätöntä tehdä tarvittavat priorisoinnit, välttää päällekkäisyyksiä ja karsia vähemmän oleellisia tehtäviä. Tätä selvitystä olisi syytä tehdä mieluummin jo meneillään olevien uudistusten aikana tai sitten viimeistään, kun päätökset yhtäältä keskushallinnon, toisaalta seurakuntahallinnon tulevasta organisaatiosta on tehty.”

Edustaja Kujala ei kuitenkaan antanut periksi ja muistutti edelleen, kuinka kirkon ylätasolla tulee lähteä leikkaamaan kuluja. Hän kertoi, kuinka Kirkon palvelukeskukseen on syydetty miljoona toisensa perään paisuvien kustannusten takia ja kuinka esim. ulkomaanmatkoihin tai arkkipiispan taloon on investoitu suuria rahasummia.

Kujala esitti pontena hyväksyttäväksi, että aloite lähetettäisiin kirkkohallitukselle otettavaksi neuvoa-antavana huomioon seuraavien vuosien toiminta- ja taloussuunnitelmaa tehtäessä.

Edustaja Seija Korhosen tavoin kannatin Kujalan esitystä ja käytin lyhyen puheenvuoron:

”Arvoisa puheenjohtaja. Ymmärsin, että tämä edustaja Kujalan esitys tarkoitettiin vain neuvoa antavaksi. En tiedä miksi tällaista kannanottoa ei voisi tehdä, joten kannatan edustaja Kujalan tekemää ponsiesitystä.”

Kirkolliskokouksen mielestä olisi kuitenkin ollut liikaa, että edes tämä neuvoa-antava ponsi olisi hyväksytty. Hävisimme äänin 80–26.

Tasapuolisuuden nimissä todettakoon kuitenkin, että keskushallinnon karsimisessa saatiin kyllä sitten ainakin jonkinlaisia askeleita otetuksi kirkolliskokouskauden aikana. Jos aloitteemme edes hitusen lisäsi painetta tehdä päätöksiä siihen suuntaan, niin se ei mennyt hukkaan.

Oli organisaatio kuin organisaatio, niin tahtoo olla, että sen hallinto alkaa ruokkia itseään.

Muuta kirkolliskokousviikolta

Kasteopetuksen laajentaminen ja mahdollisuus varhentaa rippikoulua olivat esillä kirkolliskokousviikolla. Rippikoulun ajankohtaa ei päätetty muuttaa, mutta varhaisnuorisotyön merkitystä korostettiin. Piispa Jolkkonen kysyi asiaa koskevassa esittelypuheenvuorossaan, onko kirkko rohkaissut riittävästi vanhempia kristilliseen kasvatukseen? Kun nykyään jopa lasten kastamattomuus yleistyy, niin militanttien ateistien väitteet siitä, että jokainen lapsi on luonnostaan tuttia imevä ateisti, jota on suojeltava vanhempien ja uskonnollisten yhteisöjen ”aivopesulta”, saavat jalansijaa.

Piispa jatkoi:

Eli ideologinen taistelu verhotaan ihmisoikeuspuheeseen. Vakiintuneen kognitiivisen uskontotieteen näkökulmasta tämä käsitys on kehityspsykologisesti ongelmallinen. Uskontotieteilijä Justin Barret ja monet muut ovat hyvin laajan empiirisen aineiston pohjalta sitä mieltä, että kun lapsi saa kehittyä kohtuullisissa oloissa, hänelle kehittyy väljä teismi, eli hän pitää luonnollisena ajatusta siitä, että näkyvällä maailmalla on suunnittelija, joka on kaikkietävä, kaikkivaltias, moraalisesti hyvä ja kuolematon.

Laajassa keskustelussa mm. edustaja Maria Kaisa Aula, entinen lapsiasiainvaltuutettu, muistutti, että lapsia ei tule ajatella vain kasvatuksen kohteena, vaan myös seurakuntalaisina ja toimijoina:

”Heidän hengellisen kasvunsa ja hengellisen elämänsä ei pitäisi olla vain kirkon kasvatusammattilaisten asia, vaan se tulisi mieltää kokonaisvaltaisemmin niin, että ajateltaisiin lapsia seurakuntalaisina, pohdittaisiin miten alakouluikäiset voisivat osallistua Yhteisvastuu-keräyksiin, diakoniatyöhön, vanhusten auttamiseen, jumalanpalveluselämään kuten täällä tuli jo esille, ehtoollisen viettämiseen, mutta myös esimerkiksi ehtoollisavustamiseen ja niin edelleen.”

Yhtenä iltana teimme retken Turun saaristoon, Kaksikerran saarella sijaitsevan Sinapin leirikeskukseen alueelle. Joukko omissa seurakunnissaan aktiivisia nuoria oli järjestänyt meille monenlaista ohjelmaa. Asfaltille oli mm. piirretty liiduilla suuri Suomen kartta ja jokaisen meistä tuli mennä seisomaan kotipaikkansa kohdalle. Huomattava osa edustajista luonnollisesti seisoivat kartan eteläosassa. Minä olin kolmanneksi pohjoisimpana; Guttormin Veikko, joka on kotoisin Suomen pohjoisimmasta kylästä Nuorgamista, asettui tietenkin aivan ylimmäksi.

Erilaisissa työpajoissa keskustelimme erityisesti niistä mahdollisuuksista, joita kirkon nuorisotyöllä olisi edessään. Kommentoin tuota iltaa Facebookissa:

”Tänään kirkolliskokous vieraili illalla Sinapin leirikeskuksessa tapaamassa lapsia ja nuoria. Lauloimme pihalla, kauniiden maisemien äärellä, tuon Simojoen upean laulun. Se muistuttaa siitä, mikä kantaa yli sukupolvien ketjun ja ikuisuuden rajan: ”Risti vain jäljelle jää.” Siinä on ihmiskunnan toivo ja tulevaisuus.”



Kokousväkeä tapamaassa kirkon nuoria ja tutustumassa Sinapin leirikeskukseen



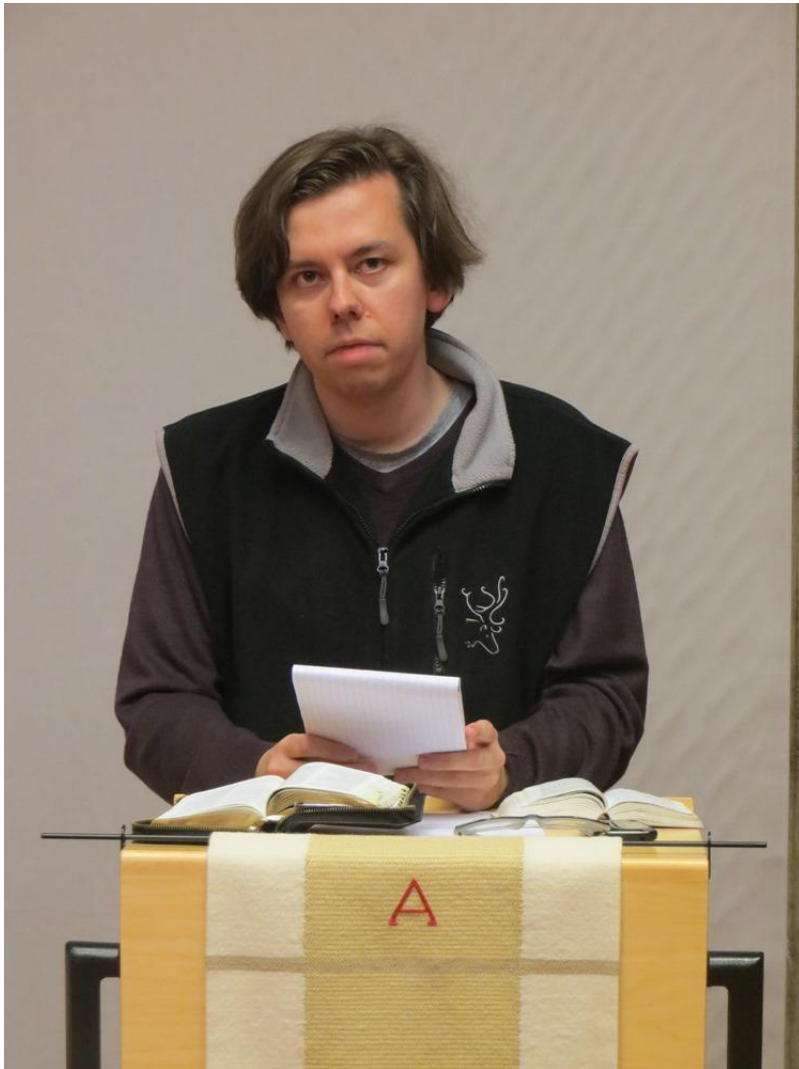
Minä ja nuorin kokousedustaja Katri Korolainen, jotka olimme kirkolliskokouksen ”viralliset nuoret” tällä istuntokaudella



Saamelaisten edustaja Veikko Guttorm lukemassa Raamattua aamumessussa

Palatessani kirkolliskokouksesta ensin Turusta Tampereelle unohdin puhelimeni junaan. (Sain sen myöhemmin takaisin löytöavaratoimistosta.) Kommentoin Facebookissa:

”Kirkolliskokous päättyi. Kirkon perusta, Golgatan risti ja evankeliumin ilosanoma ovat katoamattomia. Kaikki maallinen sen sijaan on katoavaista, niin myös matkapuhelimeni. Jos on asiaa, niin soittakaa toistaiseksi työpuhelimeeni.”



Pitämässä iltahartautta kirkolliskokouksessa

Syksy 2013

Lakivaliokunnan kokouksia 19.8., 16.9., 7.10. ja 3.11.2013

Ennen syysistuntokauden alkua lakivaliokunta piti neljä kokousta, joissa valmistelimme kirkon määräenemmistö säännösten muuttamista, kirkon vaalisäännösten muuttamista ja uutta kirkon vaalijärjestystä sekä kirkon keskushallintouudistusta.

Kirjoitus kirkon yhtenäisyyden puolesta

Minä ja toinen nuori kirkolliskokousedustaja Katri Korolainen lähetimme Kotimaalehteen ennen syysistuntokauden 2013 alkua seuraavanlaisen kirjoituksen:

Kirkon eri ryhmittymien on kyettävä yhteistyöhön

Kirkkomme elää yhteiskunnallisten ja hengellisten muutosten paineessa. Jäsenmäärä on laskenut, taloustilanne heikentynyt. Tutkimusten mukaan yhä harvempi jäsenistäkään kertoo uskovansa kristinuskon Jumalaan. Samaan aikaan kirkon aktiivien välillä juopa konservatiivien ja liberaalien välillä syvenee entisestään. Kriisitietoisuus helposti kärjistää mielipiteitä ja saa eri näkökantojen edustajat syyttelemään toisiaan.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on kansankirkko, jonka tulisi välttää viimeiseen asti eri ryhmittymien karkottamista kirkon piiristä. Kirkko on kantanut vastuuta, jota myös yksittäisten päättäjiä pitäisi pystyä ottamaan.

Vuoropuhelu on aina paikallaan. Dialogin kautta maailma rakentuu. Me olemme kirkolliskokouksen nuorimmat jäsenet, mutta edustamme monin tavoin hyvin erilaisia teologisia linjoja. Silti olemme voineet kohdata ihmisiä, keskustella ja tehdä yhteistyötä niissä asioissa, joissa olemme samaa mieltä.

Opilliset erimielisyydet eivät saisikaan eristää kirkon aktiiveja omiin poteroihinsa. Kirkon vastuunkantajien, niin luottamushenkilöiden kuin seurakunta-aktiivienkin, kannattaa keskittyä yhteistyön etsimiseen. Esimerkiksi kirkon talouden ja hallinnon suhteen on kyettävä tekemään vastuullisia päätöksiä yhteistyössä.

Rajalinjat eivät ole niin selkeitä kuin ulkopuolelta voisi jaotella. Arvokonservatiivi voi kannattaa radikaaliakin hallintouudistusta ja arvoliberalit voi puolustaa nykyrakenteen säilyttämistä.

Kristuksen kirkko on aina tarvinnut niin tekeviä käsiä, kuuntelevia korvia kuin julistavia suita. Tässä ajassa näiden erilaisilla vahvuuksilla varustettujen vastuunkantajien yhteistyö on erittäin tärkeää.

Janne Kaisanlahti
kirkolliskokousedustaja
Kemijärvi

Katri Korolainen
kirkolliskokousedustaja
Helsinki

Neljännän istuntoviikon alkaessa

Kirjoitin blogiini maanantaina 4.11.2013:

Terveisiä Turusta!

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokous on jälleen koolla. Mehän kokoontumme kahdesti vuodesta viikon verran, toukokuussa ja marraskuussa. Kirkolliskokoukselle asioita valmistelevat valiokunnat kokoontuvat tarvittaessa muulloinkin. Lakivaliokunta, johon itse kuulun, on kokoontunut melko usein.

Tällä kertaa kirkolliskokous käsittelee esim. keskushallintoa koskevan sääntelyn muuttamista, sekä pakolliset talousarvion ja toimintasuunnitelman hyväksymiset. Lakivaliokunta on tehnyt mietinnön kirkolliskokousta koskevan määränemmistösäännöksen muuttamisesta sekä vaalilainsäädännöstä.

Majoitun yleensä täällä kristillisellä opistolla, jossa myös kokous pidetään, mutta tällä kertaa majoitukseni oli päätetty Turun keskustassa sijaitsevaan Birgittalaisluostarin vierasmajaan. No, tuleepa sekin koettua, että asuu luostarissa, tosin vaan viikon verran.

Avajaismessussa Kuopion piispa Jari Jolkkonen muistutti, että ratkaisu kirkon ongelmiin ei löydy yleisen mielipiteen myötäilystä. Kunpa tämän kaikki aina muistaisimme! Ettemme etsisi ihmisten suosiota ja nojaisi omaan järkeen, vaan etsisimme ennen kaikkea Jumalan tahtoa. Tässä meillä kaikilla on varmasti omakohtaisestikin opittavaa.

Pyydän esirukouksia kirkolliskokouksen työlle.

Internet- ja postiäänestykset kirkon vaaleihin?

Helsingin hiippakuntavaltuusto esitti aloitteessaan kirkolliskokouksessa kirkon vaaleissa Internet- ja postiäänestykseen siirtymistä.

Ensi ajattelemalta tällainen tietysti voi kuulostaa hyvältä, Internet-maailmahan on nykypäivää ja äänestäjien määräkin varmaan kasvaisi? Todellisuudessa äänestysosalaisuus, joka meillä Suomessa on lähestulkoon pyhä periaate, vaarantuisi, mikäli salaisen ja omakätisen äänestyksen suorittamisen valvonnasta äänestyspaikalla luovuttaisiin. Lisäksi kustannukset nousisivat varsin korkeiksi eikä kirkolla näinä aikoina tulisi pistää hupenevia rahavarojaan ylimääräisiin hallinnollisiin kustannuksiin. Kirkko on upottanut sitä paitsi jo suuria rahasummia näyttäviin, mutta ainakin äänestysprosenttien kehityksen tarkastelun perusteella melko tehotomiin seurakuntavaalikampanjoihin.

Toin puheessani esille niitä ikäviä totuuksia, mitä aloitteen hyväksymisestä seuraisi. Päätin muistuttaa puheessani helsinkiläisiä siitä, että me olimme saaneet Kemijärvellä nostettua seurakuntavaalien äänestysprosenttia huomattavasti edellisissä vaaleissa ilman Internet-äänestystä. Tuntui myös hullunkuriselta, että he käyttivät HOK-Elannon vaalien Internetiin siirtymistä jonkinlaisena esimerkkinä, kun noissa vaaleissa äänestysaktiivisuus oli kuitenkin pudonnut. Taisin ajatuksissani naurahtaa

puhetta suunnitellessani, että helsinkiläisten esitysten vastustaminen on minulle jo tuttua puuhaa:

Arvoisa puheenjohtaja, hyvä kokousväki. Helsingin hiippakuntavaltuusto esittää Internet- ja postiaänestyksen toteuttamisen mahdollisuuksien selvittämistä kirkollisten vaalien osalta. Ymmärtääkseni esityksen tavoitteena on pyrkimys äänestysaktiivisuuden lisäämiseen. Tämä tavoite on sinällään kannatettava, ja uskoakseni me kaikki näkisimme mieluusti, että äänestysviikkaus seurakuntavaaleissa kasvaisi.

Ensi ajattelemalta olisi helppo todeta, että mikäs siinä, sen kun pistetään nettiin äänestys, jos se on teknisesti mahdollista eikä liikoja maksa. Että onhan se edistystä sekin. Mutta kun asiaa tarkastelee lähemmin, niin joutuu vakavasti pohtimaan, ovatko tällaisen äänestystavan sallimisen suomat hyödyt sittenkään haittoja suuremmat.

Voisi ajatella, että Internet- ja postiaänestys tekee äänestyksen helpommaksi. Kuitenkin heille, joiden on fyysisesti mahdotonta taikka hyvin työlästä päästä äänestämään varsinaisille äänestyspaikoille, on tarjolla kotiaänestys tai mahdollisuus äänestää laitoksissa. Esimerkiksi ukkini äiti äänesti vuoden 2002 seurakuntavaalissa kotonaan, vuonna 2006 vanhainkodilla ja vuoteen 2010 mennessä hän oli jo siellä perille päässeessä seurakunnassa, jossa ymmärtääkseni ei vaaleja enää käydä.

Internet- ja postiaänestys vaikuttaisi siis enemmän niiden asemaan, joilla ei ole fyysistä estettä käydä äänestyspaikalla, mutta jotka syystä tai toisesta eivät ole vaivaantuneet sinne. Äänestäisivätkö he helpommin omalta tietokoneelta, tai veisivätkö he lappunsa postiin, jos asia ei sen vertaa kiinnosta, että he kävisivät vaikka kauppareissun yhteydessä uhraamassa pari minuuttia perinteiseen äänestystoimitukseen?

Kotiseurakunnassani Kemijärvellä äänestysprosentti nousi viime seurakuntavaaleissa 23,5 prosenttiin, kun se edelliskerralla oli ollut 14,6. Siis nousua oli noin 9 prosenttiyksikköä. Miksi näin? Ei muuten ollut nettiäänestystä.

Ensinnäkin meillä lisättiin ennakkoäänestyspaikkoja. Äänestys vietiin niin sanotusti kansan pariin – eniten suosiota saivat kahden paikallisen valintamyymälän eteisaulaan sijoitetut äänestyspisteet. Kemijärvi olikin koko Suomen ykkönen ennakkoäänestyksen suosiossa; 82,7% äänestäneistä äänesti ennakkoon. Kun moni näki äänestyspisteen ohi kulkiessaan, hän tuli kysymään, että mikäs se tämä on, ja kävi jättämässä äänensä.

Lisäksi äänestysviikkauteen vaikutti varmasti paikkakunnalla erinäisistä seurakunnallisista asioista käyty vilkas julkinen keskustelu, ehdokkaiden ja ehdokaslistojen aktiivinen kampanjointi, sekä yleensäkin verrattain korkea sitoutuminen kirkon jäsenyyteen.

Mitä haittaa posti- ja Internet-äänestyksen sallimisesta sitten olisi? Ensinnä tulee kustannuskysymys. Mitä toimiva ja tietoturvallinen nettiäänestys kustantaa kirkolle ja seurakunnille? Entä koteihin postitettavat kirjeet ja äänestyslaput? Onko tällainen kustannuserä näinä taloudellisesti ahtaina aikoina niin tärkeä ja kirkon perustehtävää edistävä asia, että se on syytä ottaa mukaan? Äänioikeutettujen määrä kun ymmärtääkseni edelleen, onneksi, lasketaan miljoonissa eikä tuhansissa.

Esityksessä asetetaan luotettavalle äänestykselle kolme vaatimusta: 1) henkilöllisyyden luotettava tunnistaminen, 2) äänestyksen tapahtuminen häiriöttä, ja 3) vaalivetoa ei sallita äänestyspaikoilla. Mutta asiahan on niin, että kaikki nämä

vaarantuvat posti- ja Internet-äänestyksissä. Joskus käytetään vitsailevaa esimerkkiä, että jos emäntä hakee postin laatikosta, niin sitten hän voi ottaa myös sen isännän äänestyskuoren ja palauttaa molempien laput. Mutta ei tämä välttämättä ole niin naurun aihe, kuin voisimme kuvitella.

Voi olla todella dominoivia perhesuhteita, joissa tämäkin on yksi vallankäytön muoto. Määrätään, ketä äänestetään. Perheen isä tai äiti voi ottaa vaikkapa opiskelemassa olevien, mutta kotiosoitteessa kirjat pitäneiden aikuisten lasten äänestyslaput, täyttää ja postittaa ne. Joku tiivis verkosto voi masinoida tällaisen toiminnan vaikka kokonaisen suvun, tuttavapiirin tai kyläkunnan osalta. Elävästä elämästä löytyy todella ikäviä esimerkkejä.

Jo nykyisen vaalitavan puitteissa on mahdollista, ja joitakin tapauksia olen omin silmin nähnyt, kun joku ehdokas tuo alkoholisteja, dementoituneita vanhuksia tai kehitysvammaisia ihmisiä äänestämään. Niin valtiolisissa, kunnallisissa kuin seurakunnallisissa vaaleissa. Kuinka aito on tällaisen äänestäjän tahto, kun hän on ensin istunut automatkan mahdollisesti hyvinkin painostavaan sävyyn esiintyneen ehdokkaan kyydissä? Eräs kehitysvammainen mies kertoi minulle kerran vedet silmissä, että ei määrättyt tahot hänestä muuten välitä, mutta annas kun vaalit lähestyy niin kavereita löytyy. Luvataan äänestyskuljetuksia, ja eräs ehdokas jopa lupasi käyttää kaljalla paikallisessa anniskeluravintolassa.

Jos postiaäänestys sallittaisiin, niin tällaista toimintaa ei valvoisi enää kukaan. Nyt äänestysvirkaillijat kuitenkin katsovat, että äänestäjä sentään on yksin äänestyskopissa, ja saa ainakin teoreettisesti antaa äänensä vapaasti. Mutta Internet- ja postiaäänestystä ei tällä tavoin valvota. Äänestyslippuja voidaan jopa ostaa, rahalla tai viinapulloilla, ja ihmismieli on monesti niin alhainen, että sitä vuorenvarmasti myös tapahtuisi. Minä voisin kertoa kymmeniä esimerkkejä elävästä elämästä, tämä ei ole mikään naurun aihe.

Suomalaisessa järjestelmässä on pidetty lähes pyhänä periaatteena, että julkisissa vaaleissa ei äänestyspaikalla sallita mainontaa. Eräessä seurakunnassa tämä konkretisoitui siten, että pappi heitti kirkosta ulos vaalimainoksia jakaneen seurakunnan pitkäaikaisen luottamushenkilön. Mutta netti- ja postiaäänestyksessä tällaista kontrollia ei enää olisi.

On totta, että eräät yhdistykset käyvät omia vaalejaan posti- ja Internet-äänestyksinä, mutta niissä äänioikeutettujen määrä on yleensä paljon pienempi, ja niissä on otettu eri syistä johtuen tietoinen riski, että äänestys voi olla epäluotettavampi ja epädemokraattisempi kuin niin sanotuissa julkisissa vaaleissa. Meidän tulisi kirkossa kuitenkin pitää tärkeänä arvona sitä, että jokainen annettu ääni on aito ääni, varsinkin kun huomioidaan, miten moninaista äänestäjäkuntamme voi olla.

Tiedän sitä paitsi, että järjestöpuolellakin pidetään edelleen niin sanottuja perinteisiä vaaleja, kun halutaan varmistua äänestäjien todellisesta tahdosta. Olen osallistunut esimerkiksi oman poliittisen järjestöni puitteissa kansanedustajaehdokkaista käytäviin esivaaleihin käymällä äänestämässä ihan perinteiseen tapaan äänestyspaikalla ja pudottamassa lapun äänestysurnaan järjestön edustajien toimiessa toimihenkilöinä.

Helsingin hiippakuntavaltuustoesityksessä viitataan, että papiston osalta käytetään postiaäänestystä eräissä vaaleissa. Tämä on totta, mutta tuolloin

äänioikeutettujen piiri on kuitenkin sängen rajallinen, ja pappien voisi kuvitella omaavan suhteellisen korkean mielenkiinnon vaalitoimitusta kohtaan, ja ainakin pääosin äänestävän niin kuin itse tahtovat, ainakin minä haluan uskoa näin.

Sekä tässä Helsingin hiippakuntavaltuuston esityksessä että sen pohjana olevassa Vuosaaren seurakuntaneuvoston esityksessä on viitattu hyvänä toimintamallina osuuskauppa HOK-Elannon edustajiston vaaleihin, jotka ensi kertaa käytiin Internet- ja postiaänestyksenä. No, kuinka näissä vaaleissa kävi? Äänestysprosentti putosi 26,8 prosentista 21,0 prosenttiin. Internet-äänestystä käytti äänestäneistä noin kolmannes. Eli ei se helppojen äänestysmenetelmien tarjoaminen välttämättä aktiivisuutta lisää, jos asia ei muuten kiinnosta.

Kirkon lakivaliokunta on sitä paitsi juuri käsitellyt vaalisäännöksiä muuttamisen yhteydessä myös sähköisen äänestyksen mahdollisuutta. Mietinnössä 3/2013 todetaan, että kirkon on syytä seurata yleisen vaalilainsäädännön kehitystä näiden asioiden osalta, eikä sähköiseen äänestykseen siirtyminen ole siis ainakaan toistaiseksi ajankohtaista.

Kysyn, onko meidän tarpeen kirjoittaa tällainen mietintö toista kertaa uudestaan. Äänestysaktiivisuuden kohottaminen on varmasti meidän kaikkien yhteinen tavoite, mutta on oltava tarkkoja, mitkä toimet sitä tosiasiallisesti edistävät. Kaikkien tehokkaimmin äänestysprosentti ja muukin aktiivisuus kirkon suhteen nousee, kun seurakuntalaiset kokevat kirkon tekemän työn, ja ennen kaikkea, kun he kokevat kirkon ydinsanomana omakohtaisesti tärkeäksi. Kiitos.

Pidettyäni puheeni yksi edustajakollega huikkasi minulle muistikirjani mukaan: *”Puheesi oli niin hyvä, että nolottaa muiden puhujien puolesta.”*

Kaikki edustajat eivät kuitenkaan olleet samaa mieltä. Mm. pian jälkeeni puhuneet, helsinkiläinen Kirsi Hiilamo sekä Turun arkkihiippakunnan edustaja, maakuntajohtaja Pertti Rajala arvostelivat voimakkaasti puheenvuoroani.

Hiilamo vertasi puheessaan, että ihmiset käyttävät Internetiä pankkiasioidenkin hoitamiseen ja kyseli, *”mahtaako uhkakuvia liittyä raha-asioidenkin hoitamiseen.”* Hän viittasi myös Kirkon tutkimuskeskuksen tutkimukseen, jonka mukaan puolet äänestämättä jättäneistä nuorista ilmoitti, että olisi äänestänyt, jos sen olisi voinut tehdä netissä.

Puheensa loppuun Hiilamo totesi:

”Nettiäänestäminen on mahdollista muun muassa Norjassa ja Virossa, ja tuonne on tehty opintomatkatyyppisiä tutustumiskäyntejä ja todettu, että nämä edustaja Kaisanlahden tuomat tärkeät huolenaiheet vaalisalaisuuden murenemisestä eivät ole ainakaan noissa maissa ollenkaan realistisia. Kysymys on enemmän peloista.”

Rajala vähätteli esille tuomiani huolia ja sanoi väärinkäytösten olevan marginaalisia:

”On tapauksia, jolloin tällainen henkilö, joka ei itse hallitse omaa elämäänsä, menee vanhempansa tai jonkun muun kanssa äänestyskoppiin, ja kukahan siellä sitten äänestyksestä päättää? Haluan tämän sanoa yhtä räikeästi kuin edustaja Kaisanlahti toi esiin näitä muita esimerkkejä. Jos tätä pahaa tahtoa on, se on aivan

mahdollista nykyisessäkin järjestelmässä, ja kun sitä on, niin ehkä se myös kumuloi toisensa, että sitä jokainen ryhmä mahdollisesti jonkin verran käyttää.”

Rajalan puheessa nettiäänestyksen vaikutukset koko kirkon identiteetin kannalta nostettiin huikean korkeaan asemaan:

”Minusta se, että meillä olisi postiaäänestysmahdollisuus, ja tulevaisuudessa nettiäänestys, takaa nykyistä järjestelmää paremmalla tavalla, että kirkko on koko kansan kirkko.”

Minun mielipidettäni tämä ja muut Helsingin hiippakuntavaltuuston aloitteen puolesta pidetyt puheenvuorot eivät tietenkään muuttaneet. En jaksanut uskoa, että takaamme luterilaisen kirkon koko kansan kirkoksi äänestyksen vaalittavan muutoksella. Jos näin olisi, niin ehkä silloin se suuri rahamäärä, joka Internet- ja postiaäänestyksen järjestämiseen uppoaisi ja olisi pois kirkon muista tärkeistä ja luultavasti tärkeimmistä tehtävistä, olisikin kannattavaa siihen uhrata!

Olin sitä paitsi nähnyt ja seurannut aika läheltä niin törkeitä tapauksia, miten vaikutuksille alttiita ihmisiä voidaan vaaleissa käyttää hyväksi, etten halunnut missään nimessä olla edistämässä toimintaa, joka voisi lisätä sellaisen mahdollisuuksia. Omatuntoni vain ei sallinut sitä. Eivät aloitteen tekijät tietenkään halunneet tällaisen toiminnan lisääntyvän, mutta minä näin nämä uhat kuitenkin mahdollisiksi. Äänestyksen luotettavuuden ja salaisuuden säilyminen on minulle niin tärkeä periaate, että se menee muiden tavoitteiden yli.

En myöskään missään tapauksessa uskonut sitä, että jos äänestys nyt ei kiinnosta, niin puolet äänestämättä jättäneistä äänestäisi, jos se netin kautta hoituisi. Kyselyssä on helppo vastata niin, mutta jos asia ei kiinnosta, niin se ei kiinnosta, ja kiinnostus herännee etupäässä muilla tavoilla kuin äänestystavan muutoksella. HOK-Elannon vaalit olivat mielestäni tästä hyvä esimerkki. Paremminkin toimii, että viedään äänestyspaikat helpommin ihmisten tavoitettaviksi.

Vertaus pankkiasioiden hoitoon tietokoneella ei mielestäni vastannut puheenvuorossani esittämiin asioihin. Enhän kyseenalaistanut yleensä Internetin toimivuutta ja luotettavuutta, vaan kannoin huolta siitä, että vaaliviranomaisten fyysisen läsnäolon ja valvonnan ulkopuolella tapahtuva äänestys ei täytä meidän lähes pyhinä pidettyjen äänestysalaisuuden vaalimisen periaatteita.

Tosin Internetin luotettavuus suhteessa äänestyspaikalla valvotusti tapahtuvaan äänestykseenkin on kyseenalainen.

Lakivaliokuntaan kuuluva edustaja Ylä-Autio viittasi yleiseen kehitykseen ja kiitteli puheenvuoroani:

”Tällainen analyysihän on parhaillaan käynnissä oikeusministeriössä, puoluesihteerityöryhmään äskettäin totesi, että valtiollisiin vaaleihin ei ole vielä mahdollisuutta ottaa internet-äänestystä, koska tekninen osaaminen Suomessa ei ole vielä sillä tasolla. Edustaja Kaisanlahti antoi erittäin hyvän analyysin siitä, mikä tällä hetkellä on tilanne. Aikanaan kun tekniikka edistyy, niin tässä voidaan päästä pidemmälle ...”

Samoin lakivaliokuntaan kuuluva edustaja Merja Vuorikarin puheenvuorossa tuotiin tiiviisti esiin tosiasiat:

"Arvoisa puheenjohtaja, hyvät ystävät. Lakivaliokunnassakin vaaliasiaa pohdittiin ja meillä oli kuultavana vaali johtaja Arto Jääskeläinen. Häneltä kysyttiin valtiollisten vaalien tilannetta ja suhtautumista nettiäänestykseen. Juuri eilenhän uutisissa kerrottiin, että sitä ryhdytään selvittämään. Sellainen tärkeä viesti hänellä oli meille, että se ei ole ihan helppo asia. Hän sanoi myös, että se on mielettömän kallis ja valtiolla joudutaan miettimään rahakysymystä tässä asiassa. Toivonkin, että kun me täällä säästöistä ja kirkon taloudesta paljon puhutaan ja kaikki olemme kovin huolissamme, niin miettisimme myös tällaisen aloitteen kohdalla talouskysymystä ja sitä, kuinka pitkälle meidän kannattaa lähteä näissä omissa selvittelyissämme, ennen kuin valtiolla päästään asioissa eteenpäin. Voisimme ajatella, että me hieman odottelisimme tässä, ennen kuin me rupeamme tähän asiaan hirveästi kirkon rahoja laittamaan?"

Mielestäni esityksen olisi voinut hylätä saman tien, ettei siihen tarvitsisi kuluttaa valmistelijoiden voimavaroja ja kirkon resursseja. Vaalisäädösten yhteydessä oli juuri käsitelty samaa asiaa. Mikään ei viitannut siihen, että tähän aloitteeseen annettaisiin erilainen vastaus kuin juuri laaditussa mietinnössä luki. Ilmeisesti kohteliaisuussyistä aloite piti kuitenkin käsitellä, joten en minäkään tehnyt siihen vastaesitystä. Aikanaan se tuli tietysti ilman muuta hylätyksi.

Kirkon uusi vaalijärjestys

Olimme lakivaliokunnassa käsitelleet useissa kokouksissa perusteellisesti vaaleja koskevien kirkkolain ja kirkkojärjestyksen säännösten muuttamista sekä kirkon uutta vaalijärjestystä. Säädöskokonaisuus oli varsin laaja ja sisälsi noin 150 pykälää.

Esitykset vaalikelpoisuuden rajoituksista olivat usein esillä valiokuntatyössä. Itse edustin sitä linjaa, että vaaleilla valittaviin toimielimiin rajoitusten tulisi olla mahdollisimman pieni. Kirkkohallitus oli esittänyt, että kaikki kirkkohallituksen ja tuomiokapitulien työntekijät olisivat esteellisiä kirkolliskokouksen edustajiksi. Tällaiselle jääviydelle en nähnyt perusteita. Jos valitsijat haluavat valita kirkolliskokoukseen tuomiokapitulissa työskentelevän henkilön, niin mitä vahinkoa siitä koituu? Ovathan piispatkin kirkolliskokouksen jäseniä, vieläpä automaattisesti. Valiokunnassa saimmekin muutettua kirkkohallituksen esitystä laajemman demokratian suuntaan.

Kannatin myös voimakkaasti ikärajan poistamista pappien äänioikeuden osalta. Eläkkeellä olevat papit eivät nimittäin saaneet äänestää kirkolliskokouksen pappisjäsenten vaalissa, mutta eivät kelvanneet myöskään maallikkovaaliin. Ehdokkaana saivat kyllä olla pappien listalla, mutta eivät äänestää.

Eläkkeellä olevat papit ovat kuitenkin kirkon voimavara. Moni on edelleen aktiivisesti mukana seurakunnan toiminnassa. Toisaalta moni nuorempi pappi voi olla

vain vähän aikaa papinvirassa ja sitten lähtee muualle töihin. Silti hän saa äänestää vaalissa. Eihän sellainen ole oikein. Pappien äänioikeutta lopulta laajennettiin. Se sopi minunkin ajatusmaailmaani. Ajattelen, että pappi on pappi loppuun saakka, jollei siitä itse jostain syystä eläessään luovu.

Seurakuntavaalit päätettiin muuttaa yksipäiväisiksi. Tämä oli tarpeellinen uudistus, sillä yhä suurempi osa äänestäjistä käy kuitenkin äänestämässä ennakkoon ja ennakköäänestysviikon äänestyspaikkojen kattavalla asetelulla saadaan kyllä väki kohtaamaan.

Eräs yksityiskohta voi olla jonkun mielestä pieni, mutta sillä on suuri symboliarvo. Kirkkohallitus oli nimittäin esittänyt, että seurakuntavaaleissa äänestys alkaisi jo kello yhdeksän aamulla. Siis käytännössä ennen pyhäaamun jumalanpalvelusta. En ymmärrä, miten tällainen esitys oli saatettu tehdä. Seurakuntavaalien arvokkuutta ja juhluvuutta lisää se, että vaalitoimitus aloitetaan jumalanpalveluksen jälkeen. Minäkin muistan lapsena kuulleen ensi kertaa seurakuntavaaleista, kun näin äänestyskopit alttarin molemmin puolin jumalanpalveluksen aikana.

Ennen kaikkea sillä on huomattava teologinen merkitys. Näin muistutetaan siitä, että äänestyspäätöstä tehdessämme meidän tulisi rukouksessa pyytää Jumalalta viisautta ja johdatusta tähänkin ratkaisuumme.

Otin asian voimakkaasti esille jo valiokuntatyössä. Olisi kai sen joku ottanut ilman minuakin, joten en edes yritä ottaa kunniaa kirkkohallituksen päätöksen muuttamisesta. Lopulta kaikki ovat asiasta yksimielisiä, niin että mietinnöstä tuli yksimielinen. Mutta olen iloinen, että saatoin puuttua tähän kysymykseen.

Piispa Häkkinen otti asian esille jo kevään valiokuntakäsittelyssä. Vaalien irrottaminen jumalanpalveluksen yhteydestä olisi suuri teologinen linjaus. Siitäkin keskusteltiin, että riittäisikö, jos vaalitoimitus aloitettaisiin rukouksella. Mutta kuka sen olisi pitänyt ja kenelle? Kuka menisi kirkkoherranvirastoon kuuntelemaan vaalien aloitusrukousta yhdeksältä, jos jumalanpalvelus pidetään kymmeneltä kirkossa?

Piispa Häkkinen sanoi puheessaan mm. seuraavaa:

”Nimittäin kirkossa kaiken päätöksenteon tulee tapahtua rukouksen ja Pyhän Hengen avuksi huutamisen ilmapiirissä. Ja sen vuoksi entisajan kirkonkokous pidettiin jumalanpalveluksen jälkeen. Kirkonkokouksesta luopumisen jälkeen sen tilalle tulleet seurakuntavaalit ovat myös alkaneet aina jumalanpalveluksen jälkeen. Näin on ilmaistu kirkollisen päätöksenteon erityisluonnetta. Vaali toimitetaan pyytämällä siihen Jumalan johdatusta. Sama periaate on ollut kirkkoherranvaaleissa, kun nekin ovat alkaneet jumalanpalveluksen jälkeen. Toivon, että vaalien säilyttämistä jumalanpalveluksen yhteydessä vielä pohditaan valiokunnassa.”

Kun aikanaan lopulta hyväksyttiin uusi vaalijärjestys, jossa vaalitoimitus aloitettiin edelleen jumalanpalveluksen jälkeen, niin saatoin tuntee tyytyväisyyttä. Ainakin tässä asiassa kirkon maallistumiskehitystä onnistuttiin pysäyttämään.

Monesti ne ovat yksityiskohtia, joihin yksittäinen ihminen voi jättää kädenjälkensä. Mutta ei niitäkään pidä vähätellä. Kemijärvellä aikanaan sain valtuutettu Irma Kortelaisen kanssa ajettua läpi kirkkovaltuustossa aloitteen hautausmaiden kehittämisestä, jonka seurauksena mm. perustettiin yleisökäymälä Honkakankaan hautausmaalle. Joskus tokaisin, että ”jos en ole vaikuttajan urallani koskaan mitään muuta konkreettista saanut aikaan, niin sentään paskahuussiin hautausmaalle!”

Valiokunnassa olimme näistä asioista muuten yksimielisiä, mutta edustaja edustaja Sami Ojala jätti eriävän mielipiteen liittyen kirkollisten maallikkojäsenten vaalien ennakköäänestykseen haluten laajentaa maallikoille ennakköäänestystä. Ajatus oli sinällään ymmärrettävä, mutta kun maallikoiden äänestysprosentti oli jo entuudestaan hyvin korkea, niin en nähnyt nykykäytännössä ongelmaa. Mielestäni oli jopa parempi, että varajäsenet voisivat vaalikokouksessa äänestää varsinaisen jäsenen ollessa estynyt. Jos vaikka kirkkovaltuutettu on vakavasti sairas eikä kykene enää äänestämään, niin hänen osaltaan ääni jää silloin käyttämättä, jos varajäsentä ei voi kutsua tilalle. Tietysti, jos kirkkovaltuutetulla on vaalikokouksen aikaan joku välttämätön matka, niin tietysti sellaisessa tilanteessa on hyväksi, että hän voi palauttaa lapun ennakkoon. Vaalisalaisuuden tiukat periaatteet eivät kyllä kotona tapahtuvassa lapun kirjoittamisessa täyty.

Perusteet kummallekin näkökannalle olivat toki olemassa. Ojalan esitys voitti äänin 68–36 ja lakivaliokuntaan palannut mietintö valmisteltiin uudestaan kirkolliskokouksen enemmistön tahdon mukaisesti.

Käytin asiassa puheenvuoron:

Arvoisa puheenjohtaja. Otan kantaa vain kahteen asiaan. Kirkkohallitus esitti vaalipäivän äänestyksen alkamista sunnuntaiaamuna kello 9, mutta pidän parempana tätä mietinnön esitystä, että äänestys alkaisi vasta kello 11. Useimmissa seurakunnissa pidetään jumalanpalvelus ymmärtääkseni edelleen sunnuntaiaamuisin, ja jos haluamme pyhäpäivän ja perinteisen pyhäaamun jumalanpalveluksen arvoa korostaa, on mielestäni johdonmukaista aloittaa äänestys vasta kello 11 jälkeen, kuten edustaja Ylä-Autio esimerkiksi tuossa totesi. Äänestyksen aloittaminen kirkossa jumalanpalveluksen jälkeen on arvokas traditio, ja uskoisin, että reipas pappi ehtii kyllä tunnissa ainakin sanajumalanpalveluksen pitää.

Sitten tästä eriävästä mielipiteestä. Kirkolliskokouksen maallikkojäsenten vaalissa äänestysprosentti on ollut perinteisesti erittäin korkea. Kuopion hiippakunnassa se oli viimeksi peräti 95 %. Kirkkovaltuutetut ovat äänestäneet kokouksissaan, ja tämä on toiminut hyvin. Tuskinpa muutoksilla tätä äänestysprosenttia ainakaan ylöspäin saadaan liikkumaan. En valitettavasti jaksan nähdä maallikkojen äänestyskäytännössä niin suuria puutteita kuin jotkut täällä ehkä näkevät. Nythän esityksessä sitä paitsi mahdollistetaan se ennakköäänestyskin. Kannatan lakivaliokunnan mietintöä siis myös tältä osin.

*Eräissä kokoushuoneessa oli joku
(toivottavasti ei kukaan kokousedustajista)
kokeillut englanninkielen taitojaan
kirjoittamalla tussilla pöytälevyyn:
”Fuck all bithes”.
Ilman C-kirjainta.*

*Yksi arvovaltainen pappismies
katseli kirjoitusta aikansa
ja ajankulukseen suomensi sen
yhdelle kokouspapereittensa lehdistä:
”Nai kaikkia huoria”.*

Suunnilleen oikein käännös kai meni.

*Mutta sanoin kuitenkin,
kun poistuimme kokoushuoneesta,
että sottaa sentään tuo teksti yli
tai älä ainakaan pidä paperia
nipussa päällimmäisenä.*

*Jos käytävällä on toimittajia
ottamassa lehtikuvia,
ja tuo kirjoitus pääsee sanomalehteen,
niin sitä aforismia voi sitten olla
sangen vaikea julkisuudessa selittää.*

Aloite kirkolliskokouksen vaalitavan muuttamisesta nurin

Yleisvaliokunta esitti tekemässään mietinnössä, että kirkolliskokouksen vaalitavan muutosta koskeva aloite jätettäisiin raukeamaan. Yleisvaliokunnan mietintö oli laaja ja perusteltu, eikä sitä mielestäni voinut syyttää siitä, että aloite olisi tyrmätty suoralta kädeltä. Kuopion piispa Jolkkonen piti mielestäni erinomaisen esittelypuheenvuoron, jossa korosti mm. kirkolliskokouksen luonnetta seurakuntien valitsemana hengellisenä synodina, ei poliittisena parlamenttina. Valintatapa korostaa edustajien seurakuntatyön ja kirkollishallinnon asiantuntijuutta. Yleisvaliokunta arvioi, että vaalien toteuttaminen maksaisi n. 6-7 miljoonaa euroa – puhumattakaan, mitä eduskuntavaalien tasoisiksi helposti yltyvät vaalikampanjat maksaisivatkaan!

Aloitteen allekirjoittajien puolelta tuotiin toki kritiikkiä yleisvaliokunnan mietintöä kohtaan, mm. edustaja Kari Latvus vihjaili, että aloitetta on vastustettu sen takia, että edustajat pelkäisivät omien paikkojensa menettämistä:

”Se asia, mitä mietintö ei tuo esille, on ehkä kaikkein ilmeisin syy esittää aloitteen raukeamista. Puuttuu poliittista tahtoa, vai pitäisikö tässä tapauksessa sanoa kirkollista tahtoa, viedä asiaa eteenpäin. Sen korvaa ääneen sanomaton ajatus, että seurakunnan jäsenet äänestäisivät oman harkintansa mukaisesti, ja seurauksena saattaisi olla nykyisestä poikkeava tulos. Tästä seuraisi ehkä myös omaan asemaan muutoksia kirkolliskokouksessa.”

Aivan yhtä lailla voisi kuitenkin kysyä, että oliko aloitteen kannattajien motiivina suoraan kansanvaaliin ajatus siitä, että kirkolliskokous tulisi – etenkin eräissä arvokysymyksissä – nyt muuttumaan valtamediassa ja maallisessa yhteiskunnassa puolletuille näkökannoille, jos vaali suoritettaisiin suorana vaalina ja iltapäivälehdistön aktiivisen kampanjoinnin tuella?

Helsinkiläisistä kokousedustajista Johanna Korhonen kyseenalaisti koko yleisvaliokunnan työskentelyn kyselemällä: ”*Oliko kysymyksessä teidän kokemuksenne mukaan tällainen aito, avoin ja älyllinen tiedonhankinta- ja keskusteluprosessi, jonka tuloksena te sitten hahmotitte ihan puhtaalta pöydältä tämän yhden hyvän puolen ja kahdeksan huonoa puolta, jotka olette esitelleet tässä paperissanne; vai oliko teillä jo heti siinä alussa vähän semmoinen tunnelma tai meininki, että ei me nyt mahdeta kuitenkaan tällaiseen ryhtyä?*” ja Jaana Hallama puolestaan arvosteli kirkolliskokousedustajien asennetta kirkon jäseniä kohtaan: ”*Ei ole sopivaa, että me kirkon, seurakuntien edustajat, kirkolliskokousedustajat, puhumme halveksuen ihmisistä, jotka ovat kirkon jäseniä – siitä, että heillä on väärä tapa tai väärä peruste kuulua kirkkoon. Jos me suhtaudumme tällä tavalla, niin me emme ole paikkamme arvoisia.*”

Itse luotin täysin yleisvaliokunnan työskentelyyn. Tietysti sielläkin, varsinkin kokeneilla kirkolliskokousedustajilla, oli jonkunlainen ennakkokäsitys asiasta, kun työskentely alkoi. Eihän kukaan ole tyhjä taulu, ”tabula rasa”, kirkon asioista, jos on

kirkolliskokoukseen päässyt. Jokainen meistä katsoo maailmaa omien silmälasiansa läpi, joihin itse kunkin eletty elämä ja omaksutut arvot vaikuttavat.

En huomannut myöskään keskustelussa mitään halveksuntaa kirkon jäseniä kohtaan. Se, että tuo esiin, että tavallinen seurakuntalainen ei välttämättä tunne kirkolliskokouksen toimintaa, ei ole mitään halveksuntaa, vaan tosiasian toteamista. En minäkään siitä mitään tiennyt ennen kuin tulin kirkkovaltuutetuksi enkä paljon mitään sen jälkeenkään.

Edustaja Sari Behm, laulaja-evankelista, piti terävän ja mielestäni jopa hieman humoristisen puheenvuoron, jossa sanoi mm. seuraavaa:

Arvoisa puheenjohtaja, arvoisat edustajakollegat. Olen itse istunut yleisvaliokunnassa, niin kuin pystytte sieltä papereistanne näkemään, ja halusin tulla kertomaan hieman omaa kantaani asiaan kuitenkin vielä. Ensinnäkin olen hieman eri mieltä edustaja Latvuksen kommentista, siitä, joka kuului, että meiltä puuttuisi kirkollista tahtoa muuttaa vaalitapaa. Olemme täällä kirkolliskokouksessa monessa kohdassa todenneet, että yhteiskunnassamme on viime vuosien aikana tapahtunut merkittävä muutos. Kristinusko, jota kirkko edustaa, on vaeltanut yhä kauemmaksi kansalaistemme ja äänestäjienme tiedoista ja taidoista.

Herää siis kysymys, miten niin sanottu tavallinen kadunmies ja -nainen, perheenäiti ja -isä, ymmärtäisi, minkälaiseen tehtävään hän edustajaansa äänestää. Juuri ja juuri pystytään ymmärtämään seurakunnan paikallistasolla tapahtuvaa valtuuston ja kirkkoneuvoston toimintaa. Tähän väittämäni varmasti joku teistä edustajista lausuu, että elämme sivistysvaltiossa, ja että aliarvioin äänestäjien tietotaitoa.

Teitä ei sen sijaan varmastikaan yllätä se, että vertaan itseäni tähän niin sanottuun tavalliseen kaduntallaajaan, kun kerron, että ehdin itse kirkkovaltuutettuna äänestää kirkolliskokousedustajaa ainakin kolmissa vaaleissa ymmärtämättä ihan oikeasti, mihin ja millaiseen tehtävään edustajani äänelläni meni. Häpeäkseni joudun tunnustamaan, että en tiennyt kirkolliskokouksesta juuri mitään, ennen kuin itse, tulin varmaankin vahingonlaukauksena valituksi, tai kuten edustaja Niiranen sanoi muistaakseni eilen, että tärkein vaihe on ääntenlasku, ja blankoja äänestyslippuja laitetaan laskentotilaisuuteen mukaan.

Olen tullut valituksi kirkkovaltuuston puheenjohtajaksi muun muassa seuraavan tapahtuman jälkeen: olin Savonlinnan paikallisessa Citymarketissa toteuttamassa vaalitoimitsijana ennakoäänestystä. Eräs laitapuolen kulkija päätti mennä äänestyskoppiin. Häpeäkseni kuulin, ja niin kuin kaikki muutkin siinä, jotka vaalitoimitsijoina olivat, hekin kuulivat, että hän puhui itseksensä siellä vaalikopissa. Ja sieltä kuului suunnilleen tämäläinen lause: "Tuo on hyvännäköinen emäntä, sitä äänestän, sillä on nätti punainen raita hiuksissa." Ja sen jälkeen minusta tuli kirkkovaltuuston puheenjohtaja.

Sitä paitsi pitää muistaa, että kirkolliskokouksessa on kyse kuitenkin ensisijaisesti uskoa ja oppia määrittelevästä toimielimestä. Tästä asiasta mm. pappisedustaja Erkki Koskeniemi puhui seuraavasti:

Herra puheenjohtaja, hyvät edustajatoverit. Kiitän valiokuntaa hyvästä työstä, ja sen yksimieliseen kantaan on helppo yhtyä. Asiaa tarkastellaan monesta eri näkökulmasta. Haluan ottaa esille niistä vain muutaman.

Ensinnäkin myös välillinen demokratia on tosiaan demokratiaa sekini. Esimerkiksi kuntien välisessä yhteistyössä on erilaisia elimiä, enkä usko niiden elinten toiminnan paranevan siitä, että vaikkapa sairaalan asiat päätettäisiin suoralla kansanvaalilla. Erityisen iloinen olen kuitenkin siitä, että mietintö korostaa kirkolliskokouksen synodaalista luonnetta. Juuri tämä jakso tässä mietinnössä kannattaa lukea tarkoin. Monille näyttää olevan vaikeaa erottaa toisistaan parlamenttia ja kirkolliskokousta.

Sekaannusta on auttamassa kirkon omilla sivuilla oleva teksti: Kirkolliskokous on kirkon eduskunta. Minun nähdäkseni tämä käsitys on aivan vieras luterilaiselle uskolle. Suomessa valta kuuluu kansalle, jota edustaa eduskunta. Eduskunta voi säädetyssä säätämisyjärjestyksessä tehdä hyvin radikaaleja päätöksiä, vaikka vaihtaa maamme viralliset kielet, jos kansa niin tahtoo. Sen sijaan kirkolliskokous on aivan toisella tavalla sidottu, eikä ole vapaa.

Valta kirkossa ei kerta kaikkiaan kuulu ihmisille vaan Jumalalle. Kirkko on uskonyhteisö. Kirkko on aina sidottu Raamatun sanaan ja luterilaiseen tunnustukseen. Kirkon tehtävänä on opettaa sitä, mitä Raamattu sanoo, ja kaikki se, mitään pois jättämättä. Eduskunnassa on hallitus ja oppositio, ja opposition tehtävänä on tarjota vaihtoehtoja ja myös grillata hallitusta. Se on poliittinen järjestelmämme ja se on oikea ja hyvä niin.

Kirkolliskokous vertautuu sittenkin enemmän paitsi asiantuntijaelimeen myös perheeseen, jossa tiukkojenkin keskustelujen jälkeen etsitään yhteyttä ja yhteistä tietä eteenpäin. Juuri tätä piirrettä tulisi tässä elimessä ennemminkin vahvistaa kuin heikentää. Yleisvaliokunnan hyvin harkittu kanta antaa teologista perustetta laajempaankin pohdintaan, joka ei rajoitu ainoastaan vaalilain muutokseen.

Itsekin käytn asiasta puheenvuoron:

Arvoisa puheenjohtaja, hyvä kokousväki. Käytn keväällä täällä puheenvuoron, jossa vastustin tätä aloitetta ja eräitä sen perusteluissa esitettyjä näkemyksiä. Pidettyäni sen puheenvuoron ajattelin, että vaikka olen toiseksi nuorin kirkolliskokousedustaja, tällaiseksiko minun roolini tässä toimielimessä muodostuu. Leimaudun uudistusten vastustajaksi, olen estämässä raikkaiden, modernien tuulien puhaltamista ja ajattamassa kirkkolaivaamme karille, eikö totta?

Kirkon sanoma on muuttumaton, mutta sen toimintatapoja on jatkuvasti tarkasteltava ja kehitettävä vastaamaan ajan haasteisiin. Tämä koskee luonnollisesti myös kirkon hallintoa ja kirkon vaaleja. Yleisvaliokunta on tässä erinomaisessa mietinnössään punninnut eri vaihtoehtoja kirkolliskokouksen maallikkoedustajien vaalitavan muutoksen suhteen. Mietintö on perusteltu ja siihen kannattaa kaikkien huolella tutustua.

Valiokunta esittää mielestäni perustellusti, että aloite jätetään raukeamaan. Kyse ei ole siitä, että kirkko käpertyisi itseensä tai siitä, että vastustetaan jotain välttämätöntä historiallista kehitystä, kuten aikanaan vastustettiin vaikkapa yleistä äänioikeutta valtiollisissa vaaleissa. Yleisvaliokunnan mietinnössä on tunnistettu

kirkon jäsenten vaikutusmahdollisuuksien edistämisen tärkeys, mistä aloitteen tekijät ovat uskoakseni kantaneet sinällään oikeutettua huolta.

Mistä tässä on kyse? Mielestäni siitä, että vaikka kirkolliskokousta kutsutaan kirkon eduskunnaksi, niin onko kirkon perusolemus ja kirkolliskokouksen kirkon uskoon ja oppiin liittyvät tehtävät huomioiden perusteltua muuttaa kirkolliskokouksen maallikkojäsenten vaali vastaamaan eduskuntavaaleja. Edelliset puhujat ovat tähän jo ansiokkaasti viitanneet.

Yleisvaliokunnan esityksessä todetaan, että äänioikeutettujen määrän valtava kasvaminen muuttaisi vaalin nykyistä julkisuushakuisemmaksi. Sinälläänhan se ei välttämättä ole huono asia. Kirkolliskokousvaalin suhteen laajempi julkinen keskustelu onkin varmasti paikallaan. Uutena kirkkovaltuutettuna aikanaan olin sangen tietämätön koko kirkolliskokouksen vaalista, mitä se ylipäätään tarkoittaa. Kuka asettaa listat ja mikä on minkäkin ehdokaslistan ohjelma ja todellinen taustayhteisö? Siellä sellaisia hassuja nimiä monesti käytetään, pitää tuntea sitä kirkon niin sanottua salakieltä, että mikä puolue tai herätysliike sen listan taustalla on.

Aikanaan omassa seurakunnassani kirkkoneuvoston kokouksessa oli epävirallisen keskustelun jälkeen päätetty, kenet meiltä asetetaan ehdokkaaksi. Se en tietenkään ollut minä, tuolloin 23-vuotias ensimmäisen kauden valtuutettu. Enkä olisi varmaan huomannut koko ehdokasasettelua, ellei eräs kokoukseen osallistunut henkilö olisi vuotanut minulle tietoa tästä keskustelusta. Innostuin siitä niin paljon, että selvitin, mitkä tahot listoja keräävät, ja soitin, että lisätkää nimeni, jos kelpaan. Sillä kertaa en tullut valituksi, toisella kertaa sitten tulin.

Mutta tämä suora kansanvaali kirkolliskokouksen maallikkojäsenten osalta johtaisi kenties myös monien sellaisten ilmiöiden esiintuloon, jotka eivät välttämättä ole omiaan rakentamaan tätä kirkkoa.

Ensinnäkin on kustannuskysymys. Olemmeko valmiita käyttämään 6 - 7 milj. euroa näiden vaalien järjestelykuluihin, ja mistä se raha olisi pois? Tuskinpa tämä suora kansanvaali on se keino, joka saa kirkon sanoman ja työn tuntumaan niin tärkeältä, että eronneet liittyvät kirkkoon takaisin ja tuovat verot mukanaan.

Millaiseksi sitten muodostuisi kampanjointi, kun joidenkin satojen tai tuhannen ihmisen sijasta on kampanjoitava sadoille tuhansille? Kampanjointi vaatisi paljon vaalirahaa, kampanjaosaamista, ja ehdokaslistat alkaisivat kerätä mahdollisimman tunnettuja nimiä maksimoidakseen kannatuksen.

Tästä toteamuksestani on turha kenenkään loukkaantua. En missään nimessä väitä, että julkisuudesta tunnetut henkilöt olisivat jotenkin vähemmän sopivia lähtökohtaisesti tänne. Eiköhän suurin osa meistä ole ainakin paikallistasolla jo nyt jossain määrin julkinen henkilö. Kun minut valittiin kirkkovaltuuston puheenjohtajaksi Kemijärvellä, muutamat mummut siunailivat, että eihän Janne osaa kuin puhua politiikkaa, miten se sen alkuhartauden pitää.

Suora kansanvaali olisi kuitenkin omiaan tuomaan listoille ehdokkaita, jotka halutaan vain niin sanotuksi äänenkerääjiksi. Lainaan yleisvaliokunnan mietintöä: "Suora vaali suosisi ehdokkaita, jotka tunnetaan julkisuudessa. Laajaa tunnettuutta voi saada lähinnä kirkon ulkopuolisista yhteyksistä. Kirkolliskokouksen tehtävien vuoksi seurakunnan toiminnan ja kirkon elämän tuntemus on tärkeä peruste kirkolliskokouksen jäseneksi valikoitumiselle. Luottamushenkilöiden äänioikeus korostaa sitä, että valitsijoilla on valmiutta arvioida ehdokkaita tästä näkökulmasta."

Suora vaali merkitsisi myös sitä, että äänestysprosentti putoaisi nykyisistä sängen korkeista luvuista todennäköisesti 10 ja 20 välille. Olemmeko tähän muutokseen valmiita ja halukkaita? Seurakuntalaiset valitsevat kirkkovaltuutetut, ja kirkkovaltuutetut, seurakuntien ja kirkon hallintoa ja toimintaa tuntevat luottamushenkilöt valitsevat kirkolliskokouksen. Kannatan tätä toimivaa järjestystä. Kiitos yleisvaliokunnalle hyvästä esityksestä.

Vertauskuva kirkkolaivan karille ajamisesta tuli edustajatoveri Katri Korolaisen kannanotosta, kun hän oli julkisessa kannanotossaan syyttänyt konservatiivisten kokousedustajien ajavan kirkkolaivaa karille estämällä eräiden esitysten läpimenon. Halusin napauttaa puheessani vähän takaisin. Puheeni tuon vertauksen kuultuaan Katri lähetti minulle sydämenkuvan kännykkääni osoituksena siitä, että olemme edelleen ystäviä. Tämä tietysti ilahdutti mieltäni.

(Kerran Katri kirjoitti Facebook-seinälleni, ja voinen julkaista sen tässä, kun kirjoituskin oli julkinen, palautteen puheestani: *"Hieno puhe, kuningaspossun erinomainen retoriikka näkyy ja kuuluu! Terveisin takapenkki :)"* – Tällainen kannustus kokoussalin ja myös monin tavoin kirkon toiselta laidalta oli mieltä lämmittävää. Kuningaspossulla viitattiin Paavo Väyryseen, jonka EU-vaalityössä olin ollut mukana.)

Määräenemmistösäädösten muuttaminen

Kirkolliskokouksessa osa päätöksistä vaatii syntyäkseen kolmen neljäosan määräenemmistön. Kirkkolain mukaan tällaisesta on kyse silloin, kun:

"Kirkolliskokouksen asiana on

1) hyväksyä ja määrätä käyttöön otettavaksi raamatunkäännös, kristinoppi, virsikirja, kirkkokäsikirja ja messusävelmistö;

2) käsitellä kysymyksiä, jotka edellyttävät kirkon uskoa ja oppia koskevia tai niihin pohjautuvia periaatteellisia kannanottoja, sekä ryhtyä toimenpiteisiin niiden johdosta;

3) tehdä ehdotuksia kirkkolain säätämisestä, muuttamisesta tai kumoamisesta;

4) hyväksyä kirkkojärjestys"

Rajanveto sen suhteen, millainen päätös edellyttää yksinkertaista enemmistöä ja millainen määräenemmistöä, ei ole aina helppoa. Sellainenkin on mahdollista, että jos pelätään jonkin asian kaatuvan riittävän suuren vähemmistön vastustuksen vuoksi, niin ryhdytään ajamaan asiaa käsiteltäväksi yksikertaisella enemmistöllä. Niinpä tämän käsittelyjärjestyksen valintaa koskeva päätöksenteko onkin hyvin tärkeä asia.

Kirkkohallitus esitti, että kirkkolakia muutetaan siten, että kirkolliskokouksen päätöksentekoa koskevassa määräenemmistösäännöksessä lueteltaisiin ne asiat, jotka tulee päättää määräenemmistöllä. Käytännössä esitys olisi merkinnyt ainakin paperilla sitä, että määräenemmistön alaan tulevien asioiden määrä pienenesi, kun kaikki

kirkkolain ja kirkkojärjestyksen muuttamista koskevat asiat eivät olisikaan automaattisesti vaatineet määräenemmistöä.

Tämän säännöksen tulkintaa varten ehdotettiin kirkolliskokouksen työjärjestystä muutettavaksi siten, että kirkolliskokoukseen perustettaisiin laajennettu puhemiesneuvosto. Sen tehtävänä olisi yksittäistapauksessa antaa lausunto siitä, edellyttääkö päätöksen tekeminen määräenemmistöä. Tähän laajennettuun puhemiesneuvostoon kuuluisi kirkolliskokouksen puhemiesneuvosto yhdessä hiippakuntien piispojen kanssa.

Käsittelimme esitystä perusteellisesti lakivaliokunnassa. Piispainkokous ja perustevaliokunta antoivat siitä lausuntonsa. Laajennetun puhemiesneuvoston perustamista pidettiin hyvänä. Sen sijaan väitteitä siitä, että kirkolliskokouksen työskentely olisi jotenkin halvaantunut määräenemmistösäännöksen vuoksi, ei voitu hyväksyä. (Tällaista mielikuvaahan mielellään tuodaan julki, että pieni vähemmistö pitää kirkolliskokousta panttivankina, mutta mitkä asiat ovat sitten jääneet hyväksymättä.)

Kirkollishallituskin esitteli perusteluissaan, että *”välttämättömienkin kirkollisen lainsäädännön muutosten läpivieminen kirkolliskokouksessa on monesti hidasta ja työlästä, vaikka säädösehdotuksiin ei sisältyisi kirkon uskon ja opin kannalta olennaisia elementtejä.”*

Kuitenkin kirkkohallitus pystyi esityksessään kertomaan tällaisesta toiminnasta vain kaksi esimerkkiä kuluneen vuosikymmenen ajalta: uuden kielilain omaksumista kirkkolainsäädäntöön koskeva hanke sekä viranhaltijoita koskevien säännösten ajantasaistaminen. Näistäkin viime mainittu oli sen kaltainen, että vaikka kirkkohallituksen esitys olisi hyväksytty, niin se olisi vaatinut edelleen määräenemmistön.

Lakivaliokunnan kanta perustui erityisesti huolelliseen juridiseen punnintaan siitä, mitä kirkkohallituksen esitys olisi tullut käytännön kokoustilanteissa tarkoittamaan? Lisää kiistelyä ja riitelyä rajanvedosta, aikaisemmin verrattain selkeän sääntelyn sijaan. Sellaisia säädöksiä ei tulisi hyväksyä, jotka lisäävät tulkintaongelmia.

Valiokuntamme mietinnössä todetaan:

”Lakivaliokunta toteaa, että nykyinen määräenemmistösäännös ei aiheuta tulkintaongelmia, kun kirkolliskokous tekee päätöksiä, jotka koskevat kirkkolakia ja kirkkojärjestystä, koska näiltä osin tulee aina sovellettavaksi määräenemmistövaatimus. Kirkkohallituksen esityksen mukainen määräenemmistösäännös merkitsisi sitä, että nykyisin määräenemmistösäännöksen soveltamisessa ilmenevät tulkintaongelmat laajenisivat koskemaan myös kirkkolaista ja kirkkojärjestyksestä tehtäviä päätöksiä.”

Aikaisemmin kirkkolakiin ja kirkkojärjestykseen tehtävät muutokset edellyttivät määräenemmistöä, ja kun tästä ei isompia ongelmia ole ilmaantunut, niin katsoimme viisaaksi säilyttää tämän jatkossakin.

Todettakoon, että kirkkohallitus ei esittänyt määränemmistön poistamista kokonaan, kuten ymmärsin jossakin seurakuntakentällä liikkuneen vääriä käsityksiä asian käsittelystä. Sellaista asiaa ei ollut käsittelyssä missään vaiheessa.

Vaikka emme kannattaneet määränemmistö säännösten soveltamisen muuttamista, niin pidimme laajennetun puhemiesneuvoston perustamista hyvänä asiana. Lakivaliokunta päätti lisäksi esittää maallikkojen osuuden lisäämistä sekä lisätä myös kenttäpiispan puhemiesneuvostoon. Lisäksi päätettiin erinäisistä muista puhemiesneuvoston toiminnan yksityiskohdista.

Olin tyytyväinen lakivaliokunnan perusteellisen työn tulokseen. Lakimiehenä oli tietysti aina hurjan hieno kokemus saada osallistua lainvalmistelutyöhön, johon vain harva lakimies pääsee henkilökohtaisesti urallaan lainsäädäntöä valmistelevalle toimielimessä vaikuttamaan. Nyt valiokuntamme yksimielisesti – yli erilaisten opillisten rajojen – näki ne ongelmat

On niin helppoa huutaa, että uudistetaan ja muutetaan, mutta jos asioita ei huolella punnita, niin voidaan päätyä jopa lähtötilaa huonompaan lopputulokseen.

Tulkintaongelmien lisääntyessä olisi voinut käydä jopa niin, että rajanvetoa siitä, mikä tulee määränemmistön piiriin ja mikä ei ole, olisi alettu mahdollisesti käydä aikaisempaa enemmän. Tämä ei kai ollut esityksen tekijöiden tarkoitus.

Valiokuntamme puheenjohtaja Antti Savela muistutti puheenvuorossaan perustellusti:

Lakivaliokunta pitää näitä kaikkia tavoitteita aivan oikeina ja tärkeinä. Sitten, kun lakivaliokunta on suorittanut tälle kirkkohallituksen esitykselle, niin kuin joku totesi käytäväkeskustelussa, ruumiinavausta, ja ottanut tarkempaan tutkintaan, niin näyttäisi siltä, että tämä määränemmistö säännöksen muuttaminen esitettyllä tavalla saattaisi näiden tulkintaongelmien osalta johtaa siihen, että ne lisääntyisivät entisestään, koska ne laajenisivat kirkkolainsäädäntöön.

Luonnollisestikaan kaikille ei tämä esityksemme kelvannut, ja valiokuntamme yksimielinen mietintö sai melkoisen ryöpytyksen osakseen kokoussalissa.

Mm. edustaja Johanna Korhonen aloitti puheensa: *”Rakkaat työtoverit. Lakivaliokunta on siis yksimielisesti tullut siihen näkemykseen, että ”antaapa olla sitten”. Tämä on minusta aika harmillista. Meillä oli eilen päivällisen jälkeen sellainen parin – kolmenkymmenen hengen porukalla keskustelu, jossa puhuttiin siitä, että miten tämä nyt on saatu sörssittyä tällaiseen vaiheeseen tämäkin asia”, ja arveli lakivaliokunnan päätyneen esitykseensä perustevaliokunnan lausunnon vääränlaisen tulkinnan johdosta.*

Edustaja Heikki Hiilamo puolestaan arvosteli lakivaliokunnan mietintöä mm. seuraavin sanoin:

Olen ymmärtänyt, että perustevaliokunnan lausunnossa ilmaistiin se, että on mahdollista tehdä ero näiden käytännöllisten ja periaatteellisten kysymysten välillä. Lakivaliokunta kuitenkin katsoi, että näin ei voitaisi tehdä, ja olen erittäin pettynyt tähän lakivaliokunnan kannanottoon, ja mielestäni lakivaliokunta on todella laittanut päänsä pensaaseen ja mennyt sieltä, missä aita on matalin, ja todennut, että tässä nyt

ei päästä mitenkään eteenpäin. Oikeastaan tämä kannanotto on hyvin nihilistinen. Ajatellaan, että jos jotain voidaan käyttää väärin, niin kyllä sitä varmasti käytetään väärin.

Hiilamon mukaan lakivaliokunnan puheenjohtaja olisi esittänyt väärän tulkinnan määräenemmistön soveltamisesta ja esitti, ettei asiaa jätetä raukeamaan, vaan lähetetään yleisvaliokuntaan uudelleenvalmisteluun. Edustaja Pirjo Ala-Kapee-Hakulinen kannatti Hiilamon esitystä.

Kun asia oli näin selkeästi lainsäädännöllinen, niin tuntui melkoiselta epäluottamuslauseelta valiokuntaamme kohtaan. Oliko takana ajatus, että yleisvaliokunta olisi hyväksynyt kirkkohallituksen esityksen helpommin (ilman lainopillista perustelua)?

Kokousta johtanut varapuhemies totesi kuitenkin, ettei esitystä voi palauttaa sellaiseen valiokuntaan, joka ei ole asiaa käsitellytkään. Olihan kirkolliskokous aikanaan lähettänyt sen yksimielisesti nimenomaan lakivaliokunnan käsiteltäväksi. Näin ollen edustaja Hiilamo muutti esityksensä, jälleen edustaja Ala-Kapee-Hakulisen kannattamana siten, että valmistelua jatkettaisiin lakivaliokunnassa kirkkohallituksen esityksen mukaisesti.

Lakivaliokunnan mietintö voitti tämän esityksen niukasti äänin 53–51, 2 tyhjää.

Vaikka äänestysluvut olisivat menneet toisin, niin tuskin lakivaliokunta olisi muuttanut esitystään eikä kolmen neljäosan määräenemmistöä hyväksymiseen olisi salista löytynyt. Niinpä asia olisi jäänyt pahimmillaan silleen eikä sinällään hyvää esitystä laajennetusta puhemiesneuvostostakaan olisi hyväksytty.

Mietin, tunnustettakoon, että ymmärsivätköhän kaikki kokousedustajat, mistä asiassa ja äänestyksessä oli oikeasti kyse? Tai halusivatko pohjimmiltaan ottaa kantaa siihen? Vai otettiin yleisesti kantaa siihen, että kirkon koneisto tuntuu jäykältä ja vanhanaikainen määräenemmistö ikävältä? Toki ymmärsin sen, että osa olisi halunnut kirkkolain ja kirkkojärjestyksen pois kategorisen määräenemmistövaatimuksen alta. Mutta mitä kaikkea siitä olisi sitten seurannut? Moni lakivaliokunnan jäsen oli hyvin hämmentynyt esityksen saamasta lyttäyksestä salissa.

Esimerkiksi määräenemmistön käyttöön seurakuntarakennuudistuksessa esityksellä ei olisi ollut vaikutusta, vaikka siihenkin keskusteluissa viitattiin.

Lisäksi edustaja Pekka Reinikainen esitti edustaja Erkki Kujalan kannattamana, että *"Mikäli täysistunnossa äänestettäessä asian lähettämisestä laajennetun puhemiesneuvoston lausuntoa varten, 1/4 annetuista äänistä edellyttää lausuntoa, tulee asia lähettää laajennetun puhemiesneuvoston käsiteltäväksi"* ja että *"jos 1/4 laajennetun puhemiesneuvoston jäsenistä kannattaa määräenemmistöä, tulee määräenemmistö lausunnon päätökseksi."*

Olin Reinikaisen kanssa samaa mieltä siitä, että opillisia kysymyksiä pitäisi tulkita tiukasti määräenemmistön alaan. Tästä oli edelliseltä kirkolliskokouskaudelta huonoja kokemuksia. Kuitenkin esitetty sanamuoto olisi voinut johtaa siihen, että määräenemmistön käyttö olisi voinut laajentua hyvin hallitsemattomasti ja tullut

sovellettavaksi periaatteessa mihin tahansa neljäsosa olisi sitä halunut, joten en voinut äänestää esityksen puolesta.

Nämä muutosesitykset hävisivät äänin 97–9 ja 95–11.

Muuta kokousviikolta

Kirkon keskushallinnon laaja uudistushanke käynnistyi kokousviikon aikana lähetekeskustelulla. Asiaa alettiin valmistella omassa lakivaliokunnassamme ja pidimme myös hallintovaliokunnan kanssa yhteisen kokouksen, jossa kuultiin asiantuntijoita. Tulisimme käsittelemään sitä lisää talvella lakivaliokunnassa ja viemään päätökseen seuraavalla kokousviikolla.

Kirkon keskusrahaston talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma herättivät monenlaisia tunteja. Mieltä ylentävä ei ollut kirkkoneuvos Rantasen tuoma muistutus kirkon yhteisövero-osuuden romahtamisesta. (Onneksi yhteiskunnallisten tehtävien korvaamisesta säädettiin sittemmin laki, jolla asia saatiin oikeudenmukaiselle tolalle.) Kirkon Katajanokan kiinteistö oli saatu myydyksi ja Etelärannasta ostettu kuusi kerrosta uusiksi tiloiksi.

(Mielessä kyllä kävi, että onko kaikki keskushallinnon tehtävät pakko suorittaa pääkaupunkiseudulla hirvittävässä hinnoissa olevissa rakennuksissa? Mitä jos kirkko sijoittaisi yksiköitään vaikkapa maakuntiin muuttotappioalueille? Saisi varmasti edullisella vuokralla hyviä toimistotiloja ja veronmaksajien rahaa säästyisi!)

Keskustelu rönsyili melko monenlaisissa asioissa. Mm. Kirkon tutkimuskeskuksen hankkeet sekä Aurinkorannikon seurakuntakodin toiminta puhututtivat.

Kävimme asiakokonaisuuksien yhteydessä myös useita äänestyksiä. Edustaja Sammeli Juntunen esitti toimintasuunnitelmaan eräitä sanamuotojen tarkennuksia, joilla kirkon tiedottamista kirkastettaisiin nimenomaan kristinuskon näkökulmasta. Tietysti kirkon tulee käydä uskontodialogia ja ymmärtää myös muita uskontoja, mutta oman uskonopin ja kristillisten arvojen pohjalta. Eli viittaukset muihin uskontoihin liittyvien kysymysten nostamisesta esitettiin poistettavaksi.

Mm. edustaja Stig Kankkonen käytti esitystä puolustavan puheenvuoron, jossa teki mielestäni mainion vertauksen:

En minä mene Jaguarია myyvään liikkeeseen, jotta saisin Ladasta tietoa. Ja tästä minusta on kysymys. Kun meillä on kirkon tiedotuskeskus, niin sen tehtävä on tiedottaa kirkon asioista kirkolle uskollisena. Ei tämä sulje pois sitä, etteikö käytäisi dialogia, etteikö oltaisi avoimia, ihan osa tätä monikulttuurista yhteiskuntaa. Mutta kaikilla toimijoilla on oma tehtävänsä, ja se on tässä nyt esitetyssä muutosesityksessä, se on tiivistetty siihen, ja en ymmärrä, että voisi aiheuttaa vaikeuksia tai ongelmia pitää kiinni siitä, että meidän tehtävämme on viestittää kristinuskon kirkon sanomaa. Sen takia minä kannatan tätä tehtyä muutosesitystä.

Aikasemmin Juntusen esitys kirkollisen tiedottamisen terävöittämiseksi oli kaatunut, mutta nyt nämä kaksi muutosesitystä voittivat äänin 59–45, 1 tyhjä sekä 62–41, 1 tyhjä.

Lisäksi äänestettiin Tapio Seppälän toivomusponnesta: *"Reformaation 500-vuotisjuhlan toteuttamiseen vuonna 2017 tulee paneutua erityisellä huolella, ja sille tulee varata riittävät resurssit."* Ponsi hyväksyttiin äänin 77–20.



Kokousedustaja Niilo Räsänen kanssa kahvipöydässä

*Istuntoviikolla ruokatauoilla,
ruokalassa hyvien aterioiden äärellä
edustajat usein tutustuvat
paremmin vielä vieraaksi jääneisiin,
kun vaihtaa pöytäseuraa säännöllisesti.*

*Joskus näkee kyllä pöydistä,
että tuolla on tietyn kulmakunnan väkeä,
tai että tuolla istuu nyt lestadiolaisia,
tuolla liberaaleja, tuolla evankeelisia.
Useimmin on kyllä sekapöytä.
Että siellä ei pidetä rajaisia,
sanottaisiin meilläpäin*

*Kerran istuin tutun pohjalaisedustajan kanssa
ruokatauolla samassa pöydässä.
Pöytään tuli muuan rouva,
jonka kanssa en muista sanaa vaihtaneeni.
Ajattelin, että onpa mukava
nyt häneenkin tutustua.*

*Rouva kysyi, että saako istua seuraan.
Vastasimme, että totta kai.
Rouva istui muutaman sekunnin,
nousi siten ylös ja hymähti:
”Kyllä teillä taisi olla joku keskustelu menossa,
menen tuonne toiseen pöytään.”
Ja vaihtoi seuraa.*

*Ehkä hän löysi sieltä paremmin
omaan maailmankuvaansa sopivia ihmisiä.
Tai ehkä aidosti luuli meitä häirinneensä.
Pahoitin kuitenkin mieleni,
mutta kun olin äänestäjäni edustamassa,
niin en halunnut heitä nolata.
Enkä huutanut perään, että ”no ala vetää, jos ei seura kelpaa”,
vaikka Vanha Aatami sisälläni siihen kannusti.*

Kevät 2014

Lakivaliokunnan kokouksia 20.1., 24.2. ja 31.3.2014

Keväällä 2014 pidetyissä kolmessa lakivaliokunnan kokouksessa käsitelimme yleisvaliokunnalle annettavaa lausuntoa sähköisestä ja postitäänestämisestä sekä kirkon keskushallintouudistusta.

Viidennen istuntoviikon käynnistyessä

Kirjoitin blogiini maanantaina 5.5.2014:

Kirkolliskokouksen istuntokausi käynnistyy jälleen. Kyse on tämän vaalikauden viidennestä jaksosta, jonka täällä Turussa Kristillisellä opistolla pidämme. Suomen ev.-lut. kirkon kirkolliskokoukshan kokoontuu kahdesti vuodesta, viikon toukokuussa ja viikon joulukuussa. Matkan Turkuun tein Tampereen kautta, jossa osallistuin lauantaina mielenkiintoiseen kirkon nuorten seminaariin.

Tulin valituksi kirkolliskokouksen yhdeksi kahdeksasta Oulun hiippakuntaa edustavasta maallikkojäsenestä talvella 2012 pidetyissä vaaleissa. Tarvitsen nytkin kristittyjen esirukouksia työni puolesta. Olen ottanut tehtävän vastaan puutteeni tiedostaen ja luottaen Jumalan johdatukseen, että hän on toiminut ennenkin meidän vajavaisten työkalujen välityksellä.

Kirkolliskokous on kansankirkon läpileikkaus. On naisia ja miehiä eri puolilta maata, eri-ikäisiä, eri ammatti- ja koulutustaustoista sekä erilaisista poliittisista vakaumuksista. Edustettuna ovat eri herätysliikkeet ja myös muita kirkossa toimivia ryhmittymiä. Näkemyserojakin riittää, kuten julkisesta keskustelustakin huomataan. Yhteisymmärrystä kirkon liberaalien ja konservatiivien välillä on yhtä vähemmän. Kirkon jäsenmäärä laskee ja mediassa lietsotaan tätä kehitystä. Kansankirkon yhtenäisyys ja olemassaolo on uhattuna kenties vakavammin kuin koskaan maamme historiassa. Ja yhdessä pitäisi eteenpäin mennä ja pitää kirkko kasassa. Joskus se tuntuu mahdottomalta. Mutta mikä on ihmiselle mahdotonta, se on Jumalalle mahdollista.

Jos ja kun pidämme katseemme Golgatan ristissä ja rukoilemme herätyksen aikoja maahan, voi Herra kääntää monet vaikeutemme voitoksi. Kunpa kirkkomme muistaisi, mikä on sen tärkein tehtävä. Kaikki muu kyllä sitten hoituu!

Pidän arvokkaana myös sitä, että olen saanut tehdä yhteistyötä yksittäisten kysymysten tiimoilla myös sellaisten ihmisten kanssa, joihin nähden minulla on hyvin erilainen teologinen linja. Olisi tärkeää, että voimme ymmärtää paremmin toisiamme.

Kirkolliskokousta moni voi pitää kokoontumisena, jossa käsitellään ensisijaisesti dogmaattisia kysymyksiä. Itsellänikin sana kirkolliskokous tuo yhä ensimmäiseksi mieleen alkukirkon mahtavat istunnot, joissa joukko arvovaltaisia kirkko-isiä pohti syvällisiä kristinuskon peruskysymyksiä, määritteli uskontunnustukset ja teki pesäeroa erilaisiin harhaoppeihin.

Kirkolliskokouksella on myös meidän luterilaisessa kirkossamme hyvin tärkeä tehtävä kirkon uskoon ja oppiin liittyvien kysymysten määrittelyssä. Kuluvalle kirkolliskokouskaudella eniten työtä ovat vaatineet kuitenkin kirkon keskushallintoon sekä seurakuntarakenteeseen liittyvät hankkeet.

Nämäkään eivät toki ole kirkon hengellisestä olemuksesta irrallisia asioita. Kaikessa kirkon päätöksenteossa, myös hallintorakenteita koskevassa sääntelyssä, on pidettävä kirkaana mielessä kirkon perustehtävä – evankeliumin julistaminen. Jeesuksen lähetyskäsken täyttäminen on edelleen kesken! Kansankirkon toiminta toki pitää sisällään paljon "maallisiakin" tehtäviä, mutta kirkon kaiken toiminnan tulee nousta kristillisen perussanomien luota, Golgatan ristiltä, Jeesus-kalliolta. Silloin kirkko kestää.

Minkälaisissa hallintorakenteissa tämä tehtävä, jonka varaan kaikki muu kirkon toiminta rakentuu, on sitten parhaiten toteutettavissa? Tämä kysymys on keskeinen kirkon hallinnollistakin sääntelyä laadittaessa.

Seurakuntajakomme on pysynyt nykyisellään lähes koko kirjoitetun historiamme ajan. Keisari Aleksanteri II:n aikana kuntien ja seurakuntien tehtävät eriytettiin, mutta maantieteelliset rajat pysyivät pitkään samoina, monin paikoin yhä tänä päivänä.

Nyt vireillä on todella perustavanlaatuinen seurakuntarakenteen muutoshanke. Seurakunnista itsenäisinä yksikköinä tultaisiin luopumaan, jos esitys menisi tällaisenaan läpi. Seurakunnat jäisivät edelleen olemaan lähiyhteisöinä, mutta kaikkien seurakuntien tulisi kuulua seurakuntayhtymään, jolle nykyisten seurakuntien omaisuus ja taloudellinen päätösvalta siirtyisi.

Missä päätetään taloudesta, siellä on myös valta. Olemmeko valmiita näin olennaiseen päätösvallan keskittämiseen kirkossa? Monessa seurakunnassa muutos tulisi olemaan raskas. Se, mikä toimii yhdellä alueella, ei välttämättä toimi toisella. Ja onko pakolla saatu koskaan mitään hyvää aikaan?

Asutuksen keskittyminen ja kirkon jäsenmäärän lasku, molemmat valitettavaa kehitystä, vaatii meitä toki tarkastelemaan rakenteita uusiksi. Em. hanke sai kirkossa alkusysäyksen kuitenkin maallisen vallan puolella käynnistyneestä ns. suurkuntahankkeesta. Kun tämä hanke kaatui, niin kirkonkaan puolella ei ole painetta kiirehtiä omia ratkaisujaan.

Ainakin olisi syytä katsoa yksi vaalikausi uuteen yhtymämalliin siirtymistä ensin vapaaehtoisuuden pohjalta ja tehdä siitä sitten tarvittavat johtopäätökset.

Laajaa valmistelutyötä ei toki tarvitse heittää hukkaan, vaan sen pohjalta seurakunnat voisivat halutessaan tehdä ratkaisuja. Monien suurten kaupunkien alueella toimii jo nyt seurakuntayhtymiä. Vapaaehtoisia uusia seurakuntayhtymiä voisi syntyä lähivuosina joka tapauksessa lisää.

Olin hieman flunssainen kokouksen alkaessa. Niinpä kirjoitin Facebook-päivityksen saavuttuani Turkuun ja Kristilliselle opistolle:

"Ei pahalla ketään kohtaan, mutta rukoukseni tänään on: Kiitos Jeesus, kun sain taas yksin oman huoneen ja saan yskiä ja räkiä rauhassa."

*Istuntoihin tuli tunnin tauko.
Kerrankin lakivaliokunta lopetti kokouksensa
ajoissa ja sai hetken levätä.*

*Suunnittelin tekeväni omia töitäni sen tunnin.
Mutta migreeni yltyi niin pahaksi,
että oli pakko ottaa lääke
ja mennä makaamaan
pimeään kylpyhuoneen lattialle.
Kirkas valo kun laukaisee migreenin
tai ainakin se pahentaa sitä.*

*Joku kirjoittikin aikanaan Kemijärven
Suomi24-palstalle minuun viitaten,
ettei tuollaisia valonarkoja sairaita
pidä kaupunginvaltuustoon valita
(kun oli nähnyt minut lehtikuvassa
ulkona aurinkolasit päässä).*

*Ei tiennyt, että minulle tuo vaiva
on ollut siunaukseksi Jumalalta.
Se on pakottanut pysähtymään silloin,
kun on ollut vaarassa uuvuttaa itsensä.*

Jäitä hattuun seurakuntien rakenneuudistuksessa

Keväällä 2014 Kotimaa-lehdessä julkaistiin minun ja helsinkiläisen kirkolliskokousedustaja Kirsi Hiilamon yhteinen kannanotto seurakuntien rakenneuudistuksesta. Ajattelimme, että herättäisi huomiota, kun pienen pohjoisen seurakunnan ja pääkaupungin alueen seurakunnan edustajat kirjoittavat yhteisen mielipiteen tästä ajankohtaisesta asiasta. Otimme mm. kantaa pakkoratkaisuja vastaan.

(Kirsi Hiilamo äänesti kuitenkin lopulta kirkkohallituksen esityksen ja siis pakkoyhtymien puolesta. Hänen miehensä Heikki Hiilamo sen sijaan äänesti kanssani samoin.)

Kirjoitus kuului kokonaisuudessaan seuraavasti:

Jäitä hattuun seurakuntien rakenneuudistuksessa

Seurakuntien rakenneuudistus tuli vireille kirkossamme Jyrki Kataisen hallituksen kuntauudistushankkeen ja seurakuntien taloudellisten muutosten seurauksena. Kirkkolain mukaan seurakuntarajojen on pysyttävä kuntarajojen sisällä. Kirkossa katsottiin, että hallituksen suunnitelmiin karsia rajusti kuntien määrää oli reagoitava.

Nyt kuntauudistus näyttää viivästyvän tai muuttavan radikaalisti luonnettaan. Suuria peruskuntia ei tule ainakaan alkuperäisessä aikataulussa. Jos sunnuntaina tehty ”sote-sopu” pitää, niin huomattava osa kuntien tehtävistä siirtyy muille tasoille ja paine suurempien kuntien luomiseen vähenee. Olisiko kirkonkin syytä pysähtyä pohtimaan oman uudistuksensa sisältöä ja aikataulua?

Aikaisemmat kokemukset organisaatiouudistuksista kertovat, että muutokset ovat usein vahvoja ja tunneperäisiä kokemuksia. Esimerkiksi kymmenen seurakunnan yhdistyminen tarkoittaa vähintään kymmenen erilaisen arvomaailman yhteentörmäystä.

Yhteisen vision luominen edellyttää myös arvomaailmojen ja toimintatapojen prosessointia. Tämä ei onnistu, jos aikataulu on liian kireä. Nyt muuttuneessa tilanteessa on tärkeää huomata, että lainsäädännön asettamaa pakottavaa kiirettä meillä ei ole enää. Uusi tilanne saattaa herättää eloon keskustelun esim. jo kertaalleen hylätystä hiippakuntamallista tai mahdollisuudesta antaa joidenkin seurakuntien jatkaa toimintaansa itsenäisesti.

Kirkkohallituksen valmisteleva esitys seurakuntayhtymämallista on varmasti hyvä lähtökohta monelle alueelle ja erittäin tarpeellinen. Kansankirkkoamme mahtuu kuitenkin monia hyvin erilaisia seurakuntia.

Seurakuntien jäsenmäärät, maantieteelliset olot ja toimintamuodot vaihtelevat suuresti.

Esimerkiksi Helsingissä yhtymämalli ei käytännössä muuttaisi juuri mitään. Sen sijaan pitkien välimatkojen alueella yhtymistä tulisi maantieteellisesti valtavia ja säästöjen syntyminen olisi kyseenalaista. Lisäksi meillä on suuria seurakuntia, joilla ei

ole tarvetta liittyä yhtymiin ja joiden kanssa pienet seurakunnat eivät halua liittoutua. Ihmiset käyttäytyvät muutoksissakin sekä rationaalisesti että irrationaalisesti.

Irrationaaliset ilmiöt muutosprosesseissa ovat olemassa. Organisaatioissa voi esiintyä epäluottamusta, syyttelyä, ristiriitoja, koska ihmisillä ei ole energiaa tulevan suunnitteluun. Keskitytään mieluummin puolustamaan omaa asemaa ja vanhoja toimintamalleja.

Kirkkomme yhtenäisyyttä tuskin uhkaa se, jos eri puolilla Suomea päädyttäisiin paikallisten olosuhteiden perusteella jossain määrin erilaisiin hallinnollisiin ratkaisuihin. Erilaiset ratkaisumallit voivat jopa vahvistaa kirkkoamme, sillä pakkoliitosten aiheuttamaa katkeruutta ei silloin synnytetä.

Rakenneuudistuksen onnistumisen edellytyksenä on tarmokas ja taitava johtaminen. Seurakunnissa on paljon johtajuutta ja vahva luottamus johtajuuteen. Kirkkoherrat ovat johtamisen ammattilaisia. Monella luottamushenkilöllä on paljon kokemusta johtajuudesta eri organisaatioissa. Molemmilla on tarmoa johtaa itselleen tärkeäksi koetun seurakunnan rakennemuutosta. Heillä ei välttämättä ole kokemusta muutosjohtajuudesta. Kirkon tulevaisuuden haasteena on johtamisen kehittäminen muutosten tukemiseen.

Janne Kaisanlahti, kirkolliskokousedustaja, Kemijärvi

Kirsi Hiilamo, kirkolliskokousedustaja, Helsinki

Puhun jälleen pakkoyhtymiä vastaan

Kirkkohallituksen esitys seurakuntarakenteen muutoksesta tuli keskusteluun. Esityksen perustana olivat keväällä 2013 tehdyt linjaukset. Perusongelmana olivat edelleen pakkoyhtymät, joita määrävähemmistön reilusti täyttävä vähemmistö oli äänestyksessä aiemmin vastustanut. Ilmeisesti kirkkohallitus ajatteli, että vähemmistö tulee ajan myötä muuttamaan kantansa. Käytin puheenvuoron:

Arvoisa puheenjohtaja, hyvä kokousväki. Flunssa on vähän ääntä syönyt, mutta koetan sitä silti parhaani mukaan käyttää. Kirkkohallituksen esitys kirkon paikallistason rakenteista sisältää monia hyviä elementtejä. Kirjoitettu teksti on monin tavoin ansiokas. Uskon, että useat tämän esityksen linjaukset tulevat antamaan suuntaa kirkolle seuraavina vuosikymmeninä riippumatta siitä, tuleeko tämä esitys kokonaisuudessaan hyväksytyksi vai ei, ja jos tulee, niin millä aikataululla.

Suurimmat ja luultavasti eniten vastustusta herättävät tuolla seurakuntakentällä ne esitykset, joiden mukaan seurakuntien työ- ja virkasuhteet, omaisuus sekä päätösvalta useissa tärkeissä kysymyksissä siirtyisivät uusille seurakuntayhtymille, joissa monilla nykyisillä seurakunnilla olisi vain murto-osa äänivallasta päätöksentekoaikavälissä. Ja että kaikkien seurakuntien olisi paikallisista oloista riippumatta mentävä tähän yhteen malliin pakolla.

Kun olen keskustellut hyvin erilaisten kirkkomme jäsenten kanssa erilaisista seurakunnista, eri puolilta maata ja hyvinkin erilaisista teologisista linjauksista, näissä keskusteluissa on korostunut selkeä näkemys: ei pakkoa. Oma rovastikuntani, Rovaniemen rovastikunta, koostuu hyvin erilaisista seurakunnista. Siellä on esimerkiksi maantieteellisesti ja jäsenmäärältään hyvin suuri Rovaniemen seurakunta, ja toisaalta vaikkapa alle 2000 jäsenen Pelkosenniemen seurakunta, joka

koostuu muuten kahdesta maallisen puolen kunnasta, Pelkosenniimestä ja Savukoskesta. Toimintatavat ja teologiset painotuksetkin eroavat varmasti jonkin verran näissä seurakunnissa. Silti me muodostimme rovastikunnan kokouksessa yksimielisen kannan: ei pakkoyhtymiä.

Minulla ei ole tietenkään ikäni eikä muunkaan kokemuksen puolesta sellaista ymmärrystä kirkon hallinnosta kuin varmasti useimmilla teistä on. Rohkenen kuitenkin esittää pohdittavaksi muutamia kysymyksiä. Keskeinen syy seurakuntarakenteen uudistushankkeen käynnistymiselle juuri nyt oli valtiovallan puolella käynnistetty kuntauudistus, eli ns. suurkuntahanke. Tämä hanke on kariutunut. Onko meillä siis enää samanlainen kiire tässä asiassa kuin vuosi sitten?

Kirkossa on myös meneillään Kipa-hanke, jonka tuomat muutokset kuormittavat kovasti seurakuntia. Tulisiko meidän katsoa ensin tämä muutos ja sen vaikutukset seurakuntien hallintoon loppuun, ja vasta sitten lähteä tekemään seuraavaa suurta myllerrystä? Kuinka väkemme siellä kentällä jaksaa? Ja tulisiko meidän rakentaa sääntelyä, joka sittenkin sallisi erilaiset hallintomallit eri puolilla maata, huomioiden alueelliset erot alkaen pitkistä välimatkoista? Riittääkö väljyys pakkoyhtymien johtosäännössä täyttämään tämän haasteen?

Yhtymämallilla on uuten ansionsa, kiistattomasti, mutta olisiko parempi rakentaa sääntelyä siten, että uuteen yhtymään siirtyminen on vapaaehtoista? Jos uusi yhtymämalli osoittautuu niin hyväksi kuin sitä on mainostettu, epäilijät tulevat varmasti myönteisen esimerkin innoittamina seuraamaan innolla perässä. Ja yhtymiähän on jo nyt mahdollista perustaa lainsäädännön nojalla.

Kirkkohallituksen esitys avaa monia myönteisiä näköaloja tulevaan kehitykseen. Mutta monilla alueilla koetaan silti huolta. Merkitseekö pakkoyhtymä uuden byrokratian tason luomista? Johtaako suurten yhtymien luominen toimintojen näivettymiseen reuna-alueilla? Miten diakonian asema muuttuu sääntelyn muuttuessa? Tuoko keskittäminen todellisia säästöjä? Täytyykö suuria seurakuntia ryhtyä keinotekoisesti pilkkomaan?

Ja jos seurakunnat haluavat pitää rakkaudella vaalitun omaisuuden hallussaan, ja jos seurakunnat haluavat huolehtia edelleen vaikkapa omista hautausmaistaan omien perinteiden ja paikallisten käytäntöjen nojalla, niin miksi me ottaisimme näiltä seurakunnilta tämän toiminnan pois, päätettäväksi pahimmillaan jopa satojen kilometrien päässä pitkien välimatkojen alueella?

Jos meillä on laaja tahtotila täällä, että seurakuntakentällä mennään yhtymiä kohti, niin eiköhän kehitys sinne tule tulevaisuudessa viemään. Mutta tämä kehitys on varmasti rakentavampaa ja seurakuntien vastuunkantajien motivaatiota säilyttävämpää, kun se tehdään vapaaehtoiselta pohjalta ja rauhallisesti edeten. Onko pakolla koskaan tässä maailmassa saatu mitään hyvää aikaan?

Muistan lapsena kuulleen sellaisen tarinan eräästä vanhasta valtiopäivämiehestä, joka oli nuoruudessaan joutunut ns. pakkoavioliittoon, tämä tapahtui 1800-luvun loppupuolella. Vanhana miehenä hän oli sitten erälle hautausmaalle sattuneille ohikulkijoille tokaissut vaimonsa haudalla, että "Enpä minä sitä vaimoa kyllä koskaan rakastanut, mutta 12 lasta meillä kuitenkin oli." No, tuli se elämä varmasti niinkin elettyä, mutta ei se oikein kiva esimerkki ole.

Lopuksi kiinnitän vielä huomiota seurakuntayhtymään esitettävään vaalitapaan. Sivulla 19 on perusteltu kahden vaalin järjestelmän säilyttämistä mielestäni

ansiokkaasti. Toivon, että kehittyipä seurakuntakenttä kokonaisuudessaan mihin suuntaan tahansa, että yhtymissä demokratiakate säilyy mielellään tämän esityksen mukaisesti siten, että seurakuntalaiset valitsevat edustajansa niin seurakuntaneuvostoon kuin yhteiseen kirkkovaltuustoonkin suoralla vaalilla. Kiitos.

Esimerkiksi edustaja Aino Vesti tuo esille samoin mahdollisuuden sallia yksittäiset seurakunnat ja vetosi asiaan jatkovalmisteluissa, samoin pakollisten virkojen säilyttämiseen. Jos näihin ongelmiin olisi todella valmistelussa puututtu, tuskin hanke kokonaisuudessaan olisi kaatunutkaan. Vesti puhui mm. seuraavaa:

”... Uudistuksen suurin kipukohta on mielestäni tämä yhtymien muodostamisen pakollisuus. Olemme kuulleet eri puolelta Suomea, että näitä esityksen tavoitteita on ollut mahdollista toteuttaa muutenkin kuin yhtymämallilla mm. Jyväskylässä ja Salossa, jotka ovat etunenässä organisoineet taloutensa tehokkaaksi ja toimintansa seurakuntalaisia tasapuolisesti kohtelevaksi ja siksi ei olisi tarkoituksenmukaista pakottaa heitä sellaiseen epätarkoituksenmukaiseen malliin. Siksi kannattaisin vain tällaista vapaaehtoista yhtymien muodostamista sen lisäksi, mitä kuntaliitokset luonnostaan aiheuttavat.

Toivon, että valiokunta voisi ottaa huomioon tämän palautteen eri puolelta Suomea valmistellessaan esim. siten, että yhtymämallin rinnalle voitaisiin sallia yhden seurakunnan malli minimissään erityistapauksissa ja perustellusti ja kapitulin suostumuksella.

Se yksityisen seurakunnan hallinto voisi jatkua nykytilaisena: kirkkoneuvosto ja kirkkovaltuusto, mikä olisi yhdenmukainen tämän seurakuntayhtymämallin hallinnon kanssa. Kapitulit voisi päättää, mihin seurakuntayhtymän yhtymärovastin alueeseen se mahdollinen yksittäinen seurakunta, joka kuitenkin varmaan olisi poikkeustapaus, kuuluisi.

Esityksen mukaanhan keskusrekisteri voi toimia alueellisesti yhtä yhtymää suurempana eli yksityinen seurakunta voisi tehdä myös sopimuksen sopivan naapuriyhtymän kanssa tarvittaessa tällaisesta yhteistyöstä, kuten muustakin yhteistyöstä.

Toiseksi en olisi valmis luopumaan näistä kirkkolaisissa mainituista pakollisista viroista. Raamatussakin puhutaan laulunjohtajasta, seurakunnan kaitsijasta ja seurakunnan palvelijasta. Haluaisin säilyttää papin, kanttorin ja diakonian virat. Mutta mietin, että voisiko niiden pakollisuutta väljentää tai suurentaa sitä aluetta, vaikkapa siten, että näitä virkoja olisi oltava yhtymässä kapitulin määrittämä määrä. Haluaisin, että sananjulistuksen lisäksi myöskin veisuu ja palvelu jatkuisivat edelleen kirkossa.”

Asiasta pidettiin kaikkiaan viitisenkymmentä puheenvuoroa, kunnes se lähetettiin jatkovalmisteluun lakivaliokuntaan.

Henkilöseurakuntien perustaminen

Edustaja Aulis Ansaharju jätti aloitteen henkilöseurakuntien perustamisen mahdollisuudesta. Nykyäänhän kirkon jäsenen on kuuluttava siihen seurakuntaan,

jonka alueella hän on kirjoilla. Perinteisesti kansankirkossa on suhtauduttu melko kielteisesti tästä ns. parokiaalisuuden periaatteesta luopumiseen.

Löysin entisen piispa Pihkalan vanhasta puheesta vertauksen kirkon muuttumisesta yksiväristen mosaiikkien ruuduiksi. Ihan perusteltu vertaus se oli. Mutta toisaalta vaihtoehtona voi tulevaisuudessa olla se, että ruudut katoavat kokonaan.

Oma puheenvuoroni asiasta oli seuraavanlainen:

Arvoisa puheenjohtaja. Olen suhtautunut ainakin aikaisemmin melko kielteisesti henkilöseurakuntien perustamiseen. Olen ajatellut, ettei se oikein sovellu meidän kansankirkoomme. Johtaisiko se siihen, että erilaisia vahvoja teologisia näkemyksiä omaavat tahot linnoittautuisivat muutamien seurakuntien ympärille?

Lueskelin eilen vanhoja kirkolliskokouksen pöytäkirjoja, kun tuossa illalla oli aikaa, pöytäkirjoja keväältä 2008. Tuolloin oli käsitelty myös henkilöseurakuntien perustamista, ja piispa Juha Pihkala oli kuvannut sen voivan johtaa kirkon muuttumiseen yksiväristen mosaiikkien ruuduiksi, eikä pitänyt niin sanottujen samanmielisten yhteisöjen luomista tavoiteltavana asiana.

Seurakunnat kuitenkin toimivat tietyllä maantieteellisellä alueella. Virtuaaliaikakaudellakin ihmisten henkilökohtainen kohtaaminen on tärkeitä. Onko olemassa vaara, että jos maantieteelliset seurakunnat profiloituvat jonkun yhden liikkeen seurakunniksi, jota seurakunnan työntekijät ja luottamushenkilötkin vähitellen alkaisivat edustaa, niin madaltaisiko tämä tällaisen liikkeen ulkopuolisen, paikkakunnalla asuvan henkilön kynnystä tulla mukaan seurakuntaan? Vai johtaisiko se siihen, että seurakunnan toiminnan iskulauseeksi muodostuisi vähitellen "mehukestejä samanmielisille"?

Siinä, että samoin asioita ajattelevat kokoontuvat yhteen ja viettävät aikaa toistensa parissa, ei ole tietenkään lähtökohtaisesti mitään pahaa. Se on ihmisille hyvin tyypillistä. Mutta että seurakuntarakenne alkaisi rakentua vähitellen sille pohjalle yhteisessä kansankirkossamme, sitä olen, tunnustan, hieman vierastanut. Rohkenen hieman epäillä, että jos tämä henkilöseurakuntamalli olisi ollut voimassa vaikkapa vuosikymmen sitten, niin voimasuhteet esimerkiksi oman kotiseurakuntani päätöksenteossa olisivat huomattavasti muuttuneet seurakuntavaalien myötä.

Niissä olosuhteissa kirkkovaltuuston koostumus olisi uskoakseni muodostunut sellaiseksi, ettei minua seurakunnassa esiintyneiden vahvojen teologisten linjausten ja seurakunta-aktiivien piiriin ulkopuolelta tulleena henkilönä olisi varmaankaan kirkkovaltuuston puheenjohtajaksi valittu, ja tokkopa minä silloin tässä pöntössäni puhuisin nyt.

Mutta sekin on huomioitava, että aika muuttuu, ja kirkossakin on ajan mukana eletävä. Kirkon sanoma on ajaton, Raamattu ei muutu, ja Golgatan risti kestää aikojen halki. Mutta hallinnollisia ratkaisuja voimme joutua, ja pitääkin joskus ajatella uusiksi.

Suomessa kehitys kirkossa on mennyt huonoon suuntaan monessakin mielessä. Jäsenmäärä putoaa, kristinuskon sanoma menettää merkitystään ihmisten mielissä. Kirkosta erotaan protestina milloin millekin asialle, tai sitten vain yksinkertaisesti välinpitämättömyyden vuoksi. Ymmärrän erittäin hyvin ne huolet, joita edustaja Ansaharju tuo aloitteessa esille. Vaikka itse olen kirkon nykyisen

virkakäsityksen kannalla, niin toivoisin suvaitsevaisuutta myös toista linjaa edustavia kirkon jäseniä kohtaan.

En malta olla toteamatta, loukkaantukoon joku jos haluaa, kotiseurakunnassani Kemijärvellähän minä olen ollut liberaali, perinteisten arvojen murtaja, kun olen uskaltanut sanoa, että voisin mennä ehtoolliselle vaikka siellä nainenkin ehtoollista jakaa. Ja Helsingissä minä olen taas konservatiivi, tasa-arvon vastustaja, kun puolustan Raamatusta nousevaa avioliittokäsitystä. Ei ole ollut helppoa aina olla tässä kansankirkossa. Olen monesti miettinyt, mitä minä täällä teen.

Henkilöseurakunnan mahdollistaminen voisi ehkä hillitä kirkosta eroamisia. Eroamisen sijaan protesti olisi toiseen seurakuntaan vaihtaminen. Ehkä se olisi pienempi paha kirkon kokonaiskuvan kannalta. Tiedän, että kirkosta on voitu erota hyvinkin kevyin perustein, ei suinkaan syvällisten teologisten linjojen vuoksi. Tiedän tapauksia, joissa on erottu esimerkiksi suutumuksesta jotakuta seurakunnan yksittäistä työntekijää kohtaan.

Tiedän esimerkiksi tapauksen, jossa hyvin perinteistä kristillistä linjaa edustanut henkilö erosi kirkosta kohdattuaan seurakunnan työntekijän alkoholin vaikutuksen alaisena työtehtäviä hoitaessaan. Parempi kai tällaisessa tilanteessa olisi sitten erota vain seurakunnasta ja vaihtaa naapuriseurakuntaan, kuin jättää kirkko kokonaan.

Seurakunta on kuitenkin eri asia kuin kotikunta. Siteet kotiseurakuntaan voivat säilyä hyvinkin vahvoina, vaikka elämäntilanne vaatisikin muuttamaan kirjat toiselle paikkakunnalle. Jokuhan voi joutua muuttamaan vaikka vuoden välein – kuinka kiinteäksi se side muodostuu kulloiseenkin seurakuntaan? Olisiko tällaisessa tilanteessa mahdollistettava pysyminen alkuperäisen kotiseurakunnan jäsenenä?

Ja toisaalta, jos sanotaan, että henkilöseurakuntien myötä muodostuisi konservatiivien seurakuntia ja liberaalien seurakuntia, niin eikö sellainen ole jo nyt enemmän tai vähemmän todellisuutta kansankirkossamme? Tämä on näkynyt muun muassa eräissä lähetyismäärärahoja koskevissa päätöksissä, valitettavasti. Voiko henkilöseurakuntien perustaminen enää näitä konflikteja kärjistää, vai voisiko se jopa lieventää niitä?

Ajatus siitä, että seurakuntaan kuulumisen irrotettaisiin maantieteellisestä asuinpaikasta, tuntuu kovin suurelta muutokselta. Mutta ollaanhan täällä nyt ajamassa muutenkin suurta muutosta seurakuntarakenteisiin. Jos rohkeita ja ennakkoluulottomia uudistuksia seurakuntarakenteeseen peräänkuulutetaan, niin sellainen tämä nyt ainakin olisi. Minulla ei ole lopullista kantaa tähän kysymykseen. Kuten sanottua, en ole näihin henkilöseurakuntia koskeviin esityksiin oikein innokkaasti kyllä suhtautunut. Mutta seuraan mielenkiinnolla tämän aloitteen saamaa käsittelyä.

Aloite lähetettiin hallintovaliokuntaan ja se tuli tietysti aikanaan hylätyksi. Luullakseni henkilöseurakunta-asiaan tullaan kuitenkin vielä palaamaan.

Siltä listalta, jolta kemijärveläinen edeltäjänä, kirkkoherra Lasse Marjokorpi oli aikanaan valittu, eli ns. perinteisen virkakäsityksen Oulun hiippakunnan ehdokaslistalta valittu pappisedustaja Pasi Palmu viittasi blogissaan puheenvuorooni myönteisessä sävyssä. Hän ei tuntunut ainakaan bloginsa perusteella pitävän minua

aivan ”hengenheimolaisenaan”, joten sitäkin ilahduttavampaa oli saada häneltä kiitoksia:

”Erinomaisia puheenvuoroja aiheesta käyttivät lisäksi mm. Pekka Simojoki, Leif Nummela ja Erkki Koskeniemi. Ilahduttavaa ja yllättävääkin oli huomata, että huolemme jakavat myös monet sellaiset edustajat, joita ei ole tapana kirkkopoliittisesti liittää herätysliikerintamaan tai konservatiiviteologeihin. Iloitsin erityisesti Heikki Toivion ja Janne Kaisanlahden puheenvuoroista. Molemmissa nähtiin kirikkaasti, että ongelma ja tarve on kuitenkin olemassa ja siihen pitäisi pyrkiä vastaamaan.”

Debattia kirkon seurakuntavaalikampanjasta

Kirkolliskokouksen kyselytunnilla käytiin läpi sekä minun että edustaja Sammeli Juntusen kysymyksiä liittyen kirkon seurakuntavaalikampanjaan *Usko hyvän tekemiseen*. Julkaisen asiaa koskevan keskustelun tässä sellaisenaan, koska se kuvastaa hyvin sitä, miten erilaisissa todellisuuksissa me kokousedustajat voimme joskus elää:

Viestintäjohtaja Pesonen Tuomo:

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät kirkolliskokousedustajat.

Edustaja Sammeli Juntunen toteaa ja kysyy: Kirkon tiedotuskeskuksen julkaisemassa seurakuntavaalien markkinointimateriaalissa on seurakunnille tarkoitettu juliste, jossa on teksti: Avioliitto kaikille vai avoliitto toisille? Siihen valittua kysymyksenasettelua on vaikea ymmärtää muuten kuin kömpelästi kätkeytyneenä kannanottona sukupuolineutraaliin avioliittoon siirtymisen puolesta. Eikö tällainen vaalien järjestäjän harjoittama piiloviestintä vaaranna vaalien puolueettomuuden? Demokratiassahan jonkin teeman puolesta politikoiminen kuuluu vaalien ehdokkaille tai heidän muodostamilleen ryhmille, ei vaalit järjestävälle taholle.

Vastaus: Edustaja Juntusen esille nostama kysymyspari on vain yksi kymmenistä kysymyspareista, joita ehdokkaat ja toimijat voivat soveltaa, muuttaa tai käyttää sellaisenaan, aivan parhaaksi katsomallaan tavalla. Näitä vaikuttamis- ja kysymyspareja ovat tuottaneet mainostoimisto Sherpa, seurakuntavaalien tiimi, ja niitä on kerätty myös kirkon viestintäpäivillä ja diakoniatyöntekijöiden neuvottelupäivillä. Vaikuttamispareja on käyty läpi vaalien työryhmässä, joka ohjaa vaaliviestintää, ja jossa on edustus seurakunnista ja hiippakunnista eri puolilta Suomea. Vaikuttamisparien tarkoituksena on herättää keskustelua, liittyä kirkosta käytävään keskusteluun sekä nostaa esille erilaisia asioita, joskus hyvinkin vaikeita valintoja, joiden väliltä päättäjät joutuvat tekemään ratkaisujaan niin paikallisissa päätöksentekoaikakausissa kuin täällä kirkolliskokouksessakin.

Seurakuntien jäsenmäärien laskiessa ja taloudellisen tilanteen heiketessä kaikkeen hyvään ei enää ole varaa. Päättäjät ottavat kantaa myös erilaisiin arvokysymyksiin, ja siksi myös niistä on tärkeä puhua. Avioliitto on asia, joka tällä hetkellä arvokysymyksenä puhuttaa kirkossa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa. Vaaliviestintäryhmän mukaan tämä vaikuttamispari voidaan tulkita eri tavoin. Se ei lähtökohtaisesti ole eikä voikaan olla kannanotto kirkon voimassa olevaa avioliittokäsitystä vastaan. Kirkon yhteinen vaaliviestintä antaa kehyksen

seurakunnissa tapahtuvalle viestinnälle. Seurakuntavaalikampanja tukee paikallisseurakuntia vaaliviestinnässä. Luotamme siihen, että seurakunnissa ja valitsijayhdistyksissä on taitoa ja osaamista syventää sekä konkretisoida oma vaaliviesti. Kiitos.

Edustaja Juntunen Sammeli:

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät edustajat. Minua tuo vastaus ei oikein tyydytä. Minun mielestäni tuo valittu kysymyksenasettelu ihan selvästi arvottaa tuota kysymystä. Se on melkein vastaava kuin jos valtiollisissa vaaleissa olisi äänestämiseen kannustava mainos, jossa sanottaisi vaikka että "Liitytäänkö Natoon vai jätetäänkö maa Vladimirille?" Että en oikein muuten voi ymmärtää. Kuka vastaisi tuohon kysymykseen, että "avoliitto toisille, avioliitto ei kuulu kaikille"? Joten minun mielestäni tuohon kysymyksenasetteluun on kätkeytynä arvotus. Tuon saman kysymyksen olisi voinut esittää sillä tavalla, että siihen ei olisi ollut kätkeytynä tuollaista arvotusta. Esimerkiksi: "Äänestä seurakuntavaaleissa, voit vaikuttaa siihen, millainen avioliittokäsitys kirkolla on." Jotain tällaista. Joten se ei olisi ollut arvottava.

Pidän edelleen ongelmallisena tuota, millainen mainos tähän on valittu, eikä yhtään heikennä tätä probleemaa se, että tässä tosiaan on kymmeniä muita tai kymmenen muuta paria joista voi valita, että "kriisiapua vai riisiapua". Se on aika neutraali, mutta tuo ei minusta ole, tässä tilanteessa, jossa tuosta asiasta tosiaan keskustellaan. Mielestäni tällainen kannanmuodostus ja arvottaminen kuuluvat ehdokkaille tai ehdokasryhmille, mutta ei kirkolle tai seurakunnille, jotka järjestävät näitä vaaleja.

Edustaja Ojala Sami:

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät edustajat. Olen ollut mukana tässä, en muista nimeä, mutta työryhmässä, joka tätäkin asiaa on pohtinut. Työryhmiä on monia ja hyviä. Siltä pohjalta sanon, että voi olla näin, että tuo sanapari on huonosti muotoiltu, mutta tarkoituksella sitä ei ole huonosti muotoiltu. Jos nyt ymmärsin oikein edustaja Juntusen ajatuksen, niin tässä ei ollut mitään sellaista suunniteltua, piilotettua agendaa. Sen myönnän, että se voi olla niin kuin huono sanapari ja se voi viestiä jotain virheellisesti. Mutta ei tarkoituksellisesti.

Ensimmäinen varapuheenjohtaja:

Halutaanko vielä käyttää tästä puheenvuoroja? Puheenvuoroja ei pyydetä, joten viestintäjohtaja jatkaa seuraavalla kysymyksellä.

Viestintäjohtaja Pesonen Tuomo:

Arvoisa puheenjohtaja. Edustaja Janne Kaisanlahti toteaa ja kysyy: Kirkko toimii aktiivisesti internetissä ja sosiaalisessa mediassa, mikä on luonnollisesti hyvä asia. Kirkko on alkanut kampanjoida myös syksyn seurakuntavaaleihin liittyen. Ymmärtääkseni kirkon Facebook-sivustojen tulee edustaa kirkon virallista linjaa eikä minkään tahojen yksittäisiä mielipiteitä. Kuitenkin seurakuntavaaleihin liittyvät kampanjan Usko hyvän tekemiseen Facebook-sivun tykkäykset-kohdasta löytyy muun muassa Vihreän liiton poliitikkojen Tuija Braxin ja Ville Niinistön fanisivut. En ymmärrä, minkä takia kirkon seurakuntavaalikampanja antaa julkista tukea joillekin

yksittäisille poliitikoille. Samoin kampanjan puitteissa on tykätty esimerkiksi Tulkaa kaikki -liikkeen sivuista, mutta kirkon piirissä toimivia konservatiivisempia liikkeitä ei ole huomioitu.

Seurakuntavaaleihin liittyvä kampanja Usko hyvän tekemiseen on muutoinkin herättänyt ihmetystä alkaen otsikostaan. Eikö luterilaisessa opissa ole kyse nimenomaan uskosta Jeesukseen eikä uskosta hyviin tekoihin? Tämän näkemyksen ja yleensäkin kirkon perustehtävään, Jeesuksen sovitustyöstä kertovan evankeliumin julistamiseen ja henkilökohtaisen uskonratkaisun merkitykseen liittyviä kysymyksiä tulisi pitää kirukkaasti esillä kaikessa kirkon tiedottamisessa. Edellä olevan johdosta kysyn, mikä taho on vastuussa seurakuntavaalien Facebook-kampanjan ylläpitämisestä, ja onko kirkko huolehtinut riittävästi siitä, että kirkon nimissä tapahtuva toiminta Facebookissa edustaa kirkon virallista linjaa eikä sivustojen ylläpitäjien yksityisiä mielipiteitä.

Vastaus: Kirkon Facebook-sivujen tehtävänä on tukea koko kirkon elämää. Vaalikampanjan mainoskampanjan kohderyhmäksi on vaaleja ohjaava työryhmä määritellyt kirkkoon ohuesti sitoutuneet. Sisältöjä on hyvä arvioida kohderyhmän näkökulmasta. Vaalien tärkeä tehtävä on ennen kaikkea saada ihmisten tietoisuuteen, että on tulossa vaalit, sekä kertoa siitä, mihin ehdokkaana ja äänestämällä voi vaikuttaa. Usko hyvän tekemiseen -Facebook-sivusta on vastuussa projektipäällikkö Mari Leppäsen johtama vaalitiimi. Vaalikampanjassa tehdään monenlaista yhteistyötä puolueiden ja poliitikkojen kanssa. Siksi on luontevaa, että myös Facebook-ryhmän kautta ollaan puolueisiin yhteydessä. Esimerkiksi kirkon Twitter-tili seuraa poliitikkoja. Vastaavasti erittäin onnistuneessa kirkon EU-arvoillassa viime viikolla Helsingissä oli nimenomaan poliitikkoja.

Sosiaalisessa mediassa tykkääminen perustuu vuorovaikutukseen. Seurakuntavaalien Facebook-sivusto on reagoinut viesteihin ja tykkäämisiin, joita se on saanut, eli on vastattu tervehdyksiin, joita sivustolle on tullut. Vaalikampanjassa ja viestinnässä olemme avoimia eri suuntiin. Olemme käyneet kertomassa vaaleista kaikissa puoluetoimistoissa. Osallistumme kaikkiin tänä kesänä järjestettäviin puoluekokouksiin.

Usko hyvän tekemiseen -ryhmässä on tykkääjinä ja tykättävinä erilaisia poliitikkoja, puolueita ja herätysliikkeitä. Vuorovaikutuksen myötä eri tahoja lisätään sosiaalisen median toiminnan mukaisesti. Jotkut tahot vain ovat aktiivisempia peukuttamaan vaalisivustoamme kuin toiset.

Luterilaisen uskon mukaan ihminen ei pelastu hyviä tekoja tekemällä. Vaalikampanjan tunnuslause ei ole teologinen kannanotto. Slogania ja kampanjan sisältöä pohdittiin muun muassa kirkon viimeisen nelivuotiskertomuksen avulla. Tutkimuksesta selviää, että kirkon tekemä hyvä työ kotimaassa ja maailmanlaajuisestikin on yksi tärkeimpiä ihmisten kirkkoon kuulumisen syitä. Saamamme palautteen mukaan yhteiskunnassa on kasvava tarve saada lisää tietoa siitä, mitä kirkko suomalaisessa yhteiskunnassa tekee. Tämä toive on välitetty usein myös tästä salista kirkon tiedotuskeskukselle. Toivomme, että vaalien tunnuslause ja koko kampanja auttaisi kertomaan kirkon perustehtävästä, perustyöstä ja siitä, mistä hyvän tekeminen kumpuaa. Ryhtymättä nyt teologisoimaan tätä hallintoelinvaalia sen enempää, voisi yksi näkökulma keskusteluun olla sekin, että usko ilman tekoja on kuollut. Me luotamme siihen, että ehdokkaat hiippakunnissa ja seurakunnissa osaavat

sanoittaa itse itselleen tärkeät teemat niin teologian kuin seurakunnan käytännön elämänkin näkökulmasta.

Lisää tietoa näistä asioista saa muun muassa sivulta www.seurakuntavaalit.fi, ja tuon Facebook-sivun nimi on Usko hyvän tekemiseen. Kiitos.

Edustaja Korolainen Katri:

Arvoisa puheenjohtaja. Edustajatoverini Sammeli Juntunen ja Janne Kaisanlahti arvostelivat seurakuntavaalien viestintäkampanjaa ohuesta teologisesta sisällöstä ja kampanjan kantaaottavuudesta. Jäi olo, että edustajakollegat eivät ole kovinkaan tyytyväisiä kirkon nelivuositain järjestettävään massiivisimpaan julkisuuskampanjaan.

Kampanjan pääviesti, usko hyvän tekemiseen, on kohdistettu niin sanotusti ohuesti kirkkoon kuuluville, joita on tällä hetkellä kirkkomme jäsenistössä nelivuotiskertomuksen mukaan noin miljoona. Kampanjan tarkoituksena on toisin sanoen saada nämä kenties jo lähdössä olevat jäsenemme kiinnostumaan ja kiinnittymään kirkkoon ja sen uskoon. Apuna on käytetty mainostoimistoa, joka kaiken järjen mukaan pystyy arvioimaan yleisesti kiinnostavia kirkollisia kysymyksiä mediassa.

Jo Roomalaiskirjeessä kerrotaan seurakunnan olevan Kristuksen ruumis, jossa jokaisella on oma tärkeä paikkansa. Raamatussa opetetaan myös, että jokainen meistä on Jumalan kuva, arvokas sellaisenaan. Tämän takia pidän hivenen erikoisena, että seurakuntavaalit olisi tarkoitettu vain tietynlaisille kristityille. Minä toivoisin, että meille kaikille olisi tilaa seurakunnan työssä ja päätöksenteossa.

Kirkon jäsenmäärä on jatkanut laskuaan jo pitkään, ja tästä trendistä on käytetty hyvin huolestuneita puheenvuoroja myös tässä salissa. Seurakuntavaalit kantavat tässä vaiheessa oman vastuunsa jäsenkadon pysäyttämiseksi suuntaamalla viestinsä juuri näille lähtemistä harkitsevalle miljoonalle jäsenelle. Pidän siis erinomaisena valintana niin missionäärisesti kuin strategisestikin sitä, että keskitymme tällä nelivuotiskaudella näiden jäsenten tavoittamiseen.

Minulle tämä miljoonan kristityn joukko on tärkeä osa kirkkoamme. Lähetyskentät eivät tänä päivänä suinkaan sijaitse pelkästään tuhansien kilometrien päässä maailman köyhimpien luona vaan meidän jokapäiväisessä arjessamme. Prismän kassajonossa, kuntosaleilla ja lähiöbaareissa kaivataan sanomaa armollisesta Jumalasta tänäkin päivänä kipeästi. Olen ylpeä siitä, että Kirkon tiedotuskeskus on ottanut tämän kaipuun tosissaan ja päivittänyt seurakuntavaalien sanoman vieraannuttavasta vanhurskaudesta tämän päivän lähimmäisenrakkauden kielelle.

Edustaja Kaisanlahti Janne:

Arvoisa puheenjohtaja. En tietenkään tarkoittanut, että seurakuntavaalit kuuluisivat vain tietyille ryhmälle. Omassa kotiseurakunnassani ennen viime seurakuntavaaleja tein vaalilautakunnan jäsenenä kaikkeni, että äänestyspaikat vietiin ns. kansan pariin, ja äänestysprosentti melkein tuplaantui. Monessako vaikkapa pääkaupunkiseudun seurakunnassa kävi samoin?

Mutta minä en näillä perusteilla ymmärrä aivan sitä, että edelleenkin, minkä takia, siellä silloin, kun kävin joku viikko sitten sivuilla, siellä olivat tietyt liikkeet ja tietyt

poliitikot edustettuina. Minä en ymmärrä, mitä tekemistä sillä on matalan kynnyksen kannalta tai sen, että meidän äänestysprosentti nousee, tai sen, että tavoitellaan sellaisia henkilöitä, jotka ovat ohuesti sitoutuneita kirkkoon. Näitten kahden asian suhdetta minä en täysin ymmärrä.

Edustaja Juntunen Sammeli:

Minulle puolestani on aika samantekevää, ketä poliitikkoja siellä Facebookissa esiintyy, mutta sitä en ymmärrä, että kun tavoitellaan ohuesti kirkkoon kuuluvia ihmisiä, se on täysin oikein, mutta en ymmärrä sitä, että minkä takia heille pitää sitten edustaa erilaista sanomaa kuin muille. Emme me kirkkona usko hyvän tekemiseen. Me teemme hyvää, mutta me uskomme Jumalaan ja Jeesukseen ja pelastustyöhön.

En tarkoita, että sitä tällä tavalla tarvitsisi sanoittaa, mutta jollain muulla tavalla, koska ei kenenkään kristityn elämä, oli hän sitten ohuesti kirkkoon kuuluva tai vahvasti kirkkoon kuuluva, niin ei se toimi sillä tavalla, että uskotaan hyvän tekemiseen. Omaan hyvän tekemiseen tai kirkon hyvän tekemiseen. Vaan uskon kohteena on joku muu. Ja väitän, että mainostoimisto ei näköjään pysty, vaikka Korolainen sanoi, että kaiken järkeni mukaan pystyy arvioimaan, no pystyy arvioimaan niitä kiinnostavia asioita, mutta ei sitä, mikä on kirkon uskon ja sanoman ydin ja miten se sanoitetaan sillä tavalla, että nykyihminen sen ymmärtää. Tässä mielestäni on teologinen moka tiedotuksessa.

Mutta se nyt vielä menee, tämän pystyy tulkitsemaan parhain päin seurakunnassa, siitä tulee vain töitä meille papeille, mutta sitä edelleenkin en ymmärrä, että sitten tehdään tällainen ihan niin kuin demokratiaan kuuluva virhe, että vaalit järjestävä taho alkaa jo ennakkoon propagoida jonkin ajankohtaisen kysymyksen puolesta.

Edustaja Ojala Sami:

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät edustajat. Vastaan työryhmän jäsenenä, jos viestintäjohtajalle sopii. Kahdesta näkökulmasta. Jos nyt ymmärsin edustaja Kaisanlahden kommentin oikein, ratkaisu saattaisi tietysti olla, että kiellettäisiin internet, se on toiminut monissa maissa ihan hyvin. Kysymys oli ilmeisesti Facebookista.

Siellä, ja netissä nyt muutenkin, mennään vähän niin kuin mennään, jokainen omalla tavallaan. Eri ryhmät, eri potentiaaliset ehdokkaat ja poliittiset puolueet ja muut tahot omalla tavallaan. Sitten toinen, yksi päätavoitteista on tässä seurakuntavaalikampanjassa äänestysprosentin nostaminen, että suurempi joukko kirkkomme jäseniä osallistuisi seurakuntavaaleissa vaikuttamaan kirkossamme. Jos jollain yksittäisellä seurakunnalla olisi tavoitteena järjestää talkoot leirikeskuksesta, kyllä sitä varmaan mainostettaisiin lehdessä, että tervetuloa talkoisiin. Ei siinä välttämättä sitten lue "Jeesus" siinä mainoksessa.

Meillä on nyt tavoitteena saada meidän kirkkomme jäsenet mahdollisimman laajalti äänestämään, osallistumaan tähän päätöksentekoon, ja siinä mielessä mielestäni tätä kampanjaa ei ole yritetty hengellistä eikä teologisoida vaan näin niin kuin aika maallisessa mielessä, maallisin keinoin koetettu tehdä hyvää kampanjaa saadaksemme ihmiset aktivoitua. Ja jollen väärin muista, niin neljä vuotta sitten

samoihin aikoihin kirkkomme onnistui tässä ihmisten motivoinnissa ja liikuttamisessa kohtuullisen hyvin lähtökohtiin nähden.

Edustaja Määttänen Annika:

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät kirkolliskokousedustajat. Kiitän edustajia Juntunen ja Kaisanlahti heidän tekemistään kysymyksistä. Koen, että he ovat sanoittaneet meidän monen edustajan tuntoja ja huomioita liittyen tähän seurakuntavaalikampanjaan. Kiitos teille, että otitte nämä asiat esiin.

Ensimmäinen varapuheenjohtaja:

Nyt ei ole tästä asiasta pyydettyjä puheenvuoroja, joten viestintäjohtaja siirtyy seuraavaan kysymykseen.

Arviotani Vihreän Liiton politiikan suosimisessa kirkon kampanjassa tuskin ainakaan vääräksi todisti se, että seurakuntavaalien mainoskasvoksi valittiin aikanaan Vihreiden näkyvä poliitikko, kansanedustaja Jani Toivola. Kirkon Facebook-sivujen ylläpidossakin jatkui edelleen erittäin selkeästi ylläpitäjien yksipuolinen omien poliittisten mielipiteiden esiintuonti.

(Tokaisin kerran yhdelle kokoustoverilleni, että eikö päästäisi helpommalla, jos saman tien ostettaisiin kirkon tiedotuspalvelut Vihreiden puoluetoimistolta? – Ja ah, millainen huuto olisikaan nostettu, jos seurakuntavaalien kasvoksi olisi otettu vaikkapa Päivi Räsänen tai joku muukaan perinteisesti ajatteleva porvarillinen poliitikko!)

Lisäksi kaikesta huolimatta tämä helposti lähestyttäväksi matalan kynnyksen kampanjaksi profiloitu *Usko hyvän tekemiseen* epäonnistui melko pahasti tavoitteessaan. Äänestysprosentti putosi syksyn 2014 seurakuntavaaleissa putosi aikanaan 15,5 %:iin, eli laski jälleen edellisvaaleista. Kirkon seurakuntavaalien kampanjasta vastaavilla olisi syytä katsoa peiliin. Sekin olisi pohdittava, kannattaako seurakuntavaalien kampanjointiin uhrata niin paljon kirkon varoja. Onko se kirkon ydintehtävää?

Omassa seurakunnassani saatiin ihan paikallisin toimin nostettua äänestysprosenttia huimasti. Kirkon valtakunnallinen kampanja parhaimmillaankin vain tuki tätä työtä. Paikallistasolla asiaan satsaaminen vaikuttaa varmasti paljon enemmän. Kirkko voisi ennemminkin ohjeistaa paikallisia seurakuntia siitä, millaisilla tavoilla äänestyspisteet saadaan paremmin tavoitettaviksi.

Varaedustajien kutumisesta

Edustaja Tuulikki Väliniemi teki aloitteen siitä, että kirkolliskokousedustajan ollessa esteellinen, voitaisiin hänen tilanneen kutsua varajäsen myös osaksi viikkoa. Nythän varajäsen voi tulla tilalle vain, jos edustaja on poissa koko istuntoviikon. Käytin aloitteen johdosta lähetekeskustelussa puheenvuoron:

”Arvoisa puheenjohtaja. Mielestäni aloite on tutkimisen arvoinen. Näkisin aika työlääksi ja tarpeettomia kustannuksia aiheuttavaksi sen, että aina varsinaisen jäsenen ollessa estynyt kutsuttaisiin varajäsen, mutta sellaisilla ehdoilla varajäsenen voisi kutsua, että esteellisyys kestää kokonaisen päivän tai pidempään ja että siitä ilmoitetaan ennen kokousviikon alkua. Onhan tilanteita, jolloin edustaja joutuu olemaan poissa useita päiviä kokousviikosta, ja tällöin hänen edustamansa ehdokaslista jää vajavaisesti edustetuksi.

Aloitteessa sanotaan, ettei eduskunnan käytäntö olla kutsumatta varaedustajia riittä perusteeksi, koska eduskunta kokoontuu ympäri vuoden ja me vain kaksi viikkoa. Vertaisinkin tässä asiassa kirkolliskokousta eduskunnan edeltäjään, säätyvaltiopäiviin, sekään ei kokoontunut ympärivuotisesti vaan istuntojaksoille. Jos joku haki osaksi istuntojaksoa vapautusta, sitä kyllä sai, mutta varajäseniä ei ymmärtääkseni kutsuttu.

Kuitenkin voisi olla hyväksi sallia varajäsenten kutsuminen osaksi viikkoa, mutta tosiaan sillä edellytyksellä, että esteellisyys kestää vähintään päivän ja että siitä ilmoitetaan hyvissä ajoin etukäteen. Tällöin ei turhia matkakuluja esimerkiksi jouduttaisi maksamaan.”

Yleisvaliokunta jätti aloitteen raukeamaan ja perusteet kieltämättä olivat mielestäni ihan riittävät. Saman kokousviikon aikana kuitenkin kävi ilmi, että varajäsenillä voisi olla merkitystä päätöksentekoon.

Sanottiin nimittäin, että muutama demariedustaja lähti kokouksesta pois ennen äänestystä ehtiäkseen jännittävään SDP:n puoluekokoukseen (jossa Jutta Urpilainen hävisi tiukassa vaalissa Antti Rinteelle puolueensa puheenjohtajuuden). Nämä edustajat olisivat voineet ratkaista kenttäpiispaa koskeneen äänestyksen toiseen suuntaan.

Lapsivaikutusten arviointi lisättiin kirkkojärjestykseen

Käsittelimme pitkään ns. lapsivaikutusten arviointia lakivaliokunnassa. Keväällä 2013 asia palautui takaisin käsittelyyn eräiden ongelmakohtien vuoksi.

Pidin itsekkin tärkeänä, että lasten ja nuorten mielipiteitä kuullaan päätöksenteossa. Kuitenkin liian byrokraatistona se voisi saada jopa naurettavia piirteitä – pitäisikö seurakunnan hankkiessa uusia päiväkerhotiloja järjestää kuulemistilaisuus päiväkerhoikäisille, ja miten se käytännössä tapahtuisi?

Samalla kannoin huolta siitä, miten asia voidaan käsitellä riittävän hienotunteisesti, ettei media pääse haukkumaan kirkkoa siitäkin tyyliin – ”*Kirkko ei halua kuulla lapsia!*”

Erillisestä kuulemisvelvollisuudesta luovuttiin jatkokäsittelyssä ja mielipiteiden selvittäminen sisällytettiin osaksi lapsivaikutusten arviointia eikä siitä irralliseksi toiminnaksi. Lapsilla tarkoitettiin tässä alle 18-vuotiaita. Käytännössä esitys tarkoitti sitä, että kyseenä olevasta asiasta riippuen kirkollisten viranomaisten on jatkossa arvioita päätösten valmistelussa, onko sillä vaikutuksia lapsiin.

Käytännössä esityksellä lienee merkitystä etupäässä lasten ja nuorten toimintaa koskevissa päätöksissä, jolloin erilaiset nuorison kanssa käytävät keskustelun voivat tuoda hyviä ideoita valmisteluun. Toivottavasti lapsivaikutusten arviointi joka tapauksessa ohjaa päätöksenteon syntymistä hyvään suuntaan sen sijaan, että lisäisi vain tarpeettomien lauseiden kirjoituksia päätösesityksiin.

Nuorten osallisuuden vahvistamisesta

Nuorten osallisuuden vahvistamista koskevan kirkolliskokouksen toimeksiannon käsittely perustui erääseen edelliselle kirkolliskokouskaudella jätettiin aloitteeseen. Esitettiin kovasti kritiikkiä aloitteen hitaasta käsittelystä tärkeässä asiassa. Minäkin pidin merkittävänä sitä, että nuorten osallistumiskanavia seurakunnalliseen toimintaan lisätään. Pakollisten sääntöjen ja uusien hallintorakenteiden tekemistä en kuitenkaan kannattanut. Kyllä aktiiviset nuoret löytävät luovia keinoja. Käytin puheenvuoron:

Arvoisa puheenjohtaja, haluan minäkin kiinnittää huomiota ajatukseen, että edustuksellinen demokratia ei kiinnostaisi enää nuoria. Jos asian koetaan olevan näin, niin silloinhan kirkon tulee ryhtyä toimimaan sen hyväksi, että se jälleen kiinnostaisi. Ja kyllähän se kiinnostaakin, kun vain nuoret saavat tietoa, miten vaikutetaan.

Kuntapuolella, kuten tässä aikaisemmissa puheenvuoroissa on mainittu, monissa kunnissa toimii nuorisovaltuustoja, joiden edustajia valitaan puhe- ja läsnäolo-oikeudella eri lautakuntiin. Olen itse ollut kotiseudullani perustamassa aikanaan nuorisovaltuustoa. Kyllä kovasti vastustustakin oli, mutta niin ne edustajat vähitellen lautakuntiin saatiin – kymmenkunta vuotta meni siinä prosessissa.

Seurakuntiin voisi antaa kirkon johdosta ohjeistusta, että ainakin seurakuntien johtokuntiin voisi valita seurakunnan nuorten kokouksessa esitettyjä nuorten edustajia puhe- ja läsnäolo-oikeudella. Seurakuntia pitää kannustaa tähän, viedään jokainen meistäkin tätä eteenpäin omissa seurakunnissamme. Tämän suuntainen esityshän sisältyy muun muassa tähän nuorten aikuisten vaikuttamisryhmä NAVIn puheenjohtajan erinomaiseen kannanottoon, joka sähköpostilla tuli.

Mutta erittäin tärkeätä on myös meidän kaikkien kannustaa nuoria ehdokkaaksi. Uskon, että henkilökohtaiset kontaktit ja työ paikallisseurakunnissa vaikuttaa nuorten mukaantuloon paljon enemmän kuin esimerkiksi vaikkapa kirkon valtakunnalliset mainoskampanjat, jotka parhaimmillaankin vain tukevat tätä työtä.

Ja suurin motivoiva tekijä on toki se, että kun Jeesus tulee nuorelle rakkaaksi, niin silloin monesti nousee myös kiinnostus vastuunkantoon kotiseurakunnassa. Eli luodaan vaikutuskanavia, kerrotaan niistä, ja pidetään tässäkin työssä evankeliumi kirkaasti esillä.

Kirkon keskushallintouudistus ja taistelu kenttäpiipasta

Edellisellä vaalikaudella hanke oli jätetty raukeamaan ensisijaisesti kirkon ulkoasiain neuvoston asemaan liittyneiden näkemysten vuoksi. Paisunutta kirkollishallintoa oli

nyt määrä tarkastella ensisijaisesti siltä pohjalta, että toimielinten tehtävät ja toimivaltasuhteet selkeytetään, hallintoa kevennetään, ja päätöksentekoa joustavoitetaan.

Kirkolliskokouksen tehtäväksi siirrettäisiin päätöksen tekeminen kirkon virallisen lähetysjärjestön aseman saamisesta ja lakkaamisesta. En tietenkään halunnut lakkauttaa yhdenkään upean lähetysjärjestöme asemaa. Mutta jos jonkun tahon pitää tehdä näitä koskevia päätöksiä, niin tietysti sen pitää olla kirkolliskokous eikä joku muu, pienempi toimielin.

Kirkon ulkoasiainneuvosto esitettiin lakkautettavaksi ja sen työt jakaa kirkkohallituksen ja piispaikokouksen kesken. Piispaikokousta esitettiin muutettavaksi niin, että asessorit jäisivät siitä kokonaan pois ja kenttäpiispakin saisi vain puhe- ja läsnäolo-oikeuden.

Asiaa valmistellut työryhmä oli esittänyt, että kirkolliskokouksen puheenjohtajisto valittaisiin vaaleilla valittujen edustajien joukosta. Olisin pitänyt tätä aivan hyvänä esityksenä. Kyllä arkkipiispalle pitäisi riittää kirkkohallituksen puheenjohtajuus. Oli omituista, että arkkipiispan aseman säilyttämistä pitkällä perinteellä. Tällä perinteellä ei ollut kuitenkaan merkitystä, kun kenttäpiispa haluttiin heittää ulos piispaikokouksesta.

Tämä kysymys kenttäpiispasta muodostui luultavasti eniten huomiota herättäneeksi kohdaksi kevätistuntokaudella 2014. Kirjoitan tässä yhteydessä nyt jonkin verran siitä asiasta. Monista muista tärkeistä kysymyksistä löysimme aika lailla laajan yksimielisyyden ja uudistuksen tarkemmasta sisällöstä kiinnostuneita kehotan kääntymään asiaa koskevien valmisteluasiakirjojen puoleen.

Laatimani eriävä mielipide kuului seuraavasti:

Kirkkohallinnon esityksessä piispaikokouksen kokoonpanoa ehdotetaan muutettavaksi. Kenttäpiispan osalta muutettaisiin siten, että piispaikokouksen muodostaisivat ainoastaan piispat. Kenttäpiispalla olisi muutoksen jälkeen vain läsnäolo- ja puheoikeus piispaikokouksessa. Tämä merkitsisi merkittävää muutosta kenttäpiispan asemaan.

Kenttäpiispan asemaa tarkasteltaessa ei tule huomioida yksinomaan piispanvirasta eri kirkoissa käytettäviä teologisia määritelmiä ja historiallista kehitystä, vaan on huomioitava sekä kirkkomme että Puolustusvoimien ainutlaatuinen asema maassamme.

Evankelis-luterilaisella kirkon vaikutus maamme kehitykseen kuluneina vuosisatoina on ollut erittäin suuri. Kirkolla on edelleen ns. kansankirkon asema. Monissa muissa maailman maissa ei ole ns. kansankirkkoa eikä myöskään yleiseen asevelvollisuuteen perustuvaa maanpuolustusta. Ainutlaatuisiksi molemmat instituutiot Suomessa tekee sekin, että kumpaankaan ei ole pakko osallistua. Kuitenkin kirkkoon kuuluu edelleen suuri enemmistö Suomen kansasta, ja suuri enemmistö miehistä suorittaa myös asepalveluksen sekä myös yhä kasvava joukko naisia.

Kirkon ja Puolustusvoimien erityissuhde on asia, jota on syytä vaalia. On totta, että kenttäpiispa ei ole siinä mielessä piispa kuin muut piispat. Kenttäpiispaa ei valita kirkollisella päätöksenteolla eikä hän johda mitään hiippakuntaa, vaan on kenraalikuntaan kuuluva erikoisupseeri. Kuitenkin kenttäpiispa on virkansa perusteella itseoikeutetusti niin piispainkokouksen kuin kirkolliskokouksen jäsen. Huomioiden kirkon ja Puolustusvoimien erityissuhde Suomessa, olisi perustelua säilyttää kenttäpiispan asema nykyisellään.

Kenttäpiispa-instituutio syntyi kansamme historian vaikeana ajanjaksona, talvi- ja jatkosodan aikana. Tuolloisessa keskustelussa toiset piispat ja eräät kirkon keskeiset vaikuttajat vastustivat kenttäpiispan viran perustamista, ilmeisesti osin teologisista syistä ja osin omaa arvovaltaansa varjellen. Kuitenkin presidentti Risto Ryti nimitti tuolloisen Puolustusvoimien kirkollisen työn johtajan, sotarovasti, kenttäpiispaksi 11.7.1941. Ratkaisua kannatti vahvasti Puolustusvoimien ylipäällikkö, Suomen Marsalkka Carl Gustaf Mannerheim. Kenttäpiispaa ei tarkoitettu vain arvonimeksi, vaan sen myötä haluttiin virkaa hoitavalle henkilölle tulevan eräitä piispalle kuuluvia tehtäviä. Kirkolliskokous määritteli kenttäpiispan aseman 3.10.1941.

Kenttäpiispan aseman heikentäminen kirkon organisaatiossa voitaisiin helposti tulkita julkisuudessa siten, että kirkkokaan ei enää pidä kirkon ja Puolustusvoimien erityissuhdetta yhtä tärkeänä kuin ennen. Nykyaikana, kun Suvivirttäkin vaaditaan poistettavaksi kouluista, yhteiskunnassa vaikuttava voimat, jotka näkisivät mielellään kirkollisen toiminnan kokonaan loppuvan armeijassa ja muussakin yhteiskunnassa, tai ainakin häviävän mahdollisimman näkymättömäksi. Tätä kehitystä vastaan kristittyjen on päättäväisesti taisteltava.

Kirkon ja Puolustusvoimien välinen yhteys on ollut uskoakseni kuitenkin siunaukseksi maallemme, varsinkin sen vaaranalaisimpina hetkinä. Uskon, että kirkon puolelta ei syytä lähteä mihinkään sellaisiin toimenpiteisiin, joilla tätä yhteyttä voidaan heikentää – tai edes antaa ”aseita” tämän yhteyden heikentämisen kannattajien käsiin.

Muilta osin yhdyn lakivaliokunnan mietintöön.

Eriävään mielipiteeseeni yhtyivät lakivaliokunnan jäsenistä Aulis Ansaharju, Markku Huttunen, Ritva Viitala ja Ilmari Ylä-Autio.

Täysistunnossa käytin sitten melko väkevän puheenvuoron kenttäpiispan puolesta:

Arvoisa puheenjohtaja. Lakivaliokunnan mietintö sisältää eriävän mielipiteen piispainkokouksen kokoonpanon muuttamisesta kenttäpiispan osalta. Mielipiteen on allekirjoittanut viisi lakivaliokunnan jäsentä. Keskushallinnon sääntelyn muuttaminen piispainkokouksen osalta merkitsisi kenttäpiispan aseman ja painoarvon olennaista heikentämistä. On helppo argumentoida, että piispainkokousta ollaan määrittämättä nyt kokonaan uudelleen eikä kenttäpiispan asemaa tule verrata enää aikaisempaan tilanteeseen. Olennaisilta osiltaan piispainkokouksen tehtävät kuitenkin säilyvät, joten en pidä argumentaatiota kestäväenä.

On helppoa perustella, että kenttäpiispallehan annetaan nyt piispainkokouksessa sentään läsnäolo- ja puheoikeus. Mutta todellisuudessa kenttäpiispan asemaa heikennetään nykyisestäään. Tällä hetkellä kenttäpiispa on

piispainkokouksen täysivaltainen jäsen, kuten on ollut vuosikymmenten ajan. Eli kyse ei ole kauniista sanoista huolimatta parannus vaan selkeä heikennys kenttäpiispan asemaan. Iskulause tämän kysymyksen valmistelussa tuntuu olleen "kenttäpiispa ei ole oikea piispa". Näin minulle on moni sanonut.

Kenttäpiispan asemaa täytyisi kuitenkin tarkastella Suomen kirkossa laajemmin kuin yksinomaan piispuuden perinteisten teologisten tunnusmerkkien kautta. Kenttäpiispan asema on ollut meillä erityistapaus. Voiko joku osoittaa, mitä vahinkoa tästä erityistapauksesta on ollut kirkolle tai isänmaalle? Meidän on syytä ottaa huomioon maassamme tapahtunut kehitys ja se prosessi, jolla kenttäpiispan asema on maahamme muodostunut.

Sitten uskonpuhdistuksen on luterilaisen kansakirkon vaikutus yhteiskuntamme vuosisataiseen kehitykseen ollut erittäin merkittävä. Mutta meillä on maassamme myös toinen erityislaatuinen, merkittävä, yleiseen vapaaehtoiseen kannatukseen perustuva instituutio, Puolustusvoimat. Maanpuolustus nojaa meillä edelleen yleiseen asevelvollisuuteen.

Kansankirkkoon ei ole pakko kuulua, eikä armeijaa ole pakka käydä. Silti edelleen suuri osa kansasta maksaa kirkollisveronsa ja valtava enemmistö isänmaallisista nuorista miehistä suorittaa asepalveluksen sekä myös kasvava joukko naisia. Myös erilaista muuta vapaaehtoista maanpuolustustoimintaa harjoitetaan aktiivisesti maassamme. Kirkolla ja Puolustusvoimilla on Suomessa erityissuhde. Tämän vuoksi pidän perusteltuna kenttäpiispan aseman pitämistä nykyisellään. Uusi kirkkolain 21 luvun 1 § tulisi säätää muodossa "Piispainkokouksen jäseniä ovat hiippakuntien piispat sekä kenttäpiispa."

Kenttäpiispa-instituutio syntyi maassamme aikana, josta esimerkiksi omalla kotipaikkakunnallani muistuttaa erään taistelupaikan muistomerkki, johon on kirjoitettu sanat "Tässä auttoi herra". Kirkon ja kristinuskon vaikutus armeijassa viime sodissamme oli erittäin merkittävä. Hädän hetkellä sotilaamme turvasivat Jumalaan. Sotilaspappien merkitys rintamalla oli tärkeä. Viime viikolla julkaistussa runokirjassani riimittelin näistä ajoista mm. seuraavasti:

"Talvisodan ihme meidät turmiosta pelasti.

Luojaan sekä Mannerheimiin kansa silloin turvasi.

Orjia ei meistä tullut, koska vastaa pistettiin.

Kalliin uhrin ansioista vapaus vankka varjeltiin."

Sotavuosien aikana käytiin keskustelua Puolustusvoimien kirkollisen työn johtajan asemasta. Tähän liittyvät dokumentit – jos teillä on joskus aikaa niihin tutustua – ovat erittäin mielenkiintoisia. Ainakin osa piispoista, siis tuolloisista piispoista, ja muista tuon ajan johtavista kirkkovaikuttajista vastusti silloisen sotarovastin tehtävänimikkeen muuttamista kenttäpiispaksi. Pelättiin, että kenttäpiispan nimitys toisi jonkinlaisen inflaation piispan arvolle.

Tästä huolimatta presidentti Risto Ryti sekä Suomen marsalkka Mannerheim toteuttivat kenttäpiispuuden perustamisen vuonna 1941. Eikä tätä tarkoitettu vain arvonimeksi, vaan sen myötä haluttu antaa kenttäpiispalle eräitä piispalle kuuluvia tehtäviä. Suokoon Luoja, ettei maamme joutuisi enää yhteenkään sotaan. Mutta jos kovat päivät tuleva, on kristillisen kirkon ja armeijan yhteyden säilyttävä. Se on varmasti siunaukseksi kansallemme, kuten on jo nyt, rauhan aikana.

Tässä lähetekeskustelun aikana on käytetty hyviä puheenvuoroja siitä, mikä merkitys Puolustusvoimien hengellisellä työllä on ja minkä takia olisi perusteltua säilyttää kenttäpiispan asema. Yhteiskunnassamme kristillisyyks on nyt kovan hyökkäyksen alla esimerkiksi koulumaailmassa. Seuraavaksi voi alkaa ulvonta kristillisyyden ilmenemismuotojen hävittämiseksi armeijasta. Kenttäpiispan aseman heikentäminen tulkittaisiin helposti niin, ettei kirkko pidä enää sen ja Puolustusvoimien suhdetta yhtä tärkeänä kuin ennen.

Täytyy muistaa myös, miten hierarkkinen laitos armeija on. Jotakin minä, vaikka olen vain korpraali, upseerin poikana ja kadetin veljenä tiedän. Tämä tulkittaisiin helposti todella niin, että kirkko ei pidä sen ja Puolustusvoimien suhdetta yhtä tärkeänä kuin ennen.

Toki minä sen ymmärrän ja tajuan, että eivät tämän esityksen tekijät sitä halua. Tässä on vuorenvarmasti vilpiton tahto takana. Mutta silti minusta tuntuu siltä, että älkäämme antako aseita ateistien käsiin tässä asiassa. No joku voi pohtia, että eihän tätä koko uudistusta nyt lähdetä yhteen kenttäpiispan kaatamaan. No ei tietenkään! Eikä sitä tarvitse siihen kaataa. Pidetään huoli, ettei niin käy. Äänestetään tältä osin muutos, että kenttäpiispa pidetään piispainkokouksen oikeana jäsenenä, ja sitten hyväksytään tämä esitys kokonaisuudessaan.

Hyvät edustajakollegat, esitän pohdittavaksenne, mitä pahaa kenttäpiispan aseman säilyttämisestä koituisi kirkolle ja isänmaalle, Monia uhkia kenttäpiispan aseman heikentäminen kyllä sisältää. Lopuksi totean: Minkä Mannerheim on nimittänyt, sitä älköön kirkolliskokous erottako!

Lukuisista kenttäpiispan aseman puolesta pidetyistä puheenvuoroista parhaimmin mieleeni jäi edustaja Pekka Niirasen puheenvuoro, johon kannattaa tutustua kokonaisuudessaan kirkolliskokouksen keskustelupöytäkirjasta. Linaan ainoastaan puheen yhtä kohtaa:

"... No entäpä sitten hiippakunnattoman kenttäpiispan hiippakunta? Yleisen asevelvollisuuden myötä lähes koko ikäluokan miespuolinen ja runsaan 500 vapaaehtoisen naisen joukko osallistuu joka vuosi sotilaspapin oppitunneille, vannoo valansa tai antaa sotilaskasvatuksensa ja osallistuu kenttähartauteen ja ehtoolliselle. Tämä on joukko, jonka kohtaamisesta Matti Repo tai Irja Askola voi vain uneksia. Tämä on juuri se joukko, jota kirkko ei millään muulla tavalla enää tässä maailmanajassa tavoita, ainakaan Suomen kirkko. Tämä on se joukko, jonka kanssa tehtävästä hengellisestä työstä vastaa kenttäpiispa."

Keskustelusta pistin merkille mielenkiintoisena yksityiskohtana, että kun edustajat Heikki Hiilamo ja Sammeli Juntunen, jotka olin sijoittanut kirkon arvojanalla aika lailla vastakkaisiin laitoihin, käyttivät samansuuntaiset puheenvuorot. Juntunen paheksui puhettani mm. toteamalla:

"... Tässä yhteydessä minua pelottaa ihan oikeasti tällaiset runot kuin että "Luojaan ja Mannerheimiin silloin turvattiin". Edustaja Kaisanlahti sanoi, että älkäämme antako tässä asiassa aseita ateistien käsiin. Se on tärkeä pointti, mutta itse minä sanoisin, että älkäämme panko rynkkyä piispuuden käsiin. Tai sellainen piispuus, jonka Mannerheim on säättänyt, niin ei se ole oikea piispuus."

Hiilamo puolestaan kiitteli Juntusta mm. sanomalla:

"... Mielestäni edustaja Juntusella oli erittäin hyvää pohdintaa uskonnon ja armeijan välisestä suhteesta, joka ei aina ole vain myönteinen, sekä piispan että seurakunnan välisestä suhteesta. Haluan myös tuoda esille, viitaten joihinkin puheenvuoroihin, joita täällä on esitetty, että isänmaallisuus ja maanpuolustus ovat paljon muutakin kuin aseiden kalistelua.

Yksityiskohtaisessa keskustelussa käytin vielä puheenvuoron, jossa kannatin edustaja Niirasen esitystä kenttäpiispan pitämiseksi piispankokouksessa:

"Arvoisa puheenjohtaja. Keskustelun aikana ei esitetty yhtään perustelua, mitä kirkko hyötyisi siitä, että kenttäpiispa heitetään ulos piispainkokouksen jäsenyydestä. Monenlaisia perusteluja kielteisistä vaikutuksista kuitenkin esitettiin. Toivon, että pidämme kenttäpiispan aseman vahvana. Kannatan tehtyä esitystä."

Äänestys päättyi niukkaan tappioomme, äänin 51–48, 2 tyhjää.

Hävittyämme äänestyksen minua lohdutti ajatus siitä, että itse Mannerheim olisi varmasti ollut minun toimintaani tyytyväinen.

Karkeasti arvioiden äänestysjakauma oli sellainen, että kokouksen liberaalein väki äänesti kenttäpiispan piispankokouksesta poistamisen puolesta, ja kun he saivat joukon ns. perinteisiä konservatiiveja tuekseen, niin pieni enemmistö löytyi mietinnön puolelle.

Työmme ei uskoakseni mennyt hukkaan, sillä kirkolliskokoukselta lähti hyvin vahva viesti kenttäpiispan aseman puolesta.

Asian lopullisessa käsittelyssä kenttäpiispa Pekka Särkiö kiitti kenttäpiispan aseman saamasta tuesta ja vetosi, ettei tämän asian takia estettäisi lopullista päätöstä keskushallinnon uudistamisesta:

"Koen, että kenttäpiispan virka sai tukea molempien argumenttien esittäjiltä, vaikka johtopäätökset jäsenyydestä olivatkin erilaiset. Kiitän tästä tuesta. Jatkossa ratkaisee se, kuinka kenttäpiispan virkaan suhtaudutaan käytännössä osana kirkkomme elämää ja hallintoa. Tämä saatu tuki kenttäpiispan viralle ja osallistumiselle piispainkokouksen työskentelyyn antaa viestin kirkon tuesta hengelliselle työlle puolustusvoimissa. Tämä tuki on tärkeä kenttäpiispan aseman vakaudelle myös puolustusvoimissa ja muualla yhteiskunnassa. Eli Toisin sanoen toivon sitä, että me aamun äänestyksen jälkeen olisimme nyt yhtenäisempiä tässä jatkon käsittelyssä ja emme empisi vaan menemme yhdessä eteenpäin."

Hänen käytöksensä asiassa oli herrasmiesmäistä. Olisihan voitu tehdä sekin, että olisi kaadettu koko hanke, vähemmistöemme olisi siihen kyllä riittänyt. Mutta annoimme periksi, että monin tavoin hyvä kokonaisuudistus meni eteenpäin, vaikka tässä kysymyksessä tulikin pettymys.

Edustaja Rossi esitti edustaja Seija Kuikan (ent. Korhonen) kannattamana toivomuspontta, että arkkipiispan roolia muutettaisiin niin, ettei arkkipiispa olisi sekä

kirkolliskokouksen että kirkkohallituksen puheenjohtaja. Mielestäni esitys oli hyvä. Esitys hävisi äänin 70–26, 1 tyhjä.



Edustaja Markku Huttusen ja piispa Seppo Häkkisen seurassa kokoustaulla opiston pihalla

*Emme me täällä ole
vain tämän päivän mukaan
päätöksiä tekemässä.*

*Toiminnan pitää vastata
nykyhetken haasteisiin.
Kirkon on mentävä Internetiin
ja seurakunnan ostoskeskuksiin.*

*Mutta Jumalan suunnitelma,
jota me vajavaiset ihmiset
koetamme toteuttaa,
ulottuu kaikkien aikojen halki.*

*On nähtävä jatkumo
alkukirkosta asti tähän päivään,
ja Jeesuksen paluuseen asti.*

Mutta näemmekö?

Syksy 2014

Lakivaliokunnan kokous 16.6.2014

Ennen syksyn työtä lakivaliokunta kokoontui jo kesällä 16.6.2014. Jouduin olemaan pois tästä kokouksesta, vaikka yleensä pyrin pääsemään kaikkiin kokouksiin. Lähetin valiokunnan jäsenille ja sihteerialle sähköpostin:

”Huomenta,

En valitettavasti pääse kokoukseen. Lähdin puoluekokouksesta suoraan pohjoiseen, koska meillä on kaupunginvaltuuston kokous ja olen ollut jo useasta pois lakivaliokunnan kokouksien vuoksi.

Yhdyn pitkälti Peterin aiemmassa viestissä lähettämään ajatukseen: "När det gäller församlingsstrukturen vill jag för säkerhets skull än en gång framhålla att det åländska synsättet är att en övergång till en församlingssamfälligheter måste vara frivillig för en välfungerande församling som i geografiskt hänseende omfattar minst en kommun."

Tämä on myös lappilaisesta näkökulmasta minun näkemykseni. Pakkoyhtymiin siirtymistä en tule hyväksymään, koko Suomeen ei ole välttämätöntä saada samanlaista mallia. Pitkät siirtymäajat eivät riitä "lieventämään" esitystä eikä myöskään se, että tehtäisiin pykälä, jonka mukaan jostain perustellusta syystä kirkkohallitus voi myöntään poikkeuksen jäädä itsenäiseksi – sillä jos kirkkohallituksessa on tahtotila, että kaikki vaan samaan malliin, niin sitä poikkeustahan ei myönnetä koskaan.

yst. terv.

Janne”

Lakivaliokunta Ahvenanmaalla 21.–22.8.2014

Lakivaliokunta piti kokouksen Ahvenanmaalla 21.–22.8.2014. Tutustuimme siellä seurakunnallisiin oloihin ja samalla pidimme lakivaliokunnan kokouksia. Tämä olikin ainoa valiokunnan suorittama jalkautuminen tai ylipäänsä matka mihinkään, joten liiasta kirkon varojen tuhlaamisesta meitä ei voi syyttää. Ahvenanmaan saariston ja sen seurakuntien elämän erityisolosuhteet ovat tärkeitä tuntea.

Laivalla tarkastelimme seurakuntarakenne-esitystä tarkemmin teemoittain. Keskustelimme asiasisällöistä ja pohdimme kohdittain, miten esitetyt mallit ja pykälät toimivat käytännössä. Miten yksittäiset ehdotukset edistävät esityksen tavoitteita?

Käsiteltäviä aihepiirejä olivat mm. lainsäädäntötekniset ym. yleiset kysymykset, puitelainsäädännön muodostaminen, siirtymäsäännökset, suhde perustuslakiin ja lainsäätämisenjärjestys sekä kirkkolain ja kirkkojärjestyksen välinen

suhde. Miten tehtävienjako ja sääntely eri tasojen välillä tulisi muodostumaan: seurakunta – yhtymä – hiippakunta – keskushallinto?

Miten seurakunnan jäsenyys ja jäsenten osallisuus sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet uudessa yhtymässä toimitaisivat? Mitkä olisivat lähiseurakuntiin muodostettavien seurakuntaneuvostojen tehtävät ja roolit?

Miten hallinto- ja toimielinten johtaminen ja valtasuhteet muodostuisivat paikallisseurakunnassa ja yhtymässä: seurakuntaneuvostot, yhteinen kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkoneuvosto, mahdolliset johtokunnat, viranhaltijat, kirkkoherra, yhtymärovasti, suhde piispaan? Kuka on yhtymän johtava viranhaltija ja ovatko em. toimijoiden tehtävät selvät ja rajapinnoista huolehdittu? Millainen olisi uuden seurakuntahallinnon nimikkeistö? Miten seurakuntayhtymät muodostetaan uuteen rakenteeseen siirryttäessä? Miten malli toimisi ”erityisalueilla”, kuten Pohjois-Suomi, Ahvenanmaa, ruotsinkieliset alueet jne?

Pohdittavaa siis riitti saaristomaisemien vaihtuessa ikkunoiden ulkopuolella!

Lähdimme matkaan aamulla klo 8.45 Turusta Viking Linen Amorellalla. Kahdeltatoista oli ruokailu laivan ravintolassa ja sitten palasimme vielä jatkamaan kokousta, kunnes klo 14.10 laiva saapui Maarianhaminan Länsiterminaaliin.

Valiokuntamme jäsen, Ahvenanmaan maaherra (ja Suomen viimeinen maaherra!) Peter Lindbäck oli toivottamassa meitä tervetulleiksi. Hän isännöi matkaamme, jonka aikana saimme arvokkaan läpileikkauksen Ahvenanmaan hallinnosta ja elämänmenosta yleensäkin. Olin käynyt Ahvenanmaalla aikaisemmin vain kerran, isoäitini kanssa kesällä 1998, jolloin olin 13-vuotias.

Kävimme ensin maaherran toimistossa, jossa meille kerrottiin perustietoa Ahvenanmaasta. Mieleeni jäi erityisesti kuvaus tämän pienen saaristoalueen väen yritteliäisyydestä. Kun ei ole voinut pärjätä määrällä, on pitänyt panostaa laatuun. Monen erityisalan huipputeknologia tuleekin juuri Ahvenanmaalta. Jos Suomessa olisi asukasta kohti yhtä paljon yrityksiä kuin Ahvenanmaalla, niin olisimme aika pitkällä.

Sitten vierailimme Ahvenanmaan itsehallintotalossa, *Självstyrelsegården*. Siellä kokoontuu Ahvenanmaan eduskunta eli *lagting*, maakuntapäivät. Ahvenanmaallahan on omat puolueetkin, jotka vain osittain liittyvät Suomen puoluejärjestelmään.

Saltvikin kirkossa, jonka vanhimmat osat ovat peräisin 1300-luvulta, näimme historiallista kirkollista esineistöä ja saimme tietoa tämän pienen seurakunnan toiminnasta. Ahvenanmaan seurakunnat ovat kaikki ruotsinkielisiä, mutta moni osaa suomeakin. Esimerkiksi tuolloin viransijaisena toiminut pappi, joka esitteli meille kirkkoa, oli savolainen keski-ikäinen rouvashenkilö.

Ahvenanmaan seurakunnat kuuluvat kaikki Porvoon hiippakuntaan. Ahvenanmaan kymmenen seurakuntaa muodostavat yhden rovastikunnan. Jos seurakuntien hallintouudistus olisi esitettyssä muodossaan toteutettu, niin Ahvenanmaan kaikki seurakunnat olisivat käytännössä joutuneet yhden yhtymän alle.

Nämä kaikki vahvan paikallisidentiteetin omaavat seurakunnat olisivat menettäneet omaisuutensa yhden yhtymähallinnon alaisuuteen.

Yövyimme Maarianhaminassa ja jatkoimme seuraavana päivänä vielä ohjelmaa, kunnes palasimme sitten kahden aikaan seuraavana päivänä lähteneellä laivalla takaisin. Pidimme valiokunnan kokousta vielä matkan aikana, kunnes hieman ennen kahdeksaa saavuimme Turun satamaan.



Maaherra Peter Lindbäck esittelee meille Ahvenanmaan itsehallintotaloa



Saltvikin vanhan kivikirkon edustalla Ahvananmaalla

Lakivaliokuntien kokouksia 15.9., 20.10. ja 2.11.2014

Lakivaliokunnan ensimmäisessä kokouksessa kesän jälkeen jatkui kirkon paikallistason rakenteita koskevan sääntelyn muuttaminen kirkkohallituksen esityksen pohjalta. Pääteemoista yleiskeskustelu oli vielä käymättä aiheista: a) kirkkoherran valinta ja seurakuntavaalit, b) seurakuntayhtymän omaisuus ja talous, c) henkilöstön asema ja liikuteltavuus ja d) seurakuntahallinnon nimikkeistö. Sen jälkeen alettiin käydä pykälää läpi.

Tätä asiaa valmisteltiin myös lokakuun ja marraskuun kokouksessa. Lisäksi teimme mietinnön kirkkolain ja kirkkojärjestyksen muuttamisesta koskien valtion rahoitusta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin sekä kirkonkirjojenpitoa, hallintomenettelyä, muutoksenhakua ja valmiussuunnittelua koskevien kirkkolain säännösten tarkistamisesta.

Yhteiskunnallisten tehtävien korvaaminen kirkolla

Yhteisöveron siirtyminen historiaan kirkon osalta tuli käsittelyyn syksyn 2014 istuntoviikolla. Kirkko on saanut valtion keräämää yhteisövero-osuutta eräiden sellaisten tehtävien hoitoon, jotka se maallisen yhteiskunnan sijaan on ottanut hoitaakseen. Tämä on saanut kirkonvastustajat usein huutamaan, kuinka väärin on, että yrityksetkin maksavat ”kirkollisveroa”, ja pauhaamaan kirkon ja valtion erottamisesta (joka tehtiin jo 1800-luvulla).

Kyse on ollut kuitenkin vain siitä, että kirkko saa oikeudenmukaisen korvauksen tekemästään työstä. Eikä tämä yhteisövero-osuus ole aina edes riittänyt kattamaan kaikkia niitä todellisia kuluja, joita kirkolle on näistä tehtävistä aiheutunut.

Lakivaliokunnassa käsiteltiin kirkkolain ja kirkkojärjestyksen muuttamista siten, että huomioidaan uusi lakiesitys valtion rahoituksesta kirkon eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin.

Tämän rahoituslain mukaan seurakunnille lailla annettuja yhteiskunnallisia tehtäviä korvataan vuodesta 2016 lähtien valtion talousarviomäärärahasta maksettavalla rahoituksella ja samalla luovutaan seurakuntien yhteisövero-osuudesta. Korvattavia yhteiskunnallisia tehtäviä ovat hautaustoimi, väestökirjanpito tehtävät sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpito.

Rahoituslain etenemisessä suuri ansio kuuluu tuolloin kirkollisasioista vastanneelle ministeri Päivi Räsäselle. Kirkolliskokous hyväksyi omalta osaltaan asian yksimielisesti. Lakivaliokunnan mietintöön oli ilo yhtyä:

Lakivaliokunta on tarkastellut, ovatko esitetyt kirkkolain ja kirkkojärjestyksen säännökset sopusoinnussa ehdotetun rahoituslain säännösten kanssa ja onko niissä otettu huomioon se, että seurakunnat eivät jatkossa saa osuutta yhteisöveron tuotosta.

Lakivaliokunta pitää kirkkohallituksen esitystä ja sen perusteluita hyvinä.

Ehdotetun rahoituslain 3 §:n mukaan rahoitus maksetaan kirkon keskusrahastolle kuukausittain yhtä suurina erinä. Rahoituksen jakamisesta edelleen kirkon keskusrahastosta seurakunnille ja seurakuntayhtymille säädetään erikseen.

Lakivaliokunta pitää perusteltuna, että kirkolliskokous päättää ehdotetussa rahoituslaissa tarkoitetun rahoituksen jakoperusteista seurakunnille ja seurakuntayhtymille. Lakivaliokunta pitää välttämättömänä, että osa rahoituksesta voitaisiin kirkolliskokouksen päätöksen mukaisesti käyttää suoraan kirkon yhteisen jäsenrekisterin kustannuksiin ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimistojen peruskorjaus- ja kunnostuskuluihin. Käytännössä rahoituksen jakamisesta seurakunnille ja seurakuntayhtymille huolehtisi kirkon keskusrahaston hallituksena toimiva kirkkohallitus. Lakivaliokunta pitää tärkeänä kirkkojärjestykseen otettavaa säännöstä siitä, että rahoitusta koskevaa päätösvaltaa ei voida delegoida kirkkohallituksen täysistunnolta jaostolle tai virastokollegiolle.

Lakivaliokunta toteaa lisäksi, että on tarpeen säätää kirkkohallitukselle oikeus saada seurakunnilta ja seurakuntayhtymiltä tietoa siitä, että keskusrahastosta myönnetty avustus tai rahoitus on käytetty myöntämispäätöksessä tarkoitetulla tavalla. Tällä varmistetaan yhtäältä se, että rahoitus voidaan jakaa oikeudenmukaisella tavalla ja toisaalta, että kirkon keskusrahasto kykenee ehdotetun rahoituslain 4 §:n mukaisesti toimittamaan opetus- ja kulttuuriministeriölle sen määräämät ehdotetun rahoituslain 1 §:ssä tarkoitettujen tehtävien kustannusten seurantaan varten tarvittavat tiedot.

Lakivaliokunta pitää perusteltuna tavoitetta, että esitetyt kirkkolain ja kirkkojärjestyksen muutokset tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016 samanaikaisesti kirkon keskushallintoa koskevan kirkkolain muutoksen ja ehdotetun rahoituslain kanssa.

Lakivaliokunta yhtyy talousvaliokunnan kannanottoon siitä, että kirkolliskokous voisi ottaa jakoperusteisiin kantaa jo toukokuussa 2015.

Kirkon linjauksia

Kirkolliskokouksen tehtäviin kuuluu myös tärkeiden teologisten kannanottojen tekeminen. Syksyllä 2014 käsiteltäväksemme tuli lausunnon antaminen Kirkkojen maailmanneuvoston Faith and Order -komission asiakirjasta.

Piispa Repo esitteli asiaa. Ekumeniassa pääteemana on kysymys, mitä kirkko on? Mitä kirkot voivat yhdessä tehdä? Voiko yksikään alueellinen kirkko olla ainoa Kristuksen kirkko? Asiakirjassa kirkon olemus ja tehtävä nousee Jumalan kolmiyhteisestä olemuksesta ja työstä. Kirkko on Jumalan valtakunnan koittamisen merkki ja sen välikappale. Piispa Jolkkonen kuvaili asiakirjaa kymmenien oppikeskustelujen, satojen kirkkojen ja tuhansien kirkkojen edustajien yhteistyön tulokseksi.

Käsittelimme myös Kirkkona monikulttuurisessa yhteiskunnassa - tulevaisuusselonteon. Kirkkohallituksen työryhmä oli valmistellut esitystä, mitä monikulttuurisuus merkitsee kirkolle. Piispa Jolkkonen esitteli selontekoa. Siinä nousi esille mm. se, miten nopeasti maailmassa toimintakehykset nykyään muuttuvat.

Ihmiset ja ajatukset muuttuvat. Muuttoliike on johtanut Suomessa siihen, että erot alueiden ja ihmisten välillä kasvavat. Maahanmuuttajista vain 7 % on löytänyt luterilaisen kirkon, eli ainakaan hengellisessä kotoutumisessa ei ole onnistuttu.

Tämä ei ole mitenkään ihmeellistä, sillä monien kristittyjen maahanmuuttajien mielestä kirkko on hengellisesti kuiva ja evankeliumin tarpeessa. Kirkon sisäinen hajaannus on entistä voimakkaampaa. Tuotiin esille kolme skenaariota: Onko kirkko tulevaisuudessa 1.) valkoisten vanhusten kirkko 2.) kiistelevä kirkko ilman keskusta – yhteinen usko ei yhdistä, vaan yhteys on vain hallinnollista, vai 3.) onko mahdollisuus rakentaa yhteisestä keskuksesta käsin yhdessä uudistuva kirkko, jossa hyväksytään alueellinen ja toiminnallinen erilaisuus?

Edustaja Kujala toi ansiokkaasti esille maantieteellisiä eroja kirkon sisällä. Pohjoisessa kirkkoon kuulumista pidetään vielä kansalaishyveenä. Kujala puhui mm. seuraavasti:

Se mikä tuossa kirjassa jää hieman vähälle huomiolle on tilanne erilaisuudesta maamme eri alueilla. Se erilaisuus on vielä erilaista ihan paikallisesti ja ihmisten välilläkin. Siitä puhutaan useassa kohdassa tässä kirjassa, mutta erityisesti kappaleessa "Kirkon asema muuttuu" sivulla 23, todetaan että alueelliset ja paikalliset erot tulevat olemaan huomattavia. Tähänhän piispa Jolkkonenkin jo puuttui, jäsenprosentteissa on kymmenien prosenttien eroja. Edelleen tähän liittyen sanotaan että "matalat kuulumisprosentit näkyvät suoraan niin lapsikasteiden määrässä kuin kirkon elämään osallistuvien eläkeläisten määrässä". Näinhän se on.

Erilaisuus juuri kirkkoon kuulumisessa ja jo tässä kulttuurien erilaisuudessa, heijastuen kirkosta eroamisinkin, on suurin akselilla etelä-pohjoinen sekä isojen kaupunkien, maaseudun ja pienten kaupunkien välillä. Esimerkiksi syntymäkunnassani Perhossa kirkkoon kuuluu 95 prosenttia asukkaista, mikä taitaa olla korkein koko maassa. Muuallakin Keski-Pohjanmaalla se on 90 prosentin kahta puolta. Vastaavasti Helsingissä se on paikoin viidenkymmenen paikkeilla.

Yksi suuri kirkon ongelma onkin se, että kirkon ristiriitainen julkisuuskuva määritellään monesti pääkaupunkiseudun mukaan. En väitä, että siellä pohjoisessa ollaan sen synnittömämpiä tai hurskaampia kun etelässäkään, mutta kirkkoon kuulumista pidetään kansalaisuusvelvollisuuteen kuuluvana. Ehkä siinä on vielä katekismuksen opetusta, että meidän tulee pelätä ja rakastaa Jumalaa.

Erilaisuutta ja kulttuurisiakin eroja on ikäryhmien, maahan ja maasta muuttaneiden välillä. Varsinkin nuoret ihmiset, jotka muuttavat uusiin, vähänkin isompiin keskuksiin, ovat siellä aika irrallisia, aivan samoin kuin maahanmuuttajat. Eivätkä tunne esimerkiksi kirkollisvaaleissa yhtään tuttua ehdokasta jolle äänensä antaisi. Eli näkemykseni on se, että papit, piispat, opettajat ja koulutettavat maallikot lähemmäksi kansaa, niin omia kansalaisia kun maahanmuuttajiaakin. Opetusta lisää, sanomaa kirkkaaksi ja Kristus keskeiseksi. Pelko vanhoillisuudesta ja joka suuntaan mielitelystä pois meistä. Kiitos.

Käsittelimme myös yhteistyöasiakirjaa Inkerin evankelis-luterilaisen kirkon kanssa. Perustevaliokunnan mietinnön pohjalta yhteistyöasiakirja hyväksyttiin. Yhteistyö meidän ja sukulaiskansamme inkeriläisten, paljon kärsineiden ja

uskonvainojakin kommunistiaikana kokoneiden kristittyjen, välillä on tietysti erittäin arvokasta. Aikaisempi sopimus oli valmisteltu Neuvostoliiton hajoamisen jälkeisissä olosuhteissa. Kirkkoneuvos Kääriäinen kuvaili esittelypuheenvuorossaan, että alkuajana Inkerin kirkko oli täysin riippuvainen Suomen tuesta, kun se organisoitui uudelleen vuosikymmenten tauon jälkeen.

Muutamit kokousedustajat kertoivat kokemastaan hyvästä yhteistyöstä Inkerin kirkon seurakuntien kanssa, mm. ystävyysseurakuntatoiminnan puitteissa.

Aika ei ole kypsä henkilöseurakunnille

Kun henkilöseurakuntia koskeva aloite sai valiokunnasta kielteisen vastauksen, käytin puheenvuoron:

Arvoisa puheenjohtaja, haluan vain todeta, että olen lähtökohtaisesti suhtautunut melko kielteisesti näiden henkilöseurakuntien perustamiseen. Muistaakseni viime istuntokaudella käytin pitkähkön puheenvuoron tuolta pöntöstä tästä asiasta. Aloite ei ole ongelmaton, mutta kuitenkin ajattelen, että aika muuttuu ja kansankirkkomme asema on tänään uhatumpi kuin kenties koskaan historiansa aikana. Pysyisikö kirkkomme paremmin kasassa, jos kirkosta eroamisen sijaan protestoitajat liittyisivät itselleen läheisempään seurakuntaan? Uskon, että tässä tulevina vuosina asiaa on syytä vakavasti pohtia edelleen. Sillä on paljon mahdollista, että välttämätön kehitys tässä kirkossa tulee johtamaan siihen suuntaan, että parokiaalisuuden periaatteesta tullaan luopumaan, mutta sen aika ei taida olla vielä kypsä.

Oli selvää, että aloite nyt tuli hylätyksi, mutta asiaa koskeva laaja keskustelu osoitti sen, että jos kirkossa ei löydy enemmän ymmärrystä erilaisille linjauksille, niin henkilöseurakunta-asiaan tullaan palaamaan vielä. Koska meneillään oli seurakuntien hallintorakenteen uudistus, eivät kannattajatkaan halunneet ryhtyä äänestytämään asiasta, vaan odotettiin tuloksia.

Helsingin hiippakunnan edustaja Jaana Hallamaa käytti voimakkaan puheenvuoron, jossa tyrmäsi henkilöseurakunnat mm sanoamalla:

"... Viime viikolla joku radiotoimittaja erosi näkyvästi kirkosta omassa radio-ohjelmassaan. Perusteena hän käytti sitä, että hän ei halua kuulua kirkkoon, koska siellä on niin "paskaa porukkaa". Tämä henkilöseurakunta-ajatus edustaa samanlaista ajattelutapaa. Että ei haluta kuulua tai olla samassa jumalanpalveluksessa ihmisten kanssa, jotka tavalla tai toisella "paskaa porukkaa". Vaikka tietenkään kirkon jäsenet tai aloitteen takana olevat ihmiset eivät ilmaise asiaa tällä tavalla.

Aloitteen takana on myös kysymys, jota me hyssytellään. Kärjistäen voisi sanoa, että jos naiset olisivat pysyneet keittiössä ja homot kaapissa niin kirkossa näyttäisi olevan kaikki hyvin. Näin ei kuitenkaan ole. Meidän täytyy kärsiä toisiamme niin kuin Sanassa sanotaan. Ja tämä asia on fantastinen haaste kirkolle. Kun yhteiskunnassa ja maailmassa ihmiset voi yhä enemmän jakautua omiin samanmielisten kuppikuntiin, niin se, että meillä ei ole henkilöseurakuntia, se että

meillä on näkyviä ristiriitoja, eri tavalla ajattelevia ihmisiä ja että me joudumme kipuilemaan asioiden ja toistemme kanssa, niin tämä on evankeliumin mahdollisuus.”

Ilmaisu ”kärsiä toisiamme” oli tietysti kaunista puhetta, mutta mielessäni kävi, että kuinka hyvin Helsingissä on onnistuttu toisten kärsimisessä. Lähetystyön rahat on pyritty katkaisemaan niiltä järjestöiltä, jotka eivät ole suostuneet muuttamaan käsityksiään Helsingin luottamushenkilöiden enemmistön tahdon mukaiseksi.

”Haluatko ottaa anopiksesi...?”

Kevätkaudella oli kolmen pappismiehen toimesta jätetty kirkolliskokoukselle aloite, jossa esitettiin vaihtoehtojen lisäämistä avioliittoon vihkimisen kaavaan tilanteissa, joissa toisella tai molemmilla vihittävästä on lapsia. Käsikirjavalioikunnan hyvässä mietinnössä korostettiin, että puolisoitten lapset voidaan monin tavoin huomioida vihkitöimituksen eri tehtävissä, papin puheessa jne., muttei kuitenkaan esitetty muutoksia vihkikaavaan.

Tämä oli mielestäni oikea ratkaisu. Avioliitossa on kyse miehen ja naisen välisestä liitosta. Miksi vihkikaavassa pitäisi alkaa luetella muita sukulaisia? Aloite oli herättänyt paljon huvittuneisuutta julkisuudessa. Kyseltiin mm., että pitääkö seuraavaksi kysyä vihkikaavassa, että ”haluatko ottaa anopiksesi sen ja sen...”, jos kaikki sukulaisetkin pitää siinä huomioida avioparin lisäksi.

Sitä paitsi, kuten mm. edustaja Sari Behm huomautti, viranhaltijalla ei ole aina mahdollista selvittää uusperheen kriisejä vihkikaavan valintaa valmisteltaessa. Millainen eroprosessi on ollut taustalla, ja miten todellisuudessa lasten maininta vihkikaavassa voisi vaikuttaa lapsiin ja etenkin siihen vasten toiseen biologiseen vanhempaan, jota ei nyt vihitä. Kokisiko hän, että siinä hänen lapset vihitään osaksi toista perhettä vieraan äitipuolen tai isäpuolen kanssa?

Käytin asiasta puheenvuoron, jossa kerroin omia tuntojani aloitteesta. Sinällään hyvää tarkoittanut aloite olisi toteutuessaan voinut aiheuttaa jopa lisää ongelmia ihmisten hyvin herkkiin perhetilanteisiin. Minun oli helppo puhua aiheesta, sillä heinäkuussa 1997 olin ollut oman isäni häissä:

Arvoisa puheenjohtaja. Ymmärrän oikein hyvin tämän aloitteen tarkoituksen, ja ne hyvät tarkoitukset, jotka käsitan tämän hyvän aloitteen takana, koskettivat minua henkilökohtaisesti sen verran, että halusin tulla ihan tänne puhujakorokkeelle oman mielipiteeni sanomaan, vaikka tämä aihe ei varmaan profiililtaan ihan kaikkein lähimpänä minua olekaan.

Ne huolet, joista aloite kumpuaa ovat aiheellisia ja nousevat varmasti elävän elämän kokemuksista. Mutta henkilökohtaisesti koen asian niin, että niiden hyvien tapojen toteuttamiseksi, jolla tällä aloitteella pyritään, on olemassa muitakin keinoja kuin avioliiton vihkimisen kaavan muuttaminen. Aivan kuten edellinen puhuja tuossa ansiokkaasti totesi.

Toisen puolison lasten mainitseminen ja uusperheen perheenä siunaaminen vihkikaavan yhteydessä ei ole ongelmatonta. Miltä se tuntuu esimerkiksi lasten

toisesta vanhemmasta, jos hänen lapsensa siunataan yhdeksi perheeksi entisen puolison uuden aviopuolison kanssa. Voivatko lapset joutua kiistakappaleeksi tällaisessa tilanteessa, jossa se vanhempi, jota ei olla vihkimässä, vastustaisi tällaisen vihkikaavan käyttöä. Entä minkälaiselle arvostelulle sellainen isäpuoli taikka äitipuoli joutuisi alistumaan, jos hän ei syystä tai toisesta haluaisi ottaa sitä kaavaa, jossa lapset mainitaan. Muodostuisiko sosiaalinen paine tällaisen kaavan valitsemiseen, jotta hääväki ei ajattelisihan hänen hyljeksiävän puolison lapsia.

Sitä paitsi ajattelen näin, että jos puoliso todella sitoutuu vihkivalaansa, niin eikö rakkautta puolisoa kohtaan osoiteta myöskin siten, että suhtaudutaan kunnioittavasti puolison läheisiin? Kun lupaa rakastaa, niin eikö tämä kaikki jo sisälly siihen ilman muuta.

En ole teologi, mutta ymmärtääkseni pappi voi jo nyt ja hänellä pitäisi olla koulutuksensa puolesta siihen edellytykset vihkipuheessa, rukouksissa tai muissa toimissa vihkimistilaisuudessa ottaa puolisoitten lapset huomioon, aivan kuten edustaja Vesti äsken totesi. Näissä yhteyksissä perheiden yksilöllisen tilanteen voi varmasti huomioida paremmin kuin valmiiksi laadituissa kaavoissa.

Haluan kertoa ajatuksiani myös oman henkilöhistoriani pohjalta. Minähän en ole itse naimisissa mutta 12-vuotiaana minulla oli tilaisuus osallistua oman isäni ja hänen vaimonsa häihin vanhan sukutilamme pihamaalla. Minulla ei ole sadun pahaa äitipuolta vaan hyvä äitipuoli, jonka kanssa olen tullut toimeen. Nytkin hän on muuten tehnyt minulle kovasti vaalityötä seurakuntavaaleissa ja olen tästä erittäin kiitollinen.

Mutta minun on kyllä tunnistettava, että olisi tuntunut hyvin nololta ja jopa kiusalliselta, jos heidän vihkikaavassaan siinä tilaisuudessa olisi jotenkin viitattu minuun. Saatikka, että minun nimeni olisi siinä mainittu. Pahimmillaan sellainen olisi voinut jopa lisätä jännitteitä lähimpien omaisten ja sukujeni välillä varmasti hankaloittaen tuolloisen 12-vuotiaan elämää.

Avioliitto solmitaan miehen ja naisen välillä. Pyhä kristillinen avioliitto on jo luomisessa asetettu miehen ja naisen väliseksi. Vaikka näillä kaavamuutoksilla ei toki missään nimessä muutettaisi piiruakaan tämän käsitteen sisällöstä, niin silti pitäisin hieman vaikeana ajatella, että vihkikaavassa huomioitaisiin esitetyllä tavalla myös muita henkilöitä kuin tämä aviopari, jotka ovat solmimassa keskenään pyhän avioliiton.

Aloitteessa kerrottiin yhtenä sen tarkoituksena olevan, että: "Uusperheessä elävät tai uusperhettä suunnittelevat pari tai avoliitossa elävät parit rohkaistuisivat yhä useammin kirkolliseen avioliittoon vihkimiseen." Tämä tavoite on tietysti erittäin kannatettava ja kristillisen opin mukainen ja oli erittäin ilahduttavaa lukea tämä tavoite täältä esitystekstistä. Kirkonhan on kannustettava perheen perustamista suunnittelevaa miestä ja naista pyhittämään liittonsa kirkollisella vihkimyksellä.

Arvoisa puheenjohtaja, todella siis ymmärrän niitä vaikuttamia ja perusteita, jotka ovat tämän monin tavoin ansiokkaasti laaditun aloitteen taustalla mutta uskon kuitenkin, että nämä esityksen hyvät tavoitteet ovat toteutettavissa luontevammin muilla tavoin kuin vihkikaavaa muuttamalla. Käsikirjavalioikuntahan on mielestäni hyvin ansiokkaasti viitannut esimerkiksi kodin siunaamisen yhteydessä mahdollisuuteen eri perheenjäsenten huomioimiseksi. Kiitän käsikirjavalioikuntaa hyvästä mietinnöstä.

Aloitteen tekijöille ei kuitenkaan käsikirjavalioikunnan esitys kelvannut, vaan edustaja Orsila esitti edustaja Nurmen kannattamana ponsiesitystä, jolla jatkovalmistelua laajennettaisiin. Lakivalioikunnan mietintö tuli kuitenkin kirkolliskokouksen kannaksi äänin 73–28.

Saarnatietokanta

Erilaisten aloitteiden tekemisessä aktiivinen Helsingin hiippakuntavaltuusto esitti meille tällä kertaa mm. saarnatietopalvelun perustamista.

Idea oli ihan hyvä. Siis että pappien saarnat koottaisiin netissä julkiseen tietokantaan, josta sitten jokainen voisi haeskella mieleisiään. Nykyteknologia mahdollistaisi tällaisen toteuttamisen kohtuullisen helposti, suuresta tekstimäärästä huolimatta.

En viitsinyt käyttää puheenvuoroa, sillä olin jo varmaan ennestään liiaksikin profiloitunut helsinkiläisten esitysten tyrnäjä. Kuitenkin mietin, että ketä tällainen saarnatietokanta lopulta hyödyttäisi? Jo nyt monet papit ja seurakunnat julkaisevat sivuillaan pitämiään saarnoja.

Erilaista hartauskirjallisuutta on saatavilla mielin määrin, myös Internetin kautta ja ilmaiseksi. Suuren yleisön evankeliointia tällaisella välineellä tuskin tehtäisiin.

Toki näinä riitaisina aikoina joillakin voisi olla intoa tutkia saarnoja sillä ajatuksella, että onko joku puhunut jotain sellaista, jota mielestään pitää joko Raamatun tai omien yhteiskunnallisten linjaustensa vastaisena.

Lisäksi saarna on enemmän kuin kirjoitettu puhe. On tietysti hyvä lueskella vaikka Lutherin tai Laestadiuksen saarnakokoelmia – kun uskonasiat kirkastuivat minulle lukioikäisenä, niin tilasin Laestadiuksen postillat itselleni – mutta tärkeämpi on kuitenkin käydä kirkossa kuuntelemaan saarnaa ja osallistumassa muutenkin messuun tai sanajumalanpalvelukseen.

Kaikki papit eivät edes kirjoita saarnojaan paperille. Uskoakseni moni ajattelee niin, että Pyhä Henki johdattaa puhetilanteessa. Tietysti jonkin verran pitää valmistautua. Itsekin kirjoitan usein hengelliset puheet melko tarkoin etukäteen, mutta sitten puhetilanteessa tuleekin muuttaneeksi jonkun verran puhetta, jättää pois asioita ja ottaa uusia tilalle. – Kerrotaan kunnioitetusta Kemijärven entisestä rovasti Heikki Rosmasta, jonka ympärille syntyi aikanaan elävää kristillistä herätystä, että hän ei juuri ollenkaan kirjoittanut saarnojaan paperille etukäteen, korkeintaan hahmotteli vähän pohjaa. Häntä muistellaan edelleen armoitettuna puhujana, harmi vain, että vain harva puhe on säilynyt jälkimaailmalle.

Saarnatietopankkia käsiteltäessä Merja Vuorikari pitikin hyvän puheenvuoron, jossa saarnan merkityksestä muistutettiin:

Arvoisa puheenjohtaja, toivon että valiokunnassa pohditaan myös sitä, että saarna on puhe eikä kirjoitus. Useat meidän saarnoistamme ovat sellaisia, että ne nimenomaan ovat vuorovaikutustilanteessa seurakunnalle sanottuja, ja se rajoittaa

niiden käyttämistä kirjallisessa muodossa. Tällaista tietokantaa koko saarna pitäisi valmistella sillä tavalla, että se toimii myös kirjoitettuna. Saarna ei ole mikään kirjoitus ja jos ajattelee tavallista seurakuntapappia joka on vuorovaikutuksessa oman seurakuntansa kanssa, niin parhaiten hänen saarnansa toimii tietysti seurakunnan omilla verkkosivuilla tai muulla tavalla välitettynä. KT julkaisee kaikki radiohartaudet myös kirjallisessa muodossa ja se on yksi hyvä tapa saada hengellistä ravintoa.

En tiedä mitä tälle aloitteelle tapahtuu, mutta hyvä on miettiä sitäkin, että saarna ei lähtökohtaisesti ole kirjoitus. Parhaat saarnaajat valmistautuvat niin hyvin, että he pitävät saarnansa ilman paperia ja tähän meitä pappeja usein myös koulutetaan ja kannustetaan, ja olisi kurjaa jos nyt täytyisi aina ajatella, että tämä täytyy myös kirjoittaa ja suunnilleen pitää sellaisenaan siellä seurakunnassa. Saarna on aina elävä vuorovaikutustilaisuus, mikä ei välity kirjallisesta tekstistä.

Muuta kirkolliskokousviikolta

Kirkolliskokousviikolla järjestettiin pienimuotoinen juhla myös kirkolliskokouksen historiikin paljastamisen kunniaksi. Tohtori Jaakko Antila oli kirjoittanut kirjan, jossa käytiin läpi kirkolliskokoustyöskentelyn uudemman ajan historiaa. Kun olen itsekin useita historioikeja kirjoitellut, niin tietysti oli mielenkiintoista tutustua tähän teokseen.

Kirkon keskusrahaston talousarviota käsiteltäessä esille nousi tuleva reformaation eli uskonpuhdistuksen (en tiedä, miksi kirkossakin nykyään vältellään jälkimmäistä sanaa) tulevan 500-vuotisjuhluvuoden valmistelut. Edustaja Tapio Seppälä esitti hankkeeseen lisättäväksi 50.000 euron määrärahaa, mutta esitys hävisi äänin 82–24. Edustaja Siukosen toivomusponsi kirkon yhteisen verkkotyön tavoitteista ja mittareista tehtävästä tarkemmasta selvityksestä puolestaan hyväksyttiin samoin ääniluvun 82–24.

Tällä viikolla oli Oulun hiippakunnan edustajien vuoro pitää hartaudet ja vastata päätösjumalanpalveluksen tehtävistä. Vuorot kiertävät aina hiippakunnalta toiselle. Oma piispamme oli sairauden takia estynyt pääsemästä kokousviikolle, joten häntä sijaitsi pappisasessori Juha Rauhala.

Kirkolliskokouksen avajais- ja päättäjaisjumalanpalvelukset on pidetty yleensä Maarian kirkossa, joka sijaitsee kokouspaikaltamme kävelymatkan päässä. Kirkko on keskiaikainen kivikirkko, rakennettu arviolta 1440-luvulla. Kirkon holveihin on maalattu erikoisia kuvia, kuten piirroskuvia laivoista, risteistä ja erilaisia geometrisia kuvioita jotka ovat tietääkseni myös keskiajalta peräisin. Kuvat muistuttivat mielestäni sellaisia kuvia, joita minä ja monet muut piirtelemme ajankuluksemme esimerkiksi kokouspapereiden laitaan. En löytänyt niiden välille selkeää loogista yhteyttä, mutta ehkä niiden maalaajilla joku ajatus niistä oli.

Jumalanpalveluksessa minun osakseni tuli lukea lukukappale Raamatusta, se oli helppo juttu. Mutta sitten yhtenä iltana tehtäväni oli pitää iltahartaus. Mietin ensin, että tuleekohan mitään – tavallisena ihmisenä, heikolla kirkollisella kokemuksella, pitää hartautta monille korkeasti oppineille teologeille! Mutta olenhan toki paljon

puheita pitänyt ja kaikki olemme kuitenkin Jumalan silmissä samanarvoisia. Ajattelin, että kun ihmiset eivät minun tarinaani ehkä tunne, niin kerroin omasta tiestäni uskovaksi kristityksi. Epäilyistä ja uskon löytämisestä. Olen aina mielelläni kuullut toisten todistuspuheita. Monissa ns. vapaissa seurakunnissa niitä kuulee jumalanpalveluksissa, meillä luterilaisilla ehkä liian vähän. Olisi kuitenkin tärkeää Raamatun tekstien lukemisen lisäksi kertoa siitä, kuinka ne Raamatun tekstit ja lupaukset toimivat tänäänkin. Kyse ei ole vain historiankirjasta, vaan Jeesus elää tänäänkin ja Jumalan rakkaus on totta eilen, tänään ja ikuisesti.

Laulatin myös virren 385 *"Auta, oi Jeesus, kun eksytys suuri maata käy voimalla valloittamaan"*. Silloin kun tein omakohtaisen uskonratkaisun, niin jostain syystä tämä virsi tuli minulle tärkeäksi. Siinä pyydetään Jeesuksen apua erilaisiin tilanteisiin, niin yhteiskunnassa kuin omassa elämässä. Edustajakollega, kanttori Liisa Teräslahti suostui ystävällisesti säestämään.

Kommentoitiin Facebookissa illalla hartauden jälkeen:

"Olen kaikkea muuta kuin esimerkillinen ihminen ja tunsin itseni tavallistakin vajavaisemmaksi, kun menin tänään pitämään iltahartausta kirkolliskokouksessa, kun se sattui minun vuorolleni. Mutta iloitsin suuresti kaikesta myötätunnosta, joka kuulijoista huokui. Ja toivoakseni pysyin kohtuudella asiassa."

Iltahartaudet eivät ole pakollisia ja vain osa kokousväestä osallistuu niihin. Moni edustaja tuntuu sopivan erilaista iltamenoa, kun on päässyt Turkuun viikoksi. Varmasti useilla on tuttavikiin paikkakunnalla. Itse olen kokenut yleensä pitkien kokouspäivien jälkeen jo niin väsyneeksi, ettei vähiä vapaahetkiä edes jaksaisi käyttää kaupungilla kulkemiseen. Sitä paitsi on pitänyt valmistella puheita ja tutustua kokousmateriaaliin. Usein saamme päätettäväksi tulevista asioista tehtyjä valiokuntien mietintöjä luettavaksi vasta kokousviikolla.

Iltahartauksiin, jotka pidetään kokouspaikalla auditoriossa, olen pyrkinyt osallistumaan niihin aina, kun mahdollista. Pitkien kokouspäivien jälkeen ne ovat tarjonneet myös virkistystä. Joka kerta eri kokousedustaja on pitänyt iltahartauden.

Kerran taisi jäädä väliin migreenin takia ja kerran kävin läheisellä lenkkipolulla ulkoilemassa. Ajattelin, että Jumalan kaunis luonto ja hiljainen rukoukseni saa toimia iltahartautenani sinä iltana.



Kokoussalissa paikaltani ottamani kuva, etualalla Raili Kerola ja Erkki Kujala



Ruokatauolla Aino Vestin ja Leif Nummelan seurassa

*Presidentinrouva Sylvi Kekkonen
kirjoitti aikanaan ajatelmakirjassaan
jotain siihen suuntaan,
että suurempi on ihmisen halu
kuvata Jumala kaltaiseksi
kuin tulla itse Jumalan kaltaiseksi.*

*On väitetty, että rouva Kekkonen,
niin papintytär kuin olikin,
olisi itse ollut ateisti.*

*En voi siihen kantaa ottaa.
Jumala tietää, ja se riittää.
Mutta paljon viisautta tuossa mietelmässä
joka tapauksessa oli.*

*Joskus tulee tämäkin mieleen
Suomen kirkolliskokouksessa.*

Seurakuntavaalit marraskuussa 2014

Marraskuussa 2014 käytiin kirkon seurakuntavaalit, joiden valtakunnallisesta kampanjasta olenkin kirjoittanut tässä jo aikaisemmin.

Oltuani seitsemän ja puoli vuotta luottamushenkilönä Kemijärven seurakunnassa muutin kirjani Rovaniemelle elokuussa 2014. Päätös ei ollut minulle helppo, mutta niissä olosuhteissa se tuntui rehellisimmältä. Kirkkovaltuuston toinen kauteni oli muutenkin jo loppumassa, mutta pohdin, mitä äänestäjäni kunnallisvaaleista sanoisivat. Tulin kuitenkin siihen tulokseen, jo Kemijärven vaikean kunnallispoliittisen tilanteen vuoksi, että se vähä, mitä kotiseutuni hyväksi voin tehdä, tapahtuu muualla kuin kaupungintalon valtuustosalissa.

Tiesin myös, että vaikka muuttaisin keskuskaupunkiin, niin tulisin kaikessa toiminnassani pitämään päämääränäni hajautetun yhteiskuntajärjestelmän tavoitteen, desentralismin, vahvojen alueiden ja kylien Suomen puolustamisen. En unohtaisi pieniä seurakuntia – ja suuren seurakunnan sisällä huomioisin myös maaseutualueet.

Kirjoitin blogissani asiasta mm. seuraavasti:

Kirjojen vaihtuminen johtaa valitettavasti siihen, etten voi olla nyt ehdokkaana Kemijärvellä syksyn seurakuntavaaleissa. Olen toiminut kirkkovaltuustossa lähes kaksi kautta, jälkimmäisen puheenjohtajana. Olen yrittänyt tehdä parhaani vastatakseni siihen luottamukseen, jonka olen vaaleissa saanut.

Viime vuosina luottamushenkilöt on alettu seurakunnassa nähdä enemmän voimavarana ja hallintokulttuuria on uudistettu. Irma Kortelaisen ja minun aloitteestani syntynyt pitkälinen hautausmaahankekin saatiin päätökseen, välillä melko kovankin väännön jälkeen. Tänä vuonna on mm. Vanhalle hautausmaalle perustettu uusi uurna-alue.

Samalla toimiessani kirkkovaltuuston puheenjohtajana – toisin kuin ehkä jonkin verran pelättiin – perinteisestä arvopohjasta ja esim. hyvästä lähetyskannatuksesta eri herätysliikkeiden hyvää työtä tekevien lähetysjärjestöjen kautta on voitu pitää kiinni. Tästä olen hyvin iloinen. Itse en kuulu mihinkään herätysliikkeeseen, mutta toivon niiden työlle menestystä ja kirkkoon suvaitsevaisuutta myös perinteisesti ajattelevaa väkeä kohtaan. Kemijärven seurakunnan toivon voivan jatkossakin toimia murtumattomalta pohjalta.

Kiitän seurakunnan puolelta kaikesta yhteistyöstä varsinkin talouspäällikkö Esa Kujalaa sekä kirkkoherranviraston ystävällisiä rouvia – ja luottamushenkilöistä erityisesti Irma Kortelaista sekä keväällä edesmennyttä Eila Hyvöstä, joiden tukeen saatoin luottaa vaikeinakin aikoina.

...

Ön kysytty, aionko astua politiikkaan Rovaniemellä. Tähän olen vastannut, ettei minun tarvitse sinne enää astua, kun olen siellä jo ollut. Esim. viime kunnallisvaaleissa olin mukana useiden hyvien ystäväni kampanjoissa. Koska Rovaniemellä siis on vastuullisilla paikoilla monia henkilöitä, joilla on monilta osin samanlainen arvomaailma ja katsantokanta kuin minulla, niin en katso olevani velvollinen osallistumaan kunnallispolitiikkaan sillä tavalla, että olisin

henkilökohtaisesti pyrkimässä joihinkin luottamustehtäviin. En ole siis lähdössä Rovaniemellä kunnallisvaaleihin.

Tämän syksyn seurakuntavaaleihin sen sijaan katson velvollisuudekseni osallistua, kun toimin myös ev.-lut. kirkon kirkolliskokouksen jäsenenä. Niinpä keskusteltuani Keskustan Rovaniemen kunnallisjärjestön vastuuhenkilöiden kanssa olen antanut suostumukseni olla ehdokkaana seurakuntavaaleissa Rovaniemellä Keskustan ehdokaslistalla.

Oli tietysti vähän ”riskialtista” lähteä uudelle paikkakunnalle ehdokkaaksi. Vaikka olin saanutkin edellisissä vaaleissa eniten henkilökohtaisia ääniä koko Lapissa, niin nyt olin ehdolla uudella ja suurella paikkakunnalla, jossa tunnettavuuteni oli paljon heikompa. Sitä paitsi monet tuttavani Rovaniemeltä olin saanut nimenomaan poliittisten piirien kautta ja he tunsivat tietysti monta muutakin ehdokasta. Ja lestadiolaiset tuttavani äänestäisivät toki omaa listaansa. Sukulaisiakin oli vain kourallinen.

Myönnän ajatelleeni, että jos en tule valituksi, niin nytpä pääsevät kaikki vastustajani, joita niin poliittisessa maailmassa kuin kenties kirkollisessakin toiminnassa olen saanut, ilkkumaan, että lähti muka suureen kaupunkiin ja nolasi vain itsensä. Vaikka kansanvallan edessä on tietysti oltava nöyrä. Jos ei tule valituksi, niin ei tule. Jokainen, joka lähtee ehdokkaaksi, palvelee ja edistää demokraattista järjestelmää, ja on ansainnut siitä tunnustuksen äänimäärästä riippumatta.

Päätin Rovaniemelläkin käyttää tuttua vaalilauseetta ehdokkaasta, joka ”ajattelee omilla aivoillaan”. Muistaakseni Else-mummini esitti tätä vertauskuvaa minulle ensimmäistä kertaa kunnallisvaaleihin Kemijärvellä 2008. Silloin vaalimainoksessa kysyttiin: ”Tarvitaanko Kemijärvellä laintuntevaa kirkkovaltuutettua, joka ajattelee omilla aivoillaan?” – Tällä olen viitannut siihen, että pyrin perehtymään itse käsiteltäviin asioihin ja vastaamaan näkemyksistäni sen sijaan, että menisin sokeasti jonkun taustaryhmän ohjeiden mukaan.

Ystäväni, rouva Susanna Junttila, joka oli ollut Rovaniemellä edellisen kauden kirkkovaltuutettuna, jäi nyt pois ehdokkuudesta ja kannusti äänestäjiään tukemaan minua. Kyse ei ollut siitä, että olisin pyytänyt häntä jäämään pois ehdokkuutensa ja ”testamenttaamaan” äänensä minulle. Päinvastoin, olin pyytänyt häntä jatkamaan, jotta olisimme vanhoina ystävinä voineet kampanjoida yhdessä. Ymmärsin kuitenkin hänen kuormittavan elämäntilanteensa ja otin kannatuksen kiitollisuudella vastaan.

Susanna kirjoitti minusta kauniin kirjoituksen blogiinsa:

Olen kuulunut kirkkoon siitä lähtien kun kasteessa minusta tuli evankelis-luterilaisen kirkon jäsen, ja koko elämäni ajan on ollut luontevaa kuulua kirkkoon. Kirkon jäsenyys näyttäytyy minulle enemmänkin erilaisten juhlien, kuten kasteen, häiden ja joulun osalta kuten useille muillekin ihmisille, mutta suurimmat uskonnosta kumpuavat asiat arkielämässäni ovat varmasti ne vähemmän näkyvät: esimerkiksi arvot, ohjeet ja toimintatavat, miten ihmisiä kohdellaan tai miten erilaisissa tilanteissa toimitaan periaatteellisella tasolla.

Entisessä kotikunnassani Kemissä osallistuin seurakunnan työhön rippikoulun jälkeen. Ohjasin kerhoa lapsille useamman vuoden ajan. Kiinnostuttuani yhteiskunnallisista asioista ja oltuani kunnallispolitiikassa, osallistuin myös seurakuntavaaleihin syksyllä 2006 jäaden ensimmäiselle varasijalle. Kotikuntani vaihtuessa siirryin samalla Rovaniemen seurakunnan jäseneksi ja lähdin ehdokkaaksi seurakuntavaaleihin syksyllä 2010. Tällöin tulin valituksi, ja olen siis toiminut kirkkovaltuutettuna nyt neljän vuoden ajan. Olen erittäin kiitollinen äänestäjilleni ja tukijoille kuluneesta nelivuotiskaudesta ja mahdollisuudesta toimia seurakuntahallinnossa.

Työskentely kirkkovaltuustossa on ollut opettavaista. Ensimmäiset kaksi vuotta toimin myös kirkkoneuvoston varajäsenenä, ja tarkoituksena oli, ryhmämme tuella ja päätöksellä tietenkin, olla neuvoston varsinainen jäsen viimeiset kaksi vuotta. Suunnitelmat eivät kuitenkaan aina mene niinkuin on ajatellut, nimittäin ensimmäisen lapseni synnyttyä päätin tietoisesti karsia luottamustehtäviäni, ja panostaa aikaani kodille. Luovuin siis paikastani ja keskityin rivivaltuutettuna toimimiseen. Vaalikauden aikana seurakunnassa on ollut paljon haastavia kysymyksiä ja isoja päätöksiä. Päälimmäisenä mielessä on luonnollisesti kirkkoherran valinta sekä seurakunnan talouteen liittyvät ikävätkin päätökset. Erityisen ilahtunut olen Rovaniemen seurakunnan kattavasta ja laajasta toiminnasta lapsiin ja nuoriin sekä lapsiperheisiin liittyen. Satsaus monipuoliseen toimintaan kantaa varmasti tulevaisuudessa hedelmää.

Luottamustehtävät vievät oman aikansa, varsinkin jos ja kun ne haluaa hoitaa hyvin. Olen nyt kahden pienen pojan äiti, ja viimeistelen opintojani. Samalla myös työni Rovaniemen kaupunginvaltuustossa ja kaupunginhallituksen jäsenenä jatkuu. Viime keväänä minut valittiin myös jatkamaan luottamustoimiani Osuuskauppa Arinan hallinnossa. Tehtäviä samassa kaupungissa on hyvä jakaa. Saman ihmisen ei tarvitse, eikä edes kannata pyrkiä kaikkiin mahdollisiin tehtäviin. Näillä ajatuksilla, en ole tällä kertaa käytettävissä seurakuntavaaleissa ehdokkaana.

Päätöstäni on helpottanut ja vahvistanut suuresti se, että pitkäaikainen yhteistyötoverini ja hyvä ystäväni Janne Kaisanlahti on muuttanut tänä syksynä Rovaniemelle ja päättänyt asettua ehdokkaaksi Keskustan listalle. Janne on asunut suuren osan ajastaan Rovaniemen Viirinkankaalla jo kymmenen vuoden ajan, ja tuntee Rovaniemen olot ja erityispiirteet. Olen tuntenut hänet jo pitkään. Tapasimme vuonna 2004 Brysselin matkalla kun olimme molemmat Paavo Väyrysen vieraana, jonka jälkeen olemme tehneet paljon yhteistyötä. Voisin jopa todeta, että hän on yksi luotetuimmista ja pyyteettömmistä yhteistyökumppaneista poliittisen urani aikana. Tämän lisäksi jaamme melko samanlaiset näkemykset niin kirkon teologisista kuin hallinnollisistakin linjauksista. Hänen vakaumuksensa ja arvomaailmansa ovat minulle tuttuja, ja hänen ajatuksensa seurakunnan kehittämisestä ovat hyviä. Rovaniemen seurakunta tarvitseekin raikkaita ja uusia näkökulmia. Kannustankin omia äänestäjiäni, ystäviäni ja tukijoitani antamaan tällä kertaa äänensä hänelle.

Janne on opiskellut lakimieheksi Lapin yliopistossa ja työskentelee kansanedustaja Eeva-Maria Majjalan maakunta-avustajana. Hän on toiminut entisessä kotikunnassaan Kemijärvellä kirkkovaltuustossa ja kirkkovaltuuston puheenjohtajana. Tämän lisäksi hän on yksi neljästä lappilaisesta kirkolliskokousedustajasta kuuluen myös kirkon lakivaliokuntaan.

Rovaniemen seurakunnalle olisi varmasti hyötyä saada kirkkovaltuustoon edustaja, jolla on kokemusta seurakuntahallinnosta ja myös suorat yhteydet kirkon valtakunnalliseen päätöksentekoon. Arvostan suuresti ihmisiä, jotka omistautuvat tehtävilleen ja antavat suuren osan ajastaan asioiden parantamiseksi ahkeruudellaan ja sisukkuudellaan. Janne on juuri tällainen ihminen, jolla on sekä kykyä, taitoa ja tahtoa.

Rovaniemellä sain seurakuntavaaleissa 126 ääntä, millä tulin oman ehdokaslistani toiselle sijalle ja kaikista ehdokkaista viidennelle sijalle. Ohitseni meni Keskustan listalla vain Liisa Ansala, joka oli myös edellisvaalien ääniharava ja jolla oli paljon tunnettavuutta Rovaniemellä kunnallispoliitikkona ja edellisten eduskuntavaalien ehdokkaana.

Olin tietysti hyvin kiitollinen saamastani luottamuksesta uudella paikkakunnalla, jossa seurakuntaväellä oli koko joukko vanhoja, tuttuja ja luotettuja ehdokkaita.

Kokoomuksen ehdokaslistalta kirkkovaltuustoon valittiin edelleen jatkokaudelle Raili Kerola, jonka kanssa olen tehnyt hyvää yhteistyötä kirkolliskokouksessa. Rovaniemellä paikat jakautuivat siten, että Keskusta ja Kokoomus saivat molemmat kahdeksan paikkaa, ns. laajapohjainen ehdokaslista seitsemän paikkaa, vanhoillislestadiolaisten lista kuusi paikkaa, SDP kolme paikkaa ja liberaali Tulkaa kaikki yhden paikan.

ROVANIEMEN SEURAKUNNAN JÄSEN!

*Kannustan näissä
vaaleissa äänestämään
lakimies, kirkollis-
kokousedustaja
Janne Kaisanlahtea.*

*Tunnen hänen vakaumuksensa
ja arvomaailmansa.
Hän puolustaa kristillisiä
perusarvoja.*

*Terveisin,
SUSANNA JUNTILA (o.s. Viitala)
Rovaniemen kirkkovaltuutettu 2011–14*



30

JANNE KAISANLAHTI
oikeustieteen maisteri,
Suomen ev. lut.
kirkolliskokouksen jäsen

*Pieni
lehti-ilmoitukseni
Rovaniemen
seurakunta-
vaaleissa*

Taistelusta herätysliikkeitä ja lähetysjärjestöjä vastaan

Mediassa seurakuntavaaleja pyrittiin monin paikoin selittämään kirkon näkyvimpien liberaalien liikkeiden voittona. Näin tietysti olikin, jos katsottiin vaalitulosta vaikkapa Helsingin Kallion seurakunnassa. Totuus ei kuitenkaan ollut näin mustavalkoinen. Osa uutisista myönsikin seurakuntavaalien olleen enemmän konservatiivien etenemistä.

Mustavalkoinen uutisointi asiassa ei tietenkään tee oikeutta kirkon kokonaiskuvalle. Olihan minunkin äänimääräni aikanaan uutisissa pidetty osoituksena ”uudistusmielisten” voitosta. Lapissa sitä kenties olinkin. Mutta etelässä sana ”uudistusmielinen” ymmärretään helposti synonyymiksi liberaaliteologialle. Sellaisessa en tietenkään halua olla osallisena.

Totuudenmukaisimmat otsikot seurakuntavaaleista olivat kai niitä, jotka kertoivat ”maltillisten konservatiivien” etenemisestä.

Analysoin vaaleja blogissani mm. seuraavasti:

Tiedot eri puolilta maata kuitenkin kertovat siitä, että enemmän tai vähemmän perinteisesti, sanottakoon sitten vaikka että konservatiivisesti, ajattelevat tahot ovat saavuttaneet merkittävää etenemistä eri puolilla maata. Helsingissä tietenkin arvoliberaaleilla on vahva asema, mutta sielläkin vahvasti liberaali Tulkkaa kaikki -liike keräsi vain noin neljänneksen paikoista. Valtamediahan ei mielellään asiaa siten ilmaise, mutta monin paikoin vaalitulosta voi kuvailla konservatiivien voitoksi.

Myös äänestysprosentti jäi erityisen matalaksi siellä, missä seurakunnissa jyrkän liberaali linja on ollut vallalla. Tulee mieleen kirkolliskokouskollegani Erkki Kujalan taannoinen toteamus: "Mitä liberaalimpi meno, sitä kovempi kato."

En tarkoita tällä sitä, että kirkon pitäisi olla vain kovimpien arvokonservatiivisten järjestöjen käsissä. En toki. Enhän kuulu näihin järjestöihin itsekään. Ja olen hurjan iloinen siitä, että olen saanut tutustua moniin hyvinkin liberaaleihin ihmisiin kirkon piirissä ja tehdä heidän kanssaan yhteistyötä – ja ymmärtää, että monet heistä eivät vihaa meitä eri tavalla ajattelevia tai halua meitä ulos kirkosta, vaan että katsovat kirkon ja seurakunnan toimintaa niin erilaisista lähtökohdista käsin. Moni heistä haluaa vilpittömästi hyvää kirkolle. Mutta samalla on todettava, että on tuntunut pahalta nähdä, miten eräillä alueilla suvaitsevaisuuttaan ja erilaisuuden sietämistä korostavat kirkon toimijat ovat varsinkin etelän seurakunnissa alkaneet syrjiä eräitä lähetysjärjestöjä sen takia, etteivät nämä oli kaikista opillisista kysymyksistä samaa mieltä. Suvaitsevaisuus, joka suvaitsee vain samanmieliset, on ahdasmielisyyttä.

Seurakuntavaaleissa olisi voinut käydä paljon huonomminkin. Mutta kirkon on otettava vakavasti se haaste, että ihmiset sitoutuvat kirkon sanomaan yhä ohuemmin. Tietenkin kirkon pitää kertoa diakoniatyöstään, perheneuvonnastaan ja monista muista hyvin tärkeistä tehtävistä, jotka ovat monelle ihmiselle keskeisiä syitä kuulua kirkkoon. Silti on muistettava pääkysymys: kirkon sanoma Jumalan rakkaudesta, Golgatan rististä, synnistä ja syntien anteeksisaamisesta. Kristillisen uskon ja arvopohjan varassa Suomi on rakentunut vuosisatojen ajan. Sukupolvi, joka tämän arvoperustan hylkää, tulee kantamaan raskaan vastuun. Mutta kansa, joka rakentaa Kristus-kalliolle, ei rakenna hiekalle.

Itseäni etelän seurakuntien vaalitulokset kiinnostivat lähinnä sen johdosta, että miten tämä tulisi näkymään tulevien vuosien lähetyskannatuksessa. Esimerkiksi Helsingissä monien hyvien kristillisten herätysliiketaustaisten lähetysjärjestöjen saamia lähetysmäärärahoja vastustettiin sen takia, etteivät liikkeet jakaneet kaikissa asioissa kovimpien liberaalien teologisia käsityksiä. Moista suvaitsemattomuutta minun on ollut vaikea ymmärtää.

Suorastaan vastenmielistä on ollut seurata – joskus kirkolliskokouksessakin – kuinka näitä järjestöjä leimattiin jopa rikollisiksi esim. sen vuoksi, että ne opettivat avioliitosta, kuten kirkko ja kristikunta halki aikojen on opettanut – miesten ja naisten välisenä liittona.

Tietenkin seksuaalivähemmistöihin kuuluvien ihmisten ihmisoikeuksien puolustamisessa on paljon tekemätöntä työtä, mutta sen nimissä ei tule hyökätä kristillistä avioliittokäsitystä, Jeesuksen itsensä antamaa opetusta vastaan.

Monissa muslimimaissa sitä paitsi esim. homoseksuaaleja rangaistaan ankarasti, jopa kuolemantuomiolla. Yleensä näistä asioista eivät meidän liberaalit aktiivimme paljoa puhu, vaikka siellä ne todelliset ihmisoikeusloukkaukset ovat.

Jotkut taistelevat näitä lähetysjärjestöjä vastaan sen vuoksi, että niiden parissa pitäydytään siinä linjauksessa, että pappisvirka on avattu vain miehille. Itse olen puolustanut naispuolisia pappeja monesti haastavissa ympäristöissä eikä saamani palaute perinteisen virkakäsityksen edustajilta ole aina ollut kovin kaunista. Silti olen johdonmukaisesti puolustanut myös näissä asioissa eri mieltä kanssani olevien lähetysjärjestöjen oikeutta tulla tasapuolisesti kohdelluksi. Nämä järjestöt tekevät juurevaa työtä evankeliumin julistamiseksi ja hädänalaisten auttamiseksi.

Joskus mietin, ymmärtävätkö näitä järjestöjä vastaan niin fanaattisesti taistelevat tahot, millaista työtä siellä lähetyskentillä tehdään? Siellä ei riidellä jostain opinkysymyksistä, kuten me hienoissa kokouksissamme? Siellä taistellaan elämän välttämättömistä perusedellytyksistä, niin aineellisesti kuin hengellisesti.

Meidän pitää myös muistaa, että mitä siellä porttien portilla kerran kysytään? Siellä ei kysytä yksityiskohtia teologisista mielipide-eroista, vaikka onkin tärkeää tietysti toimia Raamatun pohjalta ja hakea viisautta Raamatusta kaikkeen kirkolliseen toimintaan. Jeesus itse kuvailee viimeistä tuomiota:

"Silloin Kuningas sanoo oikealla puolellaan oleville: 'Tulkaa, minun Isäni siunatut, ja omistakaa se valtakunta, joka on ollut teille valmistettuna maailman perustamisesta asti. Sillä minun oli nälkä, ja te annoitte minulle syödä; minun oli jano, ja te annoitte minulle juoda; minä olin outo, ja te otitte minut huoneeseenne; minä olin alaston, ja te vaattetitte minut; minä sairastin, ja te kävitte minua katsomassa; minä olin vankeudessa, ja te tulitte minun tyköni.' Silloin vanhurskaat vastaavat hänelle sanoen: 'Herra, milloin me näimme sinut nälkäisenä ja ruokimme sinua, tai janoisena ja annoimme sinulle juoda? Ja milloin me näimme sinut outona ja otimme sinut huoneeseemme, tai alastonna ja vaatetimme sinut? Ja milloin me näimme sinun sairastavan tai olevan vankeudessa

ja tulimme sinun tykösi?’ Niin Kuningas vastaa ja sanoo heille: ‘Totisesti minä sanon teille: kaikki, mitä olette tehneet yhdelle näistä minun vähimmistä veljistäni, sen te olette tehneet minulle.’ (Matt. 25:34–40)

Sitä paitsi on maita, joissa vastaanottajakirkot ovat pitäytyneet ns. perinteisessä virkakäsityksessä tai edellyttäneet sielunpaimeniltaan kristilliseen avioliittoon sitoutumista. Kysyn kirkkomme liberaaleilta, haluammeko rikkaa yhteistyön monien köyhien ja apua tarvitsevien maiden kanssa vain jonkun tällaisen näkemyseron takia? Onko se todellista kristillistä lähimmäisenrakkautta ja suvaitsevaisuutta?

Tärkeintä näiden kehittyvien maiden työssä on kuitenkin julistaa Jumalan Sanaa, auttaa köyhiä, järjestää koulutusta, edistää lukutaitoa, maanviljelystä, ihmisten oppimista yrittäjyyteen jne.

Voisivathan nämä liberaaliteologian kannattajat sitä paitsi perustaa oman lähetysjärjestön, jos heille on niin suuri ongelma tehdä yhteistyötä eräissä teologisissa kysymyksissä eri linjoilla olevien kanssa. Mielenkiinnolla seuraisin, kuinka paljon lähetystyöntekijöitä tämä uusi järjestö saisi ja kuinka suuri lähetysrakkaus tämän liikkeen parissa vallitsisi.

Heinäkuussa 2014 Afganistanissa surmattiin ampumalla taksin ikkunan läpi kaksi Kansanlähetyksen työntekijää, Seija Järvenpää ja Kaija Martin. Islamistiterroristit tappoivat heidät, koska eivät voineet hyväksyä heidän uskoaan ja heidän työtään. Varmasti vihan kohteena oli myös heidän sukupuolensa, kaksi itsenäistä rohkeaa naista heidän naisvihamielisen maailmansa keskellä. Jälleen kaksi kristittyä marttyyriä lisää.

Mitä nämä naiset Afganistanissa tekivät?

Helsingin Sanomien kuukausiliite (joulukuussa 2014) kirjoitti mm. seuraavaa: *”Käytännössä he opettivat naisia lukemaan. He opettivat alkeellisia kättilön ja eläinlääkärin taitoja. He saivat naiset ulos kodeista. He auttoivat kyläläisiä selvittämään, miten nämä voisivat parantaa elämäänsä. He auttoivat rakentamaan käymälöitä. He lahjoittivat ovet ja ikkunat, kun koululaisille rakennettiin savesta ja mudasta uusia luokkahuoneita. Naisille opetettiin kaupankäyntiä ja myönnettiin pienlainoja. Martin näki, miten monet köyhät naiset saivat ensimmäistä kertaa omaa rahaa, kun he myivät tuotteitaan.”*

Mutta nämä naiset olivat Kansanlähetyksen työntekijöitä.

Siis tällaiselta järjestöltä nämä ”suvaitsevaiset” kirkkovaltuutetut eri seurakunnissa olivat vaatimassa tukea kiellettäväksi. Tällaiselta työltä!

Nämä järjestöt ovat käsittääkseni vieläpä tehneet paljon hyvää työtä esim. naisten aseman parantamiseksi kehitysmaissa, perustuen kristilliseen käsitykseen naisen ihmisarvosta ja ihmisten samanarvoisuudesta.

Eikä kyse ole ollut siitä, että rahoja vähennettäisiin seurakunnan säästötavoitteiden tms. johdosta, vaan tuki on vaadittu kategorisesti kiellettäväksi näiltä järjestöiltä (kuten SLEY, Kansanlähetyksen, Lähetysyhdistys Kylväjä, Medialähetyksen järjestö Sanansaattaja sekä Svenska Lutherska Evangeliförening i

Finland), ja vaadittu ohjattavaksi vain muutamalle lähetysjärjestölle, lähinnä Suomen Lähetysseuralle.

Sellaista syrjintää, muka kristillisyyden nimissä, minun on mahdotonta ymmärtää.

* * *

Syksyn 2014 seurakuntavaalit osoittivat kuitenkin, että kovimmat liberaalit eivät kuljakaan kirkon johdon liberalisoitumisesta ja yleisestä arvoilmastosta huolimatta aina voitosta voittoon.

Esimerkiksi Vantaan seurakuntayhtymässä on taisteltu vuosia lähetysjärjestöjen tukemisesta. Edes sellaisiin projekteihin, jotka selkeästi toteutetaan kirkon linjausten mukana (siis jossa nämä teologiset erimielisyyskysymykset eivät näy), ei liberaaleilta olisi rahaa herunut. Vantaan Sanomien (11.11.2011) mukaan luottamushenkilö Sari Roman-Lagerspetz, kirkolliskokousedustaja Johanna Korhosen kanssa näkyvästi kirkon virallisia, perinteisempää kristillisyyttä edustaneita lähetysjärjestöjä vastaan kampanjoinut tunnettu toimija, kommentoi: *”Rahojen osoittaminen projekteihin on vain tekninen temppu. On projekti mikä hyvänsä, sitä tekemään oltaisiin laittamassa organisaatio tai järjestö, joka on syrjivä.”*

Kaikki näiden järjestöjen tekemä lähimmäisenrakkauteen perustuva työ olisi siis väärää siksi, että ne eivät ole kaikista opillisista kysymyksistä samaa mieltä kaikkein liberaaleimpien luottamushenkilöiden kanssa.

Vuonna 2013 (mm. Vantaan Lauri, 11.12.2013) Vantaan seurakuntien yhteinen kirkkovaltuusto päätti lopettaa lähetyskannatuksen viideltä lähetysjärjestöltä äänin 24–22. Tulkaa kaikki -liikkeen edustajat äänestivät tietysti yksimielisesti tukien lopettamisen puolesta. Julkisuuudessa päätöstä kiitteli mm. seurakunnan luottamuselimiin kuulunut kirkolliskokousedustaja Pirjo Ala-Kapee-Hakulinen.

Seurakuntalaiset eivät kuitenkaan antaneet luottamustaan tälle menolle. Tiedän, että monet melko arvoliberaalisti suuntautuneet kristitytkään eivät ole hyväksyneet sitä aggressiivisuutta, millä perinteisiä kristittyjä vastaan on pääkaupunkiseudulla hyökätty. Syksyn 2014 seurakuntavaaleissa Vantaalla suurimmaksi ryhmäksi nousi herätysliikeväkeä edustanut Sanasta elämään -ryhmä. Tulkaa kaikki -liike puolestaan koki murskatappion. Sari Roman-Lagerspetz putosi aktiivisesta toiminnastaan huolimatta jopa oman seurakuntansa seurakuntaneuvostosta.

Syksyllä 2015 uusi Vantaan yhteinen kirkkovaltuusto päätti äänin 33–15, että tukea jaetaan kaikille lähetysjärjestöille suhteessa niiden Vantaan alueelta keräämään seurakuntalaisten vapaaehtoiseen lähetyskannatukseen.

Taistelu lähetysjärjestöjä vastaan on toki jatkunut, niin Vantaalla kuin muuallakin. Sivujuonteena tähän liittyy mm. se, että vantaalaiset kirkolliskokousedustajat Pirjo Ala-Kapee-Hakulinen ja Johanna Korhonen tekivät kantelun Kuopion kelpo piispaa, Jari Jolkkosta vastaan, vaikka ovatkin itse toisen hiippakunnan alueelta.

Kuopion hiippakunnan uutiskirjeessä kun oli todettu, että kirkolliskokouksen linjan mukaan kirkon kaikki viralliset lähetysjärjestöt ovat samalla viivalla avustusvaroista päätettäessä. Näinhän asia onkin. Seurakunnat saavat silti itsenäisesti päättää lähetyskannatuksestaan, mutta ohjeita kirkon virallisten lähetysjärjestöjen tasapuoliseen kohteluun voi toki antaa. Tuomiokapituli antoi tietysti puhtaat paperit piispan toiminnalle ja kantelu hylättiin.

Kevät 2015

Lakivaliokunnan kokouksia 12.1., 9.2., 13.4. ja 4.5.2015

Vuoden ensimmäiseen lakivaliokunnan kokoukseen en päässyt. Yhdysvalloissa, Los Angelesissa asunut setäni oli sairastunut ja sain järjestettyä työni niin, että pääsin tekemään tuon pitkän matkan.

Uskon, että oli Jumalan johdatus, että lähdin käymään siellä, kun ensin suunnittelin matkani siirtämistä myöhemmälle keväälle. Olin ainoa sukulainen Suomesta, joka kävi häntä tuolloin katsomassa, ja ajattelin, että oli tärkeätä joku meistä vieraili häntä tervehtimässä sairauden aikana. Palasin matkalta hyvillä mielin, sillä setäni sairaus oli parantumassa. Siksipä olikin meille suuren surun ja järkytyksen aihe, kun hän pari kuukautta matkani jälkeen menehtyi sydänkohtaukseen kotonaan. Lohtua toi tieto siitä, että hän oli valmis lähtöön. Viimeisinä aikoina olivat uskonasiatkin tulleet tärkeiksi. Viimeisinä sanoinaan kotona ennen poismenoaan hän oli todennut, ettei pelkää kuolemaa, vaan on nyt valmis lähtöön.

Valiokunnassa käsiteltiin edelleen kirkon paikallistason rakenteita koskevan sääntelyn muuttamista kirkkohallituksen esityksen pohjalta. Lähetin valiokunnalle sähköpostiviestin ennen matkaani:

Tervehdys,

Lähden 8.1. Yhdysvaltoihin lomalle sukulaisten luokse, joten en valitettavasti pääse lakivaliokunnan kokoukseen.

Kun lopullisesti valiokunnassa mietintö laaditaan, niin jätän siihen sitten eriävän mielipiteen mm. yhtymien pakollisuuden osalta, kuten myös ed. Lindbäck on esittänyt.

Huomioiden sen käymistilan, missä kirkko nyt on, niin pitäisin järkevänä pysäyttää koko hankkeen. Jäsenmäärä ja tulopohja pienenee ja valitettava kehitys maassamme ja kirkossamme näyttää johtavan siihen, että yhä useammat kristityt tulevat jatkossa jättämään pysyvästi luterilaisen kirkon ja etsimään hengellisen kodin muualta. Varsinkin loppuvuoden tapahtumien jälkeen alan olla entistä vakuuttuneempi siitä, ellei Jumala armossaan anna vielä uutta herätyksen aikaa kirkkomme sisälle. – Niinpä en senkään johdosta näe esitettyä rakenneuudistusta tarpeellisena. Kohta ei tällä menolla tarvita kuin hiippakunnat ylätason sääntelyä varten ja sitten nykyiset paikallisseurakunnat, eikä ole muun ylläpitämiseen varaakaan. Uutta välitäsoa, mitä pakkoyhtymät nyt merkitsisivät, ei ainakaan koko maahan ole tarpeellista luoda, liekö kohta minnekään. (Ja ed. Ansaharjun henkilöseurakuntia koskevan aloitteen perustelut käyvät entistä ajankohtaisemmiksi.)

*parhain terveisin,
Janne*

Seuraaviin kokouksiin osallistuin. Tein parhaani, että olisimme saaneet väljennettyä seurakunnan pakottamista yhtymiin, ainakin erityisolosuhteiden perusteella. Arvioin, että jos paketti hyväksytään, niin edessä on hirvittävä myllerrys seurakuntakentällä, raskaine hallintorakenteiden uusjakoineen ja monine neuvotteluineen.

Valiokunnassa me pakkoyhtymien vastustajat jäimme vähemmistöön, joten kova vääntö oli käytävä kirkolliskokouksen täysistunnossa. Työskentely ei ollut aina kovin motivoivaa, koska piti hioa pykälää ja koettaa esittää parhaansa kulloiseenkin yksityiskohtaan, vaikka pohjimmiltaan oli aikeissa kaataa koko paketin.

Pyrin asennoitumaan kuitenkin siten, että jos rakennemuutos kuitenkin tulisi hyväksytyksi, niin että säädökset olisivat kuitenkin niin hyviä kuin ne siinä tilanteessa saattoivat olla.

Valiokunnan puheenjohtaja Savela suhtautui koko ajan minuun arvostavasti ja teki kanssani hyvää yhteistyötä myös tämän asian käsittelyssä, vaikka itse lopputuloksen osalta olimme eri mieltä.

Keväällä käsitelimme myös kirkonkirjojenpitoa, hallintomenettelyä, muutoksenhakua ja valmiussuunnittelua koskevien kirkkolain säännösten tarkistamista, tilintarkastusta koskevien kirkkolain ja kirkkojärjestyksen säännösten muuttamista sekä uutta diakonivirkkaa koskevien säännösten lisääminen kirkkolakiin ja kirkkojärjestykseen.

Kokousviikko alkoi Viron arkkipiispan puheella

Tällä kertaa istuntoviikko alkoi vasta tiistaina, lyhennetyllä viikolla kai pyrittiin säästöihin. Jouduin silti tulemaan jo maanantaina, sillä lakivaliokunnan kokous oli jo maanantai-iltapäivänä. Illalla meillä oli NAVI:n tapahtuma Turun keskustassa.

Istunto alkoi aamumessun jälkeen tiistaiamuna. Vieraana meillä oli veljeskansamme Viron kirkon uusi arkkipiispa Urmas Viilma. Olen kirjoittanut hänen erinomaisesta puheestaan seuraavat muistiinpanot:

”Suomen ev. lut. kirkko läheisin kumppanikirkko, aktiivinen kirkollinen yhteys. Virossa ei yhtä valtiokirkkoa. Kirkko omistaa paljon hist. rakennuksia, myös tal. taakka. Yht. työ kaikkien krist. tunnustuskuntien väl. on hyvää. Vain n. 1/3 virolaisista pitää itseään uskovana. Moraalisissa kysymyksissä kirkot puhuvat Virossa ekumeenisesti yhdellä äänellä – krist. ääni heikkenee, jos joku kirkko irrottautuisi tästä. Virossa ultraliberaali markkinatalous luo sosiaalisia luokkaeroja – näkyy myös srk:ien suurissa varallisuuseroissa. Kova jäsenkato ollut, edelleen suurin jäsenistö. Kirkon jäsenmäärä tuo nyt rehellisen kuvan uskovien määrästä – keitä kirkon sanoma todellisuudessa puhuttavat. Ehtoollisvieraiden määrä on kuitenkin kasvanut. – Jos kirkon julistuksessa ei ole Kristus, niin ei ole enää Kristuksen kirkkoa!”

*Ei minulle pohjoisen ihmisenä
tietenkään Turun piispanvaali kuulunut.
Mutta kun luin tämän viisaan
ja oppineen naisen kirjoituksia,
niin ilmoitin hänen tukiryhmälleen,
että lisätkää minunkin nimeni
tukijoiden listalle.*

*Ei häntä piispaksi valittu,
mutta en tuolloin arvannut,
että pääsisin neljäksi vuodeksi
hänen kirkolliskokousoverikseen.*

*Ja että kerran esittelisin hänelle
ystäväni tekemää kastevirttä,
jota hän kirkon virsiuudistusta
valmistelleen valiokunnan johtajana
kiitteli ja piti lahjakkaana.*

*Pyysin häntä rukoilemaan,
että ystäväni saisi voimaa ja rohkeutta
enemmän kirjallisia lahjojaan käyttä.*

*Kerran bussissa vierekkäin istuessamme
lupasi hän rukoilla myös minun puolestani,
että minä, poikamies kun olen,
hyvän vaimon jostakin saisin.*

*Ja kun hukkasin auton avaimet,
niin silloinkin hän rukoili.
Ja avaimet löytyivät.*

*Kohdataan rukoussillalla,
hän kirjoitti minulle tervehdyksenä
jättämänsä muistilappuun,
kun viimeistä kertaa istuimme
kokoussalissa hänen kerrottuaan
jäävänsä pois tulevista vaaleista.*

Uusien virsien käsittelyä

Tärkeänä asiana kirkolliskokousviikoilla vuonna 2015 meillä oli virsikirjan lisävihkon hyväksyminen, sekä suomenkielisten että ruotsinkielisten virsien osalta. Keväällä saimme esitykset käsiteltäväksemme ja syksyllä käsikirjavalioikunnan valmiin esityksen.

Ajatukseni virsikirjauudistuksesta ja yleensä musiikin merkityksestä hengellisyydessä käyvät ilmi kokouksessa pitämässäni puheenvuorosta:

Arvoisa puheenjohtaja. Mitä musiikkiin tulee, niin koen kyllä olevani aika maallikko sen suhteen mitään lausumaan. Mutta juuri maallikkoedustajaksihan minut on tänne valittukin, niin rohkenen muutaman ajatukseni tuoda julki. Olen yrittänyt kahlata tämän uuden esitetyn virsikirjan lisävihkon läpi ja lukenut kaikki esitetyt uudet virret suomenkielisen version osalta.

Yleisesti ottaen haluan todeta, että esitykset ovat hyviä, joukossa on monia suurellekin yleisölle tuttuja ja suomalaiseseen hengelliseen lauluperinteeseen vakiintuneita lauluja, joiden moni ihminen ehkä on jo kuvitellutkin olevan mukana virsikirjassa. Tällaisia ovat esimerkiksi numero 908 Yksi nimi ylitse muiden, tai numero 924 Kahden maan kansalainen. Erityisesti ilahdutti huomata Salve Regina -hymnin pohjalta tehty virsi numero 938. Marian rooli luterilaisessa kirkossa, niin lauluperinteessä kuin muutenkin, on ehkä jäänyt tarpeettoman vähälle. Samoin haluan mainita laulun 978 Pyhän kaupungin porteista saavat, joka on kyllä erittäin kaunis ja puhutteleva.

Emme saa koskaan vähätellä musiikin merkitystä uskonnollisen perinteen siirtämisessä sukupolvelta toiselle. Eikä musiikin voimalla siirry ainoastaan perinne, vaan vahvan kristillisen sanoman sisältävä evankelioiva laulu voi hyvinkin synnyttää ja ylläpitää uskoa Jeesukseen ja antaa voimaa kristityn taisteluissa, iloissa ja suruissa.

Minua on henkilökohtaisesti, rohkenen kertoa, koskettanut suuresti esimerkiksi kertomukset isomummistani, joka oli kuulemma tehnyt monet kotitilan askareet kristinuskon ilosanomaa kertoneita lauluja hyräillen. Ne antoivat lohtua vaikeinakin hetkinä. Hän ehti haudata neljästätoista lapsestaan neljä ja myös aviomiehensä nuorimman lapsen ollessa puolitoistavuotias. Mutta silti piti perhettä eteenpäin viedä, ja kerrotaan, että monet kerrat hän aamulla navettapolkua astellessaan, joskus kyyneltenkin lävitse lauloi, että *"Käy yrttitarhasta polku / vie Golgatalle se..."* Meillä on siis suuri vastuu myös tuleville sukupolville, kun hyväksymme näitä virsiä ja edistämme siten niiden mahdollista vakiintumista osaksi kristillistä perinnettä Suomessa.

Rohkenen tässä ottaa myös hieman kriittisesti tarkasteluun erään tähän lisävihkoon esitetyn laulun numero 915 *En tiedä, miksi kirkonpenkkiin näin*. Tämän laulun sanat ovat sinällään ihan taidokkaasti riimitellyt ja sävelmä on hyvin kaunis, kuten äsken tuossa saimme kuulla, ja se sisältää omalla tavallaan myös sangen koskettavan tarinan. Mutta rohkenen kuitenkin heittää kysymyksen, toivoakseni en sillä ketään loukkaa, että onko tämän tyyllisen laulun paikka sitten kuitenkaan kirkkomme virsikirjassa. Se kertoo henkilöstä, joka tulee kirkkoon ja jonka kirkossa käymisestä annetaan se kuva, että rukous ei noussut taivaisiin eikä henkilö saanut

kirkossa Luojastaan yhtään enempää tietoa kuin hänellä oli sinne kirkkoon tullessaan. Jokin epämääräinen yleisuskonnollinen aavistus Jumalan olemassaolosta jää siinä kirkossakäynnin ainoaksi sanomaksi.

Siinä, että virsissä kerrotaan meidän epäilyksistämme ja siitä, ettemme aina koe Jumalan läsnäoloa, ei tietenkään ole mitään pahaa. Ja on tärkeää, että juuri sellaisia ihmisiä rohkaistaan kirkkoon ja kristillisen sanoman pariin. Olihan epäilijällä paikkansa jopa opetuslasten joukossa. Ja eiköhän useimmilla meistä ole ollut omakohtaisestikin tällaisia kokemuksia. Mutta en tiedä, voidaanko tämän kaltaisella laululla rohkaista ihmisiä etsimään Jumalaa.

Ei kirkon sanomaksi riitä viesti siitä, että jokin epämääräinen koskettaa sydäntä, kun istutaan hiljaa kirkossa. Hyvä on välillä olla joskus hiljaakin, mutta eihän kirkon sanoma ole se, että etsitään itseä hiljaisuudessa, vaan kirkon sanoma on kertoa, että Jumala löytyy Golgatan ristiltä. Jeesus elää tänäänkin ja hänen kauttaan on tie Jumalan yhteyteen auki. Se sanoma pitää sille kirkkoon tulijalle käydä kirrkaaksi.

Tämä laulu 915 näkyy olevan aika uusi laulu eikä se ole varmaankaan ehtinyt vielä vakiintumaan meidän perinteeseemme, mutta kyllä tuota lukiessa tuli mieleen, että millaisessa yhteydessä tällaista virttä sitten veisattaisiin. Jumalanpalveluksessako, kastetilaisuudessa, konfirmaatioissa, häissä vai hautajaisissako laulettaisiin, että ”en Luojastani vieläkään mä tiedä enempää, enkä tiedä, saanko tietääkään”? Tämä oli siinä kolmannessa säkeistössä, jota äsken ei laulettu.

Tässä laulussa 957, *Tämä on... meille luvataan*, on myös samaa henkeä, kun siinä kerrotaan, kuinka ehtoollisen jälkeen lähdetään kulkemaan epävarmaan tietä ja ikuisuutta kohti meneminenkin on jostain syystä varustettu kysymysmerkillä.

Näillä ajatuksilla kiitän tähänastisesta työstä ja toivon viisautta ja menestystä virsikirjan lisävihkon jatkokäsittelylle.

Kiistanalaisen laulun 915 melodia oli toki ihan mukava ja ehkä sen takia monet kuitenkin tykästyivät siihen. Oli ikävää, että jotkut tulkitsivat niin, että virren poisjättäminen merkitsisi sitä, että epäilyjä hyväksyttäisi kirkossa. Tietäisivätpä millaisten epäilyjen ja korprien läpi oma tieni onkaan käynyt! Mutta virsien pitäisi kuitenkin luoda toivoa eikä pahaa mieltä.

Jotkut kyllä vitsailivat, että tuo virsi, jossa kuvaillaan, miten kirkossa ei saa tietää Luojasta mitään, on oikeastaan hyvä ajankuva ja todellisuutta ainakin kaikkein maallistuneimmista seurakunnissa!

Kommentoin asiaa myös Facebookissa:

”Kirkolliskokouksen istunto käynnistyi. Käytin ensimmäisen puheenvuoroni koskien esitystä virsikirjan uudeksi lisävihoksi. Puheenvuorosta tuli kiitosta ja tuli kritiikkiä. Niin se kuuluu ollakin. Uskon, ettei minua luotu tähän maailmaan miellyttämään kaikkia. Lisävihkoesitys menee nyt käsikirjavalioikunnan käsittelyyn. Valiokunnan puheenjohtaja Aino Vesti on suuresti kunnioittamani teologi, jota kannatin aikanaan Turun piispaksi. Uskon, että työ etenee hyvin. Rukoillaan asiaa valmisteleville viisautta. Musiikilla on suuri merkitys hengellisen perinteen siirtämisessä ja evankeliumin ilosanoman julistamisessa.”



Ottamiani kuvia lakivaliokunnan kokouksesta

Eriävä mielipide lakivaliokunnan mietintöön

Laadin eriävän mielipiteen lakivaliokunnan mietintöön 1/2015 kirkkohallituksen esityksestä 3/2014 eli tästä kirkon paikallistason rakenteita koskevan sääntelyn muuttamisesta. Valiokunnan jäsenistä Peter Lindbäck ja Ritva Viitala yhtyivät mielipiteeseen. Myös Tapio Yliluoma ja Ilmari Ylä-Autio jättivät eriävän mielipiteen osittain eri perusteilla, mutta myös he kannattivat vapaaehtoisuutta yhtymien perustamisen pohjana ja muistuttivat, että seurakunnat pystyvät jo olemassa olevan lainsäädännön puitteissa tekemään talouden ja toiminnan sopeuttavat ratkaisut.

Lisäksi pappisjäsenet Mika Nurmi, Tapio Seppälä ja Merja Vuorikari sekä maallikkojäsen Aulis Ansaharju tekivät esityksen, jonka mukaan kirkkovaltuustojen tilalle käytännössä tuleviksi esitettyjen seurakuntaneuvostojen puheenjohtajan tulisi olla aina kirkkoherra. Kirkkohallitus oli esittänyt kompromissia, joka tuli myös lakivaliokunnan mietintöön, että seurakuntaneuvosto voi valita puheenjohtajaksi kirkkoherran tai maallikkojäsenensä.

Pidin tätä kompromissia huonona esityksenä, sillä se asettaisi maallikot ja papit vastakkain jo ensimmäisessä kokouksessa, kun luottamuspaikkoja valitaan uudelle kaudelle. En käyttänyt voimia kuitenkaan tämän yksityiskohdan muuttamiseen, sillä tavoitteenanihan oli kaataa koko pakkoyhtymämalli.

Laatimani eriävä mielipide oli kokonaisuudessaan seuraavanlainen:

Kirkkohallituksen esitys ja lakivaliokunnan siitä laatima mietintö sisältävät monia hyviä elementtejä kirkon paikallistason rakenteiden kehittämiseksi. Esityksen perusongelma on kuitenkin se, että siinä vaaditaan kaikkien Suomen seurakuntien pakottamista osaksi seurakuntayhtymiä. Uuden kirkkolain 3 luvun 1 §:ssä säädettäisiin jatkossa: *”Seurakunta kuuluu seurakuntayhtymään. Seurakuntayhtymän alue muodostuu yhden tai useamman kunnan alueesta.”*

Mielestämme nykyistä järjestelmää ei ole tässä yhteydessä syytä muuttaa. Jo nykyisen sääntelyn puitteissa seurakuntayhtymiä on mahdollista perustaa, mutta se tapahtuu vapaaehtoisuuden pohjalta. Kirkossamme on itsenäisiä seurakuntia sekä seurakuntayhtymiin kuuluvia seurakuntia. Ratkaisuihin on päädytty paikallisten tarpeiden ja päätösten pohjalta.

Seurakuntarakennemuutos käynnistyi kirkossa valtiovallan puolella aloitetun kuntarakennemuutoksen välittömänä seurauksena. Näytti siltä, että seurakuntia maallisen vallan puolella oleviin kuntarajoihin sitovan sääntelyn vuoksi kirkko joutuisi tekemään nopeasti omat uudet mallinsa suurten seurakuntien tai seurakuntayhtymien luomiseksi. Tämä suurkuntien luomiseen tähdännyt hanke on kuitenkin esitettyssä muodossaan kariutunut, joten kirkon ei tarvitse tehdä paniikkiratkaisuja tämän hankkeen johdosta.

Suunniteltu uudistus ei tule vähentämään hallintoa ja byrokratiaa, vaan tosiasiallisesti se uhkaa lisätä sitä huomattavasti kirkon sisällä. Seurakunta-, hiippakunta- ja keskushallintotason lisäksi syntyy neljäs hallinnon taso: yhtymätaso. Tämän esityksen vaihtoehtoja ei ole riittävästi tarkasteltu ja tutkittu. Tulevaisuudessa

kehitys voi kuitenkin kulkea siihen suuntaan, että paikallisten lähiseurakuntien roolia vahvistetaan siirtämällä vaativimmat tehtävät esim. hiippakuntatasolle.

Esityksessä olisi tullut sallia samalla tavalla kuin nyt kirkossamme sekä seurakuntien että seurakuntayhtymien olemassaolo ja rakentaa sääntely tältä pohjalta. Perusteeksi tämän vaihtoehdon hylkäämiselle ei käy sääntelyn monimutkaisuus, koska sellainen järjestelmä on jo nyt olemassa ja toimiva. Ainakin sellainen säädös olisi tullut sisällyttää esitykseen, että seurakunta, joka on suuruudeltaan vähintään yhden kunnan kokoinen, voisi jatkaa toimintaansa itsenäisesti. Jo nykyisestä laista seuraa, että jos seurakunta muodostuisi alueeltaan (lähinnä kuntaliitoksen vuoksi) yhden kunnan kokoa pienemmäksi, niin seurakunnan olisi pakko jo voimassa olevan lain mukaan liittyä toiseen seurakuntaan tai seurakuntayhtymään.

Nykyisellään yhtymiin kuulumattomat seurakunnat ovat itsenäisiä ja hallinneet itse omaisuuttaan. Nyt kaikki seurakunnat menettäisivät taloudellisen päätösvaltansa. Tämä tulisi näkymään etenkin pienten seurakuntien toiminnassa, johon resurssien kohdistaminen tulisi suuren yhtymähallinnon alaisuuteen. Pienten seurakuntien edustus yhtymävaltuustossa voisi jäädä olemattomaksi suurten kokoerojen vuoksi. Toisaalta kirkossamme on myös monia suuria seurakuntia, jotka todennäköisesti haluavat säilyä itsenäisinä ja joita ei ole mitään syytä alkaa keinotekoisesti pilkkoa pienemmiksi seurakunniksi.

Seurakuntatasolla tulisi sitä paitsi vahvistaa maallikkojen osallistumista seurakuntahallintoon eikä vähentää sitä. Nyt seurakuntien kirkkovaltuustojen ja kirkkoneuvostojen tilalle tulisi vain yhtymän yhteinen kirkkovaltuusto, joka päättää seurakuntien taloudesta. Tämä merkitsisi hallinnollisesti merkittävien luottamustehtävien rajua vähenemistä, joka voi merkitä myös maallikoiden motivaation hiipumista sekä heidän panoksensa ja asiantuntemuksensa katoamista seurakunnasta.

On selvää, että hankkeen valmisteluun on käytetty paljon aikaa eikä tämä työ ole mennyt hukkaan, vaikka uudistusta ei nyt kerralla ja kokonaisuudessaan hyväksyttäisikään. Kirkko on mm. jäsenkadon johdosta kenties historiansa suurimpien haasteiden edessä. Hallintorakenteita joudutaan varmasti muuttamaan ja karsimaan. Tämä vaatii hyvin laajan kokonaistarkastelun, jonka perustana myös nyt tehtyä valmistelua voidaan käyttää. Kuitenkaan seurakuntien pakottaminen yhtymiin ja yhden uuden hallintotason lisääminen ei ole mielestämme ainoa saati paras ratkaisu kirkon hallinnon uudistamiseen. Ja eikö kirkossa tulisi rakentaa sääntelyä, joka sittenkin sallisi erilaiset hallintomallit eri puolilla maata, huomioiden myös erittäin suuret alueelliset erot seurakuntien oloissa ja toiminnoissa? Pakkoyhtymien perussäännön mahdollinen joustavuus ei riitä perusteeksi itsenäisten seurakuntien lopettamiseksi kaikkialla Suomessa. Seurakuntien välistä yhteistyötä voi edistää monilla eri tavoilla, esim. yhteisiä työntekijöitä on jo nyt mahdollista käyttää, ja yhteistyö rakentuu paremmin, kun se tapahtuu alueiden omilla ehdoilla eikä pakottamalla ylitason käskyillä. Taloudelliset haasteet johtavat joka tapauksessa hakemaan säästöjä erilaisten yhteistoiminnan muotojen kautta.

Kirkossa on meneillään ns. Kipa-hanke, jolla eräitä tehtäviä on jo siirretty pois seurakuntatasolta. Tämän hankkeen vaikutukset tulisi katsoa ensin loppuun ja

aloittaa samalla kokonaisvaltainen suunnittelu kirkon hallintorakenteen tulevaisuudesta avoimin silmin eikä valtiovallan kuntauudistushankkeen perusteella. Tämän johdosta esitämme, että kirkkohallituksen esitystä ei hyväksytä.

Janne Kaisanlahti
Peter Lindbäck
Ritva Viitala

Taistelu pakkoyhtymähankkeesta

Kommentoin kirkolliskokouksen keskustelua Facebookissa 6.5.2015:

”Käytin äsken puheen kirkon paikallistason rakenteita koskevasta sääntelystä. En kannata kaikkien seurakuntien pakottamista yhtymiin. Mitään laskelmia sen tuomista säästöistä ei ole esitetty. Kova paine täällä on, että esitys hyväksyttäisiin. Puhutaan, että pitää uudistua ja pitää olla rohkeutta. Mutta joskus on todellista rohkeutta toimia toisin kuin virta vie ja sosiaalinen paine vaatii. Toimin omantuntoni mukaan ja minut tänne lähettäneiden ihmisten ja seurakuntien ääntä kuunnellen.”

Tunnelmiani kuvastanee myös saman päivän iltana tekemäni päivitys:

”Tunnustan, että skippasin tänään iltahartauden, joihin olen melko tunnollisesti täällä yleensä osallistunut, ja lähden kävelemään läheiseen metsikköön. Päivän sai kuunnella, kuinka me vapaaehtoisen seurakuntayhtymiin kuulumisen kannattajat olemme kehityksen vastustajia ja pelkäämme muutosta jne. - Tuntui, että pää tarvitsi raitista ilmaa, ettei mieli myrkyty ja Luojan kauniissa, raikkaassa luonnossahan sielu saa levätä :)”

Aiemmin käsittelyn ajalta tunnelmiani kuvastaa myös muistikirjaani kirjoittama toteamus: *”porukka yritetään varmasti moukuttaa tähän mukaan ja erimieliset halutaan leimata ’änkyröiksi’ ja pelottaa äänestämään esityksen mukaan.”*

Esittelin eriävän mielipiteeni seuraavassa puheenvuorossa:

Arvoisa puheenjohtaja. Lakivaliokunnassa on jätetty kolme eriävää mielipidettä tähän mietintöön. Yli puolet lakivaliokunnan jäsenistä on ollut siis mukana jossakin eriävässä mielipiteessä. Paperisena jaetussa mietinnössä liitteenä olevasta minun ja edustaja Lindbäckin allekirjoittamaksi merkitystä eriävästä mielipiteestä on jostain syystä jätetty pois edustaja Viitalan nimi, netissä olevassa versiossa se kyllä oli mukana, eli tuotakoon se nyt myös tässä ilmi.

Yhtenä tämän eriävän mielipiteen jättäneistä haluan muutamalla sanalla kertoa näkemykseni tähän asiakokonaisuuteen. Haluan aluksi kommentoida muutamia niitä väitteitä, joilla olen eri yhteyksissä kuullut tätä hanketta puolustettavan.

Ensinnäkin on sanottu, että miten te siellä pohjoisessa ja muilla niin sanotuilla syrjäalueilla aiotte sitten pärjätä, jos tätä pakkoyhtymämallia ei toteuteta. Että miten te

sitten saatte ne rahat riittämään? Mutta eihän tässä ole esitetty minkäänlaisia laskelmia, jotka osoittaisivat, että tämä malli toisi jonkunlaaisia säästöjä, saatikka että se toisi sellaisia säästöjä, joita ei muuten voitaisi synnyttää.

Syrjäalueiden välimatkat eivät lyhene sillä, että muodostetaan pakolla seurakuntayhtymiä. Lapissa jo muutaman seurakunnan pakottaminen yhtymään tulee väistämättä johtamaan sellaisiin seurakuntayhtymiin, jotka maantieteellisesti merkitsevät samaa kuin se, että vaikkapa Turku ja Tampere pistettäisiin samaan seurakuntayhtymään, ja enemmänkin. Pitkien välimatkojen aiheuttamat kustannukset ovat tosiasiat yhtymissäkin. Ja toisaalta jo nyt on mahdollista käyttää yhteisiä työntekijöitä ja perustaa myös yhtymiä, jos se jollakin alueella koetaan tarkoituksenmukaiseksi. Kun tässä on kerrottu, kuinka yhtymillä on turvattu pienten seurakuntien olemassaolo, sehän on erittäin hyvä asia. Mutta senhän voi tosiaan tehdä jo nyt. Ei se vaadi tätä esitystä.

Toiseksi on sanottu, että rikkaat seurakunnat ovat itsekkäitä, tätä vastustavat rikkaiden seurakuntien edustajat, kun he eivät halua solidaarisesti auttaa köyhempiä. Vastustavat näitä pakkoyhtymiä, jottei tarvitse luopua omaisuudesta toisten hyväksi. Mutta miten tämä esitetty seurakuntayhtymämalli tähänkään avun toisi? Tuskin kovin monella seurakunnalla on niin suuria omaisuuksia, että niiden tasaamisella voidaan pidemmän päälle yhtymän sisällä köyhempien seurakuntien ongelmia poistaa, vaikka seurakuntien oma omaisuus vietäisiinkin yhtymän yhteisen päätöksenteon käsiin.

Miten se iso seurakunta saataisiin siinä paljon markkinoidussa väljässä perussäännössä antamaan sille pienelle seurakunnalle enemmän kuin mitä se jo nyt saa? Kyllä kai verotuloista ne keskeisimmät tulot kuitenkin jatkossakin niihin yhtymiin tulevat.

Sitten on sanottu, että pakkoyhtymiin on mentävä, koska olisi työlästä ja raskasta pitää yllä kahta erilaista sääntelyä, siis yhtymiä koskevaa sääntelyä ja itsenäisiä seurakuntia koskevaa sääntelyä yhtä aikaa. Mutta hyvänen aika, sellainen mallihan on jo nyt olemassa. Mitä vahinkoa siitä on tähänkään asti tullut?

Ja on myös sanottu, että päätös täytyy tehdä nyt. Että tässä on niin iso työ tehty, ja on kehityksen pysäyttämistä ja voimavarojen hukkaan heittämistä ja ties mitä, jos tätä ei nyt hyväksytä. Ja että rakennemuutos on välttämätön. Mutta eihän tämä valmistelutyö hukkaan mene, vaikka tätä kokonaisuutta ei nyt kaikkine siihen sisältyvine ongelmakohtineen tällä istuntoviikolla hyväksyttäisi. Tulevaisuudessa tämän valmistelun monia hyviä elementtejä tullaan joka tapauksessa varmasti hyödyntämään seurakuntarakenteitamme koskevassa päätöksenteossa. Sosiaalinen paine täällä tällä viikolla esityksen hyväksymiselle on epäilemättä kova. Mutta joskus on kuitenkin rohkeutta ja jopa viisautta toimia vastoin sitä, minne virta vie ja yleinen mielipide käy.

Minä olen tällä viikolla paljon ajatellut sitä, että keitä minä täällä edustan, ketkä minut ovat tänne lähettäneet. Paitsi Korkeimman edessä, niin heille minä olen toiminnastani täällä vastuussa. Rovaniemen rovastikunnan kokouksessa oli yksimielinen kanta: yhtymiin vain vapaaehtoisuuden pohjalta. Siinä kokouksessa oli mukana suuren seurakunnan edustajia ja monta pienten seurakuntien edustajaa. Myös erilaisen hengelliset taustat olivat edustettuina, oli liberaaleja ja konservatiiveja ja siltä väliltä. Ja kaikki olivat yksimielisiä tästä asiasta. Ei pakkoyhtymiä. Sama malli kun ei sovi kaikkialle Suomeen, kuten tässä useissa puheenvuoroissa on jo todistettu,

eivätkä puheet väljästä perussäännöstä riitä poistamaan perusongelmaa, yhtymiin pakottamisen problematiikkaa.

Meillä on suuria seurakuntia, osa juuri yhtyneitä, joiden pilkkominen olisi turhaa ja keinotekoista. Meillä on pieniä seurakuntia, jotka pärjäävät hyvin ja tekevät naapureittensa kanssa tarvittaessa hyvää yhteistyötä omista lähtökohdistaan käsin. Miksi me lähtisimme rikkomaan näitä hyviä paikallisista olosuhteista rakentuneita malleja? Muutoksia tulee varmasti tulevaisuudessa. Mutta onko tämä oikea ja kestävä tapa tehdä niitä?

Koko tämä pakkoyhtymähankehan lähti liikkeelle viime hallituskaudella aloitetusta suurkuntahankkeesta, joka on kokenut tunnetun loppunsa. Nyt meillä on uusi hallituskausi alkamassa, ja millaiseksi Suomen kuntakenttä ja tehtävänjako nyt muodostuvat, siitä meillä ei vielä ole tietoa, korkeintaan aavistuksia.

Tämä kirkon paljonpuhuttu Kipa-hankekin on vielä monine myllerryksineen kesken. Olisiko syytä suorittaa yksi suuri prosessi kirkossa loppuun ennen kuin seuraavaa käynnistetään seurakuntakenttäämme kuormittamaan? Tulevaisuudessa, jos tämä valitettava jäsenkato kirkossa jatkuu, voimme sitä paitsi joutua päätyämään lopulta siihen, että meillä on vain kaksi hallinnon tasoa: perusseurakunnat sekä hiippakunnat.

Sitä paitsi eilen tuonne pöydillemme jaettiin tulevaisuusvaliokunnan mietintö, jossa esitettiin komitean nimeämistä tuottamaan kirkolle uusia organisaatiomalleja. Viime syysistuntokaudella jo täällä tehtiin päätös perustaa komitea, jonka tehtävänä on a) arvioida kirkon organisaatiota kokonaisuutena, b) tehdä tarpeelliset selvitykset siitä, sekä c) laatia ehdotus uudesta kirkon organisaatio- ja toimintamallista tai vaihtoehtoisista malleista viimeistään marraskuussa 2016 kokoontuvalle kirkolliskokoukselle.

Kun tällainen suuri työ on nyt käynnistymässä, eikö meidän tulisi jättää myös tämä kaikkein tärkein organisaatiota koskeva uudistustyö ennakkoluulottomasti tämän komitean harkittavaksi? Mitä tämän komitean kannattaa edes työtään aloittaa, jos me nyt lyömme lukkoon tämän kaikkein tärkeimmän organisaatiokysymyksen? Kirkolliskokous vieläpä katsoi, että "Visionäärisen luonteensa vuoksi komitean tulee olla ennakkoluuloton." Arvoisa puheenjohtaja, oma kantani tähän asiaan on, että tätä ei nyt tällä erää hyväksytä vaan jätetään raukeamaan.

En käy toistamaan tässä enää niitä lukuisia puheenvuoroja, joita pidettiin. Monessa puheenvuorossa käytettiin voimakkaasti tunteisiin vetoavia ilmaisuja rohkeudesta ja uudistuksesta. Väitettiin, että jos esitys kaatuu, niin annamme kuvan, että kirkolliskokous ei kykene tekemään päätöksiä – siis mielikuvien vuoksiko olisi pitänyt äänestää puolesta, että näytämme dynaamisilta?

Olen kirjoittanut muistikirjaani puhemaratonina kuunnellessani joskus aika sapekkaita kommentteja eri edustajien puheenvuoroista, kuten: *"seurakuntaneuvoston puheenjohtajan pitäisi olla aina pappi, ettei ole politikointia – papitko eivät muka politikoi?"*; *"... kehui yhtymäänsä, mutta sehän toimii jo nykysääntelyllä!"*; *"... puhuu ylimielisesti, antaa ymmärtää, että olemme tyhmiä ja vahvalla johtamisella meidät pitää saada ruotuun"*; *"... sanoi mieltivänsä, miten malli sopii Pohjois-Suomeen – ja silti kannattaa! ei myötätunto mitään auta nyt!"*; *"... sanoo, että*

vastustajilla on samat argumentit kuin 2 v. sitten – totta kai on, kun mikään ei ole muuttunut sillä välin!”

Oulun hiippakunnan piispa Samuel Salmi irrottautui rohkeasti piispojen rintamasta ja äänesti oman hiippakuntansa selkeän näkemyksen mukaan pakkoyhtymähanketta vastaan. Samoin äänesti myös Porvoon hiippakunnan Björn Vikström. Molemmilla oli rohkeutta edustaa enemmän omaa hiippakuntaansa ja sen seurakuntalaisia kuin piispainkokousta tai kirkolliskokouksen ahdistavaa ilmapiiriä.

Piispa Salmi toi esiin puheenvuorossaan kiistattomia tosiasioita Oulun hiippakunnan olosuhteista:

”... Jos pakkoliitoksiin seurakuntayhtymiä aiotaan pohjoisessa ajaa, se merkitsee matkojen entistä suurempaa piteneistä. Jos ajatellaan työvoiman liikkuvuutta yksittäisen työntekijän virkamatkaksi saattaa venyä usea sata kilometriä päivässä. Ja toisaalta, ja mikä on esitettävä hyvin vakavana havaintona, on se, että silloin jos suuria seurakuntia ajetaan yhteiseen yhtymään, silloin myös hallinto pakosta siirtyy kauemmaksi yksityisen seurakuntalaisen näköpiiristä, ja tietyllä tavalla voimme sanoa, että valta siirtyy suuriin keskuksiin ja reuna-alueet alkavat näivettyä. Tätä seikkaa ei muuta toiseksi se, että nyt on sanottu, että seurakuntayhtymät voidaan muodostaa hyvin väljiksi ja joustaviksi, tunnemme ja näemme tämän vahvan ja sinänsä tärkeän tavoitteen. Mutta sanoisinko tähän myös vahvasti sen, että elämä on kuitenkin jotain muuta, kuin paperilla sanottu todellisuus. Olisiko kuitenkin niin, että kun asiaa toteutetaan käytännössä, huomataan että vahvemmat jyräävät heikommat. ...”

Edustaja Seija Kuikka viittasi keskustelussa puheenvuorooni:

Täällä edustaja Kaisanlahti pohti sitä aluetta, mistä hänet oli tänne valittu. Ja itsekin mietin: olen siis Mikkelin hiippakunnan edustajana täällä mutta myös kokonaiskirkon edustajana. Ja todellakin, vaikka viime yönä nukuin aika hyvin, mutta on sanottava että mietin kovasti sitä, että haluanko olla se kirkolliskokousedustaja, joka lopullisesti hävittää paikallisseurakunnan itsehallinnon. Vaikka täällä on tuotu kauniilla sanoille esille se, että tämä yksi ainoa yhtymämalli turvaa paikalliset seurakunnat ja niiden itsenäisen toiminnan, niin eihän se ole totta. Seurakunta, joka luovuttaa henkilökuntansa, omaisuutensa yhtymälle niin ei ole enää itsenäinen seurakunta. Se on osa yhtymää. Ja nyt kysynkin meiltä, että haluammeko tehdä tällaisen periaatteellisen ison päätöksen, että lopullisesti hävitämme itsenäiset seurakunnat?

Koetimme saada esityksen pöydälle, jotta pahimmat kipukohdat olisi voitu siitä vielä korjata ja muokata muilta osin esitys niin, että sen hyviä elementtejä olisi ollut mahdollista ottaa käytäntöön. Edustaja Peter Lindbäckin esittämä pöydällepano hävisi kuitenkin äänin 89–17.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hävisimme Lindbäckin esityksen vapaaehtoisuudesta äänin 85–22, 1 tyhjä. Tässä vaiheessa pelotti, että jos pakkoyhtymää lopullisessakaan, koko pakettia koskevassa äänestyksessä, ei tule vastustamaan enempää kuin nämä 22, niin tämä menee läpi.

Kannatin Lindbäckin esitystä puheenvuorolla:

Tuosta eilisestä keskustelustakin kävi ilmi, että tämä seurakuntien pakottaminen yhtymiin on nyt se iso ongelma. Jos tämä asia saataisiin muutettua vapaaehtoisuuden pohjalle, niin tämä koko paketti monine hyvine elementteineen varmasti tulisi silloin erittäin laajalti täällä hyväksytyä. Olen vaan miettinyt, että miten käytännössä sitten tässä tulisi edetä. Ehkä tämä vapaaehtoisuus kuitenkin sitten vaatii sen, että tämä mietintö jätettäisiin nyt tällä kertaa raukeamaan ja valmistellaan sitten syksyksi sellaisena, että siinä on tämä vapaaehtoisuus mukana. Mutta tämän pykälän osalta kannatan edustaja Lindbäckin esitystä.

Kirkon pakollisista viroista käytiin äänestyksiä. Edustaja Huomo esitti Aino Vestin kannattamana, että nykyiset pakolliset virat säilytetään henkilöstöä koskevissa pykälissä Edustaja Ylä-Autio esitti samaa siltä osin, että diakoniavirka säilyisi pakollisena, mutta kanttori jätettäisiin pois.

Ensin Ylä-Aution esitys voitti Huomon esityksen äänin 73–30, 6 tyhjää. Sitten lakivaliokunnan mietintö pakollisuuden poistamisesta voitti Ylä-Aution esityksen äänin 68–40, 1 tyhjää.

Sitten äänestettiin seurakuntaneuvoston puheenjohtajuudesta. Edustaja Seppälän esitys siitä, seurakuntaneuvoston puheenjohtaja olisi aina kirkkoherra, hävisi äänin 43–66.

Äänestin Seppälän esityksen puolesta, vaikka esitys ei ollut minulle mieluinen. Käytin asiasta puheenvuoron:

Arvoisa puheenjohtaja. Lähtökohtaisesti olen kyllä ollut sitä mieltä, että papeilla tulisi olla esittelijävastuu, eikä puheenjohtajuuksia oikeastaan missään seurakuntien luottamuselimissä. Mutta tässä on nyt tämmöinen kompromissi esitettynä, että keskuudesta valitaan, eli voi tulla valituksi kirkkoherra, tai voi tulla valituksi maallikko, ja henkilökohtaisesti pidän kyllä tätä kompromissia huonompana kuin sitä, että se on joko tai, koska siinä on sitten papit ja se pappi ja maallikot heti vastakkain siinä ensimmäisessä kokouksessa. Tuolta kentältä käytännön kokemus osoittaa, ettei se välttämättä ole se kaikkein hedelmällisin tapa. Olisin ollut valmis siihen, että se on aina maallikko, mutta jos siihen ei ole valmiutta, niin sitten kannatan mieluummin vaikka tätä edustaja Seppälää.

Kun olin sanonut, että kannatan edustaja Seppälää, niin jostakin salin takaosasta kuului kauhistuneen naisäänen huudahdus.

Minun oli vaikea ymmärtää niitä suuria intohimoja, joita tähän maallikoiden ja papiston väliseen vääntöön liittyi. Useilla istuntoviikoilla ja myös valiokuntien työskentelyissä ja muissa kokoontumisissa tätä ajatustenvaihtoa käytiin.

Yhtäältä tuntui, että muutamien mielestä kirkon hallinnon uudistushanke menee pilalle on jotain aivan järkyttävän kauhistuttavaa, jos papit jatkavat kirkossa eräiden luottamuselinten puheenjohtajina.

Toisaalta jotkut antoivat ymmärtää, että pappien ja koko teologian asema tulee uhatuksi kirkossa, jos papit eivät saa olla automaattisesti eräiden luottamuselinten puheenjohtajia. Kyllä minä ainakin näen ihan muut asiat suurimmaksi uhkakuviksi

kirkossa kuin tämän hallinnollisena ja mielestäni melko vähäisen kysymyksen. Ei kirkkoherran seurakunnan paimenen rooli voi olla kiinni siitä, että jakaako hän puheenvuoroja jossakin sellaisessa kokouksessa, johon tavalliset seurakuntalaiset eivät joko pääse tai yleensä eivät edes halua tulla.

Sitä paitsi surullinen totuus on, että papit ovat ihmisiä siinä missä muutkin. Jotkut osaavat johtaa kokousta hyvin ja toiset eivät. Olen saanut palautetta, että joskus papit pitkien saarnojen pitoon tottuneina voivat venyttää luottamuselinten kokouksia jaarittelullaan tai liian yksityiskohtaisella kokoustekniikalla yli osallistujien sietokyvyn rajojen. Automaattisesti ei voi siis ajatella, että pappi aina osaa johtaa kokousta ja hallitsee kaiken päätöksenteon menettelyllisen puolen, mutta maallikkoraukat vain vaihtelevasti. Sellaistakin vähän omavanhurskasta asennoitumista löytyi.

Ajattelin, että käytännössä seurakuntaneuvostot olisivat tulleet useimmissa seurakunnissa nykyisten kirkkovaltuustojen tilalle. Ainakin, jos väite siitä, että seurakunnat saavat edelleen pitää itsenäisyytensä ja päättää edes jostakin, olisi edes suunnilleen pitänyt paikkansa. Nykyisin kirkkovaltuustoja johtavat maallikot. Jos seurakuntaneuvostojen puheenjohtajaksi olisi tullut pappi, merkitsisi se muutosta nykytilaan ja vallansiirtoa luottamushenkilöiltä virkamiehille.

Pidin kuitenkin epäkelpona kompromissina sitä, että valinta tehtäisiin siten, että sekä kirkkoherra että maallikot olisivat mahdollisia valittavia. Se lisäisi tarpeettomasti ristiriitoja ja voisi heijastua koko vastaiseen työhön luottamuselimessä. Se enemmänkin heikentäisi pappien arvovaltaa, joutua äänestyksessä vastakkain luottamushenkilöiden kanssa.

En halunnut hyväksyä tällaista välimuotoa, joten äänestin pappisedustaja Tapio Seppälän tekemän esityksen puolesta. Toivon toki yhä, että koko hanke tulisi kaatumaan, niin kuin sitten kävikin.

Lisäksi äänestimme edustaja Aulikki Mäkisen esityksestä, että yhtymärovasti ei toimisi kirkkoherrojen hallinnollisena esimiehenä. Esitys hävisi äänin 73–34, 2 tyhjää. Äänestin esitystä vastaan.

Toisessa käsittelyssä, joka alkoi 7.5.2015 klo 18 illalla, käytin edustajista ensimmäisen puheenvuoron. Julkaisen tässä koko asiasta käydyin keskustelun, sillä pidän sen tuota päivää suorastaan historiallisena:

Edustaja Kaisanlahti Janne:

Arvoisa puheenjohtaja.

Tosiaan, kuten totesitte, nyt päätetään kokonaisuudessaan, hyväksytäänkö nämä esitykset vai hylätäänkö ne. Yleiskeskustelussa peräänkuulutettiin rohkeutta. Minäkin toivon meiltä nyt rohkeutta tehdä päätös, joka ottaa huomioon laajan kansankirkkomme alueellisen ja toiminnallisen moninaisuuden. Kaikki vaikuttavat olevan sitä mieltä, että muutoksia tarvitaan. Ei tämä seurakuntarakenteen hyväksi tehtävä työ siis pysähdy, vaikka tätä mietintöä ei nyt kaikinensa hyväksyttäisi. Työ varmasti jatkuu ja ainakin itse toivon, että kun jätämme tämän nyt raukeamaan, niin

lähitulevaisuudessa meille tuodaan tämän jo tehdyn valmistelutyön pohjalta esitys, josta on poistettu tämä porua herättänyt seurakuntayhtymiin pakottaminen ja annetaan mahdollisuus jatkaa itsenäisinä ainakin jos painavat alueelliset perusteet tätä edellyttävät. Äsken keskusteltiin vilkkaasti myös kanttorien ja diakonien viroista, ehkä jatkovalmistelussa tämäkin asia voitaisiin vielä paremmalla ja laajemman yhteisymmärryksen löytävällä tavalla ottaa huomioon. On sanottu, että tämä on kirkkomme historian suurimpia muutoksia. Eikö sellainen tulisi siis tehdä todella huolella ja aidosti maamme eri kolkkien erityisolosuhteet huomioiden? Joskus voi olla viisautta ottaa askel taaksepäin, jotta päästään monta eteenpäin. Muuten syntyneiden vahinkojen korjaaminen voi olla hyvin työlästä.

Yleiskeskustelussa käyttämäni puheenvuoron perusteella esitän kunnioittavasti, että tässä muodossaan tämä mietintö jätettäisiin raukeamaan, eli että esitys hylätään.

Edustaja Kujala Erkki:

Arvoisa puheenjohtaja. Tähän mietintöön jäi niin paljon puutteita, että minä en ainakaan halua olla viemässä niiltä 262 itsenäiseltä seurakunnalta itsenäisyyttä, joten kannatan tätä Kaisanlahden esitystä raukeamaan jättämisestä.

Ombudet Lindbäck Peter:

Arvoisa herra puheenjohtaja. Tuen täten edustaja Kaisanlahden ehdotusta, että lakiehdotus hylätään. Samanaikaisesti toivon, että riippumatta tämän äänestyksen lopputulemasta, kirkolliskokouksen hyvä ilmapiiri säilyy myöskin tulevaisuudessa.

Edustaja Korhonen Johanna:

Elämä ei yleensä ole täydellistä ja hyvin harvoin kirkolliskokoukseen saa käsiteltäväkseen esityksen, joka on täydellisen hyvä kaikkien mielestä. Nyt meillä on kuitenkin tässä käsillä ehdotus, joka on ehkä riittävän hyvä. Olen sitä tässä miettinyt tykönäni, kun vähän jäi surettamaan se diakoniaviran poisto ja kirkkomusiikinkin asema ja näin näistä olisi ollut kiva saada siihen jotakin muutoksia aikaiseksi, mutta tälle ei sitten löytynyt kannatusta täällä salissa. Minua huojentaa nyt kovasti se mahdollisuus, että meillä on mahdollisuus tehdä tämä edustaja-aloite ja tulen sellaisen tekemään tai siihen liittymään jossa sitten ilmaisemme sellaista pontevaa tahtotilaa ja toivomusta siitä, että diakonian sosiaalis-karitatiivisen työn ja sitten kirkkomusiikin osalta valtuutamme kirkkohallituksen tekemään tällaisen toimintasuunnitelman seurakuntien tueksi ja avuksi diakonia- ja kirkkomusiikkityön kehittämisessä. Eli toisin sanoen ajattelen, että vaikka tällä lakimuutoksella ei saada näitä kaikkia hyviä asioita edistettyä, niin se ei suinkaan tarkoita, että me emme voi edistää niitä muilla tavoin. Joten sitten käänänkin katseeni tässä jo tulevaan aikaan ja näihin muihin tapoihin edistää näitä asioita, joita meistä varmasti kaikki pitävät sinänsä hyvin tärkeinä ja keskeisinä. Tällä perusteella pystyn perustelemaan itselleni sen, että iloisena äänestän tämän esityksen hyväksymisen puolesta.

Edustaja Kuikka Seija:

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät kollegat. Kannatan Kaisanlahden esitystä tämän lakimietinnön raukeamaan jättämisestä. Täällä on syyllistetty meitä, jotka olemme

halunneet muutoksia tähän lakiesitykseen. Ja meitä on moitittu kehityksen jarruiksi. Mutta oikeasti, miettikääpä, mitä tapahtuu jos tämä puitelaki nyt raukeaa? Varmastikin siitä huolimatta yhtymiä tulee, mutta ne tapahtuvat vapaaehtoisesti. Varmastikin monissa seurakunnissa huokaistaan hetkellisesti helpotuksesta, koska seurakunnissa on tehty paljon asioita: liitoksia, uusia yhtymiä, henkilöstöstrategia, kiinteistöstrategia. On muutosväsymystä, siitäkin huolimatta vaikka kyllä tiedostetaan taloudellinen tiukkuus. Täällä ei ole ehkä riittävästi korostettu se, että mistä tämä taloudellinen tiukkuus johtuu. Se johtuu siitä, että meidän jäsenet vähenevät, mutta miettikääpä onko yhtymä kirkko, Suomen yhtymäkirkko se, joka houkuttelee lisää jäseniä?

Ratkaisuksi olemme siis saamassa tämän puitelain, jossa pakotetaan kaikki seurakunnat yhtymiin. Samalla haudataan Suomen kaikki itsenäiset seurakunnat. Täällä on kysytty mitä merkitystä itsenäisyydellä on? Minusta se merkitsee sitä, että alueen erityisominaisuudet otetaan huomioon. Aito ja lähellä seurakuntalaista toimiva jumalanpalvelusyhteisö voidaan toteuttaa siellä – en kuitenkaan sano, etteikö myös yhtymissä. Mutta näissä itsenäisissä seurakunnissa aina tämä hallintokoneisto on kevytrakenteisempi, kuin yhtymissä. Ja nyt jos tämä puitelaki raukeaa, niin kuitenkin tehdystä valmistelusta nämä nykyiset yhtymät ja tulevat yhtymät saavat paljon osviittaa.

Edustaja Ylä-Autio Ilmari:

Arvoisa puheenjohtaja. Yhdyn edustaja Johanna Korhosen mielipiteisiin ja toivon ja esitän, että tämä ehdotus hyväksytään.

Edustaja Linnoinen Päivi:

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät edustajatoverit. Liityn mielelläni tähän lakivaliokunnan tekemään aloitteeseen ja ajattelen, että se turvaa meille yhteisen tulevaisuuden. Samalla olen todella mielelläni mukana siinä aloitteessa, jossa kiinnitämme huomiota siihen, että siinä tulevaisuuden kirkossa turvataan diakoniatyön ja kirkkomusiikin asema.

Edustaja Puhalainen Erkki:

Arvoisa puheenjohtaja. Kuten eilisessä puheenvuorossani totesin, niin näen tässä lakivaliokunnan esityksessä paljon hyvää ja siksi olisinkin toivonut, että voisinpainaa tänään tässä tilanteessa vihreää. Nyt en kuitenkaan voi tehdä sitä, koska en edelleenkään käytyjen keskustelujen jälkeen ole vakuuttunut siitä, että esityksen hyväksymisen mukanaan tuomat hautajaiset vuosisataiselle käytännölle, jossa itsenäiset seurakunnat ja itsenäisyyteen luen tässä paitsi toiminnan myös hallinnon ja oman talouden, etteivätkö seurakunnat ovat keskeinen osa kirkon paikallisrakennetta ja että nämä hautajaiset olisivat siihen oikea ratkaisu.

Punaisen napin painamista helpottaa tietoisuus siitä, että esityksen mahdollinen kaatuminen ei ole mikään katastrofi. Meillä on yhtymälainsäädäntö, joka mahdollistaa esityksen tavoitteidenkin mukaisen kevyt rakenteisen yhtymän rakentamisen, kuten täällä meille todistettiin. Elikkä kannatan edustaja Kaisanlahden esitystä.

Edustaja Huomo Matti:

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät edustajat. Minä olen puhunut mielestäni jo liikakin tässä kirkolliskokouksessa asioista, jotka olen nähnyt ongelmallisiksi tämän paketin hyväksymisen kannalta ja yrittänyt hakea ymmärrystä kompromisseille. Mutta näyttää siltä, että jotkut katselevat tätä hallinnollispakettia vain hallinnollisten silmälasien läpi, mutta ei oteta huomioon seurauksia ja ihmisiä joihin se vaikuttaa. Nykyinen yhtymälaki on kaikin puolin hyvä ja toimiva, tarvittaessa hallinnollisesti ohut ja toiminnallisesti toimiva, jossa on mahdollisuuksia kaikkeen hyvään, kuten muun muassa Ylä-Savon seurakuntayhtymän itsenäistä seurakuntatoimintaa ja päätöksentekoa kunnioittava malli osoittaa. Pitäkäämme nykyinen laki voimassa hylkäämällä tämä keskeneräinen esitys. Ja antakaamme aikaa kehittää uusi hallintomalli ottamalla ja poistamalla siitä pois ne kipukohdat, jotka nyt tätä käsiteltävänä olevaa mallia vaivaavat, niin että sen voisivat kaikki hyväksyä. Kannatan siis esityksen hylkäämistä.

Edustaja Koskelo Aimo:

Arvoisa puheenjohtaja. Tätä on valmisteltu vuosia ja hyvin monet seurakunnat ovat valmistautuneet siihen, että täällä nyt tehtäisiin päätös ja hyväksyttäisiin tämä lakiesitys. Jos niin käy, että tätä ei hyväksytä, tämä rampauttaa monen seurakunnan toiminnan, jäädään odottamaan seuraavia päätöksiä kun pitäisi viedä asioita eteenpäin. Meillä pitää olla rohkeus katsoa eteenpäin, tehdä päätöksiä. Jos on huono asento, niin korjataan sitä. Minusta tämä asia ei nyt sillä ratkea, eikä se ole mikään ratkaisu, että me taas siirretään ja vatkataan tämän asian kanssa. Kyllä meillä pitää olla rohkeus ja minä toivon, että kun lähemme tekemään päätöstä, niin me otamme oikeasti sen vastuun johon meidät on täällä valittu.

Edustaja Siukonen Antti:

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät edustajatoverit. Tulin käyttämään tämän spontaanin puheenvuoron tänne ihan siitä syystä, että haluan olla tässä minulle rakkaassa kirkossa töissä vielä 30 vuoden kuluttuakin. Olen nyt 35 vuotta ja 30 vuoden kuluttua olen 65 vuotta. Minulla on silloin vielä pari vuotta eläkeikään jäljellä Kysyn, että kuinka moni tässä salissa olevista aikoo 30 vuoden päässä olla kirkossa töissä? Tämä nyt päätökseen tuleva rakenneuudistuspaketti takaa seurakunnille sen toiminnalliset mahdollisuudet, säilyttää paikallisen identiteetin ja säilyttää seurakunnan pystyssä. Toiminta on se, mikä tässä kirkossa on kaikista olennaisinta. Ei se, mistä rahoja hallinnoidaan tai mistä henkilöstöhallintoa hoidetaan. Hyvät ystävät, nostetaan tämä telkänpönttö puuhun.

Edustaja Hiilamo Heikki:

Arvoisa puheenjohtaja. Vuonna 1943 kirkolliskokous suurella äänen enemmistöllä hyväksyi tämän diakonian viran pakollisuuden ja se on taannut sen, että diakoniasta on tullut niin tärkeä osa seurakuntien toimintaa, että siitä on saanut olla ylpeä kotimaassa ja ulkomailla. En halua olla mukana tekemässä sellaista päätöstä, jossa tästä kirkon aarteesta ollaan luopumassa. Ja haluan myös huomauttaa tähän keskusteluun, että ne ehdotukset ja toiveet, joita tähän malliin on kohdistettu liittyen taloudellisiin säästöihin, ovat hyvin pitkälti aika vaatimattomien toimenpiteiden

varassa. Ja jos tämä uudistus nyt kaatuu, niin toivoisin että uusi valmistelu käynnistyy hiippakuntamallin pohjalta.

* * *

Ulospäin joku saattoi kuvitella, että seurakuntarakenneuudistuksessa oli kyse taas tutusta konservatiivit vs. liberaalit jaottelusta. Myöhemminhän muistaakseni ainakin Kotimaa-lehdessä kauhisteltiin, kuinka kirkolliskokouksessa on edustajajoukko, joiden tehtävä on vastustaa kaikkea mahdollista ja estää kehitystä. (Minut luettiin varmasti tähän joukkoon.)

Seurakuntarakenteesta äänestettäessä jakauma ei mennyt kuitenkaan tällaisten arvoluokittelujen mukaan. Päinvastoin, monet kirkolliskokouksen tunnetut konservatiivit äänestivät pakkoyhtymien puolesta.

Joskus kävi mielessä vähän katkerahko ajatus, että ilmeisesti riittää, kun jonkun kerran puheenvuoroissa kauhistellaan kirkon maallistumista ja vastustetaan homoliittoja, niin sittenkö on oma velvollisuus tehty ja annetaan hallinnollisissa mennä niin kuin kirkon johto esittää ja yleisen paineen virta vie seurakuntakentän tunnoista riippumatta? Huomasin, että useat konservatiiviset kirkolliskokousedustajat toivat puheissa julki myötätuntoaan pitkien välimatkojen alueita ja pienten seurakuntien erityisoloja kohtaan, mutta äänestyksessä heiltä ei olisi apua odotettavissa. Ja myötätunto tässä tapauksessa olisi yhtä tyhjän kanssa.

Tavallisille seurakuntalaisille ja varsinkin meidät valinneille kirkkovaltuutetuille kuitenkin seurakuntarakenneuudistus pakollisine yhtymineen olisi merkinnyt suurta myllerrystä. Entä miten seurakuntien työntekijöille, joita KIPA-hanke oli jo kovasti rasittanut? Nyt uutta kuormitusta entisten päälle ja kerralla pakollisena

Kukaan ei esittänyt ainakaan minulle mitään perusteltuja laskelmia, mitä tämä lysti säästäisi ja mitä se maksaisi? Argumentointi oli tunnepitoista tyyliin: ”Täytyy päästä eteenpäin.”

Lisäksi kuulin sellaistaikin, että joku suuren kaupungin seurakuntayhtymän edustaja saattoi perustella, että ”toimiihan se meilläkin” – ja oli sillä perusteella valmis ajamaan pakollisia yhtymiä koko maahan.

* * *

Äänestyksen alkaessa vielä todettiin, että mennäkseen läpi tämän kokoluokan uudistus vaatii kolmen neljäsosan enemmistön.

Puheenjohtaja kuulutti: ”Äänestys alkaa.” – Painoin punaista nappia. Niin moni pakkoyhtymiä vastustanut oli jo taipunut paineen alla. Riittäisivätkö äänet? Kokoussalin etuosan valkokankaalle ilmestyi vihreitä ja punaisia palloja. Punaisia tuli vähemmän, mutta tulisiko sentään riittävästi? Muutaman sekunnin kuluttua äänestysluvut ilmestyivät valkokankaan oikeaan laitaan allekkain:

JAA 78 EI 31 tyhjää 0 poissa 0

Laskin muutaman sekunnin mielessäni, että täytyykö määrävähemmistö? Olimme odottaneet enemmän ääniä tueksemme. Niin helppo on mennä myötävirtaan. Mutta vähemmistö riitti. Kirjoitin muistikirjaani ”RIITTI!” ja alleviivasin sen kahdesti. Helpottunut olo valtasi mielen, vaikka tunnelma salissa oli hyytävä.

Varapuheenjohtaja Sahi julisti vaalin tuloksen: ”Äänestyksessä on annettu 78 jaa-ääntä, 31 ei-ääntä, tyhjiä 0 ja poissa 0. Jotta tämä olisi tullut hyväksytyksi, määräenemmistö olisi ollut 82 ääntä. Tämä ei saavuttanut määräenemmistöä.”

Pakkoyhtymähankkeen kaatumisen jälkeen

Jotkut edustajat olivat ilmeisesti kokeneet tämän yhtymähankkeen todella sydämenasiakseen. Eräskin otti iltahartauspuheessaan aiheeksi, kuinka hänen armolahjansa on puhua hallintorakennemuutoksen puolesta.

Äänestyksen jälkeen nähtiin hankkeen kannattajien pahanmielenpurkauksia, joista osa oli aika epäasiallisia. Kun muiden asioiden käsittely jatkui täysistunnossa, kirjoitin muistikirjaani havainnon: ”monet edustajat ovat poistuneet salin ulkopuolelle, varmaan tekevät surutyötä, kun heidän haaveilemansa pakkoyhtymämalli meni nurin!”

Ahvenanmaan edustaja, maaherra Peter Lindbäckin kanssa onnitelimme toisiamme. Kova väöntö oli takana. Mutta olimme toiminnallamme katsoneet edustavamme omia alueitamme, joiden seurakuntaväki oli meidät lähettänyt.

Joissakin arvioissa sanottiin, että nimenomaan pohjoisen väki kaatoi hankkeen. Kuitenkin enemmistö meidänkin hiippakunnasta äänesti esityksen puolesta.

Pakkoyhtymähankkeen puolesta Oulun hiippakunnan edustajista äänestivät: Antero Aakko, Juha Kultima, Martti Murtoperä, Eija Nivala, Juhani Paananen, Pasi Palmu, Katariina Pitkänen ja Antti Savela.

Pakkoyhtymähanketta vastaan Oulun hiippakunnan edustajista äänestivät: piispa Samuel Salmi, Janne Kaisanlahti, Raili Kerola, Erkki Kujala, Pauli Niemelä sekä saamelaiskäräjien edustaja Veikko Guttorm.

* * *

Menin loppupäivän matalalla profiililla. Tiesin, että moni oli vilpittömästi kokenut ajavansa hyvää asiaa. Ei ollut mitään järkeä lähteä tuulettelemaan voitonriemuisena. Olinhan koko ajan ollut sitä mieltä, että esityksessä oli paljon hyvääkin, ja toivoin, että hyviä elementtejä voitaisiin jatkossakin käyttää kirkon paikallistason rakenteiden kehittämisessä. Mutta jäärpäinen hirttäytyminen kaikkien seurakuntien pakolliseen yhtymään kuulumiseen johti siihen, että tietty osa meistä ei voinut hanketta hyväksyä. Seurakuntakentällä vastustus oli uskoakseni paljon suurempi kuin kirkolliskokousedustajien antamat äänestyslukemat näyttivät.

Valtakunnallista mediaa ei tämä suuri muutoshanke kovin paljon kiinnostanut, vaikka toteutuessaan se olisi merkinnyt suurinta seurakuntakenttään kohdistuvaa muutosta koko luterilaisen kirkon historian aikana. Ei, näistä ei paljon uutisoida. Sen sijaan, jos kirkolliskokouksessa käsitellään jotain yksittäistä arvokysymystä, niin media on kyllä paikalla. Tällaista ihmeellistä aikaa me nyt elämme.

Kirkollinen media sen sijaan täyttyi uutisoinneista ja kommentteista. Niiden pääasiallinen sävy oli kielteinen kirkolliskokouksen päätöksen johdosta.

Erityisesti pääkaupunkiseudun suunnalta kuului kitkeriä ja piikitteleviä kommentteja. Esimerkiksi helsinkiläinen Sami Ojala kommentoi Valomerkkilehdessä 8.5.2015: *”En kannata pienten maaseutuseurakuntien tukemista helsinkiläisten rahoilla. Tähän on tultava loppu. On käynyt selväksi, että pienet seurakunnat haluavat säilyä itsenäisenä ja huolehtia itse omista asioistaan. Tämä sopii minulle, kunhan tekevät sen omilla rahoillaan.”*

Mitenkään ei ollut kuitenkaan osoitettu, millä tavalla tämä järjestelmä toisi säästöjä verrattuna siihen, että jo nykyisen sääntelyn perusteella on mahdollista perustaa yhtymiä. Pitkien välimatkojen alueiden erityistarpeet ja välimatkoista aiheutuvat kustannukset olisi yhtymämallissakin jouduttu huomioimaan ja tasoittamaan eroja seurakuntien välillä – ellei koko maata olisi pistetty samaan yhtymään!

Olin toki jo valtiollisen päätöksenteon puolella saanut tottua siihen asenteeseen, että kaupunkilaiset ja etenkin helsinkiläiset olisivat jotenkin maakuntien ja maaseudun elättäjiä verontasauksen vuoksi. Tällöin unohtuu kuitenkin, mitkä seudut ovat kasvattaneet aikanaan suuren joukon nuorta sukupolvea, joka on sitten lähtenyt suurkaupunkeihin, maksaneet sinne veronsa jättäen vanhuksensa maakuntiin yhä pienenevän veropohjan nojalla rakennettavien palveluiden varaan. Entä missä tuotetaan suomalainen ruoka? Missä tuotetaan suomalainen energia? Suurkaupungeissako?

Pääkaupunkiseudulla on myös suuri määrä niin valtion kuin kirkon keskushallinnon työpaikkoja. He tekevät työtä koko maalle ja heitä ylläpidetään koko maasta kerättävin varoin. Silti nämä työntekijät maksavat veronsa (myös kirkollisveronsa, sikäli kun kuuluvat kirkkoon) ja jättävät rahansa pääkaupunkiseudulle, samoin yleensä heidän perheensä.

Tämäkin on omiaan lisäämään asutuksen, palveluiden ja työpaikkojen keskittymistä Suomessa. Maakunnista on lopetettu tuhansia ja tuhansia valtion työpaikkoja. Sitten jos joku pikku yksikkö ollaan siirtämässä maakuntaan, niin yleensä alkaa hirmu rutina.

Kirkon jäsenten aktiivisuus seurakunnan toiminnassa on sitä paitsi yleensä paljon korkeampaa pienissä maaseutuseurakunnissa kuin suurkaupungeissa. Sitäkin sopii muistaa, kun harkitaan suurkaupungeissa omaksuttujen ja hyväksytyjen käytäntöjen pakottamista koko maahan.

Olen usein muistuttanut, että Jeesuskin syntyi pieneen Betlehemiin, vähäisen kokonsa vuoksi ylenkatsottuun pikkukaupunkiin.

*31 kirkolliskokousedustajaa
riitti kaatamaan pakkoyhtymähankkeen.*

*Toimin edustamieni seurakuntien tahdon
ja omantuntoni mukaan
melkoisen paineen alla.*

*Syvä oli kannattajien pettymys.
Että nuo aataminaikaiset
määräenemmistösäädökset
antoivat tuolle reilulle neljännekselle
oikeuden kaataa sen,
jonka piti melkein tuoman paratiisi
maan päälle Suomen Siioniin.*

*Heidän mukaansa olisi ollut
välttämätön uudistus.
Miten moni asia maailmassa
onkaan ollut välttämätön,
kun niiden puolesta on puhuttu?*

*Äänestyksen jälkeen tiuskaisi minulle
keskustalainen kokoustoverini:
”Siinä meni sinun poliittinen urasi!”*

*Mistä lie sain taas voiman olla rähjäämättä,
vastoin perimmäistä luontoani,
sen Lanton veren kuohahtaessa,
kun vain viileästi vastasin,
että ”sinä et sitä päättä”.*

*Kentältä ei tullut yhtään haukkua.
Ne, joita minä Turussa edustin,
kiittivät tehdystä työstä.
Maakuntien ääntä olen pitänyt.
Ja ajattelin, että vaikka putoaisinkin
seuraavissa vaaleissa
ja vaikka mitätön vaikuttajaurani tähän katkeaisi,
niin olen edes jotain ollut täällä aikaan saamassa.*

KIPA-hankkeen jälkimaininkeja

Kirkon Palvelukeskus eli ns. KIPA-hanke oli aiheuttanut paljon pahaa verta. Sitä moitittiin liian kalliiksi ja monet sanoivat minulle, että jos olisivat tienneet, mitä siitä olisi tullut, niin hanketta olisi vastustettu alun pitäenkin. KIPA:an liittyneet seurakunnat eivät olleet myöskään voineet vähentää henkilöstöään, ainakaan odotetussa määrin.

Jossain vaiheessa lupailtiin myös, että KIPA-yksiköitä hajasijoitetaan eri puolille maata ja saatiin näin maakuntien edustajia hankkeen tueksi. Sellutehtaan menettäneen ja työpaikkakadosta kärsivän vanhan kotiseutuni Kemijärven osallekin ennustettiin eräässä lehtikirjoituksessa ”hallintoa sellun sijaan”. Vähin äänin näistä kaavailuista kuitenkin luovuttiin.

Jo syksyllä 2013 edustaja Erkki Kujala oli puhunut mm. seuraavaa:

Kentältä kantautuneet tiedot niistä seurakunnista, jotka ovat Kipaan siirtyneet, eivät ole lainkaan niin kauniita kuin mitä kuviteltiin silloin, kun päätös toteuttamisesta ja laki palvelukeskuksesta runnottiin väen väkisin läpi täällä kirkolliskokouksessa. Nyt esitetään, että ruvettaisiin maksamaan houkutusrahaa niille seurakunnille, jotka aikaistaisivat taloushallintonsa hoitamisen siirtämistä Kipaan vuodesta 2017. Tässä on kyllä mielestäni vedättämisen makua kirkolliskokoukseen päin. En voi nähdä mitenkään hyväksyttävänä, että kirkon varoja käytetään tällaiseen. Harjoiteltakoon nyt ensin pienemmällä määrällä niin kauan, että systeemi pelaa.

Ahvenanmaan edustaja Peter Lindbäck jätti aloitteen, jossa esitettiin, että *”KIPaan liittyminen olisi vapaaehtoista niille seurakunnille ja seurakuntatalouksille, joilla on kustannustehokas ja toimiva taloushallinto, koska liittyminen heille monissa tapauksissa on osoittautunut suuria ongelmia ja lisäkustannuksia aiheuttavaksi.”* Mikäli tämä ei olisi mahdollista, niin aloitteessa esitettiin toissijaisesti ainakin aikataulun lykkäämistä siksi, kunnes taloudelliset säästöt voivat syntyä.

Kommentoin aloitetta puheenvuorossani:

Arvoisa puheenjohtaja. Kiitän edustaja Lindbäckiä hyvästä aloitteesta. Useinhan erilaisia uudistuksia ajetaan voimakkaasti läpi ja vasta jäljestä huomataan, mitä kaikkea kielteistä siitä voikaan seurata. Minullekin on kantautunut seurakuntakentältä paljon kritiikkiä siitä, tuoko tämä KIPA-hanke minkäänlaista lisäarvoa etenkin pienille seurakunnille, kuinka paljon tämä on vaikuttanut seurakuntien itsemääräämisoikeuteen ja onko säädöspohja edes ollut tarpeeksi riittävä siihen, että kaikki seurakunnat voidaan ehdottomasti velvoittaa liittymään KIPaan. Toivon, että edustaja Lindbäckin aloite ja nyt esiin tuodut huolet otetaan vakavasti.

Avioliittolaista tehdään edustaja-aloite

Kuusitoista kirkolliskokousedustajaa jätti aloitteen, jossa esitettiin mm. eduskunnan hyväksymän sukupuolineutraalin avioliittolain seurauksia kirkolle. Vaikka sanottiin,

että aloite ei sinällään ottaisi kantaa siihen, tulisiko kirkon avioliittokäsitys muuttaa, niin olin vakuuttunut aloitteen tavoitteista. Aloitteen tekstistä kävi selväksi, että sen tavoitteena on pohjustaa maaperää myös kirkon avioliittokäsityksen muuttamiseksi, lukihan siinä perusteena mm: *”Avioliittolain muuttaminen on osa yhteiskunnan lainsäädännön kehittämistä, jossa eri ihmisryhmien välistä yhdenvertaisuutta on pyritty vahvistamaan.”*

Kun valtiollisella puolella avioliittolaista oli taisteltu, niin länsimaisesta, kristillisestä avioliittokäsityksestä luopumista kannattaneiden riveistä oli vakuuteltu, ettei kirkon tarvitsisi luopua omasta opetuksestaan. Moni piti kuitenkin selviönä, että kun laki hyväksytään, voimistuu myös paine kirkkoa kohtaan, että se joutuisi luopumaan Raamatun opetuksesta avioliitosta.

Ihmetytti myös vaatimus keskustelun käymisestä. Aloitteen kannattajat väittivät, että vastustajat pelkäävät tai haluavat pistää päänsä pensaaseen. Voi hyvä tavaton sentään! Oliko juuri mistään muusta asiasta viime vuosina puhuttukaan kuin tästä yhdestä asiasta! Edellinen kirkolliskokous oli puinut asiaa sangen perusteellisesti, kuten monet muutkin kirkon toimielimet, ja aina oli kirkon avioliittokanta tullut selväksi. Niin kauanko keskustelua pitäisi käydä, että sen lopputulos miellyttäisi aloitteen tekijöitä?

Edustaja Tauno Pihlava kertoi hyvän esimerkin Etiopiasta siitä, miten kirkon on toimittava oman oppinsa mukaan, vaikka yhteiskunnassa olisi erilaisia avioliittokäsityksiä:

”...Asuin viime vuosikymmenen loppupuolen Etiopiassa. Maassa oli kristittyjä yli 60 % ja muslimeita noin kolmannes. Muslimien perhekäsitykseen kuului se, että perheen muodosti mies, jolla oli yhdestä neljään vaimoon sekä lapset. Ei kaikissa perheissä ollut useampia vaimoja, mutta varsinkin maaseudulla tällaiset suurperheet olivat yleisiä. Etiopian hallitus ja eduskunta huolehtivat kaikista kansalaisistaan tasapuolisesti. Ei tällaista suurperherakennetta kuitenkaan vaadittu kristillisen kirkon jäseniltä eikä myöskään kristillisten kirkkojen piiristä tehty aloitteita tällaiseen suurperhemalliin siirtymisestä.”

Erkki Kujala piti jälleen väkevän puheenvuoron, jossa kyseli, miksei kirkossa olla huolissaan pikemminkin avoliitossa elävistä ihmisistä. Miksei kukaan tee aloitetta siitä, että kirkon pitäisi käynnistää keskustelu, miten nämä kirkon jäsenet saataisiin kristillisen avioliiton siunauksen pariin – tai miten tavoitetaan ne kirkon jäsenet, jotka käyvät tuomarin vihittäväenä ja jättävät lapsensa kastamatta!? Näistä asioista eivät aloitteen tekijät puhuneet.

Kujala puhui mm. seuraavaa:

Tämän asian yhteydessä on vedottu tasa-arvoon, ihmisarvoon ja ihmisoikeuksiin. Minä ainakin kunnioitan ja rakastan lähimmäisenä jokaista homoa ja lesboa ja annan heille täyden ihmisarvon ja näin tulee kirkonkin tehdä yhteisönä. Mutta heidän vihkimisensä ei ole ihmisoikeuskysymys, eikä tasa-arvokysymys, koska kysymys on Jumalan säätämästä järjestyksestä. Eduskunta säätö pienellä enemmistöllä tällaisen lain, että samaa sukupuolta olevat voidaan vihkiä. Se on maallisen vallan päätös ja vihkimisen tulee pysyä maallisen hallinnon alueella

siviilivihkimisenä. Olen sanonut ja kirjoittanut tuosta eduskunnan päätöksestä, että he eivät tienneet mitä tekivät. Jos kansanedustajilla olisi parempi Raamatun tuntemus, ei tällaista enemmistöpäätöstä olisi syntynyt. Se oli poliittisen juntauksen ja median suoranaisten vyörytyksen tulos. Kirkolle oli häpeällistä, että oli tehty video, jossa papit heittivät kärrynpyörää ja peukuttivat lain puolesta. Sitä sitten näytettiin televisiossa.

Käytin asiasta lyhyen puheenvuoron:

Arvoisa puheenjohtaja. Lyhyesti vain omana kantamani totean, että olemme tosiaan tulleet Suomessa siihen tilanteeseen, että valtion ja kirkon avioliittokäsitykset eivät enää vastaa tosiaan, kuten täällä on todettu. Mutta missään tapauksessa se ei saa merkitä sitä, että kirkko luopuu Raamatusta, jo luomisesta ja Jeesuksen opetuksesta, nousevasta opistaan pyhästä avioliitosta. Surullisin mielin seurasin viime syksynä käytyä julkista avioliittokeskustelua, jossa luterilaisen kirkon viesti jäi valitettavan epäselväksi. Jatkossa meidän kannattaisi ehkä tässä suhteessa ottaa oppia vaikkapa katolisesta kirkosta ja ortodoksisesta kirkosta, joiden kirkkojen johto puolusti rohkeasti ja horjumatta kristillistä avioliittokäsitystä miehen ja naisen välisenä liittona täällä Suomessakin. Lopuksi kiitän piispa Häkkistä ryhdikkästä esiintymisestä niin viime syksyn julkisissa keskusteluissa kuin myös tämän salikeskustelun aikana.

Kuulin, kun edessäni olevalla rivillä istunut pappismies sanoi ”aamen” puheeni jälkeen.

Asiasta olisi ollut paljonkin sanottavaa, mutta muut edustajat käyttivät niin pitkiä ja perusteltuja puheenvuoroja, etten halunnut lähteä niitä toistamaan. Oma kantani oli kyllä tullut selväksi ja olin toiminut sen puolesta mahdollisuuksieni mukaan eri yhteyksissä. Tuntui sanoinkuvaamattoman ikävältä, että tämän yhden kysymyksen takia vuosisatoja maamme siunaukseksi toiminut kansankirkko voisi Suomessa hajota. Samoin se, että ihmisiä leimattiin homofoobikoiksi ja ihmisoikeuksien polkijoiksi, kun he puolustivat Raamatun avioliittokäsitystä. Minullakin on tuttavissa eri seksuaalivähemmistöihin kuuluvia ihmisiä. Puolustan heidän ihmisoikeuksiaan. Olen joskus saanut kiitosta jopa Setan kannattajilta tasa-arvon hyväksi tekemästäni työstä, kun olen ollut nostamassa naisia sellaisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin, joissa naiset ovat olleet aliedustettuja, ja rikkonut lasikattoja. Mutta avioliiton suhteen en voi toimia Raamatun selvää kantaa vastaan.

Olin kirkolliskokousvaalien edellä kirjoittanut asiasta:

”Tämä kysymys on saanut aivan liian suuren aseman julkisessa keskustelussa. Uskomme ydintä ei ole keskustelu sukupuolielämästä, vaikka onkin ymmärrettävää, että yhteiskunnassa arvojen vaihdellessa näihin asioihin kristityt ottavat näihinkin kantaa. Kuitenkin pitäisi huomata, miten arvoliberaali media nostattaa vihaa kirkkoa kohtaan ja lietsoo kirkosta eroamisia sen johdosta, että kirkon parista esitetään Raamatusta nousevia näkemyksiä. Oli aivan uskomatonta seurata, miten esim. viime syksynä ihmiset iltapäivälehtien masinoimana lähtivät eroamaan kirkosta sen takia, että yksittäinen kansanedustaja, joka ei ole missään johtavassa asemassa kirkossa kertoo mielipiteitään vapaassa maassa televisiossa. Näitä mielipiteitä vieläpä pahasti väärin tulkittiin uutisoinnissa.

Oma näkemykseni on selkeä. Kaikki siunausta pyytävät ihmiset tulee siunata ja kaikkien esirukousta pyytävien puolesta on kirkon rukoiltava sukupuolisesta ym. suuntauksesta riippumatta. Emme voi tällaisissa asioissa asettaa eriarvoiseen asemaan ihmisiä. Joka on synnitön, heittäköön ensimmäisen kiven. Jokainen ihminen on tervetullut kirkkoon.

Samalla meidän on kuitenkin muistettava kristillinen opetus avioliitosta. Homoseksuaalisessa suhteessa elävien ihmisten puolesta voi ja tulee rukoilla, mutta sellaista suhdetta kirkko ei voi siunata – siis suhteena – sillä Raamattu ei anna meille siihen valtuutusta. Avioliitto on se parisuhdemuoto, jonka Raamattu asettaa tavoitteeksi, joten kristillisellä kirkolla ei ole mahdollisuutta muiden parisuhteiden siunaamiseen. Jo luomisessa meidät luotiin mieheksi ja naiseksi, ja tämä parisuhde on muihin verrattuna ainutlaatuinen. Raamatun kanta asiaan on niin selvä, että en voi olla toista mieltä, sanoipa yleinen mielipide mitä tahansa.

Ei se, että tällaista suhdetta ei siunata, merkitse, että nämä ihmiset eivät olisi tervetulleita kirkkoon. Toimiihan kirkossa paljon myös sellaisia heteroparisuhteessa eläviä ihmisiä, jotka elävät ns. avoliitossa. Ei heidänkään parisuhdettaan siunata, mutta kyllä heidän kotinsa voidaan siunata ja he voivat saada seurakunnan palveluita. Jokainen meistä on syntinen ihminen, ja tarvitsemme kaikki armoa ja anteeksiantoa.

Maallisen yhteiskunnan puolella monet tahot ajavat ns. sukupuolineutraalia avioliittolakeja. Tämän lain ajaminen tasa-arvoperusteella merkitsee sellaista lähtökohtaista ajattelua, että nykyinen avioliittolaki, joka määrittelee avioliiton miehen ja naisen väliseksi liitoksi, olisi jonkinlainen ihmisoikeusloukkaus. Minä en kuitenkaan usko, että Jumala haluaa loukata ihmisoikeuksiamme, ja hän on jo luomisessa säättänyt miehen ja naisen välisen suhteen ainutlaatuisiksi. Sellaiset puheet, että vaikka säädettäisiinkin sukupuolineutraali avioliitto, niin kirkko saa oikeuden pitää kiinni omasta kannastaan, ovat yhtä tyhjän kanssa, sillä sen jälkeen, kun tällainen laki olisi säädetty, alettaisiin kirkkoa vaatimaan luopumaan syrjinnästä uhalla, että yhteiskunta poistaa verotusoikeuden ym. kansankirkolle kuuluvat oikeudet.

Ja jos halutaan luopua länsimaisesta parisuhdekäsityksestä avioliittolain taustalla, niin millä perusteella sitten avioliitto pidettäisiin enää kahden ihmisen välisenä? Eräät poliittiset järjestöt jo kannattavat avioliiton laajentamista kolmen tai useamman ihmisen muodostamalle ryhmälle. Hirvittää, miten pitkälle hyvistä, perinteisistä arvoista ollaan valmiita luopumaan. Jokainen argumentti, joka pätee sukupuolineutraalin avioliittolain kannattamiseen, pätee myös lukumääräneutraalin avioliittolain puolesta. On ollut todella surullista nähdä, miten monet hyvinkin fiksit nuoret poliitikot ovat lähteneet muka ihmisoikeuksien nimissä repimään alas kristillistä ja länsimaista avioliittokäsitystä. Jos seksuaalivähemmistöjen asemassa koetaan olevan epäkohtia, niin on muistettava, että meillä on olemassa laki rekisteröidystä parisuhteesta, ja epäkohdat voidaan korjata tätä lainsäädäntöä muuttamalla.”

Yksi kokousviikko vuodessa?

Kirkon tulevaisuusselonteossa pohdittiin kirkolliskokouksen työmäärän vähentämistä. Asia herätti tietysti paljon keskustelua edustajien parissa. Seurakuntalainen.fi -nettilehti haastatteli minua asiasta ja julkaisi jutussaan 6.11. mm. seuraavaa:

”Tuoreen kirkon tulevaisuusselonteon ”Kirkkona monikulttuurisessa yhteiskunnassa” mukaan kirkolliskokouksen työmäärää voidaan vähentää ja kehittää painotusta kohti yhteisiä sisältökysymyksiä. Vastuuta taloudesta ja lainsäädännöstä voisi siirtää kirkkohallitukselle ja kirkon oppia ja uskoa koskevissa asioissa piispainkokoukselle.

...

*Kirkolliskokousedustaja **Janne Kaisanlahti** ei pidä hyvänä olennaisten tehtävien siirtämistä kirkkohallitukselle.*

– Totta kai kirkolliskokouksessa asiat joutuvat käymään läpi raskaan prosessin. Mutta tehtävien siirtäminen kirkkohallitukselle on askel kohti harvainvaltaa kirkossa. Kirkolliskokoushan nyt linjaa kirkon tärkeimmistä tehtävistä ja uskon ja opin tulkinnasta. Jos halutaan säilyttää tällainen kansankirkon eduskunta, en minä lähtisi tehtäviä muuttamaan – korkeintaan niin päin, että niitä lisätään, Kaisanlahti kommentoi Seurakuntalainen.fi:lle.

– Kirkolliskokouksessa on kohtuullisen hyvä skaala erilaisia henkilöitä eri herätysliikkeistä ja erilaisista vakaumuspainotuksista eri puolilta maata. Kirkkohallituksessa on paljon kapeampi edustus: yksi edustaja per hiippakunta, Kaisanlahti huomauttaa.”

Syksy 2015

Lakivaliokunnan kokouksia 8.10., 20.10. ja 21.11.2015

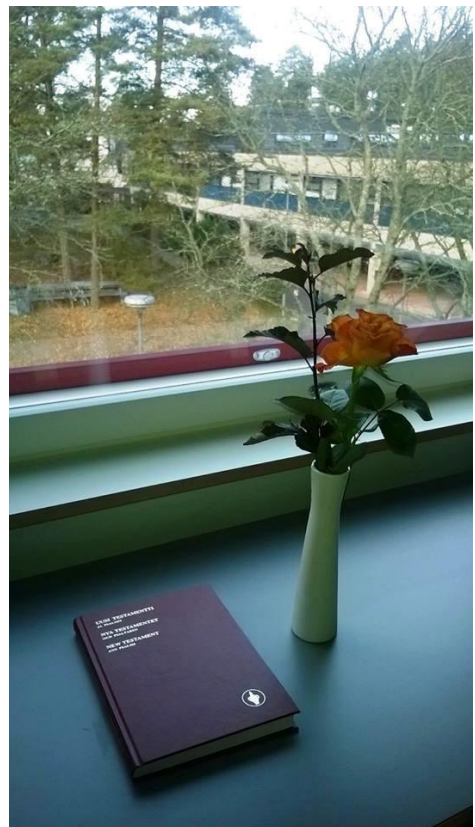
Syksyllä 2015 lakivaliokuntaa työllisti vielä neljä asiaa: uutta diakonivirkkaa koskevien säännösten lisääminen kirkkolakiin ja kirkkojärjestykseen, kirkon kansainvälisten ja ekumeenisten yhteyksien rahaston sääntöjen muutos, kirkolliskokouksen työjärjestyksen muuttaminen sekä nimikirjan pitämistä ja kunnallista luottamustehtävää varten myönnettävää vapaata koskevien säännösten muuttaminen sekä tietojen luovuttamista ja työllistymisvapaata koskevien säännösten lisääminen kirkkolakiin.

Kahdeksannen ja viimeisen istuntoviikon alkaessa

Kirjoitin blogiini kahdeksannen ja ainakin ensimmäisen kirkolliskokouskauteni osalta viimeisen viikkoni alkaessa lyhyesti blogiini:

Terveisiä Turusta!

Olen toiminut neljä vuotta kirkolliskokouksen ja sen lakivaliokunnan jäsenenä. Nyt on alkamassa viimeinen istuntokausi täällä Turun kristillisellä opistolla, josta tutun huoneeni ikkunasta allaoleva kuva on otettu. On ollut etuoikeus saada palvella Jumalan valtakuntaa tässä tehtävässä. Puutteeni tiedosta olen parhaani yrittänyt. Pyydän esirukouksia myös tämän viimeisen istuntoviikon työn tueksi. Uusi kirkolliskokous valitaan ensi helmikuussa.



Asioita kokousviikolta

Kirkon keskusrahaston ja eläkerahaston talousarvioita ja toimintasuunnitelmia käsiteltäessä kansliapäällikkö Keskitalo avasi tulevan vuoden tavoitteita. Kun yleensä kirkon piiristä on kerrottavana vain huonoja ja alaspäin osoittavia tilastoja, oli ilolla pantava merkilte monia hyviä näköaloja, joita tulevaisuutta kohti esitettiin.

Viestinnän tavoitteeksi otettiin kirkon perustyön ja kirkkovuoden merkityksen esilletuonti. Valtakunnallista viestintää on ollut lähinnä seurakuntavaalien yhteydessä – sekä on kirkolla sanottavana ihmisille, että menkää äänestämään?

Toiseksi tavoitteeksi otettiin, että kirkkohallituksen käynnistämät hankkeet ja projektit vastaavat seurakuntien pitkän aikavälin tarpeisiin. Kansliapäällikkö totesi aivan oikein:

Meillä on ollut viimeisen 5-10 vuoden aikana aika paljon isoja kokonaiskirkollisia kehittämishankkeita: Kipaa, Kirjuria, seurakuntarakennetta, Hengellinen elämä verkossa -hanketta, ja monia muita pienempiä hankkeita. Näistä käydyssä keskustelussa on usein tullut esille se, että seurakuntakentän tuntoja ei ole riittävästi luodattu siinä vaiheessa kun näitä hankkeita käynnistetään. Mielestäni on kyllä luotaustyötä tehty, mutta ei ehkä riittävässä määrin. Siksi nyt täysistunto on asettanut tavoitteeksi, että jatkossa mahdollisesti käynnistettävät hankkeet, kun niitä käynnistetään, meillä olisi tarkempi tuntuma siihen, mitä kentällä niistä ajatellaan, kuinka tarpeellisia niitä pidetään, miten ne kentän mielestä tulisi toteuttaa.

Lisäksi tavoitteeksi otettiin kirkon tuen kasvaminen kaikkein heikoimmassa asemassa oleville ihmisille, mm. kirkon diakoniarahaston kautta, sekä kirkkoon liittyvien määrän kasvattaminen.

Pitkälti omia tuntojanikin edustaja Kujala linjasi puheenvuorossaan, josta olen tehnyt seuraavat muistiinpanot muistikirjaani:

”Onko työmme ollut Herran silmissä oikein? Vanhan Testamentin kuninkaista osa teki Herran silmissä oikein ja he menestyivät. Käytämmekö veronmaksajien rahat oikein? Kirkossa elämme kuplassa ainakin instituutiona. Karsittava rönsyt pois ja keskityttävä olennaiseen – pääasiaan! – puuhastelu pois! Putsaaminen on aloitettava kirkkohallituksesta! Monien virkojen merkitys srk-elämälle on todella pieni. Keskeinen huoli pitäisi olla evankeliumin ilosanoman vieminen niille, jotka vielä maksavat verot, mutta eivät käy kirkossa ym. – Kovapalkkaisia virkailijoita on tekemässä papereita, joita kukaan ei lue. Kirkolla on markkinoitavanaan maailman paras tuote. Meidän on huolehdittava siitä, että tuote pysyy puhtaana! Kirkon on tehtävä tiiviimpää yhteistyötä herätysliikkeiden kanssa. Miksi herätysliikkeiden jumalanpalvelusyhteisöt vetävät enemmän väkeä kuin kirkko? Pakolaisvirrat tuovat lähetyskentän kotiovelle.”

Keskusteluissa nousivat esille mm. myös hiippakuntavaltuuston asema ja tarpeellisuus ylipäättään sekä tulokorttien käyttö keskushallinnossa. Hallinnon keventämistä selvästi haluttiin, toisaalta on paljon hallintoa, joka tekee hyvää työtä.

Porvoon hiippakuntavaltuuston aloite koskien jäsenten fyysistä läsnäoloa seurakuntaneuvoston kokouksissa jätettiin käsittelemättä äänin 97-3, 1 tyhjä, koska mahdollisuudesta osallistua kokouksiin sähköisesti jo valmisteltiin.

Pakkoyhtymähankkeen jälkimainingeissa

Istunnossa käsiteltiin useita aloitteita, jotka oli jätetty keväällä tapahtuneen seurakuntien rakennemuutoshankkeen kaatumisen seurauksena. Edustaja Lindbäck esitti yhtä näistä aloitteista hylättäväksi suoraan, mutta äänin 81–23, 1 tyhjä se lähetettiin hallintovaliokuntaan. Tässä aloitteessa mm. esitettiin, että kirkkohallituksen tehtäväksi *”annetaan selvittää mahdollisuutta määritellä taloudelliset kriteerit, joiden täytyttyä seurakunta tai seurakunnat voidaan velvoittaa seurakuntaliitokseen tai liittymään olemassa olevaan tai muodostettavaan seurakuntayhtymään ottaen huomioon reuna-alueiden seurakuntien taloudelliset haasteet.”*

Kannatin Lindbäckin esitystä puheenvuorollani:

Arvoisa puheenjohtaja, meillä on tosiaan tulevaisuuskomitea valittu, joka tekee työn kirkon rakenteen uudesta suunnittelusta, ja meillähän on talvella ne vaalit, joissa tänne uusi konklaavi valitaan kirkolliskokoukseenkin istumaan, ja uudet päättäjät. Ehkä he voisivat päättää näistä asioista puhtaalta pöydältä, olletikin kun muistetaan, että seurakuntaliitoksia ja yhtymiä on nytkin mahdollista tehdä, ja ymmärtääkseni niitä kaavaillaan ja tehdäänkin. Eli kannatan edustaja Lindbäckin esitystä.

Hallintovaliokunta ei kuitenkaan mietinnössään kannattanut ehdotusta, että selvitetäisiin yleisiä taloudellisia kriteerejä, joiden täytyttyä seurakunta tai seurakunnat voidaan velvoittaa seurakuntaliitokseen tai liittymään olemassa olevaan tai muodostettavaan seurakuntayhtymään. Hallintovaliokunnan mielestä oli vaikea löytää kaikkiin tilanteisiin sopivia yleisiä kriteerejä ja mietinnön mukaan arviointi tulisi pikemmin tehdä tapauskohtaisen harkinnan perusteella.

Mietinnössä sen sijaan asetettiin kirkkohallituksen *”tehtäväksi valmistella kevään 2016 kirkolliskokoukselle tarvittavat kirkkolain ja kirkkojärjestyksen muutokset, jolla piispalle ja tuomiokapitulille annetaan aloiteoikeus selvityksen tekemisestä seurakuntayhtymän perustamiseksi, muuttamiseksi ja lakkauttamiseksi.”*

Kun hallintovaliokunta vielä samalla viikolla toi mietinnön saliin, niin äänestin mieluummin tämän valiokunnan mietinnön kuin siihen vastaesityksen tehneen edustaja Weuron esityksen puolesta, joka olisi kattanut aloiteoikeuden perustamisen myös seurakuntayhtymän osalta.

Vaikka voikin ajatella, että yhtymään pakottaminen olisi ”pienempi paha” vastahakoiselle seurakunnalle kuin sen pakkoliittäminen toiseen seurakuntaan, niin näen vaikeana, että nykyistä yhtymää perustettaisiin pakkotoimilla. Kyllä siihen mennään vapaaehtoisesti, jos se viisaaksi katsotaan. Weuron esitys hävisi hallintovaliokunnan mietinnölle äänin 73–31.

Muut paikallistason rakenteita koskevat esitykset jätettiin raukeamaan. Olihan päätetty perustaa tulevaisuusvaliokunta käsittelemään kokonaisvaltaisesti kirkon rakenteita, joten mielestäni käsien sitominen nyt erilaisten mallien puolesta olisi ollut lyhytnäköistä. Tästähän olin varoittanut koko pakkoyhtymää vastaan käydyin taistelun aikana.

Virsikirjan lisävihko hyväksytään

Kenties suurin yksittäinen käsitelty ja hyväksytty asiakokonaisuus ns. pakollisten asioiden ohella, oli käsikirjavaluokunnan laaja mietintö virsikirjan lisävihkon hyväksymiseksi. Olin koettanut käydä nyt läpi esitykset niin suomenkielisen kuin ruotsinkielisenkin virsikirjan osalta.

Päävastuu ruotsinkielisestä osiosta oli toki Porvoon hiippakunnan ruotsinkielisillä edustajilla. Halusin kuitenkin perehtyä siihenkin puoleen ja koetinkin sitten puolustaa Stjärnä över havet -virttä, joka kuitenkin jätettiin pois mm. piispainkokouksen puoltavasta kannasta huolimatta. (Kirjoitin ruotsista aikanaan laudaturin, mutta koska kieltä on käyttänyt niin vähän, niin ruotsin osaamiseni on kyllä heikentynyt ajan myötä.)

Kyse ei ollut siis virsikirjan varsinaisten virsien muuttamisesta. Ei niitä yhtä mittaa kannatakaan muuttella. Virsikirjassa pitää olla kyse mielellään vakiintuneista ja kirkkokansan syvissä riveissä suosituiksi tulleista hengellisistä lauluista. Virsien merkitys kärsii inflaation, jos mitä tahansa lauluja kelpuutettaisiin virsikirjaan. Näistä lisävihkoon tulevista uusista lauluista monet olivat kyllä jo vanhoja ja tuttuja.

Asiaa käsiteltäessä olivat lauluja tehneet edustajat esteellisiä, joten heidän piti poistua omilta paikoiltaan; kirkolliskokouksessahan ovat edustajina mm. kuulut hengellisten laulujen tekijät Anna-Mari Kaskinen, Jaakko Löytty ja Pekka Simojoki.

Käsikirjavaluokunnan puheenjohtaja Aino Vesti esitteli valiokunnan mietinnön ja kertoi valmisteluprosessista. Välillä lauloimme yhdessä uusia virsiesityksiä suomenkielisestä ja ruotsinkielisestä versiosta. Perustevaliokunnan mukaan eräät laulut koettelivat virren rajoja ja enemmän vakiintuneita lauluja olisi pitänyt ottaa mukaan. Viisi virttä olikin sitten jätetty pois esityksestä.

Aino Vesti aloitteli laajan esittelynsä sanoilla:

"Rakastan musiikkia, koska se on Jumalan lahja eikä ihmisten aikaansaannos; se tekee mielen iloiseksi, se karkottaa paholaisen, se synnyttää vilpitöntä iloa." Näin kirjoitti Luther. Parhaimmillaan virsiä syntyy Jumalan rakkauden ja pyhyden ja kauneuden kokemuksista, iloon tempautumisesta ja siksi niitä on vaikea arvioida, mutta jos halutaan kirkon yhteinen virsikirja, niin täytyy tyytyä siihen, että moni taho sanoo siihen sanansa, kun etsimme yhteistä tietä.

Harvoin saa kirkolliskokousedustaja hyväksyä virsiä, olla kirkon tehtävän ja kristinuskon: uskon, toivon ja rakkauden ytimessä ja samalla saatella vuoden kuluttua alkava reformaation merkkivuosi alkuun; kansankielinen virsihän oli yksi reformaation lahja meille. Käsissämme ovat viisi vuotta sitten hyväksymämme aloitteen tulokset: suomen- ja ruotsinkieliset virsikirjan lisävihkot. ..."

Minustakin suuri osa virsistä oli hyviä ja miellyttäviä niin sävelmänsä ja kuin sisältönsä puolesta. En lähtenyt kuitenkaan vastustamaan jonkun virren hyväksymistä vain sillä perusteella, ettei se minua miellyttäisi. Onhan musiikkikin makuasia ja vanha sananlasku kuuluu: yksi tykkää äidistä ja toinen tyttärestä. – Päätin keskittyä lähinnä virsien opilliseen sanomaan omissa arvioinnissani.

Oma puheenvuoroni asian käsittelyssä kuului seuraavasti:

Arvoisa puheenjohtaja. Kiitän asiaa valmistelleita työryhmiä, käsikirjavaliokuntaa, perustevaliokuntaa ja piispainkokousta suuresta tehdystä työstä virsikirjan lisälehdien valmistelussa. Erityisesti kiitän edustaja Vestiä perusteellisesta ja innostavasta asian esittelystä. Kyllähän musiikin rooli evankeliumin julistamisessa ja uskonelämämme hoitamisessa on aivan valtava. Edustaja Ylä-Autio oli ihan oikeassa, että helluntailaisia virsiä pidetään monesti iloisina ja kauniina, ja monet luterilaisetkin nimen omaan näiden takia menevät sinne, ei siinä mitään pahaa ole, hyvä, että menevät helluntaiseuroihin, ne ovat oikein hyviä kokouksia, mutta on semmoinen asenne, että luterilaisuudessa musiikki on vähän semmoista ikävää jollotusta.

Tuli tässä myös mieleen Hulda-mummini, jonka kuolinvuoteen äärellä soitettiin cd-levyiltä tuttujen virsien musiikkia. On jotenkin kaunista ajatella, että hän sai tarttua Jeesuksen käteen niiden rakkaiden sävelmien ollessa viimeinen, mitä hän tästä ajasta kuuli.

Kiitän perustevaliokuntaa myös pyrkimyksistä eräiden sanoitusten opilliseksi terävöittämisiksi, mikä asia nousi esiin jo keväällä täällä lähetekeskustelussa. Tuolloin rohkenin ottaa kriittiseen tarkasteluun lauluesitykset suomenkieliseltä puolelta 915 ja 957. Muistelen, että tämä puheenvuoroni kaiketi herätti tuntemuksia, kun sain siitä moneen suuntaan käynyttä palautetta. Muistelen puheeni jälkeen kohdanneeni muun muassa kommentin, että "jaaha kirkossa ei näemmä haluta enää antaa tilaa sitten epäilyksille".

Ensinnäkin haluan todeta, ettei se, että jonkun virsiehdotuksen sopivaisuutta virsikirjaan arvostellaan, merkitse yleisesti asianosaisten esitysten, saati niiden tekijöiden arvostelua tai tuomitsemista. Monet sellaisetkin laulut, jotka eivät ole luonteeltaan ensisijaisesti hengellisiä, voivat puhutella ihmistä ja saada hänet pohtimaan elämänsä suuntaa myös uskon asioiden suhteen. Tätä ei tule vähätellä.

Olen kohdannut joskus näkemyksiä, että esimerkiksi kirkossa saisi esittää vain vahvasti hengellisiä lauluja ja muuta pidetään maallistumisen osoituksena. Itse en näe, enkä koe kirkon menevän pilalle, vaikka siellä esitetään muutakin musiikkia, siis kirkkorakennuksesta nyt puhun, kunhan se on arvokasta eikä hengeltään kristinuskon vastaista.

Kirkon virsikirjaan päätyvissä lauluissa tulee kuitenkin näkyä selvästi kristinuskon sanoma. Ei riitä, että laulu on muutoin hyvä tai puhutteleva. Musiikin keinoin on varmaan lukemattomia ihmisiä viitoitettu taivastielle. Kysehän on pohjimmiltaan evankelioinnista, lähetyskäskyn täyttämistä, siitä tehtävästä, jonka Jeesus meille antoi, ja joka on kirkkomme tärkein tehtävä edelleen.

Ihmisten epäilysten ja epäuskon todellisuuden tunnistaminen on tärkeää myös hengellisten laulujen parissa. Epäilijälle oli tilaa jopa Vapahtajan opetuslasten joukossa. Omaltakin kohdaltani uskallan todeta, että vaikka olenkin pian 15 vuotta

sitten saanut uskoa syntini anteeksi Golgatan veressä ja yleisuskonnollisuus on vaihtunut kristityn identiteettiin ja Darwin on vaihtunut Jeesukseen, niin kyllähän epäusko ja epäilykset silti vaanivat minunkin heikkoa uskoani, ei siitä juuri esimerkiksi ole. Mutta kirkon virsikirjan lauluissa täytyy olla kuitenkin toivon näköala ja selkeä vastaus ihmisten etsinnälle, että meillä on vastaus. Täällä muistaakseni jossain puheenvuorossa puhuttiin, että kirkolla on maailman paras tuote myyntiartikkelinaan.

Laululle 915, *En tiedä miksi kirkon penkkiin näin*, on hyvin vaikea löytää käyttötilanteita. Laulu on sinällään ansiokas niin sanoituksen kuin sävelmänsäkin puolesta, mutta onko sen paikka virsikirjassa? Virsi on sanomaltaan hyvin epämääräinen, ainakin viimeisen säkeistönsä osalta. Ihminen tulee kirkkoon ja sieltä lähdettyään hän ei ole saanut yhtään enempää tietoa Jumalasta. Millaisessa messussa tällaista virttä laulettaisiin?

Nykyäänhän monesti esitetään kritiikkiä, että kirkko ei pidä perussanomaansa tarpeeksi terävästi esillä. Väitetään, että liian monessa paikassa Golgatan veren evankeliumin sijaan painotetaan enemmänkin eräänlaista yleisuskonnollisuutta. Tämän virsiesityksen kolmannelta säkeistöstä tulee mieleen, että onko kyseessä eräänlainen ironinen kuvaus tällaisesta maallistuneesta kirkosta ja sen arvostelusta. Toivon kuitenkin, että missään päin Suomen siionia ei sentään näin apeassa tilassa eletä.

Samaa henkeä, pakko myöntää, löytyy laulusta 957, jossa ehtoollisen jälkeen alkaa epävarma tie ja läisyä kohti kulkeminenkin on varustettu kysymysmerkillä. Perustevaliokunta on sentään esittänyt tämän kysymysmerkin korvaamista pisteellä.

Nämä kriittiset ajatukset halusin tuoda julki tämän seurakunnan edessä, pääosin pidän esitystä uudeksi lisävihkoksi sopivana ja asianmukaisena. Olisin jopa ollut niin radikaali, että olisin ollut valmis hyväksymään tuon *Stjärna över havet* -virren, kun luterilaisuudessakin myönnetään pyhien voivan rukoilla siellä rajan toisella puolella. Kiitän lopuksi vielä siitä, että tuo tuttu laulu, *Maan korvessa kulkevi lapsosen tie*, että sen säkeistöt aiotaan säilyttää tutussa muodossaan. Tämän tutun ja rakkaaksi käyneen laulun muuttaminen olisi tarpeetonta. Kiitos.

Keskustelussa monet puhujat korostivat virsien merkitystä paitsi suomalaisessa kulttuurissa, niin ihmisten henkilökohtaisessa elämässä. Arvostelua esitettiin mm. siitä, että voimassa olevalle lauluperinteelle on annettu liian pieni rooli lisävihkoa tehtäessä. Pääsääntöisesti tunnelma kuitenkin tuntui olevan, että suurta valmistelutyötä pidettiin onnistuneena.

Virsiä päätettiin sitten yksi kerrallaan. Vain muutamat virret herättivät keskustelua, suurin osa hyväksyttiin yksimielisesti.

Virsi 915, jota olin arvostellut, joutui äänestyksen kohteeksi. Edustaja Leif Nummela viittasi puheenvuorooni omassa puheessaan:

Kiitän tätä käsikirjavalioikuntaa uutterasta työstä ja siitä, että se on kuunnellut usean virren kohdalla palautetta ja poistanut ne tästä esityksestä. Kuitenkin edelleen tulen esittämään virren 915, johon Kisanlahtikin puheenvuorossaan viittasi, poistamista, koska se ensinnäkään ei ole totta yhdenkään ihmisen kohdalla - asia, jota en tähän aikaan illasta lähde enää perustelemaan. Toiseksi virren tulisi jollain tavalla mielestäni rohkaista uskomaan silloinkin, kun se käsittelee epäilyjä.

Kolmanneksi tämä virsi on taustanäkemykseltään aika ateistinen itse asiassa. Näistä syistä tulen esittämään, että se jätetään pois.

Yksityiskohtaisessa keskustelussa kannatin edustaja Nummelan esitystä:

Arvoisa puheenjohtaja. Tähän lauluun viitattiin useita kertoja tuossa yleiskeskustelun aikana. Laulun teologinen sanoma todettiin valitettavan häilyväksi ja kannan erityisesti huolta, että miten tällä vaikutetaan ohuesti kirkkoon ja sen uskoon sitoutuneisiin ihmisiin. Erityisesti heitä meidän tulisi rohkaista tulemaan mukaan ja siihen kai tälläkin on pyritty, mutta kolmas säkeistö valitettavasti ei luo toivon vaan apeuden näköalan. Kuitenkin virren on luotava toivoa etsivien ihmisten elämään. Kannatan edustaja Nummelan esitystä.

Käsikirjavalioikunnan kanta voitti äänin 67–32, tyhjiä 6. Olin yllättynyt, että niin moni melko perinteistä teologista linjaa edustanut oli valmis hyväksymään tämän sängen yleisuskonnollisen ja sitä paitsi sanomaltaan hyvin ikävän virren. Jään mielenkiinnolla odottamaan, millaisissa yhteyksissä tätä uutta virttä aletaan käyttämään.

Suomenkielisestä lisävihosta ei muista virsistä äänestettykään, vaan ne hyväksyttiin yksimielisesti.

Ruotsinkielinen lisävihko sen sijaan nostatti enemmän äänestyksiä ja myös keskustelua. Niissä kolme aiempaan esitykseen sisältynyttä ja nyt poistetuksi ehdotettua virttä esitettiin palautettavaksi virsikirjaan – kaksi palautettiin ja yhtä ei. (Todettakoon, että juuri ne kaksi palautettiin, jotka minun puolesta olisi voinut jättää pois hengellisen ohuutensa vuoksi, ja se ainoa, jonka taas itse olisin palauttanut, joutui kirkolliskokouksen hylkäämäksi.)

Näistä ruotsinkielisen virsikirjan äänestyksistä kerron tässä vain Neitsyt Mariaa koskevan virren käsittelystä. Käsikirjavalioikunta esitti alkuperäiseen esitykseen sisältyneen ruotsinkielisen virren *Stjärna över havet* (Tähti meren yllä) poisjättämistä. Virsi oli esitetty ehdotukseen mukaan, koska toivottiin lisää Maria-aiheisia virsiä ekumeenisessa hengessä. Virren palauttamisesta teki esityksen piispa Vikström.

Puhuin asiasta seuraavasti:

Arvoisa puheenjohtaja. Katolista kirkkoa on syytetty Marian liiallisesta korostamisesta, mutta olemmeko me protestantit jättäneet Marian tässä historian kulussa liian vähälle huomiolle? Maria ei pelasta ketään, Jeesus pelastaa. Mutta Marian esikuva voi vahvistaa meitä uskossamme ja ohjata Jeesusta kohti. Maria sanoo Luukkaan evankeliumissa: "Tästedes kaikki sukupolvet ylistävät minua autuaaksi." Ei se siellä turhaan lue.

Tiedostan tähän virteen liittyvän sen teologisen ongelman, että käytetään ilmaisua "nu och alltid jungfru", jolla viitataan Marian ainaiseen neitsyyteen. Siitähän on erilaisia käsityksiä, että saiko Maria Jeesuksen syntymän jälkeen sitten vielä muita lapsia aviomiehensä kanssa luonnollisella tavalla. Mutta toisaalta tämän voisi tulkita myös viittauksena siihen, että Maria on ainaisesti muistettava neitseenä synnyttäjänä, siitähän kaikkien kristittyjen tulisi olla yksimielisiä ja kun tätä kristillisyyden perusoppia, siis neitseestä syntymistäkin, on valitettavasti nykyaikana ja myös täällä

Suomessa haluttu kyseenalaistaa, niin ehkäpä virsi senkin vuoksi olisi hyvä lisätä virsikirjan lisävihkoon. Eli kannatan piispa Vikströmiä.

Osassa puheenvuoroista koettiin, että virressä rukoiltaisiin Mariaa vastoin Ausburgin tunnustusta. Luotin kuitenkin tässä asiassa piispainkokouksen linjaukseen ja luin itsekin Ausburgin tunnustusta enkä kokenut virren olevan sitä vastaan.

Tietenkin pääasia on rukoilla Jeesusta, sillä vain Hänen nimessään on pelastus. Kuitenkaan ei luterilaisuuskaan kiellä sitä, että poisnukkuneet pyhät voivat jatkaa rukouspalveluaan myös perille päässeessä seurakunnassa, Jeesuksen luona. Vapahtajan Äiti, jos kuka, kaiketi sentään on tässä pyhien joukossa. Sitä paitsi kyse oli kristikunnassa laajalle levinneen Ave Maris Stella -hymnin käännöksestä.

Olen usein ajatellut, että Marian rooli tulisi myös protestanttisissa kirkkoissa ottaa parempaan tarkasteluun. Jos kohta uskonpuhdistuksen jälkeen Marian esillä pitämistä haluttiin varoa, kun tehtiin pesäeroa katoliseen kirkkoon ja sen parissa, niin nyt olisi varmaan jo aika luopua siitä.

Yleensäkin arvelen, että olisi hyväksi tuoda esiin Raamatun naisten merkitystä kirkkomme opetuksessa. Alkukirkossakin paljon naisia kuoli marttyyreinä uskonsa tähden. Olemmeko liikaa huomioineet vain Raamatun miesten historiaa? Raamattu kuitenkin kertoo monista naisista, joiden elämää Jumala kosketti, ja joiden toiminta kelpaa meillä tämän ajan kristityille hyvin innoittajiksi ja esikuviksi.

Piispa Salmi puhui mielestäni perustellusti:

Neitsyt Marian asema on meidän kirkossamme valitettavan heikko ja haluan viitata siihen keskusteluun, jota taannoin teologit kävivät. Silloin kysyttiin, missä on meidän kirkkomme Äiti. Meidän on hyvä muistaa, kun puhutaan Mariasta se, että hän todella on henkilö, josta voidaan sanoa, että hän nyt on jo perillä ja hänellä sikäli on jo erityisasema evankeliumissa. Ja tulemmeko ajatelleeksi, että neitsyt Marian hautaa ei ole koskaan löydetty. Siinä on varmasti myös viesti, varhaiskirkon viesti, sieltä lähtien, että Marian asema on aivan erityislaatuinen. Me luterilaisina kunnioitamme Mariaa ja hän on tietyllä tavalla läpikuultava persoona katsottaessa iäisyysyteen. Itse ajattelen myös, että reformaation juhlavuoden ollessa kynnyksellä antaisimme luterilaisena kirkkona varsin erikoisen viestin, jos me poistaisimme tämän virren nyt ehdotettujen joukosta.

Palautusesitys hävisi niukasti äänin 54-48, 2 tyhjää.

Yksityiskohtaisen käsittelyn jälkeen virsikirjojen lisävihkojen kokonaisuudet hyväksyttiin laajalla yhteisymmärryksellä.

Kirjoitin blogiini 4.11.2015 virsikirjan lisälehdistä:

Kirkolliskokous on parhaillaan käynnissä Turussa. Tänäpä mm. hyväksyimme uudet suomen- ja ruotsinkieliset virsikirjan lisävihot. Suomenkielisiä virsiä tuli lisää 79 ja ruotsinkielisiä 147. Monet näistä virsistä eivät ole "uusia", vaan tuttuja lauluja, joiden moni on ehkä luullutkin jo olevan virsiä. Tällaisia ovat esim. Kahden maan

kansalainen tai Maan korvessa kulkevi lapsosen tie. Joukossa oli kyllä hyvin tuorettakin lauluperinnettä.

Valmisteluprosessi on ollut hyvin pitkä ja vaatinut paljon työtä siihen osallistuneilta. On tehty paljon punnintaa, millaiset laulut ovat virsikirjaan soveltuvia ja millaisia sinne kannattaa ottaa. Edustajaverini Ylä-Autio laulatti meillä aamuhartauden päätteeksi Satumaa-tangon. Minäkin lauloin mukana. Kyllä uskovainen ihminen saa hyvin omintunnon laulaa muutakin kuin leimallisesti hengellisiä lauluja. Mutta ei niiden paikka ole sitten virsikirjassa.

Neljän virren kohdalla jouduttiin kirkolliskokouksessa äänestämään. Kolme poistettavaksi esitettyä virttä koetettiin palauttaa ruotsinkieliseen virsikirjaan. Niistä kaksi palautettiin ja yhtä ei. Palauttamatta jäi laulu Neitsyt Mariasta, jota kai luterilaiset kavahtivat liian katolilaishenkisenä. (Voi kun täällä oltaisiinkin joka asiassa yhtä huolissaan puhtaasta opista!) Suomenkielisestä virsikirjasta esitimme poistettavaksi erään virren, mutta se pidettiin siinä. Olin näissä kaikissa neljässä äänestyksessä häviävällä puolella.

Tunnustan, että teki mieli näiden äänestysten jälkeen kommentoida pettyneen purkauksen tavoin, että jopa on asiat mallillaan kirkossa, kun kaikenlaista yleiskonnollista mössöä hyväksytään virsikirjaan, mutta Vapahtajan Äidistä ei saisi tehdä virttä edes Ausburgin tunnustuksen puolustuksen sallimalla tavalla. Mutta – vaikka edelleen seison äänestysteni takana – niin pohdin, että kertooko tämä jotain meistä ihmisistä. Kiinnitämme huomion mieluusti aina siihen, mihin olemme pettyneet, ja menetämme ilomme kaikesta siitä, mihin saamme perustellusti olla tyytyväisiä. Hyväksyimme suomen- ja ruotsinkielisiin virsikirjoihin koko joukon upeita lauluja, jotka toivoakseni tuovat lohtua ihmisten elämään ja rohkaisevat meitä eteenpäin taivastiellä. Siitä meidän kaikkien on syytä iloita. Kiitos kaikille asiaa valmistelleille hyvästä työstä!

Tuon viimeisen kirkolliskokousviikkomme aikana eniten yksittäisesti mainittu laulu oli kyllä juuri tuo Satumaa-tango. Se todellakin laulettiin alkuhartauden päätteeksi. Voin kuvitella, että se ainakin hienoisesti ärsytti tiukimpia kokousedustajia, kun virren sijaan laulettiinkin iskelmää.

Aikanaan kotiseudullani herätti huomiota tapaus, jossa laulaja Eino Gröniä ei päästetty pitämään hengellisten laulujen hyväntekeväisyyskonserttia kirkkoon. Minun puolestani kirkkorakennuksia voi antaa erilaisten esiintyjien ja muusikkojen musiikin esittämiseen, kunhan vain ohjelma on arvokasta.

Tänä päivänä toki kirkon kokonaiskuvassa suurempi ongelma ei ole se, että kirkko on liian jyrkkä suhteessa muuhun maailmaan, vaan se, että se menee mukaan kaikkeen maailmalliseen ja vesittää omaa sanomaansa.

Minua Satumaa-tangon laulattaminen ei haitannut. Kertooahan se ihmisen kaipuusta johonkin parempaan ja oikein avattuna laulua voi käsitellä vertauksena ihmisen luonnollisesta halunsa Luojaansa yhteyteen. Tästä hapuilustahan uskonnotkin ovat syntyneet.

Omin voimin ihminen ei kuitenkaan Taivaaseen pääse. Jumala itse tuli alas maailmaan, Pojassaan Jeesuksessa Kristuksessa, kärsi ristinkuoleman syntiemme

tähden, ja Hänessä meillä on auki tie pelastukseen, ristin tie, jota käyden kuolemaa ei tarvitse pelätä.

Satumaa-tangon paikka ei tietenkään virsikirjassa ole. En päässyt oikein koskaan käsittämään, että oliko kaikki puhe siitä vitsiä, vai esitettiinkö sitä tosissaan.

Päättäjäisjuhlassa virallisen osuuden päätyttyä oli ohjelmassa joka tapauksessa karaokekilpailu, jossa kokousedustajat piispaa myöten lauloivat Satumaa-tangoa. Ohjelmanumero menetti viihdyttävyyttään sitä mukaan, kun sama laulu toistui uudestaan ja uudestaan.

Yleisvaliokunta antaa selkeän linjan avioliitosta

Keväällä jätetyn avioliittolakia koskevan aloitteen johdosta yleisvaliokunta oli jättänyt mietintönsä. Siinä todettiin jälleen kerran selkein sanoin aiemmat päätökset ja se runsas selvitystyö, joka avioliiton ja seksuaalietiikan suhteen on kirkossa lähivuosina tehty. En käy asiaa koskevaa keskustelua selvittämään tässä enempää, siihen on kyllä hyvä tutustua kirkolliskokouksen pöytäkirjoista. Liitän tähän vain oman puheeni, jossa vetosi yksimielisyyteen herkässä asiassa:

Arvoisa puheenjohtaja. Kiitän minäkin yleisvaliokuntaa perusteellisesta mietinnöstä. Me aistimme jo tästä tunnelmasta, että kyse on hyvin herkästä asiasta, ja kun näin herkästä asiasta on onnistuttu minunkin yllätyksekseni laatimaan yksimielinen mietintö, niin pitäisin kyllä hyvänä, että emme lähtisi tätä täällä enää muuttamaan ja horjuttamaan taidolla laadittua kokonaisuutta. Annammeko silloin kirkosta minkälaisen kuvan?

Itse asiassa totean vain lyhyesti, kuten moni ennen minua on jo todennut, että eduskunnan päätös ei voi sanella tietenkään kirkon päätöksiä, eikä eduskunnan päätös voi merkitä sitä, mitä Raamattu sanoo ja että luomisessa asetettu järjestys jotenkin muuttuisi. Kirkko saa kyllä pitää omana epäonnistumisenaan sitä, että tässä kristinuskon arvojen varaan rakentuneessa maassa kansanedustajien enemmistö on vieraantunut kristillisestä avioliittokäsityksestä. Miten onnistumme opettamaan paremmin kristillistä uskoa ja oppia? Miten me kirkkona voimme tässä tehdä enemmän? Siitä meidän ennen kaikkea tulisi keskustella.

Tietenkään vetoamisellani ei ollut merkitystä piispa Irja Askolaan, joka yleiskeskustelun aikana piispa Björn Vikströmin kanssa antoi selvästi ymmärtää, että seksuaalietiikassa tapahtuvien muutosten tulisi jotenkin myös vaikuttaa kirkon oppiin, teki kaksi mielestäni asian käsittelyä laajentavaa esitystä. Koska piispa Askolan kanta kristillisen avioliittokäsityksen muuttamiseksi oli yleisessä tiedossa, niin en voinut olla ajattelemaan, että lisäesitysten tarkoitus oli omalta osaltaan olla kuljettamassa kirkon valmistelutyötä siihen suuntaan. Toinen esityksistä voitti ja toinen tuli hylätyksi tiukassa äänestyksessä.

Paikalla oli media edustajia, toisin kuin yleensä. MTV3:n uutisissa jopa innostuttiin kertomaan, että nyt kirkko päättää avioliittokannastaan. Sellaista asiaahan meillä ei ollut käsittelyssä.



Lakivaliokunnan puheenjohtaja ja sihteeri kukitetaan



Lakivaliokunnan kokouksessa, vas. Ritva Viitala, oik. Merja Vuorikari



Pekka Reinikaisen kanssa tutkimassa dinosauruksen luuta!



Kirkolliskokouksen päätösjuhlassa, Marjaana Perttulan ja Mari Korhosen keskellä

Naatti diakonaatti-keskusteluun

Lakivaliokunnan työskentelyssä kului paljon aikaa ns. diakonaattia koskevan asian käsittelyssä. Perusongelmana oli, että asian pohjalla olevat asiakirjat (kirkkohallituksen esitys, piispainkokouksen lausunto sekä perustevaliokunnan lausunto) veivät eri suuntiin eikä lakivaliokunnan tehtävänä ole mielestäni lähteä tekemään teologisia linjanvetoja. Teimme jo lähes valmiin mietinnön, kunnes päätimme lopulta esittää koko asian uudelleen valmisteltavaksi.

Ymmärrän, että moni kirkon työntekijä kokee diakonaatin perustamisen tärkeäksi. Kun papit vihitään paperiksi ja papisto muodostaa oman ryhmänsä, niin erilaisten julistus-, kasvatus- ja palvelutehtävien työntekijät voitaisiin vihkiä diakonaattiin.

Tämän ryhmän rajaaminen – mitkä virat siihen otettaisiin mukaan? – on kuitenkin aiheuttanut paljon ongelmia ja ristiriitoja. Esimerkiksi, että kuuluisivatko kanttorit siihen vai eivät? Ja mitä seuraa sitten tällaisen diakonaatin ylläpidosta käytännössä, alkaen taloudellisista kustannuksista, kun vihkimysviran piiriin tulevien määrä moninkertaistuisi? Pitäisikö diakonaatille antaa, kuten papistolle, sitten myös edustus kirkolliskokoukseen ja hiippakuntavaltuustoon? Kaikki työntekijät eivät edes halunneet vihkimystä, osa piti sitä taas tunnustuksena työnsä arvolle kirkossa.

Itse en osannut nähdä hirveän suurta ongelmaa sen suhteen, että kuka vihitään virkaan ja kuka ei. Ainakaan en käsittänyt, miten valtava paperimäärä oli tämän (ja edelleen ratkaisemattomaksi jääneen kysymyksen) ympärille saatu synnytettyä.

Jossain vaiheessa kirjoitin muistikirjaani: *”En tiedä, onko tämä valmistelutyömme edistänyt yhtään mitään, mutta toki tätä materiaalia joku voi hyödyntää tai ainakin joku historiantutkija joskus penkoa. Suomi maallistuu, islam rantautuu, ja me käytämme voimia tällaiseen korkeakirkolliseen höpötykseen.”*

Käytin diakonaattiasiaista vain lyhyen puheenvuoron täysistunnossa.

Arvoisa puheenjohtaja. Mietinnön mukaan kirkkomme puitteissa on käyty tätä keskustelua, niin kuin täällä on jo viitattu, hyvin pitkään, itse asiassa jo kauan ennen minun syntymääni. Olen ollut tässä lakivaliokunnan valmistelussa mukana ja haluan julkisesti kyllä tunnustaa, koin tämän kysymyksen aika korkeakirkollisena ja siihen liittyvät intohimot itselleni hyvin vieraina.

Ymmärrän toki ne sinällään perustellut näkemykset ja huolet, joita eri ammattiryhmien edustajat ovat tuoneet esiin tämän asian valmisteluun nähden, samoin kuin pelon byrokratian ja kustannusten kasvusta, mikä huoli ei liene aivan aiheeton. Haluan kuitenkin tuoda tässä yhteydessä esiin sen ajatuksen, että kaikki seurakunnassa tehtävä työ haudankaivajista keittäjiin oikein tehtynä palvelee Jumalan valtakuntaa. Minun puolestani kaikki työntekijät, samoin kuin seurakuntien vapaaehtoiset maallikot, voitaisiin siunata tai vihkiä tehtäviinsä. Tärkein vihkimys kirkon työhön joka tapauksessa on Pyhän Hengen kosketus. Silloin kun Jumalan tuli syttyy ihmisten sydämiin ja saarnatuolissakin palaa, niin silloin tämä kirkko elää.

Tästä käsiteltävästä asiasta totean, että lakivaliokunnan tehtävänä ei ole rakennella teologisia linjanvetoja. Kaikki nämä olosuhteet huomioiden pidän lakivaliokunnan ponsiesitystä johdonmukaisena.

Edustaja Sami Ojala esitti kirkkohallituksen esityksen hyväksymistä. Lakivaliokunnan puheenjohtaja Savela muistutti, että jos Ojalan esitys voittaa, se palautuu lakivaliokuntaan, eikä puolesta tunnissa ehditä tekemään uutta esitystä, vaan käytännössä asia raukeaisi. Lakivaliokunnan mietintö asian uudelleen valmistelusta voitti äänin 76–30, 1 tyhjä. Tuossa tilanteessa se oli mielestäni varsin viisasta.

Maahanmuutosta

Kesällä alkanut turvapaikanhakijoiden vyöry Lähi-Idästä ja Afrikasta Eurooppaan puhutti myös kirkolliskokouksessa. Arkkipiispan voimakkaat kannanotot julkisuudessa turvapaikanhakijoiden puolesta ja Suomen rajojen avaamisesta olivat herättäneet ristiriitaisen vastaanoton. Joku oli kai niiden takia kirkostakin eronnut.

Itse ajattelen niin, että jokaisen ihmisen ihmisarvo on koskematon. Kiristyvässä tilanteessa kovat puheet voivat johtaa toisten ihmisryhmien edustajien ihmisarvon kieltämiseen. Tässä kirkolla on tärkeä tehtävä muistuttaa kaikkien ihmisarvosta. Emme ole sokean evoluution tuloksena kehittyneitä oliota, vaan Jumala on luonut ensimmäisen ihmiset. Se on luovuttamattoman ihmisarvon perusta.

Kaikkinaista ihmisvihaa vastaan meitä kehottavat jo Raamatun tekstit, jossa Jumala itse antaa Israelin kansalle käskyn: *"Kun maahanne tulee muukalaisia asumaan keskuudessanne, älkäää sortako heitä. Kohdelkaa joukossanne asuvia siirtolaisia ikään kuin he olisivat heimolaisianne ja rakastakaa heitä kuin itseänne, sillä te olette itsekin olleet muukalaisina Egyptissä. Minä olen Herra, teidän Jumalanne."* (3. Moos. 19:33-34). – Samoissa Mooseksen kirjoissa on toki myös määräykset siihen, että siirtolaisten on Israelin kansan parissa noudatettava heidän lakejaan.

Kuitenkaan tämä ei merkitse sitä, että kaikki apua pyytävät tai Eurooppaan haluavat on otettava vastaan. Arkkipiispa totesi istuntokauden viimeisen istuntoviikon avajaispuheessaan: *"Konfliktit, väkivalta ja ympäristökriisit jatkuvat ja ehkä vaikeutuvat. Ne, jotka voivat, lähtevät etsimään turvallisempaa elinpaikkaa. On kyse pakon edessä tapahtuvasta ihmisten vaelluksesta yli kansallisvaltioiden rajojen."*

Näinhän ei kuitenkaan ole kaikkien laita, eikä arkkipiispa ehkä sitä niin tarkoittanutkaan, mutta kirkon julkikuvaksi ei saa muodostua sinisilmäisesti ja hyväuskoisesti omien kansalaisten turvallisuuden ja kantokyvyn kustannuksella toimivasta laitoksesta. Kuluneet kuukaudet ovat osoittaneet, että hyvin suuri osa turvapaikkaa hakeneista olikin matkalla vain paremman elintason perässä.

Ovien avaaminen kovin leveälle voi johtaa kuitenkin monenlaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin. Parempi olisi etsiä ratkaisuja siitä, että konfliktimaiden olot saataisiin vakautettua kansainvälisen yhteisön tuella. Pienikin maa voi silloin

tukea hyvin järjestettyä, tehokasta kehitysyhteistyötä ja kristittyjen kirkkojen on ennen kaikkea edistettävä lähetystyötä. Muslimeidenkin on opittava tuntemaan oikea Jeesus, Jumalan Poika.

Terroristien saapuminen Eurooppaan ei sekään ole enää epärealistinen pelko. Sen ovat viime aikojen kauheat tragediat todistaneet. Myös juutalaisviha palaa Eurooppaan, vaikka Hitler onkin kuollut, kun radikaali islam nostaa päätään.

Sitäkään tosiasiaa ei kirkon parissa toimivien ihmisten pidä kiistää, että tiukan islamin maissa naisen arvostus ja asema mieheen verrattuna on usein todella heikko. Kun näiden maiden parista muuttaa Eurooppaan paljon miehiä, on lapsellista kuvitella, että he sellaisenaan, tai kaikki koskaan, omaksuisivat kristinuskoon pohjautuvat arvot miehen ja naisen yhdenvertaisuudesta ja ihmisarvosta.

Se, että on paljon fiksuja ja naisia kunnioittavia muslimimiehiä, ei poista sitä ikävää totuutta, mikä on näkyvissä nyt monissa Euroopan maissa kasvaneina ahdisteluina ja seksuaalirikostilastoina. Eikä vastaus ongelmiin voi olla vain toteamus, että no tekevähän kantaväestöönkin kuuluvat näitä rikoksia ja että on kristityissä kirkoissakin historian aikana sorretti naisia ja syyllistetty rikoksiin. Niin onkin. Mutta Raamatun naiskuva ja Koraanin naiskuva poikkeavat suuresti toisistaan.

Minulle on kerrottu mm. tapauksista, joissa suomalaisen perheen tyttö on voinut rakastuttuaan muslimimieheen kääntyä islamiin. On voinut sanoakin, ettei tämä asia minulle juuri mitään merkitse, mutta kun se tuolle miehelle merkitsee. Tulevina päivinä luultavasti yhä useampi tapakristitty suomalainen tulee ihmettelemään, kun omat lapsenlapset kumartavat Mekkaan, kieltäytyvät sianlihasta ja tytöt puetaan huntuihin? Voiko silloin ajatella onnistuneensa kristittynä äitinä ja isänä?

Mikä on maamme ja Euroopan kohtalo, kun kuljetaan muutama vuosikymmen eteenpäin? Vai pitääkö kaikesta olla hiljaa sen takia, ettei leimaudu suvaitsemattomaksi?

Meidän on nähtävä lähimmäinen kaikissa ihmisissä, myös toisiin uskontokuntiin kuuluvissa. Siinä on kirkollakin tärkeä tehtävä arvokasvattajana. Samoin on käytävä vuoropuhelua muiden uskontokuntien edustajien kanssa. Samalla on kuitenkin pidettävä oma sanoma kirkkaana mielessä ja muistettava, että islamilaisten lisääntyminen Suomessa merkitsee kirkollemme ensisijaisesti sitä, että lähetystyötä myös kotimaassa on tehtävä entistä enemmän.

Olen ollut tilanteissa, joissa jopa seurakuntien luottamushenkilöt hätkähtävät, kun esitetään, että aineellisen avun lisäksi on vietävä sanomaa Jeesuksesta, kristinuskosta ja yhteiskuntamme perustana olevista kristillisistä arvoista. Mutta ensisijaisesti se on kuitenkin kirkon tehtävä. Me voimme auttaa monin tavoin, ja meidän pitää auttaa. Mutta suurin apu on tarjota evankeliumia. Monista entisistä muslimeista tulee palavia kristittyjä, kun he saavat kohdata evankeliumin vapauttavan ilosanoman ja Jeesuksen rakkauden.

Muslimieilla on oikeus oman uskontonsa harjoittamiseen myös Euroopassa. Mutta kristityillä kirkoilla on velvollisuus muistaa Jeesuksen antaman lähetyskäskyn

ulottuvan myös heihin. Ensisijaisesti me kirkossa emme ole vain sosiaalityöntekijöitä – me olemme kristittyjä.

Viimeinen kiitos yleisvaliokunnalle

Helsingin hiippakuntavaltuuston esitys seurakuntavaalien äänioikeutettujen luettelon itseoikaisukäytännön muuttamisesta oli käsitelty yleisvaliokunnassa, jonka mietintö tuli monien muiden mietintöjen ohella käsiteltäväksemme. Valiokunta esitti, että aloite jätettäisiin raukeamaan.

Arvelin, että keskustelu menisi taas tuttua rataa, eli että Helsingin edustajien parista esiteltäisiin syytöksiä, kuinka kaavoihinsa kangistunut kirkko ei halua tehdä uudistuksia. Asiat eivät kuitenkaan ole niin mustavalkoisia lakipykälien tasolla. Tämä äänioikeusluettelo koskeva asia ei ole toki sieltä asioiden suurimmasta päästä, mutta juridisesti se oli kuitenkin tärkeä. Jos muutos olisi tehty, siitä olisi voinut aiheutua monenlaisia vaikeuksia vaalitoiminnalle.

Nykyisellään äänioikeutettujen luettelo määräytyy seurakuntavaaleissa kyseisen vuoden elokuun 15. päivän tilanteen mukaan. Hiippakuntavaltuuston esityksessä ehdotetaan, että luettelo voisi oikaista myös sillä perusteella, että henkilön seurakunta on muuttamisen vuoksi vaihtunut 15. elokuuta jälkeen. Käytännössä tavoite oli siis, että jos joku muuttaa seurakunnasta toiseen tuon päivämäärän jälkeen, niin hän saisi kuitenkin vaaleissa äänestää uudessa seurakunnassaan.

Piispa Jolkkonen perusteli kuitenkin hyvin, miksi äänioikeutettujen luettelon täytyy olla sitova. Äänioikeutettujen luettelo on lukittava hyvissä ajoin, koska valitsijayhdistyksiä perustettaessa on tiedettävä, ketkä ovat äänioikeutettuja. Jos äänioikeutettujen luettelo ei olisikaan sitova, lisäisi se epävarmuutta ehdokasasetteluun. Myöskään tietojen kulkeminen seurakuntien välillä ei ole aukotonta.

Itselläni oli asiasta kokemusta sikäli, että muutin Kemijärven seurakunnasta Rovaniemen seurakuntaan 12. päivä elokuuta vuonna 2014. Jos olisin muuttanut vasta 16. päivä, niin olisin ollut vaaleissa vielä äänioikeutettu Kemijärvellä. Mutta olisin tämän ymmärtänyt, sillä johonkinhan on äänioikeuden raja vedettävä. Ei meidän kannata lähteä tekemään ongelmia sellaisista asioista, jotka eivät sitä ole.

Varaedustajana tuon istuntoviikon ajan toiminut Weuro kertoi olevansa pettynyt yleisvaliokunnan mietintöön, kuten myös helsinkiläinen edustaja Johanna Korhonen myöhemmässä puheenvuorossaan.

Weuron puheen johdosta otin pienen puheenvuoron, jottei historiaan jäisi käsitystä, että yleisvaliokunnan hyvää ja perusteltua mietintöä vain moitittaisiin:

Arvoisa puheenjohtaja. Halusin vain kiittää piispa Jolkkosta yleisvaliokunnan hyvän ja ansiokkaan mietinnön esittelystä. Juristina katson, että nämä perusteet, joita on esitetty, ovat järkeviä ja ne omalta osaltaan edistävät sitä, että vaalit ovat luotettavat.

*Istumme päättäjäisjuhlassa,
Hulpeissa puitteissa,
Turun keskustassa suuressa salissa,
arvokkaita puheita ja musiikkia kuunnellen.*

*Istumapaikat on nimetty lapuilla,
jotka on varustettu raamatunlausein,
ja jotka saamme ottaa muistoksi mukaamme,
ja meille tuodaan eteemme
toinen toistaan hienompia ruokia,
vaikka joku arvelikin ankkapaistin
olevan peräisin Aurajoen sorsista.*

*Viinejäkin kannetaan pöytiin
ja kai sekin kirkon laskuun
(sillä en näe kenenkään kaivavan lompakkoaan).*

*On tämä oikeaa työtä ollut, kahdeksan viikkoa,
ja välilläkin monet kokoukset,
puhelut ja asiakirjojen lukemiset.
Saa sen päälle peijaiset pitää.*

*En minä sitä synniksi laske,
että elettyä kokouskautta juhlistetaan.
Enkä sitä, että lopuksi karaokena lauletaan
samaa Satumaa-tangoa
niin monta kertaa,
että alkaa jo inhottaa koko jollotus.*

*Mutta onko se vennamolaisen
Ranuan mummin verenperintöä,
vai vielä jokin idealistisen kristityn jäännös
paatuneen kuoreni alla,
joka kysyy, että paljonko tämän juhlan kustannuksilla
olisi voitu ravita ihmisiä
vaikka Hurstin leipäjonossa,
kokousedustajat talkooväkenä?
Ja olisiko voitu syödä soppatykistä hernekeittoa,
joka ehkä sittenkin olisi paremmalta maistanut.*

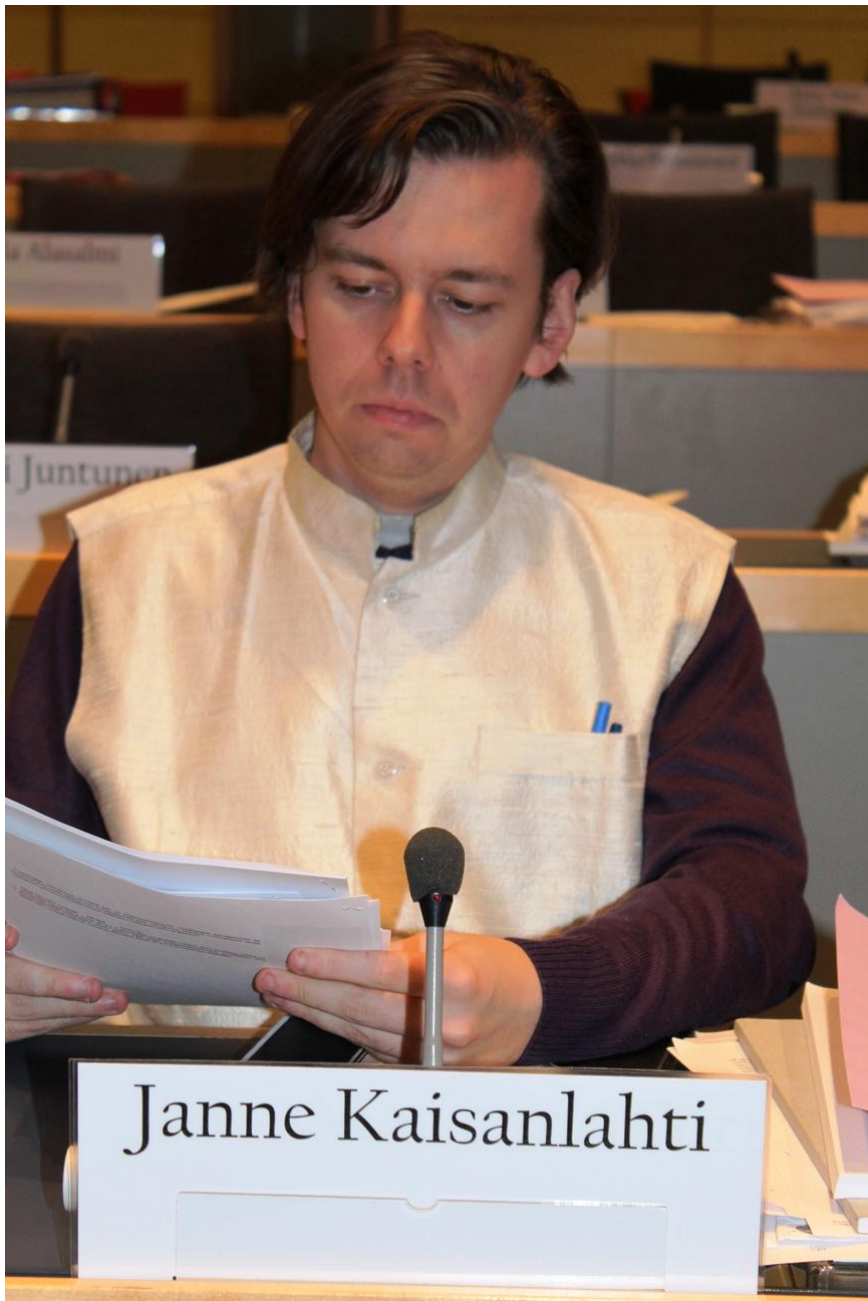
Kauden päättyessä

Kun kaikki asiat oli käsitelty, niin kokouksen lopuksi arkkipiispa piti lopetuspuheen, jossa viittasi seurakuntarakennekysymykseen ja virsikirjan lisävirsiin. Arkkipiispa mainitsi, että emme kyetneet seurakuntarakennemuutokseen, mutta siihen liittyvä prosessi ei ole ollut merkityksetön. Kiitellessään yhteistyöstä arkkipiispa mainitsi erityisesti pitkäaikaiset varapuheenjohtajat, jotka jäivät nyt pois kirkolliskokouksesta.

Olen kirjoittanut täysistunnoissa mukanani pitämäni muistikirjani loppuun, viimeisen istunnon päätyttyä: *”Parhaani yritin. Jäi monenlaisia muistoja. Jumala antakoon herätyksen ajat kirkkoomme. Muuten tämä ei kestä. Usko ei vaadi kirkkoa, mutta mikä siunaus kirkko on Suomelle ollut! Jumala synnyinmaata varjelkoon.”*

Torstaina osallistuimme klo 18 alkaen iltajuhlaan Turun keskustan Kårenin talolla. Sitä ennen lakivaliokunnan väen kesken olimme lausuneet muutamia juhlavia sanoja eletystä kaudesta. Puheenjohtaja ja sihteeri saivat kukkatervehdykset sekä Sisu-askit kiitoksena työstään. Puheenjohtaja Savelahan valittiin myös kirkon tärkeän tulevaisuustyöryhmän puheenjohtajaksi.

Perjantaina oli aamumessu klo 8, mutta sitten kokousasioiden loputtua lähdimme ilman suurempia seremonioita kukin tahoillemme kotia kohti.



Viimeisellä kokousviikolla pyysin Marjaana Perttulaa ottamaan minusta tämän kuvan muistoksi kokousajastani

*Poistuessamme viimeistä kertaa kokoussalista
ylöspäin viettäviä askelmia pitkin
moni vaikutti liikuttuneelta.
Toivottivat toisilleen hyvää jatkoa elämään.*

*Kahdeksan viikkoa olimme istuneet
elämästämme samassa salissa.
Rukoilleet, virsiä veisanneet,
toisiamme kehuneet tai moittineet,
kovia puheita pitäneet.
Mutta yhdessä sen kaiken olimme silti tehneet.*

*Osa jäisi nyt pois vapaaehtoisesti.
Ja ainahan vaaleissakin osa tippuu.
Jumala on armollinen, mutta demokratia ei.*

*Sanoin edessäni kulkeneille,
ettei tässä hyvästejä tarvitse jättää.
Eihän Herran kansa koskaan
toisistaan iäksi erkane!*

*Kukaan ei nauranut toteamukselleni,
vaikka se olikin
tunnelman kevennykseksi tarkoitettu.
Tiesimme, että se on totta.*

Seuraavaa kautta kohti?

Kokousviikon päätteeksi kirjoitin Facebookissa:

”Enemmän kai olen ollut elämässäni nakkikioskin jonolla kuin hienoilla illallisilla, mutta tulipa nyt sellaisillakin käytyä, kirkolliskokouksen päättäjäisten kunniaksi. Neljä vuotta täällä on työtä tehty. Olen saanut kohdata hyvin erilaisia ihmisiä, läpileikkauksen kansankirkon todellisuudesta. Olen pitänyt päämääränäni toimia ennen kaikkea minut lähettäneiden pohjoisen ihmisten äänitorvena, sellaisissakin asioissa, joissa enemmistö täällä on ajatellut toisin. Kiitän vielä kerran valitsijoitani tästä etuoikeudesta olla mukana ja kaikkia heitä, jotka ovat halunneet täällä tehdä yhteistyötä kanssani. Kausi päättyi Herran siunaukseen ja Satumaa-tangoon.”

Kirkolliskokouksen viimeisellä istuntoviikolla yleinen puheenaihe käytäväkeskusteluissa oli: Oletko vielä uudelleen ehdokkaana? Moni tunnettu kirkkovaikuttajakin kertoi luopuvansa nyt tehtävästään vapaaehtoisesti. Tällaisia olivat mm. Erkki Kujala, Marjaana Perttula ja Aino Vesti.

Ehdokaslistojakin keräiltiin kokouksessa. Sivusilmällä huomasin, kuinka omaani nähden kilpailevan listan kerääjä kävi jättämässä papereita ehdokkaalle, jota meidänkin listallemme oli pyydetty. En itse tehnyt ehdokashankintatyötä kokouspaikalla, joskin iltasella tein monia puhelinsoittoja, kun keräsimme omaa listaa.

Pitkin matkaa olin miettinyt, kannattaisiko minun pyrkiä jatkokaudella. Rukouksessa pyysin Taivaan Isältä johdatusta asiaan. Koin työn joskus turhauttavaksi. Useimmat äänestykset hävisimme ja nekin, joissa saimme kantamme voitolle, kuitattiin usein haukuilla kirkon kehityksen jarruttamisena.

Mietin myös, kannattaako minun uhrata voimiani kirkossa byrokratian pyörittelyyn ja jopa riitelyyn kirkon keskushallinnossa. Sekö on minun armolahjani? Eikö minun tulisi ennemminkin puhua ja kirjoittaa Jeesuksesta – julistaa evankeliumin ilosanomaa – sen sijaan, että väännän toisten kristittyjen kättä joistakin kirkollishallinnon yksityiskohdista?

Tiesin, ettei minulla nytkään olisi vaaleissa takanani mitään yhtenäistä herätysliikettä tai kirkkopoliittista ryhmää. Kannustusta kyllä sain työhöni ja lämmitti mieltä, että esim. monet sellaiset konservatiivit, jotka eivät olleet aikaisemmin tukeneet minua naispappikantani vuoksi, antoivat kiitosta toiminnastani kirkon perussanomien puolesta. Toisaalta sain kannustusta myös arvoliberaaleilta, jotka pitivät tärkeänä työtäni pienten seurakuntien itsenäisyyden ja kirkon uusien toimintatapojen puolesta tai ainakin arvostivat suorapuheisuuttani.

Kun kauteni alussa koin, etten ollut konservatiiveille tarpeeksi hurskas ja enkä liberaaleille tarpeeksi moderni, niin iloitsin tietysti jokaisesta tuenilmauksesta, joka tuli osakseni.

Lopulta katsoin velvollisuudeksi olla käytettävissä toiselle kaudelle, jos valitsijat niin tahtovat. Jos tulen valituksi, jatkan työtä kaikin voimin, Jumalan johdatukseen ja ystäväieni esirukouksiin luottaen. Jos jään valitsematta, niin ajattelen, että helpommalla pääsen. Suomen luterilaisella kansankirkolla ei ole edessään helppo tie eikä vastuunkantajia voi juuri kadehtia.

Kirjoitin blogiini 16.11.2015:

Suomen ev. lut. kirkon kirkolliskokouksen ja hiippakuntavaltuustojen vaalien ehdokaslistat on jätetty. Olen toiminut kirkolliskokouksessa yhden kauden ja pyrkinyt käyttämään parhaani mukaan ääntä pohjoisen seurakuntien puolesta. Olen mukana kirkolliskokouksen vaalissa Oulun hiippakunnasta ehdokaslistalla *Pohjantähden alla - Keskusta ja sitoutumattomat*. Jätän tehdyn työn valitsijoiden arvioitavaksi ja tunnen kiitollisuutta siitä etuoikeudesta, että olen saanut olla neljä vuotta mukana.



Altari iltahartautta pidettäessä



Kirkolliskokouksen maallikkoedustajana vaalikautena 1.5.2012–30.4.2016